

**Poradnik metodyczny
dla nauczycieli
języka łemkowskiego**

**Mirosława Chomiak
Janusz Henzel**

**Poradnik metodyczny
dla nauczycieli
języka łemkowskiego**

Legnica 2012

Projekt okładki:

Andrzej Polański
Taras Bodnar

Redakcja:

Jerzy Starzyński

Konsultacja zagadnień leksykalnych z języka łemkowskiego:

Olga Kania
Jerzy Starzyński

Konsultacja polonistyczna:

Maria Zdanowicz

Copyright 2012 “Kyczera”

Wydawca:

Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca “Kyczera”
ul. Zofii Kossak 5
59-220 Legnica
e-mail: kyczera@wp.pl

ISBN 978-83-916673-7-8

Skład i łamanie tekstu:

drukujemy.eu

Druk i oprawa:

drukujemy.eu

Niniejsza publikacja jest sfinansowana przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

Spis treści

Notki biograficzne o autorach “Poradnika”	6
Informacje ogólne	7
 Rozdział I. Rozkłady materiału	12
1. Propozycje ogólne dla klas I - VI	13
2. Treści nauczania i wymagania dostosowane do Nowej Podstawy Programowej	17
3. Rozkłady materiału dla klas I – VI	22
a) Propozycje rozkładu materiału dla grupy składającej się z uczniów klas I – II szkoły podstawowej	22
b) Propozycje rozkładu materiału dla grupy składającej się z uczniów klas III-IV szkoły podstawowej	37
c) Propozycje rozkładu materiału dla grupy składającej się z uczniów klas V-VI szkoły podstawowej	44
4. Rozkłady materiału dla klas gimnazjalnych (etap III)	51
a) Nowa Podstawa Programowa	51
b) Tabelka lektur	55
c) Rozkłady materiału dla klas I-III	57
• Propozycja rozkładu materiału dla klasy I gimnazjum	57
• Propozycja rozkładu materiału dla klasy II gimnazjum	68
• Propozycja rozkładu materiału dla klasy III gimnazjum	76
5. Rozkłady materiału dla szkoły średniej (etap IV)	84
a) Nowa Podstawa Programowa	84
b) Tabelka lektur (kurs podstawowy)	88
c) Rozkłady materiału dla szkoły średniej (kurs podstawowy)	90
• Propozycja rozkładu materiału dla klasy I	90
• Propozycja rozkładu materiału dla klasy II	103
• Propozycja rozkładu materiału dla klasy III	111
Rozdział II. Propozycje planów i konspektów/scenariuszy lekcji	120
Rozdział III. Testy, kartkówki, wypracowania	185
Rozdział IV. Przedmiotowy system oceniania	230
Rozdział V. Scenariusze imprez i wycieczek	255
Rozdział VI. Portfolio językowe	270
Bibliografia	275

Noty biograficzne autorów

Janusz Henzel, dr hab., em. prof. Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Autor metody glottodydaktycznej (metody reproduktywno-kreatywnej). Od roku 1999 recenzent programów i podręczników do nauki języka łemkowskiego. W latach 2004-2009 prowadził zajęcia z metodyki nauczania języka łemkowskiego. Autor rozdziału wstępnego „Informacje ogólne” i współredaktor całości tej publikacji.

Mirosława Chomiak, em. nauczycielka dyplomowana, mgr filologii rosyjskiej, II stopień specjalizacji. Pierwsza nauczycielka języka łemkowskiego (1991-2010). Autorka i współautorka pierwszych programów, gramatyki języka łemkowskiego, podręczników i materiałów pomocniczych do nauczania języka łemkowskiego dla szkoły podstawowej, gimnazjum i liceum. Główny autor niniejszej publikacji.

Informacje ogólne

Nauka języka łemkowskiego w szkole polskiej jako języka mniejszości etnicznej odbywa się w sytuacji, kiedy język ten jest pierwszym, tj. poznawanym jako pierwszy w domu, w otoczeniu rodzinnym i w kontaktach z innymi przedstawicielami społeczności łemkowskiej, zaś język polski – drugim, poznawanym w kontaktach zewnętrznych (sąsiedzi i koledzy Polacy, uczniowie i nauczyciele w szkole).

Nauka języka łemkowskiego (pierwszego), przebiegająca równoległe z nauką języka polskiego (drugiego) w szkole polskiej, wymaga opanowania czterech prymarnych (podstawowych, głównych) i sześciu sekundarnych (drugoplanowych, drugorzędnych) sprawności językowych.

Sprawności prymarne to:

- I. Sprawność rozumienia ze słuchu (rozumienia mowy ustnej)
- II. Sprawność mówienia
- III. Sprawność czytania cichego
- IV. Sprawność pisania.

Sprawności sekundarne to:

- V. Sprawność czytania głośnego
- VI. Sprawność ustnego tłumaczenia z języka polskiego na łemkowski
- VII. Sprawność ustnego tłumaczenia z języka łemkowskiego na polski
- VIII. Sprawność pisemnego tłumaczenia z języka polskiego na łemkowski
- IX. Sprawność pisemnego tłumaczenia z języka łemkowskiego na polski
- X. Sprawność pisania pod dyktando

Rozumienie ze słuchu, czytanie głośne i czytanie ciche to sprawności bierne, zaś mówienie i pisanie to sprawności czynne. Ustne i pisemne tłumaczenie z języka polskiego na łemkowski i z języka łemkowskiego na polski to sprawności czynne. Pisanie pod dyktando to sprawność bierna.

Sprawności prymarne odgrywają istotną rolę w różnorodnych sytuacjach komunikacji językowej.

Sprawności sekundarne odgrywają rolę tylko w niektórych, specyficznych sytuacjach użytkowania języka. Na przykład opanowanie sprawności czytania głośnego jest niezbędne w pracy spikera w radiu czy telewizji, sprawność pisania pod dyktando – w pracy sekretarki, sprawności ustnego i pisemnego tłumaczenia – w pracy tłumacza.

Uczniowie łemkowscy opanowują sprawności rozumienia ze słuchu języka łemkowskiego i mówienia w tym języku w sposób naturalny, w kontaktach z członkami rodziny oraz innymi użytkownikami tego języka. Sprawności te są następnie doskonalone w szkolnym nauczaniu języka łemkowskiego.

W szkole uczniowie łemkowscy opanowują od podstaw, a następnie doskonalą znajomość swego języka w zakresie sprawności czytania głośnego i cichego, sprawności pisania (w tym również pisania pod dyktando), a także tłumaczenia ustnego i pisemnego z języka polskiego na łemkowski i z łemkowskiego na polski.

Kształtowanie sprawności językowych wymaga opanowania wchodzących w ich skład umiejętności językowych.

Na sprawność rozumienia ze słuchu składają się umiejętności fonetyczne (artykulacyjne, akcentuacyjne i intonacyjne), gramatyczne (fleksyjne, słowotwórcze i składniowe) oraz leksykalno-frazeologiczne.

Te same umiejętności stanowią elementy składowe sprawności mówienia.

Na sprawność czytania cichego składają się umiejętności gramatyczne i leksykalno-frazeologiczne.

Te same umiejętności oraz dodatkowo umiejętności ortograficzne i kaligraficzne warunkują opanowanie sprawności pisania.

Na sprawność czytania głośnego składają się umiejętności fonetyczne, gramatyczne i leksykalno-frazeologiczne.

Sprawności ustnego tłumaczenia z języka drugiego (w naszej sytuacji polskiego) na pierwszy (łemkowski) i z pierwszego na drugi wymagają opanowania umiejętności fonetycznych, gramatycznych i leksykalno-frazeologicznych, zaś sprawność pisemnego tłumaczenia z języka drugiego na pierwszy i z pierwszego na drugi – umiejętności gramatycznych, leksykalno-frazeologicznych, ortograficznych i kaligraficznych.

Na sprawność pisania pod dyktando składają się umiejętności fonetyczne, gramatyczne, leksykalno-frazeologiczne, ortograficzne i kaligraficzne.

Relacje między sprawnościami ilustruje zamieszczona niżej tabela.

Cyfry arabskie, umieszczone na prawo od nazw sprawności językowych, odsyłają do oznaczonych tymi cyframi umiejętności językowych, składających się na dane sprawności.

Cyfry rzymskie, umieszczone na lewo od nazw umiejętności językowych, odsyłają do oznaczonych tymi cyframi sprawności językowych, w skład których wchodzi.

Sprawności językowe			Umiejętności językowe
I. Sprawność rozumienia ze słuchu	1, 2, 3→	← I, II, V, VI, VII, X	1. Umiejętności fonetyczne - artykulacyjne - akcentuacyjne - intonacyjne
II. Sprawność mówienia	1, 2, 3→		
III. Sprawność czytania cichego	2, 3 →		
IV. Sprawność pisanie	2, 3, 4, 5→	← III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X	2. Umiejętności gramatyczne - fleksyjne - słowotwórcze - składniowe
V. Sprawność czytania głośnego	1, 2, 3→		
VI. Sprawność ustnego tłumaczenia z języka polskiego na łemkowski	1, 2, 3→	← I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X	3. Umiejętności leksykalno-frazeologiczne
VII. Sprawność ustnego tłumaczenia z języka łemkowskiego na polski	1, 2, 3→		
VIII. Sprawność pisemnego tłumaczenia z języka polskiego na łemkowski	2, 3, 4, 5→	← IV, V, VIII, IX, X	4. Umiejętności ortograficzne
IX. Sprawność pisemnego tłumaczenia z języka łemkowskiego na polski	2, 3, 4, 5→		
X. Sprawność pisanie pod dyktando	1, 2, 3, 4, 5→	← IV, VIII, IX, X	5. Umiejętności kaligraficzne

W szkolnym nauczaniu języka łemkowskiego na etapie początkowym istotną rolę odgrywa poznawanie liter alfabetu słowiańskiego (cyrylicy), niezbędne dla kształtowania sprawności czytania głośnego i cichego oraz pisanie. Ważne znaczenie na tym etapie ma opanowanie umiejętności kaligraficznych i ortograficznych, a także ewentualna korekcja niedoskonałości artykulacyjnych i intonacyjnych uczniów.

Na dalszych etapach nauczania czytanie głośne i ciche odgrywa istotną rolę, stwarza bowiem warunki do kształtowania sprawności mówienia i pisanie reproduktywnego, a w dalszej perspektywie – produktywnego.

Czytanie pozwala na przyswajanie zarówno treści, zawartych w czytankach

podręcznikowych i innych tekstach, jak i występującej w nich leksyki i form gramatycznych, które następnie mogą być wykorzystywane dla reprodukowania i transformowania czytanych tekstów, a także – na bardziej zaawansowanych etapach nauczania – dla produkowania nowych.

Stosunkowo niewielkie znaczenie w nauczaniu Łemków mają ćwiczenia w rozumieniu języka łemkowskiego ze słuchu, o czym była już mowa wyżej. Sprawność tę uczniowie łemkowscy opanowują w zakresie tematyki życia codziennego już przed rozpoczęciem nauki szkolnej. W nauczaniu szkolnym sprawność ta jest doskonalona poprzez prezentowanie uczniom tekstów audialnych, których tematyka oraz stosowane w nich środki leksykalne i gramatyczne wykraczają poza ten zakres.

Podobnie jak sprawność rozumienia ze słuchu, sprawność mówienia w języku łemkowskim w zakresie tematyki życia codziennego uczniowie-Łemkowie opanowują już w okresie przedszkolnym. W szkolnym nauczaniu języka łemkowskiego sprawność ta powinna być doskonalona, najpierw – jeżeli to konieczne – poprzez eliminowanie ewentualnych niedoskonałości artykulacyjnych, intonacyjnych, leksykalnych i gramatycznych, a następnie przez wzbogacanie stosowanych przez uczniów środków leksykalnych i gramatycznych w oparciu o teksty, zawierające tematykę, wykraczającą poza krąg tematyki życia codziennego. Wzbogacanie środków językowych w procesie rozwijania sprawności mówienia jest ściśle związane z czytaniem (głośnym i cichym) tekstów podręcznikowych oraz pozapodręcznikowych, zawierających owe środki. Podstawową, niezwykle ważną formą ćwiczeń, kształtujących sprawność mówienia, jest reprodukcja (odtwarzanie treści) tekstów, początkowo dosłowna (mówienie z pamięci ze zrozumieniem), a następnie bardziej swobodna (adaptująca). W miarę postępów w kształtowaniu sprawności mówienia należy stosować transformację (przetwarzanie) tekstu, dopuszczającą zmianę form gramatycznych (np. czasu, osoby) i zmianę konwencji (np. przekształcanie monologu w dialog i odwrotnie). Reprodukowanie i transformowanie tekstów prowadzą do opanowania przez uczniów środków leksykalnych i gramatycznych, umożliwiających przejście do kolejnego etapu kształtowania sprawności mówienia – do produkowania (tworzenia) przez uczniów tekstu, związanego z przerobioną tematyką i zawierającego przyswojone przez nich wcześniej, w procesie reprodukowania i transformowania tekstów, środki językowe. Ćwiczenia w mówieniu twórczym (produkowanie, tworzenie tekstu) mogą być oparte na poznanym wcześniej przez uczniów tekście, który stanowi jednak tylko punkt wyjścia dla wypowiedzi uczniów (np. stwarza podstawę dla refleksji, dyskusji) lub mogą nie być związane z konkretnym tekstem, ale powinny zakładać użycie przez uczniów opanowanych wcześniej środków językowych.

W procesie rozwijania sprawności mówienia, podobnie jak w procesie rozwijania sprawności pisania, w którym również można wyróżnić fazy reprodukowania, transformowania i tworzenia tekstu, nauczyciel powinien dbać o całkowitą poprawność językową uczniów. Konieczne jest uświadomienie uczniowi popełnionego błędu i jego skorygowanie przez tego ucznia samodzielne, lub przy pomocy innego ucznia (uczniów), a w razie trudności – przy pomocy nauczyciela. Zdanie, w którym popełniono błąd, po jego poprawie powinno być w całości bezbłędnie powtórzone przez ucznia, który popełnił błąd, a następnie chóralnie powtórzone przez pozostałych uczniów, biorących udział w ćwiczeniu.

Podstawą dla kształtowania poprawności językowej jest opanowanie przez uczniów elementarnej wiedzy o języku, jego właściwościach fonetycznych, systemie gramatycznym

(wzorce odmiany wyrazów, rekcja czasowników), leksykalno-frazeologicznym, o regułach ortograficznych. Wiedza ta jest oczywiście opanowywana stopniowo, w oparciu o informacje zawarte w podręczniku.

Istotne jest uświadomienie uczniom przez nauczyciela różnic, istniejących między językiem łemkowskim a językiem polskim.

W kształtowaniu poprawności ortograficznej ważną rolę odgrywają dyktanda. Pisanie pod dyktando stanowi jedną z sekundarnych sprawności językowych. Jej rola w komunikacji językowej zwykłego użytkownika języka jest niewielka, jednak ćwiczenia z tego zakresu, stosowane w nauczaniu szkolnym, pomagają w istotny sposób w opanowaniu zasad ortografii.

Ważne znaczenie dla kształtowania poprawności językowej uczniów ma wykonywanie ćwiczeń, zamieszczonych w podręcznikach języka łemkowskiego, zarówno na lekcjach, jak i w pracy domowej uczniów.

Sprawdzanie i poprawa pracy domowej powinny być dokonywane zarówno w relacji nauczyciel – uczeń, jak i w relacji nauczyciel – klasa (grupa) uczniów.

W nauczaniu języka łemkowskiego mamy z reguły do czynienia z udziałem uczniów o różnym poziomie opanowania tego języka w jednej klasie (grupie), w której prowadzone są zajęcia. Mogą się w niej znaleźć np. uczniowie, którzy dopiero rozpoczynają szkolną naukę języka łemkowskiego i uczniowie, którzy uczą się go już drugi czy trzeci rok.

Różnice w poziomie opanowania języka mogą ponadto wynikać z niejednakowych uzdolnień uczniów, lub z innych przyczyn. Sytuacja ta wymaga od nauczyciela dużych umiejętności w zakresie doboru materiału nauczania i form pracy z tym materiałem, uwzględniających potrzeby i możliwości poszczególnych uczniów.

Na zakończenie tych uwag należy podkreślić ważne znaczenie w nauczaniu języka łemkowskiego wiadomości o kulturze Łemków, ich historii, o wybitnych przedstawicielach społeczności łemkowskiej, które zawarte są w tekstach podręczników, zwłaszcza podręczników dla starszych uczniów. Kulturoznawstwo jest obecnie uznawane powszechnie za ważny komponent kształcenia językowego i pełni istotną rolę poznawczą i wychowawczą.

Proponowana przez nas metoda nauczania języka łemkowskiego łączy harmonijnie pracę z tekstem (ewolucyjne przechodzenie od czytania poprzez reprodukowanie i transformowanie do tworzenia tekstu) z przyswajaniem przez uczniów elementarnej wiedzy o języku łemkowskim, niezbędnej do prawidłowego posługiwania się nim w komunikacji językowej.

Założenia metody tekstualno-kognitywnej (nazywanej także reproduktywno-kreatywną) zostały opracowane w Instytucie Filologii Rosyjskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie (obecnie Uniwersytet Pedagogiczny) i pozytywnie zweryfikowane w nauczaniu języka rosyjskiego w szkołach podstawowych i średnich (zob. publikacje J. Henzla, D. Dziewanowskiej i H. Zając, odnotowane w bibliografii niniejszego poradnika).

Mimo, iż metoda ta została opracowana dla celów nauczania języka rosyjskiego (drugiego, obcego) uczniów polskich, może być ona zaadaptowana do nauczania języka łemkowskiego (pierwszego) uczniów-Łemków.

Rozdział I

Rozkłady materiału

1. Propozycje ogólne dla klas I - VI

Propozycje rozkładu materiału zostały opracowane na podstawie „Programu nauczania języka łemkowskiego (rusińskiego) dla szkoły podstawowej i gimnazjum”, dopuszczonego do użytku szkolnego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej decyzją DKW-4014-133/99 z dnia 31.03.1999 r.), podręczników (dopuszczonych przez MEN do użytku szkolnego w latach 2003-2007), materiałów pomocniczych oraz nowej podstawy programowej. Nowa Podstawa Programowa Kształcenia Ogólnego (Dziennik Ustaw z dnia 15 stycznia 2009 r. Nr 4, poz. 17).

*§ 4. 1. Podstawę programową kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, określoną w załączniku nr 2 do niniejszego rozporządzenia, stosuje się, począwszy od roku szkolnego 2009/2010, w klasach I szkoły podstawowej.
Od roku szkolnego 2012/2013 nowa podstawa programowa zacznie obowiązywać w klasach 4-6 szkół podstawowych.*

Przed napisaniem rozkładu materiału dla klas, w których obowiązuje nowa podstawa, proponuje się:

- przeanalizowanie NPP,
- dobór tekstów z podręczników i materiałów pomocniczych mając na uwadze daną grupę uczniów.

**Propozycje podziału uczniów na grupy, przy stanie 3 - 7 uczniów
(3 godziny tygodniowo):**

- 1) kl.I-II (1-2 ucz.)
- 2) kl.III-IV (1-2 ucz.)
- 3) kl. V-VI (1-3 ucz.)

lub

- 1) kl. I-III – 2 uczniów
- 2) kl. IV-VI – 5 uczniów

Nauczanie języka mniejszości dla uczniów poszczególnych klas może odbywać się w różnym wymiarze godzin w zależności od liczby uczniów i dlatego liczbę godzin dla poszczególnych tematów (rubryka 5 proponowanego rozkładu materiału) ustala sam nauczyciel w konkretnej szkole, biorąc też pod uwagę zaawansowanie uczniów w języku, a także orzeczenia z poradni (dysleksje, upośledzenia itp.).

Nagłówki podziału materiału nauczania w publikacjach nauczycieli i poradnikach mogą być różne w zależności od pomysłu nauczyciela języka. Zilustruję je kilkoma przykładami:

1. Rozkład materiału nauczania z języka łemkowskiego do programu DKW-4014-133/99 i Nowej Podstawy Programowej (dalej: NPP) wg podręcznika M. Chomiak „*Бесідуєме по лемківскы*”, część II. Klasa VI szkoły podstawowej

Okres I lub I półrocze

2. Plan dydaktyczny nauczania języka łemkowskiego w klasie VI szkoły podstawowej na podstawie programu DKW-4014-133/99 i Nowej Podstawy Programowej (Podręcznik Mirosławy Chomiak „*Бесідуєме по лемківскы*”, część II, nr dopuszczenia 165/06)

I półrocze - 3 godziny tygodniowo

3. Rozkład materiału – język łemkowski – klasa VI

I półrocze

W rozkładach materiału ilość kolumn i ich nagłówki również mogą być różne, np.:

1.

Rozdział	Temat Słownictwo	Słuchanie	Mówienie	Czytanie	Pisanie	Gramatyka
1	2	3	4	5	6	7

2.

Numer i tytuł rozdziału	Liczba jednostek lekcyjnych	Tematy lekcji	Treść leksykalna	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne
1	2	3	4	5	6

3.

L.p.	Temat Słownictwo	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Sprawności Funkcje językowe	Ćwiczenia dodatkowe Praca domowa	Osiągnięcia Ucznia

W przykładzie trzecim w rubryce „Osiągnięcia ucznia” przewiduje się, co uczeń osiągnie po opracowaniu danego rozdziału lub danej lekcji, mając na uwadze etap edukacyjny, zaawansowanie językowe i intelektualne możliwości uczniów danej grupy lub klasy, np.:

- **rozumie** termin ..., treść tekstu ...
- **zna** utwory ..., zna podstawowe fakty z życia Łemków ...
- **wymawia** poprawnie wyrazy z „и”, „ы”...
- **potrafi** wyszukać informacje w Internecie..., bibliotece ...
- **czyta** ze zrozumieniem ..., wyraziście ...
- **pisze** poprawnie wyrazy z и – ы ...

- **rozpoznaje** cechy kultury..., części zdania ...
- **stosuje** poprawne formy odmiany ..., pojęcia ...
- **tworzy** plan własnej wypowiedzi ..., wypowiedź pisemną ...
- **dostrzega** różnice..., w utworze wartości narodowe i uniwersalne...
- **rozróżnia** rodzaje wypowiedzeń...
- **poprawnie** intonuje zdania ...
- **streszcza** tekst ..., wypowiedź ...
- **opisuje** własne odczucia, które budzi opracowany tekst...
- **omawia** podstawowe, ponadczasowe zagadnienia (przyjaźń, cierpienie, nadzieja, inność, poczucie wspólnoty, solidarność itp.) w opracowywanych tekstach ...
- **przekształca** zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie ...
- **charakteryzuje** osobę..., bohatera utworu ...
- **korzysta** ze słownika...
- **operuje** słownictwem ...
- itd.

4.

Temat lekcji	Cele lekcji	Metody i formy pracy	Tematy lekcji powtórzeniowych	Pomoce dydaktyczne
1	2	3	4	5

5.

Numer paragrafu	Kategoria semantyczna	Tematyka zajęć	Materiał leksykalny, gramatyczny i ortograficzny	Liczba godzin
1	2	3	4	5

6.

Numer i tytuł rozdziału	Kształcone umiejętności	Temat Słownictwo	Gramatyka i ortografia
1	2	3	4

Nauczyciel planuje i dzieli materiał w zależności od umiejętności i potrzeb danej grupy uczniów oraz ustala liczbę kolumn i język ich uzupełniania. W publikacjach spotyka się rozkłady materiału pisane w całości w języku nauczonym lub po części w języku polskim i nauczonym. Przedstawione rozkłady materiału także sugerują różne możliwości, a nauczyciel sam wybiera i planuje realizację materiału programowego, mając na uwadze możliwości uczniów, ilość lekcji w tygodniu i zaplecze środków dydaktycznych w danej szkole.

W sytuacji, gdy w danym roku grupa składa się z uczniów dwóch lub trzech klas, np. kl. I i II, kl. III i IV lub IV, V, VI, proponuje się, aby dla całej grupy zaplanować w rozkładzie jeden temat lekcji i wokół tej tematyki dobrać materiał, mając na uwadze stopień trudności i zaawansowanie językowe uczniów z danych klas.

Powyższe sugestie dotyczą również etapu III (gimnazjum) i IV (szkoła średnia), jeżeli w danej szkole jest mała liczba uczniów zapisanych na lekcje języka łemkowskiego z poszczególnych klas i zachodzi potrzeba łączenia ich w jedną grupę.

W proponowanych rozkładach materiału w kolumnie 2 – „Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu” zagadnienia sformułowano najpierw po polsku (ze względu na hasła programowe oraz tematy zapisywane w dzienniku), a pod nimi zamieszczono odpowiedniki łemkowskie. W kolumnie 3 – „Materiał gramatyczny i ortograficzny” oraz w kolumnie 4 – „Pomoce dydaktyczne” zagadnienia sformułowano po łemkowsku i po polsku.

2. Treści nauczania i wymagania dostosowane do Nowej Podstawy Programowej

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. Język Mniejszości Narodowej lub Etnicznej. Dz.U. z dnia 6 stycznia 2009 r. Nr 4, poz. 17.

Nowa Podstawa Programowa obowiązuje od roku szkolnego 2009/2010 w klasach pierwszych szkoły podstawowej i klasach pierwszych gimnazjum, a w roku szkolnym 2012/2013 zacznie obowiązywać w klasach IV szkoły podstawowej i klasach I szkół ponadgimnazjalnych. NPP nie zmienia zasadniczo treści nauczania. Wprowadza postulat indywidualizacji nauczania, skoncentrowania się na dziecku, na jego indywidualnym tempie rozwoju i możliwościach uczenia się. Ocenianie ma służyć odnalezieniu mocnych stron dziecka, pomóc mu je rozwinąć i wzmocnić jego pozytywną motywację do nauki.

Treści nauczania dla klasy I szkoły podstawowej (Propozycje autorki "Poradnika")

1. Dom rodzinny – dziecko jako członek rodziny.
2. Szkoła – dziecko jako uczeń, kolega, przyjaciel.
3. Łemkowskie tradycje rodzinne.
4. Świat w najbliższym otoczeniu dziecka.
5. Przyroda w otoczeniu dziecka.
6. Podstawowe formy grzecznościowe.
7. Grafika łemkowska. Różnice między literami alfabetu polskiego i łemkowskiego.

Wymagania:

Uczeń kończący klasę I:

- rozumie proste polecenia i właściwie na nie reaguje,
- zna podstawowe formy grzecznościowe i właściwie ich używa,
- zna proste nazwy roślin i zwierząt,
- zna nazwy przedmiotów w najbliższym otoczeniu,
- recytuje wierszyki, śpiewa proste i łatwe piosenki,
- rozumie sens bajek i krótkich, prostych opowiadań,
- zna litery alfabetu (cyrylica łemkowska) i ich polskie ekwiwalenty,
- czyta wyrazy po opanowaniu ich wymowy,
- dba o estetykę zeszytu.

Pisanie liter i wyrazów:

- zataczanie wzorów w powietrzu,
- pisanie po śladzie,
- odwzorowywanie z tablicy lub pisanie przy wzorze w zeszycie,
- transponowanie wyrazów drukowanych na pisane.

Nie wymaga się od ucznia pierwszej klasy czytania i pisania zdań złożonych.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe na koniec klasy III szkoły podstawowej

Uczeń kończący klasę III:

1. Odbiera wypowiedzi:

- 1) uważnie słucha przekazywanych informacji i korzysta z nich,
- 2) czyta ze zrozumieniem teksty literackie oraz informacyjne dostępne na I etapie edukacyjnym,
- 3) wyciąga wnioski z przesłanek zawartych w tekście,
- 4) wyszukuje w tekście potrzebne informacje, stara się korzystać ze słowników, encyklopedii, Internetu,
- 5) stosuje i zna rolę form użytkowych (np. życzenia, zaproszenie, zawiadomienie, list, notatka do kroniki) i grzecznościowych w kontaktach międzyludzkich.

2. Tworzy wypowiedzi:

- 1) wypowiada się w różnych formach języka mówionego i pisanego (kilkuzdaniowa wypowiedź, krótkie opowiadanie i opis, list, życzenia, zaproszenie),
- 2) przejawia wrażliwość estetyczną w wypowiedziach inspirowanych twórczością dla dzieci; tworzy, przekształca i rozwija swoje wypowiedzi,
- 3) dobiera właściwe formy komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych,
- 4) uczestniczy w rozmowach: zadaje pytania, udziela odpowiedzi i prezentuje własne zdanie,
- 5) zna alfabet: rozróżnia litery, głoski i znaki fonetyczne; dzieli wyrazy na sylaby; oddziela wyrazy w zdaniu, oddziela zdania w tekście i poprawnie je zapisuje (zgodnie z elementarnymi zasadami ortografii i interpunkcji),
- 6) pisze czytelnie i estetycznie,
- 7) przepisuje teksty, pisze z pamięci i ze słuchu; w miarę swoich możliwości samodzielnie realizuje pisemne zadania domowe,
- 8) rozszerza zasób słownictwa poprzez kontakt z tekstami literackimi i innymi tekstami kultury.

3. Analizuje i interpretuje teksty kultury:

- 1) w tekście literackim wybiera określone fragmenty, określa czas i miejsce akcji, wskazuje głównych bohaterów,
- 2) czyta i recytuje z uwzględnieniem interpunkcji i intonacji,
- 3) wykorzystuje teksty literackie do tworzenia wypowiedzi kreatywnych,
- 4) czyta wskazane teksty literackie i wypowiada się na ich temat,
- 5) jest przygotowany do (w miarę) samodzielnego korzystania z podręczników, Internetu oraz innych środków dydaktycznych.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe dla klas IV – VI szkoły podstawowej

Cele kształcenia - wymagania ogólne

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

1. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. Uczeń:

- 1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej;
- 2) zna podstawy kultury i historii narodowej lub etnicznej (bohaterowie, wydarzenia, symbole, legendy).

2. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Uczeń:

- 1) czyta teksty ze zrozumieniem ich treści oraz intencji nadawcy;
- 2) identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi;
- 3) charakteryzuje nadawcę wypowiedzi;
- 4) nazywa swoje reakcje czytelnicze (np. wrażenia, emocje);
- 5) identyfikuje wypowiedź jako tekst literacki, reklamowy, informacyjny;
- 6) rozpoznaje i rozumie formy gatunkowe - instrukcję (w tym przepis), zaproszenie, życzenia i gratulacje, zawiadomienie i ogłoszenie;
- 7) określa temat, główną myśl i przesłanie tekstu;
- 8) dostrzega i uwzględnia relacje między częściami składowymi wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity);
- 9) formułuje wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście;
- 10) rozpoznaje w wypowiedzi prawdę lub fałsz;
- 11) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio;
- 12) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych;
- 13) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- 14) korzysta z informacji zawartych w encyklopediach i słownikach;
- 15) rozpoznaje podstawowe funkcje składniowe wyrazów użytych w zdaniu;
- 16) rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, zdania pojedyncze i złożone (współrzędnie i podrzędnie), równoważniki zdań;
- 17) rozpoznaje podstawowe części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimki, przymiotnik, spójnik) i wskazuje różnice między nimi;
- 18) poprawnie akcentuje wyrazy oraz poprawnie intonuje zdania;
- 19) rozpoznaje przypadki gramatyczne (oddziela temat i końcówkę fleksyjną), osoby i czasy gramatyczne, a także rozumie funkcje rodzajów gramatycznych;
- 20) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się: gestu, wyrazu twarzy, mimiki, postawy ciała;
- 21) dostrzega specyfikę przekazów audiowizualnych (filmów, programów informacyjnych, programów rozrywkowych), potrafi nazwać ich tworzywo (ruchome obrazy, warstwa dźwiękowa).

3. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne teksty (monologowe i dialogowe) na tematy poruszane na zajęciach, związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury;
- 2) dostosowuje sposób wypowiadania się do oficjalnej i nieoficjalnej sytuacji komunikacyjnej;

- 3) formułuje pytania do tekstu;
- 4) świadomie posługuje się językiem oraz (w wypowiedzi ustnej) mimiką, gestykulacją, postawą ciała;
- 5) tworzy wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: list prywatny, proste sprawozdanie (np. z wycieczki, z wydarzeń sportowych), dialog, opowiadanie z dialogiem (twórcze odtwórcze), pamiętnik i dziennik (pisane z perspektywy bohatera literackiego lub własnej), opis postaci, przedmiotu, krajobrazu, opis dzieła plastycznego (pejzażu), ogłoszenie, zaproszenie, prosta notatka;
- 6) stosuje odpowiednią kompozycję i układ graficzny zgodny z wymogami danej formy pisemnej (w tym wydziela akapity);
- 7) wykonuje działania na tekście i zapisuje ich rezultaty: plan odtwórczy (ramowy i szczegółowy);
- 8) operuje słownictwem z kręgów tematycznych: dom i rodzina, szkoła i nauka, środowisko przyrodnicze i społeczne;
- 9) rozróżnia i poprawnie zapisuje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące;
- 10) przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie;
- 11) przekształca zdania w równoważniki zdań i odwrotnie;
- 12) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych;
- 13) pisze poprawnie pod względem ortograficznym;
- 14) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, średnika, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, znaku wykrzyknika;
- 15) uczestnicząc w dyskusji, słucha z uwagą wypowiedzi innych, prezentuje własne zdanie, broni go, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi;
- 16) czyta głośno, wyraziście, przekazując intencję tekstu, akcentując właściwe wyrazy, wprowadzając pauzę, stosując odpowiednią intonację;
- 17) recytuje teksty poetyckie oraz fragmenty prozy, podejmując próbę głosowej ich interpretacji.

4. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń:

- 1) dostrzega swoistość tworzywa literatury, teatru, filmu;
- 2) rozpoznaje funkcję tekstu kultury (informacyjną, artystyczną);
- 3) odróżnia fikcję artystyczną od rzeczywistości;
- 4) odróżnia realizm od fantastyki, stosuje wymienione pojęcia;
- 5) odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym;
- 6) rozpoznaje opowiadanie, powieść, baśń, legendę, mit, bajkę, fraszkę, wiersz, przysłowie, komiks oraz inne gatunki literackie charakterystyczne dla kultury mniejszości narodowej lub etnicznej;
- 7) ocenia działania bohaterów;
- 8) stosuje ze zrozumieniem pojęcia: epika, liryka, nadawca, odbiorca, autor, narrator, podmiot liryczny, adresat, bohater, świat przedstawiony, wątek, fabuła, akcja, punkt kulminacyjny;
- 9) konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami;
- 10) samodzielnie formułuje morał baśni i bajki;
- 11) rozpoznaje w tekście literackim: porównanie, przenośnię, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy i potrafi wyjaśnić ich rolę;
- 12) stosuje pojęcia - wers, strofa, rym, rytm, refren; wiersz rymowany i nierymowany;
- 13) rozpoznaje główne przesłanie i elementy składające się na widowisko teatralne;

gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty;

14) rozpoznaje główne przesłanie i elementy składające się na dzieło filmowe i telewizyjne: scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska;

15) odczytuje wartości i ich przeciwieństwa wpisane w teksty kultury (np. przyjaźń - wrogość, miłość - nienawiść, prawda - kłamstwo, wierność - zdrada).

• • •

Nauczyciel może sam opracować program nauczania języka łemkowskiego w oparciu o NPP, mając na uwadze zaawansowanie językowe oraz możliwości intelektualne swoich uczniów i realizować go po zatwierdzeniu przez Radę Pedagogiczną i Dyрекcję Szkoły.

3. Rozkłady materiału dla klas I – VI

a) Propozycje rozkładu materiału dla klas I – II

Podręcznik:

- M. Chomiak, *Вчыме ся і бавиме*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.

Książki pomocnicze:

- J. Prokopczak, *Буквы малюванкы*, wyd. Rutenika, Warszawa-Legnica 2003.
- M. Chomiak, B. Matała, *Язык лемkowski z komputerem* (rozdz. *Азбука*), wyd. „Rutenika”, Warszawa - Legnica 2003.
- *Як липняне сонце до міха імали, Баї, байкы і оповіданкы Лемків*, red. J. Starzyński i A. Rydzanicz, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2010.
- P. Murianka, *А я знам азбуку*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.

Rubrykę „L.g.” uzupełnia nauczyciel w konkretnej szkole mając na uwadze ilość godzin przeznaczonych dla danej grupy i zaawansowanie językowe uczniów.

I półrocze

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1.	Wakacje. Lato (Вакації. Літо). Моє wakacje (Moi вакації). Оповідання o wakacjach (Оповідання o вакациях). Оповідamy o sobie (Оповідаме o собі).	Формы минулого часу (Formy czasu przeszłego): 1. Я был(а) в горах 2. Был(а) ем в горах. Вимова „ы” в виразі был(а) (Wymowa „ы” w wyrazie был(а).	Ю. Прокопчак „Буквы малюванкы” (J. Prokopczak „Litere malowanki”). Ілюстрації звязані з літом: В горах. Над водом. На селі. В лісі. (Ilustracje związane z latem: W górach. Nad wodą. Na wsi. W lesie). Магнетофон – касета зо сьпіванком темати́чні звязаном з літом або інчом лемківском (Magnetofon – kasetą z piosenką związaną tematycznie z latem lub inną łemkowską).	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
2.	Kl. I. Wprowadzenie litery a A (Впровадження букви а А). Rozmowa w języku łemkowskim o zbliżającym się końcu lata (Бесіда по лемківськи о зближаючым ся кінци літа). Kl.II - Powtórzenie litery a A (Повториня букви а А). Fragment wiersza T. Dokli (Фрагмент верша Т. Доклі „Остатні дни літа”). Kl. I-II – Zabawa (Забава „Як ся маш по вакациях?”).	Формы минулого часу (Formy czasu przeszłego).	Ю. Прокопчак, „Буквы маюванки” (J. Prokopczak, „Litery malowanki”). Побільшені букви друкувані і писані (Powiększone litery drukowane i pisane). Текст верша. Ілюстрації. (Tekst wiersza . Ilustracje). Магнетофон - сьпіванка (Magnetofon – piosenka).	
3.	Kl. I .Wprowadzenie litery m M (Впровадження букви м М). Kl.II - Powtórzenie litery m M (Повториня букви м М). Wiersz „Мама” – opracowanie (Верш „Мама” – опрацювання).	Выразы (Wyrazy): мама – mama мамі – mamie мати – matka мати - mieć мам – mam маме – mamy Формы теперішнього часу: (Formy czasu teraźniejszego): любит, приберат, голубит, кладе. Формы минулого часу (Formy czasu przeszłego): стерег, жалувал, взял, вюл.	Ю. Прокопчак „Буквы маюванки” (J. Prokopczak „Litery malowanki”). Побільшені букви друкувані і писані (Powiększone litery drukowane i pisane). Магнетофон – касета зо сьпіванком „Казала мі мама” або інчом о мамі (Magnetofon – kaseta z piosenką „Казала мі мама” lub inną o mamie).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
4.	Kl.I. Wprowadzenie liter y c C (Вprowadжыня буквы c C). Kl. II. Powtórzenie liter y c C (Повториня буквы c C). Wiersz „Малий Юрко” – opracowanie. (Верш „Малий Юрко” – опрацювання). Kl.I-II. Zabawa „Медвід”.	(Він) сам, (она) сама. Вprowadжыня wyrazu (Wprowadzenie wyrazu): жыван. Писownia wyrazów z „ы”: жыван, зачынат, чытат, нарысувати, рыба.	Ю. Прокопчак „Буквы малюванкы” (J. Prokopcak „Liter y malowanki”). Буква c C (Litera c C). Взоры лучыня букв (Wzory łączenia liter). Кольорова креда (Kolorowa kreda). Ілюстрації (Ilustracje): Коза. Рыба. Мак. Медвід. Магнетофон з записом мельодії „Медвід” (Magnetofon z zapisem melodii „Медвід”).	
5.	Kl.I. Wprowadzenie liter y o O (Вprowadжыня буквы o O). Kl.II. Powtórzenie liter y o O (Повториня буквы o O). Tekst – (Текст) „Діти і слимак” – opracowanie.	Склады (Sylaby). Чысловнікы (Liczebniki): 1-8. Диктандо (Dyktando).	Ю. Прокопчак „Буквы малюванкы” (J. Prokopcak „Liter y malowanki”). Буква o O (Litera o O). Взоры лучынь (Wzory łączeń). Таблиці (Tablice): „Склады”, „Чысловнікы 1-10” Ілюстрації (Ilustracje): Оса. Слимак.	
6.	Kl.I. Wprowadzenie liter y e E (Вprowadжыня буквы e E). Kl.II. Powtórzenie liter y e E (Повториня буквы e E). Tekst – Текст „Превез мя Янічку”. Kl.I-II. Zabawa „Вкаж, як прачкы працуют”.	Выразы (Wyrazy): маме (mamy), сема, сес. Синонімы (Synonimy): сес /сесий- тот. Роды (Rodzaje): мужскі р. - сес /сесий / тот жёнскі р. – сеса /тота середні р. - сесе /тото Порядковы чысловнікы (Liczebniki porządkowe): перша оса, друга, трэця... сема.	Ю. Прокопчак „Буквы малюванкы” (J. Prokopcak „Liter y malowanki”). Буква e E (Litera e E). Взоры лучынь (Wzory łączeń). Ілюстрації (Ilustracje). Магнетофон – сьпіванка (Magnetofon – pio- senka).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
7.	KL.I. Wprowadzenie litery € Є (Впровадження букви є Є). KL.II. Powtórzenie litery € Є (Повториня букви є Є). Wiersz „Скупе сонце” – opracowanie (Опрацювання верша).	Вимова і писовня (Wymowa i pisownia): мое, ем, ес, сме, сте по часословах в минулым часі (po czasownikach w czasie przeszłym). Выразове диктандо (Dyktando (wyrazy)).	Ю. Прокопчак „Буквы маляванкы” (J. Prokopczak „Literey malowanki”) Буква € Є (Litera € Є). Взоры лучынь (Wzory łącheń). Ілюстрация (Ilustracja) „Яблко”. Магнетофон – сыпаванка (Magnetofon – pio-senka). Даке оповідання о зближающий ся осени (Dowolne opowiadanie o zbliżającej się jesieni).	
8.	KL.I. Wprowadzenie litery т Т (Впровадження букви т Т). KL.II. Powtórzenie litery т Т (Повториня букви т Т). Wiersz „Літо ся спекло” – opracowanie (Опрацювання верша).	Выразы (Wyrazy): тета, там. Розпознавання назывників і часослів (Rozpoznawanie rzeczowników i czasowników).	Ю. Прокопчак „Буквы маляванкы” (J. Prokopczak „Literey malowanki”). Буква (Litera) т Т. Взоры лучынь (Wzory łącheń). Ілюстрация (Ilustracja). Кольорова креда (Kolorowa kreda). Словничок в коперті (Słowniczek w kopercie).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
9.	Kl.I. Wprowadzenie liter y k K (Впроваджня буквы к К). Kl.II. Powtórzenie liter y k K (Повторня буквы к К). Piosenka „Ей, мам я косу” (Сьпіванка). Kl.I-II. Zabawa ruchowa „Koszenie trawy” z piosenką (Рухова забава зо сьпіванком).	Выразы і речыня (Wyrazy i zdania): коса, ката, так, мак, кіся, кіпка, кый, кып, кряк, кіт. Мам ката. Маме кота.	Ю. Прокопчак „Буквы малюванкы” (J. Prokopcak „Liter y malowanki”). Буква к К (Litera k K). Взоры лучынь (Wzory łączeń). Ілюстрация (Ilustracja) – Kosa. Магнетофон – сьпіванка (Magnetofon – piosenka). Дака байка о зьвіратках (Dowolna bajka o zwierzątkach).	
10.	Kl.I. Wprowadzenie liter y i I (Впроваджня буквы i I). Kl.II. Powtórzenie liter y i I (Повторня буквы i I). Ulubione zwierzątko. (Улюблене зьвіратко). Tekst „Котик” – opracowanie (Опрацування тексту). Bajka „Когутик і курочка”.	Выразы (Wyrazy): істи, ім, іст, іме, істе, кіт, мамі, теті, сім. Буквы і звуки (Liter y i głoski). Wymowa poznanych i powtórzonych głosek. Одміна часослова істи – теперишній час (Odmiana czasownika істи – czas teraźniejszy). Зьвідальны речыня- інтонация (Zdania pytające – intonacja).	Таблиця з познаныма буквами (Tablica z poznanymi literami). Ілюстрация „Котик” (Ilustracja „Kotek”). Словничок в коперті (Słowniczek w koper- cie). Загадка о коті (Zagadka o kocie).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
11.	Kl.I. Wprowadzenie liter и-ы, И – Ы. (Впроваджня букв и-ы, И – Ы). Kl.II. Powtórzenie liter и – ы, И – Ы. (Повториня букв и – ы, И – Ы). Там стоїт миска. Тимко їст. Мати кота. Іматі кота. Тоты маки. Такы косы. Тамты осы.	Вымова і писовня (Wymowa i pisownia): „и-ы” миска, мыти, мыє, імати. Омоніми (Homonymy): мати – matka мати – mieć. Выразове диктандо (Dyktando wyrazowe).	Ю. Прокопчак „Буквы маюванкы” (J. Prokopczak „Literey malowanki”). Таблиця з познаныма буквами (Tablica z rozpoznanymi literami). Взоры букв (Wzory liter). Ілюстрація – миска, маки (Ilustracja – miska, maki). Магнетофон – сьпіванка (Magnetofon – piosenka). Розсыпанка букв (Rozsypanka literowa). Криживка (Krzyżówka).	
12.	Kl.I. Wprowadzenie litery й Ї (Впроваджня буквы й Й). Kl.II. Powtórzenie litery й Ї (Повториня буквы й Й). Там єст кый. Тоты йойкы. Такы йойкы. Piosenka „Ей, мам я косу”. (Сьпіванка „Ей, мам я косу”).	Выразы (Wyrazy): йойк, кый, мій. Вымова і писовня (Wymowa i pisownia): йойк, кый, мій. Велика буква на початку речыня (Duża litera na początku zdania).	Ю. Прокопчак „Буквы маюванкы” (J. Prokopczak „Literey malowanki”). Буква й Й (Litera й Й). Взоры лучынь (Wzory łączeń). Ілюстрація (Ilustracja). Магнетофон – сьпіванка (Magnetofon – piosenka). Криживка (Krzyżówka).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
13.	Kl.I. Wprowadzenie litery д Д (Впроваджня буквы д Д). Kl.II. Powtórzenie litery д Д (Повториня буквы д Д). Дідо іде. Дідо єст там. Дай мі кый. Демко іде тади. Мы ідеме тамади. Tekst wiersza „Дідо пише до внучки лист” – opracowanie (Текст верша – опрацювання).	Вымова і писовня (Wymowa i pisownia): дідо, іти, іде, ідеме, ідете, діти Часослова (Czasowniki): іти, дати Розказовий спосіб (Tryb rozkazujący): дай, дайте, дайме. Звiдальны речыня (Zdania pytające). Здрибніня (Zdrobnienia).	Ю. Прокопчак „Буквы малюванкы” (J. Prokopcak „Litera d D”). Буква д Д (Litera d D). Ілюстрация (Ilustracja). Розсыпанка букв (Rozsypanka literowa). Магнетофон – сьпіванка (Magnetofon – piosenka).	
14.	Kl.I. Wprowadzenie litery р Р (Впроваджня буквы р Р). Kl.II. Powtórzenie litery р Р (Повториня буквы р Р). Де єст рак? Там єст рак. Кади іде рак? Рак іде тамади. Tekst wiersza „Роса” – opracowanie (Текст верша – опрацювання).	Вымова і писовня (Wymowa i pisownia): рак – ракы, роса – росы, рик – роки, рама – рамы, рай – раі, рика – рикы, радити. Єднотне і множны чысло (Liczba pojedyncza i mnoga). Здрибніня (Zdrobnienia). Розповідны і звiдальны речыня (Zdania oznajmujące i pytające).	Ю. Прокопчак „Буквы малюванкы” (J. Prokopcak „Litera malowanki”). Буква р Р (Litera p P). Ілюстрация (Ilustracja). Розсыпанка букв і выразив (Rozsypanka literowa i wyrazowa).	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
15.	Kl.I. Wprowadzenie litery y У (Впровадження букви у У). Kl.II. Powtórzenie litery y У (Повториня букви у У). Там уйко, а ту коса. Уйко косит косом. Tekst piosenki „Ей, мам я косу” (Текст сьпіванки).	Вымова і писовня (Wymowa i pisownia): уйко, ту, Ту уйко косит. Уйко мусит косити. Уйко мусит мати косу. Розпознавання називників і часослив. (Rozpoznawanie rzeczowników i czasowników). Контрольне цвiчынiя (Ćwiczenie kontrolne).	Ю. Прокопчак „Буквы маляванкы” (J. Prokopczak „Literey malowanki”). Буква у У (Litera y У). Ілюстрация (Ilustracja). Розсыпанка букв (Rozsypanka). Магнетофон – сьпiванка (Magnetofon – piosenka).	
16.	Kl.I. Wprowadzenie litery n Н (Впровадження букви н Н). Kl.II. Powtórzenie litery n Н (Повториня букви н Н). Мам нитку. Маме ниткы. Ніна дає Марині ниткы. Тоты ниткы і ноны ниткы.	Вымова і писовня (Wymowa i pisownia): ні, нiт, Ніна, Марина, нитка – ниткы. Мам ниткы. – Не мам ниток. Мате ниткы? Не маме ниток. Де сут ниткы? Там сут ниткы. Ту сут ниткы? Ту неє ниток. Зьвiдальны речынiя (Zdania pytające). Єднотне і множна чысло (Liczba pojedyncza i mnoga). Придаванкы – кольоры (Przymiotniki – kolory).	Ю. Прокопчак „Буквы маляванкы” (J. Prokopczak „Literey malowanki”). Буква н Н (Litera n Н). Ілюстрация (Ilustracja). Кольоровы ниткы (Kolorowe nici). Розсыпанка букв і выразив (Rozsypanka literowa i wyrazowa).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
17.	Kl.I. Wprowadzenie liter w, л, В, Л (Впроваджня букв в, л, В, Л). Kl.II. Powtórzenie liter в, л, В, Л (Повториня букв в, л, В, Л). В відри ест вода. Ворона летит. Ворона сидит на дереві. Мы Лемкы. Лен росне там. Tekst wiersza „Водичка” – inscenizacja wiersza.	Вымова і писовня. Рижниця і подібности. (Wymowa i pisownia. Różnice i podobieństwa): вода, ворона Лемкы, лем, лен Różnice w wymowie – przed e, и, а, о, ы, і. Творче диктандо (Dyktando twórcze). Здрибніня (Zdrobnienia).	Ю. Прокопчак „Буквы малюванки” (J. Prokopcak „Litery malowanki”). Взоры букв (Wzory liter). Ілюстрації (Ilustracje). Магнетофон – сьпіванка (Magnetofon – piosenka). Криживка (Krzyżówka). Розсыпанка букв і выразив (Rozsypanka literowa i wyrazowa).	
18.	Kl.I. Wprowadzenie litery з 3 (Впроваджня буквы з 3). Kl.II. Powtórzenie litery з 3 (Повториня буквы з 3). В зимі ест зимно. В зимі ест мороз. Адам зімал кота. Teksty „Зимно было”, „Зозуленько мила” – opracowanie. (Опрацування текстів).	Вымова і писовня (Wymowa i pisownia): зима, зелена, зімати, зісти, музыка, мотузок. Укладаня выразив (Układanie wyrazów). Тлумачыня речынь на лемківській язык (Tłumaczenie zdań na język łemkowski). Минулий час часослів (Czas przeszły czasowników).	Ю. Прокопчак „Буквы малюванки” (J. Prokopcak „Litery malowanki”). Буква з 3 (Litera з 3). Ілюстрация (Ilustracja). Розсыпанка букв (Rozsypanka). Магнетофон – сьпіванка (Magnetofon – piosenka).	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
19.	KL.I. Wprowadzenie litery б Б (Впровадження букви б Б). KL.II. Powtórzenie litery б Б (Повторіння букви б Б). Баба сут дома. Moi баба сут дома. Она бесідує. Dzień Babci. Dzień Dziadka. Malowanie laurek. (Ден Бабусі. Ден Дідуся). Tekst wiersza „Баба і дідо” – opracowanie (Опрацювання верша).	Вывома, писовня і значыня (Wymowa, pisownia i znaczenie): быти – бити, выти – вिति. Тлумачыня речынь на польскіх мове (Tłumaczenie zdań na język polski). Ёднотне і множны лічбы (Liczba pojedyncza i mnoga): есть – сут. Писовня асобовых месцаазначэнняў (Pisownia zaimków osobowych). Пісанне па слыху (Pisanie ze słuchu).	Ю. Прокопчак „Буквы маляваны” (J. Prokopczak „Literey malowanki”). Буква б Б (Litera б Б). Ілюстрацыя (Ilustracja). Ляўркі (Laurki). Крэды (Kredki).	
20.	KL.I. Wprowadzenie liter г, г, Г, Г (Впровадження букв г, г, Г, Г). KL.II. Powtórzenie liter г, г, Г, Г (Повторіння букв г, г, Г, Г). Гус скубат траву. То мій горсет. Tekst dialogu „Горсет” Tekst „Тигрис і кіт” (fragment) (Опрацювання текстів). Bajka „Шумний потік”.	Вывома і писовня. Ражніцы і падобнасці. (Wymowa i pisownia. Różnice i podobieństwa): г гора, гус, гуска, гусак, гнеска, гудак, загорада г горсет, ганок, гамба, газда, гонты, гіваты. Укладанне выразів (Układanie wyrazów). Контрольны цвёчынны (Ćwiczenia kontrolne).	Ю. Прокопчак „Буквы маляваны” (J. Prokopczak „Literey malowanki”). Взоры букв (Wzory liter). Ілюстрацыі (Ilustracje). Магнатофон – сьпіванка (Magnetofon – piosenka). Кржывка (Krzyżówka). Розсыпанка букв і выразів (Rozsypanka literowa i wyrazowa). Текст байкі з плытам (Tekst bajki z płytą).	

II półrocze

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1.	Kl.I. Wprowadzenie litery п П (Впроваджня буквы п П). Kl.II. Powtórzenie litery п П (Повторня буквы п П). Мы прасуеме прасом. Пес сидит в буді. Tekst „Прас” – opracowanie. Kl.I-II. Zabawa „Вкаж, як прачкы працуют”.	Вывова і писовня (Вывова і писовня): пес, піти, пити, палик, пак, павук, Петро. Тлумачыня речынь на лемківскій язык. (Tłumaczenie zdań na język łemkowski).	Ю. Прокопчак „Буквы малюванкы” (J. Prokopcak „Litery malowanki”). Буква п П (Litera п П). Ілюстрация (Ilustracja). Розсыпанка букв (Rozsypanka). Магнетофон – сьпіванка (Magnetofon – piosenka). Загадка (Zagadka).	
2.	Kl.I. Wprowadzenie litery ф Ф (Впроваджня буквы ф Ф). Kl.II. Powtórzenie litery ф Ф (Повторня буквы ф Ф). На дорозі стоїт фура. На фури сидит фурман. Мы маме телефон. Зофка мала фарбкы. Тета купила фалаток полотна. Tekst „Фура” – opracowanie.	Вывова і писовня (Вывова і писовня): фура, фурман, фарбкы, телефон, фалаток, фест. Тлумачыня речынь на польскій язык (Tłumaczenie zdań na język polski).	Ю. Прокопчак „Буквы малюванкы” (J. Prokopcak „Litery malowanki”). Буква ф Ф (Litera ф Ф). Ілюстрация (Ilustracja). Розсыпанка букв (Rozsypanka). Магнетофон – сьпіванка „Поведу коника” (Magnetofon – piosenka).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
3.	Kl.I. Wprowadzenie litery x X (Впровадження букви x X). Kl.II. Powtórzenie litery x X (Повторіння букви x X). На столі єст хліб. Tekst „Хліб” – opracowanie (Опрацювання тексту).	Вимова і писовня (Wymowa i pisownia): хліб, хто, хтіти, ходити, хвіст, хвалити, худоба, хватити.	Ю. Прокопчак „Буквы маюванкы” (J. Prokopczak „Literey malowanki”) Буква x X (Litera x X). Ілюстрація (Ilustracja). Розсыпанка букв (Rozsypanka). Пілка – лексикальна гра (Piłka – zabawa leksykalna).	
4.	Kl.I. Wprowadzenie liter ż Ż (Впровадження букви ж Ж). Kl.II. Powtórzenie litery ż Ż (Повторіння букви ж Ж). Де жє жаба? Жаба жєє в болоті. Tekst „Жаба єдна”, „Жабка” – opracowanie (Опрацювання текстів). Konkurs pisania na tablicy (Конкурс писання на таблиці).	Вимова і писовня (Wymowa i pisownia): жаба, жыти, жєє, жєєме, жєєте, жмыкати, жмыкам, жмыкат, жмыкаме, жмыкате, жыто, жати, жєна, жывина. Контрольне цвїчєня (Ćwiczenie kontrolne).	Ю. Прокопчак „Буквы маюванкы” (J. Prokopczak „Literey malowanki”). Буква ж Ж (Litera ж Ж). Ілюстрація (Ilustracja). Розсыпанка букв (Rozsypanka).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
5.	Kl.I. Wprowadzenie liter ш Ш, щ Щ (Впровадження букв ш Ш, щ Щ). Kl.II. Powtórzenie liter ш Ш, щ Щ (Повторіння букв ш Ш, щ Щ). Там стоїт шатро. Де сут щитки? Teksty dialogów „Шатро”, „Щитки”.	Вымова і писовня. Рижниці і подібности. (Wymowa i pisownia. Różnice i podobieństwa): шатро, што, штыри, шист, шестеро, шовдра, шор, Штефан, шалата щитка, шапа, щедрак, щыпати, щыпити, Щавник, щоб (element góry), щырист Укладання зьвідань до речынь (Układanie pytań do zdań): Штефка іст шалату і шовдру. Што іст Штефка? Писовня „не” з часословами (Pisownia ne czasownikami). Диктандо (Dyktando).	Ю. Прокопчак „Буквы маляванкы” (J. Prokopcza „Litera malowanki”). Взоры букв ш Ш, щ Щ (Wzory liter). Ілюстрації (Ilustracje). Пилка – лексикальна забава (Piłka – zabawa leksykalna). Розсыпанка букв (Rozsypanka).	
6.	Kl.I. Wprowadzenie litery ц Ц (Впровадження букви ц Ц). Kl.II. Powtórzenie litery ц Ц (Повторіння букви ц Ц). Гарда церков. Ци підеш до школы? Dzień Matki (Ден Мамы). Tekst dialogu „Ґеацкы ци цукеркы” – opracowanie.	Вымова і писовня (Wymowa i pisownia): ци, церков, царина, цибы, цукеркы, циж, пец, ґеацкы, цїркати, ціла. Зьвідальны речыня з ци (Zdania pytające z ci): Ци підеш до школы?	Ю. Прокопчак „Буквы маляванкы” (J. Prokopcza „Litera malowanki”). Буква ц Ц (Litera ц Ц). Ілюстрація (Ilustracja). Маґнетофон – сьпіванка о мамі (Magnetofon – piosenka o mamie). Рысунковий блок, кредкы, ляуркы для мамы (Blok rysunkowy, kredki – laurki dla mamy).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
7.	Kl.I. Wprowadzenie litery ч Ч (Впроваджня буквы ч Ч). Kl.II. Powtórzenie litery ч Ч (Повториня буквы ч Ч). Там росне чеснок. Черниця роснут в лісі. Tekst dialogu „Слова з буквом ч” - opracowanie (опрацювання). Zabawa leksykalna. (Лексикальна забава).	Вимова і писовня (Wymowa i pisownia): чеснок, чытанка, черниця, черешні, чатина, чуга, часто, чело, чачко, чомуси, личко. Укладання зьвідальних выразы (Układanie zdań pytających, wyrazy pytające). Писовня ы – и по ч, ж, ш, щ (Pisownia ы – и po ч, ж, ш, щ). Контрольне цвѣчыня (Ćwiczenie kontrolne).	Ю. Прокопчак „Буквы маляванкы” (J. Prokopczak „Litery malowanki”). Буква ч Ч (Litera ч Ч). Ілюстрації (Ilustracje). Розсыпанка (Rozsypanka literowa).	
8.	Kl.I. Wprowadzenie litery ю Ю (Впроваджня буквы ю Ю). Kl.II. Powtórzenie litery ю Ю (Повториня буквы ю Ю). Югаска любит юху. Мы любиме музыку. Dzień Dziecka (Ден Дітини). Tekst wiersza „Музыка” – opracowanie (Опрацювання верша).	Вимова і писовня (Wymowa i pisownia) ю на початку слова і по гласний букві, ю по согласний букві (ю na początku słowa i po samogłosce, ю po spółgłosce): Югаска, юха, любити, югас, Юрко, люде, нюхати.	Ю. Прокопчак „Буквы маляванкы” (J. Prokopczak „Litery malowanki”). Буква ю Ю (Litera ю Ю). Ілюстрації (Ilustracje). Криживка (Krzyżówka). Гры і забавы (Gry i zabawy).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
9.	Kl. I. Wprowadzenie litery я Я (Впровадження букви я Я). Kl. II. Powtórzenie litery я Я (Повторіння букви я Я). Там стоїт яличка. Хто їст дуже яблук?	Вимова і писовня (Wymowa i pisownia) я на початку слова і по гласний букви (я на początku słowa i po samogłosce) я по согласний букви (я po spółgłosce): яличка, яблук, яфюра, язык, яр, ярина, ягода, як, ялиця, ярк, ярец, якости, моя, лилияк, Ганця, вигляд. Розповідні і звітальні речення. (Zdania oznajmujące i pytające).	Ю. Прокопчук „Букви малюванки” (J. Prokopcak „Litery malowanki”). Буква я Я (Litera я Я). Ілюстрації (Ilustracje). „Улюблені овочі”. Магнетофон (Magnetofon).	
10.	Kl. I. Wprowadzenie znaków ь, ъ (Впровадження букв – знаків ь, ъ) Kl. II. Powtórzenie znaków ь, ъ (Повторіння знаків ь, ъ). Ту сидить мотиль. Они злітали з гори. Powtórzenie liter (Повторіння букв). Байка „Волч заплата”. Байка „Піс і волк”.	Вимова і писовня (Wymowa i pisownia): мотиль, нянь, банька, звітання, елень, ганьба, цвук, дзвукати, сніг, сьвато, сіль, сосняк злітати, зліжджати, з’явити ся, з’єднати си. Контрольне цвичення (Ćwiczenie kontrolne).	Ю. Прокопчук „Букви малюванки” (J. Prokopcak „Litery malowanki”). Взори букв – знаків ь, ъ (Wzory liter – znaków). Ілюстрації (Ilustracje). Текст байки „Волч заплата” (Tekst bajki M.Buriak „Волч заплата”). „Лемківський язык з компютером” – азбука („Język łemkowski z komputerem” - alfabet). Текст байки з плитом (Tekst bajki z płytą).	

b) Propozycje rozkładu materiału dla grupy składającej się z uczniów z klas III-IV szkoły podstawowej

Podręcznik:

- M. Chomiak, *Бесідуємо по лемківськи*. Част I, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.

Książki pomocnicze:

- M. Chomiak, B. Matala, *Язык лемkowski z komputerem (Азбука)*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.
- M. Chomiak, M. Górka, *Słowniczek tematyczny „Dom. Człowiek. Przyroda”*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
- M. Chomiak, M. Górka, *Słowniczek tematyczny „Szkoła”*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.
- *Як липняне сонце до міха імали, Bai, байки і оповіданки Лемків*, red. J. Starzyński i A. Rydzanicz, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2010.

I półrocze

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1.	Opowiadamy o sobie (Оповідáme о собі). Powtórzenie wiadomości (Повториня відомости).	Минулий час (Czas przeszły) Повториня - друкуваны і писаны буквы (Powtórzenie – drukowane i pisane litery).	Азбука (Alfabet). Магнетофон (Magnetofon).	
2.	Po wakacjach (По вакациях). Powtórzenie liter (Повториня букв).	Писовня назв вакацийных місяци (Pisownia nazw wakacyjnych miesięcy). Писовня (Pisownia): ”и-ы”. Одміна назывників (Odmiana rzeczowników): мама, тета, вакації. Одміна часослів (Odmiana czasowników): быти, купати ся.	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Ілюстрації (Ilustracje). Крижівка (Krzyżówka). Тематычны словничкі (Słowniczki tematyczne).	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
3.	Znów w szkole (Zac в школі).	Писовня (Pisownia) „и – ы”. Диктандо (Dyktando).	Орфографічні таблиці (Tablice ortograficzne). Магнетофон – списіванка (Magnetofon – piosenka).	
4.	Moja szkoła i klasa (Моя школа і класа).	Писовня (Pisownia): „и-ы”. Одміна назывників (Odmiana rzeczowników): таблица, стольница, школа.	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Ілюстрації (Ilustracje). Тематычний словничок „Школа” (Słowniczek tematyczny „Szkoła”).	
5.	W mojej klasie (В моїй класі). Opowiadamy o sobie i swojej szkole (Оповідáme о собі і своїй школі). Znaczenie przyjaźni w życiu ucznia (Значыня приятельства в жытці ученика), байка – „Як пес з волком воювали”.	Части мовы: назывник, придавник, часослово, чысловник, місценазывник (Części mowy: rzeczownik, przymiotnik, czasownik, liczebnik, zaimek – Kl. IV). Одміна придавника новий і місценазывника наш (Odmiana przymiotnika новий і zaimka наш). Одміна часослова бесідувати (Odmiana czasownika бесідувати). Назвы одмінків. (Nazwy przypadków). Одміна назывників (Odmiana rzeczowników): груд, силь.	Граматычны Таблиці (Tablice gramatyczne). Тематычний Словничок „Школа” (Słowniczek tematyczny „Szkoła”). Текст байки з плитом (Tekst bajki z płytą). Ілюстрації до байки (Ilustracje do bajki).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
6.	Urodziny, imieniny uczniów (Уродини, іменины учеників). Życzenia. Zaproszenia (Жычыня. Запрошыня). (kl.IV). „Многая літа”.	Буквы і звуки (Litery i głoski). Гласны і согласны (Samogłoski i spółgłoski). Контрольне цвячыня (Ćwiczenie kontrolne).	Магнетофон – „Многая літа” (Magnetofon – „Mnohaja lita”). Взоры жычынь і запрошынь (Wzory życzeń i zaproszeń). Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne).	
7.	Jesień w przyrodzie (Осін в природі).	Назывники женьскаго роду (Rzeczowniki rodzaju żeńskiego). Приповідки о осени (Przysłowia o jesieni).	Ілюстрацыя – Осін, можна знайсці в Інтэрнэце (Ilustracja – Jesień, można znaleźć w Internecie). Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne).	
8.	Powtórzenie materiału (Повторіня матэрыялу). Praca kontrolna i poprawa (Контрольна праца і поправа).	Назвы вакацыйных місяці (Nazwy wakacyjnych miesięcy). Часослова (Czasowniki): быти, купати ся, бесідувати Назывники женьскаго роду (Rzeczowniki rodzaju żeńskiego). Запрошыня (Zaproszenie). Буквы і звуки (Litery i głoski). Гласны і согласны (Samogłoski i spółgłoski).	Тэсты (Testy).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
9.	Symbolle narodowe (Народовы символи). Święto Niepodległości – kl.IV (Съвато Незалежности – кл.IV). Święto w naszej szkole (Съвато в нашій школі).	Тлумачення на лемківській язык (Тлумаченіе на язык лемковски).	Ілюстрації (Ілустраце). Фрагмент тексту з підручника історії Польщі (Fragment tekstu z podręcznika historii Polski). Магнетофон (Magnetofon). Словники (Słowniki).	
10.	Posiady, wspólne przędzenie lnu, wełny, darcie pierza – kl. IV (Вечырки – кл. IV). Przędki – kl. III (Прядкы – кл.III).	Єднотне і множе чысло часослів (Liczba pojedyncza i mnoga czasowników). Називники женьского роду (Rzeczowniki rodzaju żeńského): дівчатко.	Ілюстрації з Інтернету (Ilustracje z Internetu). Граматичны таблиці (Tablice gramatyczne). Словники (Słowniki).	
11.	Zima (Зима). Mikołajki (Подарунки од Миколая). Пісня „О хто, хто Миколая любить”.	Називники женьского, мужского і середнього роду (Rzeczowniki rodzaju żeńského, męskiego i nijakiego). Розказовий спосіб (Tryb rozkazujący).	Ілюстрації з Інтернету (Ilustracje z Internetu). Граматичны таблиці (Tablice gramatyczne). Магнетофон – пісня (Magnetofon – pieśń).	
12.	Boże Narodzenie (Рождество Христове). Kolędy. Kolędowanie (Коляды. Колядування).	Вимова (Wymowa) „ы”. Писовня назв звязаних з Рождеством (Pisownia nazw związanych z Bożym Narodzeniem).	Ілюстрації з Інтернету (Ilustracje z Internetu). Словники (Słowniki). Магнетофон – коляды (Magnetofon – kolędy).	
13.	Powtórzenie materiału (Повторіння матеріалу).		Аркушы з цвѣчынами для кл. III і IV (Arkusze z ćwiczeniami dla kl. III i IV).	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
14.	Test (Тест). Poprawa testu (Поправа тесту).		Аркушы з цвiчынямі для кл. III i IV (Arkusze z ćwiczeniami dla kl. III i IV).	

II półrocze

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1.	Ferie zimowe (Зимушні вакації). В. Русено „Зима в Карпатах” (фрагмент, Мясниці – kl.IV).	Присловники (Przysłówki). Придавніки (Przymiotniki).	Ілюстрації з Інтернету (Ilustracje z Internetu). Граматичні таблиці (Tablice gramatyczne). Словники (Słowniki).	
2.	Mój dom (Моя хыжа). М. Олесьєвич „Робота жены” (фрагмент). Рано в давний лемківській хыжи (kl.IV).	Одміна назывників з придавниками (Odmiana rzeczowników z przymiotnikami): деревяна хыжа, мурувана хыжа (kl.IV).	Ілюстрації (Ilustracje). Граматичні таблиці (Tablice gramatyczne). Словник тематичний „Хыжа” (Słowniczek tematyczny „Dom”). Крижівка (Krzyżówka).	
3.	Wiosna (Яр / весна). „Яблоня” Т. Докля „Весна” „Мудриярка яр” (kl.IV).	Розказовий спосіб (Tryb rozkazujący). Писовня „не” з часословами і придавниками (Pisownia „ne” z czasownikami i przymiotnikami). Контрольне цвiчыня (Ćwiczenia kontrolne).	Кредкы – ілюстрації до верша – рысування (Kredki – ilustracje do wiersza „Яблоня” – rysowanie). Словничкы тематичны „Природа” (Słowniczki tematyczne „Przyroda”).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
4.	Wielkanoc (Великден). Koszyk Wielkanocny (Великодний кошык).	Назывник – одміна (Rzeczownik – odmiana): батканка. Одміна часослова (Odmiana czasownika): баткати.	Взоры батканок. Кредкы – малюваня писанок /батканок. (Wzory pisanek Kredki –malowanie pisanek).	
5.	Майове święta (Майовы сьвата в нашій школі).	Часослова будучого і минулого часу (Czasowniki czasu przyszłego i przeszłego).	Ілюстрації (Ilustracje). Магнетофон (Magnetofon). Ілюстрації – часослова (Ilustracje – czasowniki).	
6.	Dzień Matki (Ден Мамы). М. Колошняй „Мама” (kl.IV). За што кохаш маму? Што найбарже смути́т маму? Што найбарже тішы́т маму? М. Мальцовска „Материна правда” (fragment – kl.IV).	Одміна назывника з придавником (Odmiana rzeczownika z przymiotnikiem): кохана мама. Придавники (Przymiotniki): гречний (сын), добрий (ученик).	Кредкы – рысуваня ляуркы (Kredki – rysowanie laurki). Магнетофон – сьпіванка (Magnetofon – piosenka „Казала мі мама”).	
7.	Dzień Dziecka (Ден Дітини). Piosenki. (Сьпіванкы). Zagadki (Загадки). Przysłowia (Приповідкы – Родиче і діти – кл. IV). Wajka „Чом пес диганят заяца”.		Ілюстрації (Ilustracje). Магнетофон – сьпіванкы (Magnetofon – piosenki). Криживка (Krzyżówka). Текст байкы з плитом (Tekst bajki z płytą).	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
8.	Z przeszłości (З минулого). Я. Зволіньскій „Гонты”, „Ковале”. М. Олесьневич „Не мож позабыти” (fragment – kl.IV). „Сьпів на Лемковині” П. Стефановскій. „Балляда о керпцях” (fragment). Є. Вансач „Нашы лыжки” (fragment).	Части мовы без часткы і выкричника (Części mowy bez partykuły i wykrzyknika). Назывники з (Rzeczowniki z) „ы”. Часослова (Czasowniki) з „ы”.	Ілюстрації (Ilustracje). Магнетофон (Magnetofon). Граматычны табліці (Tablice gramatyczne). Криживка (Krzyżówka). Словники лемківско- польскы (Słowniki łemkowsko- polskie).	
9.	Dzień Ojca (Ден Няня). Я. Мерена „Стара пісня”. М. Сандович „Колысанка”.	Єднотне і множне чысло (Liczba pojedyncza i mnoga). Писовня слів (Pisownia wyrazów) з „ы”.	Ілюстрації (Ilustracje). Словничкы тематичны (Słowniczki tematyczne). Магнетофон (Magnetofon).	
10.	Wakacje (Вакації). Przysłowia o lecie (Приповідкы о літі).	Часослова – будучий час (Czasowniki – czas przyszły).	Ілюстрації (Ilustracje). Магнетофон (Magnetofon).	
11.	Powtórzenie (Повториня). Test (Тест). Poprawa testu (Поправа тесту).		Аркушы з цвѣчынями для кл. III i IV (Arkusze z ćwiczeniami dla kl. III i IV).	

c) Propozycje rozkładu materiału dla grupy składającej się z uczniów z klas V-VI szkoły podstawowej

Podręcznik:

- M. Chomiak, *Бесідуємо по лемківськи. Част I i II*, wyd. Rutenika, Warszawa 2006.

Książki pomocnicze:

- M. Chomiak, B. Matała, *Język łemkowski z komputerem (Азбука)*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.
- M. Chomiak, M. Górka, *Słowniczek tematyczny „Dom. Człowiek. Przyroda”*, wyd. „Rutenika”, Warszawa 2004.
- M. Chomiak, M. Górka, *Słowniczek tematyczny „Szkoła”*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.
- *Як липняне сонце до міха мали, Баї, байки і оповіданки Лемків*, red. J. Starzyński i A. Rydzanicz, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczer”, Legnica 2010.

I półrocze

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1.	Powtórzenie alfabetu (Повториня азбуки). Po wakacjach (По вакациях). Powtórzenie pio-senek (Повториня сьпіванок). Słownictwo łemkowskie w Internecie (Як найти лемківські слова в Інтернеті?).	Писовня (Pisownia): „ь,ъ”. Повториня (Powtórzenie): „я,ю,є”. Вимова і писовня (Wymowa i pisownia): ябко, Югаска, еден.	Азбука (Alfabet). Магнетофон – сьпіванки (Magnetofon – pio-senki). Internet: www.google.pl Stowarzyszenie Łemków. Słownictwo polsko-łemkowskie i łemkowsko-polskie.	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
2.	Jesień (Осін). Kolory jesieni (Кольори осені). Owoce, jarzyny, drzewa, grzyby (Овочы, ярины, дерева, грибы). „Три осени” – kl.VI „Хмара на вершку тополі”. 11. XI – Święto Niepodległości (Сьвато Незалежності). Powtórzenie materiału do testu (Повториня матерялу до тесту).	Назвы дерев, овочив, ярин, грибів і птахів (Nazwy drzew, owoców, jarzyn, grzybów i ptaków). Части мовы без часткы і выкричника (Części mowy bez partykuły i wykrzyknika). Минулий час (Czas przeszły). Вымова і писовня (Wymowa i pisownia): „и-ы”. Часослова (Czasowni- ki): літати – летіти, одлітувати – одлетіти. Одмінки (Przypadki). Одміна (Odmiana): хмара, тополя.	О осени в Інтернеті (O jesieni w Internecie). Ілюстрації (Ilustracje). Криживка (Krzyżówka). Граматычны табліці (Tablice gramatyczne). Тематычны словничкы „Природа” (Słowniczki tematyczne „Przyroda”).	
3.	Test. Poprawa testu (Тест. Поправа тесту).		Тесты для кл. V i VI (Testy dla kl. V i VI).	
4.	Zdrowie (Здоровя). Jak nie dać się chorobie (Як не дати ся хвороті). Witaminy w owocach i jarzynach (Вітаміны в овочах і яринах). Człowiek – części ciała (Чловек – части тіла). Bajka „O dwóch dівках”.	Назвынныкі з придавнікамі (Rzeczowniki z przymiot- nikami). Фразеольгізмы, приповідкы (Frazeolo- gizmy, przysłowia)	Ілюстрації (Ilustracje). Інтернет – вітаміны (Internet – witaminy). Граматычны табліці (Tablice gramatyczne). Приповідкы о здоровю, роботі (Przysłowia o zdrowiu, pracy). Криживка (Krzyżówka). Тематычны словничкы „Чловек” (Słowniczki tematyczne „Człowiek”). Текст байкы з пłyтą (Tekst bajki z pły- tą).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
5.	Zima (Зима). Piękno zimy (Краса зими). Ptaszki w zimie – ромос (Пташки в зимі – поміч). „Перший сьніг” (kl.VI). „Курна хыжа в зимі”.	Чысловники (Liczeb- niki). Одміна (Odmiana): перший, другий, третій, двадцетий (kl. VI). Часослова (Czasowniki): іти, дути, носити, падати, стискати.	Ілюстрації (Ilustracje). Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne). Загадка (Zagadka).	
6.	Boże Narodzenie (Рождество Христове). Kolędy. Kolędowanie (Коляды. Колядування).	Вымова і писовня (Wymowa i pisownia): „ы”. Диктандо (Dyktando).	Ілюстрації (Ilustracje). Магнетофон – коляды (Magnetofon – kolędy).	
7.	Dzień Babci (Ден Бабусі). Dzień Dziadka (Ден Дідуса). 21 січня – Ден Бабусі. 22 січня – Ден Дідуса.	Вымова і писовня (Wymowa i pisownia): „ы”. Одміна назывників (Odmiana rzeczowników): баба, тета, дідо, стрыко.	Кредкы до рысаваня ляурока (Kredki do rysowania laurek). Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne).	
8.	Powtórzenie materiału (Повторіння матерялу).			
9.	Test (Тест). Poprawa testu (Поправа тесту).		Тесты для кл. V i VI (Testy dla kl. V i VI).	

II półrocze

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1.	Zwierzęta (Звіріята). З. Зелка „Звіріята школа”. Piosenka „Поведу коника”.	Выразы з буквом (Wyrazy z literą): „ы”. Здрибнілы формы (Zdrobnienia): волча, серня, медведя / медведик і інчы.	Ілюстрації зьвіряток з Інтернету (Ilustracje zwierząt z Internetu). Магнетофон – сьпіванка „Поведу коника” (Magnetofon – piosenka). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Тематычны словнічкі „Природа” (Słowniczki tematyczne „Przyroda”).	
2.	Odzież (Облечыня). Nazwy części odzieży (Части лемківського облечыня). Bajka „Чуганя”.	Одміна выразив в речынях (Odmiana wyrazów w zdaniach): кабат, лайбик, запаска, гунька.	Ілюстрації з Інтернету – лемківске облечыня (Ilustracje z Internetu – strój łemkowski). „Лемківскій язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem”). Криживка (Krzyżówka). Текст байкі з плитом (Tekst bajki z płytą).	
3.	Formy grzecznościowe (Основные формы выслову гречности).	Речыня зозгляду на ціль выповіди (Zdania ze względu na cel wypowiedzi). Просте речыня (Zdanie pojedyncze). Зложене речыня (Zdanie złożone). Назывники і часослова з буквом „ы”. (Rzeczowniki i czasowniki z literą „ы”).	„Лемківскій язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem”). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne).	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisanii	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
4.	Powtórzenie materiału (Повториня матерялу). Ćwiczenie kontrolne (Контрольне цвѣчыня). Poprawa ćwiczeń kontrolnych (Поправа контрольных цвѣчынь).		Аркушы з цвѣчынямі для кл. V i VI (Arkusze z ćwiczeniami dla kl. V i VI).	
5.	Wiosna (Яр / весна) Части яри. С. Макай „Яр, яр, яр” I. Жак „Яр” „Конвалія” „Зима і яр”.	Придавнікы – кольоры (Przymiotniki – kolory). Буква „ы” в придавниках (Litera ы w przymiotnikach).	Ілюстрації з Інтернету – Яр (Ilustracje z Internetu – Wiosna). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Тематычны словничкы „Природа” (Słowniczki tematyczne „Przyroda”).	
6.	Wielkanoc (Великден). Koszyk ze święconką (Великодний кошык). Zwyczaj wielkanocne (Великодны звычай) „Согласно засьпівайме”.	Назывники (Rzeczowniki): батканкы, писанкы Часослова (Czasowniki): баткати, печы, сьватити Теперишній час, будучий і минулий (Czas teraźniejszy, przyszły i przeszły).	Взоры батканок (Wzory pisanek). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Магнетофон – пісня (Magnetofon – pieśń). „Словник лемківсько-польскій і польско лемківскій” Я. Горошчака („Słownik łemkowski-polski i polsko-łemkowski” J. Horoszczaka).	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
7.	Święta majowe (Майовы сьвата). 1 Мая – Сьвато Працы 3 Мая – Сьвато Конституції 26. V – Ден Матери Я. Мерена „Матір”.	Назывники мама, мати в речынях (Rzeczowniki мама, мати w zdaniach).	Інтернет – майовы сьвата (Internet – majowe święta) Ляурка для мамы (Laurka dla mamy) Словники (Słowniki) Магнетофон – сьпіванка „Казала мі мама” (Magnetofon – piosenka).	
8.	Policz (Порахуй).	Чысловники (Liczebniki). Буква ы в чысловниках (Litera ы w liczebnikach).	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne).	
9.	Powtórzenie materiału (Повторня матерялу). Ćwiczenia kontrolne (Контрольны цвѣчыня). Poprawa pracy kontrolnej (Поправа контрольной працы).		Аркушы з цвѣчынямі для кл. V i VI (Arkusze z ćwiczeniami dla kl. V i VI).	
10.	Dzień Dziecka (1 червця – Ден Дітины). I. Жак „Розум і свободна воля”. Piosenki (Сьпіванкы). Zagadki (Загадки). Bajka „Сьпівваючы квіткы” - kology.	Єднотне і множне чысло назывника (Liczba pojedyncza i mnoga rzeczownika): дітина.	Інтернет – Ден Дітины (Internet – Dzień Dziecka). Магнетофон – сьпіванкы (Magnetofon – piosenki). Текст байкы і płyta, кольоры (Tekst bajki i płyta, kolory) Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Криживка (Krzyżówka).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisanii	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
11.	Dzień Ojca (23 червця – Ден Вітця / Няня). Ф. Лазорик „Нянькови” (kl.V – fragment).	Части мовы без часткы і выкрічніка (Części mowy bez partykuły i wykrzyknika). Буква „ы” в місценазвынках (Litera ы w zaimkach).	Ілюстраціі (Ilustracje). Магнетофон (Magnetofon). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Крижівка (Krzyżówka).	
12.	Lato . Wakacje (Літо. Вакації). „Іде буря” (kl.VI).	Часослова (Czasowniki): посмутніти, ляти, гырміти, сховати ся. Выразы з буквом (Wyrazy z literą) „ы”.	Ілюстраціі (Ilustracje). Магнетофон (Magnetofon). Тэматычны словнікі „Прырода” (Słowniczki tematyczne „Przyroda”).	
13.	Szanujmy przyrodę (Шануйме прыроду). Ш. Сухий „Лісна тэлевізія”.	Пісовня назв зьвірат і птахів (Pisownia nazw zwierząt i ptaków).	Тэматычны словнічкі „Прырода” (Słowniczki tematyczne „Przyroda”).	
14.	Nikifor Krynicki (Епифан Дровняк). Thalerhof (Талергоф).	Транскрыпцыя тэкстав пісаных кірыліцём (Transkrypcja tekstów pisanych cyrylicą). (Транскрыпцыя тэкстав пісаных кірыліцём).	Ілюстраціі з Інтэрнэту (Ilustracje z Internetu). Альбум (Album). Інтэрнет – Транскрыпцыя (Internet – Transkrypcja).	
15.	Powtórzenie (Повторіння).			
16.	Test (Тэст) Poprawa testu (Поправа тэсту).		Аркушы з цвёчынямі для кл. V і VI (Arkusze z ćwiczeniami dla kl. V i VI).	

4. Rozkłady materiału dla klas gimnazjalnych (etap III)

a) Nowa Podstawa Programowa

(Dziennik Ustaw z dnia 15 stycznia 2009 r. Nr 4, poz. 17, § 6. 1.).

Podstawę programową kształcenia ogólnego dla gimnazjów, określoną w załączniku nr 4 do niniejszego rozporządzenia, stosuje się, poczynwszy od roku szkolnego 2009/2010, w klasach I gimnazjum.

Cele kształcenia - wymagania ogólne

- I. Rozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Treści nauczania - wymagania szczegółowe

1. Rozumienie specyfiki swego dziedzictwa narodowego. Uczeń:
  - 1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej i przynależności do wspólnoty europejskiej oraz światowej;
  - 2) dostrzega różne wzorce postaw społecznych, narodowych, obywatelskich, obyczajowych, kulturowych, moralnych, religijnych i w ich kontekście kształtuje swoją tożsamość;
  - 3) zna podstawowe fakty z życia mniejszości narodowej lub etnicznej oraz operuje słownictwem związanym z życiem mniejszości narodowej lub etnicznej w Polsce;
  - 4) rozpoznaje najważniejsze tematy, motywy, toposy charakterystyczne dla literatury narodowej.
2. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Uczeń:
  - 1) samodzielnie dociera do informacji zawartych w książkach, prasie, mediach elektronicznych;
  - 2) potrafi w bibliotece wyszukać potrzebne informacje, zna zasady korzystania z zasobów bibliotecznych;
  - 3) zna pojęcia stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny i naukowy oraz stylizację językową;
  - 4) rozpoznaje wypowiedzi o charakterze emocjonalnym i perswazyjnym;
  - 5) rozpoznaje intencje wypowiedzi (np. aprobatę, dezaprobatę, negację, ironię, prowokację);
  - 6) dostrzega w wypowiedzi ewentualne przejawy agresji i manipulacji;
  - 7) rozpoznaje wypowiedź argumentacyjną, wskazuje tezę, argumenty i wnioski;
  - 8) wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz potrafi zacytować odpowiednie fragmenty tekstu;
  - 9) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie;
  - 10) czerpie dodatkowe informacje z przypisów;
  - 11) odróżnia informacje o faktach od opinii;

- 12) rozpoznaje różnice między fikcją a kłamstwem;
- 13) dostrzega zróżnicowanie słownictwa: rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (wyrazy gwarowe, terminy naukowe, archaizmy i neologizmy, eufemizmy i wulgaryzmy; dostrzega negatywne konsekwencje używania wulgaryzmów); rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone (obce), rozumie ich funkcję w tekście;
- 14) rozpoznaje cechy kultury i języka regionu (dialektyzmy);
- 15) korzysta ze słowników zarówno w formie książkowej, jak i elektronicznej;
- 16) rozpoznaje w zdaniach i w równoważnikach zdań różne części zdania;
- 17) rozróżnia rodzaje wypowiedzi złożonych podrzędnie i współrzędnie;
- 18) odbiera komunikat przekazany za pomocą środków audiowizualnych - rozróżnia informacje przekazane werbalnie oraz zawarte w obrazie.

3. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym lub etnicznym. Uczeń:

- 1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego lub etnicznego;
- 2) poprawnie akcentuje wyrazy oraz poprawnie intonuje zdania;
- 3) stosuje zasady etyki mowy: zna konsekwencje stosowania form charakterystycznych dla środków elektronicznych (takich jak SMS, e-mail, czat), np. możliwych nieporozumień wynikających ze skrótowości i lakoniczności wypowiedzi, możliwego oszukiwania i manipulacji powodowanych anonimowością w sieci, łatwego obrażania obcych, ośmieszania i zawstydzania innych wskutek rozpowszechniania obrazów przedstawiających ich w sytuacjach kłopotliwych;
- 4) stosuje zasady etykiety językowej: wie, w jaki sposób zwracać się do rozmówcy w zależności od sytuacji i relacji, jaka łączy go z osobą, do której mówi (dorosły, obcy, bliski, rówieśnik), zna formuły grzecznościowe, zna konwencje językowe zależne od środowiska (np. sposób zwracania się do nauczyciela, lekarza, profesora wyższej uczelni), ma świadomość konsekwencji używania formuł nie stosownych i obraźliwych, zna skutki kłamstwa, manipulacji, ironii;
- 5) tworzy wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: urozmaicone kompozycyjnie i fabularnie opowiadanie, opis sytuacji i przeżyć, zróżnicowany stylistycznie i funkcjonalnie opis przedmiotów lub dzieł sztuki, charakterystyka postaci literackiej, filmowej lub rzeczywistej, sprawozdanie z lektury, filmu, spektaklu i ze zdarzenia z życia, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, dedykacja; dostosowuje odmianę i styl wypowiedzi do gatunku, w którym się wypowiada;
- 6) tworzy plan własnej wypowiedzi;
- 7) stosuje zasady organizacji tekstu zgodne z wymogami gatunków wymienionych w pkt. 5, tworzy spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat;
- 8) streszcza wypowiedź narracyjną (przedstawia najistotniejsze treści wypowiedzi w takim porządku, w jakim występują one w tekście);
- 9) dokonuje starannej redakcji tekstu, wykazując się znajomością podstawowych zasad edytorskich, w tym poprawia ewentualne błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne - umie formatować tekst, dobierać rodzaj czcionki według rozmiaru i kształtu, stosować właściwe odstępki, wyznaczać marginesy i justować tekst, dokonywać korekty napisanego przez siebie tekstu (kontrolować autokorektę);
- 10) operuje słownictwem z kręgów tematycznych: życie codzienne, rozwój

psychiczny, moralny i fizyczny człowieka; społeczeństwo i kultura;

11) dostrzega różnice pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów, rozróżnia znaczenia wyrazu wieloznacznego, wykorzystuje tę wiedzę w precyzowaniu znaczenia swojej wypowiedzi; rozpoznaje i dobiera synonimy i antonimy dla wyrażenia zamierzonych treści;

12) stosuje związki frazeologiczne ze zrozumieniem ich znaczeń;

13) tworząc tekst własny, wykorzystuje elementarną wiedzę z zakresu słowotwórstwa (rozpoznaje temat słowotwórczy i formant w wyrazach pochodnych i dostrzega funkcje formantów w kształtowaniu znaczenia wyrazów pochodnych);

14) stosuje poprawnie różne rodzaje wypowiedzi we własnych tekstach; dostosowuje styl wyrazów i wypowiedzi składowych do wagi, jaką nadaje przekazywanym informacjom;

15) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych;

16) przekształca części zdania pojedynczego w zdania podrzędne i odwrotnie, przekształca konstrukcje strony czynnej w konstrukcje strony biernej i odwrotnie, zastępuje formy osobowe czasownika imiesłowami i odwrotnie, ze świadomością ich funkcji w zdaniu; zastępuje mowę niezależną mową zależną;

17) wprowadza partykuły do wypowiedzi, aby modyfikować znaczenia jej składników;

18) świadomie wykorzystuje wykrzyknik jako część mowy w celu wyrażania emocji;

19) stosuje poprawne formy odmiany rzeczowników, czasowników, przymiotników, liczebników i zaimków; stosuje poprawne formy wyrazów w związkach składniowych (zgody i rzędu);

20) świadomie, odpowiedzialnie, selektywnie korzysta (jako odbiorca i nadawca) z elektronicznych środków przekazywania informacji;

21) interpretuje głosowo wybrane utwory literackie (w całości lub w części).

4. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń:

1) rozpoznaje i charakteryzuje rodzaje literackie oraz przypisuje do nich konkretne utwory;

2) wskazuje różnice między dramatem i teatrem;

3) wskazuje elementy dramatu, takie jak: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog;

4) rozpoznaje gatunki literackie, np.: przypowieść, pamiętnik, dziennik, komedia, dramat, tragedia, ballada, powieść, nowela, hymn oraz inne gatunki charakterystyczne dla kultury danej mniejszości narodowej lub etnicznej;

5) rozpoznaje odmiany gatunkowe literatury popularnej: powieści lub opowiadania obyczajowe, przygodowe, utwory fantasy;

6) rozpoznaje gatunki publicystyczne prasowe, radiowe i telewizyjne: artykuł, wywiad, reportaż, felieton;

7) określa problematykę utworu;

8) charakteryzuje w utworze podmiot liryczny lub narratora;

9) rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową oraz potrafi zinterpretować jej funkcję w utworze;

10) rozpoznaje różne sposoby pokazywania świata przedstawionego: realizm, fantastyka, groteska;

11) rozpoznaje w utworze literackim symbol, alegorię, apostrofę, ironię, puentę

i wykorzystuje je w interpretacji;

12) wskazuje funkcję środków stylistycznych z poziomu leksykalnego (np. neologizmu, archaizmu, zdrobnienia, zgrubienia, eufemizmu, metafory), składniowego (np. powtórzenia, pytania retorycznego, różnego typu zdań i równoważników), fonetycznego (np. rymu, rytmu, wyrażenia dźwiękonaśladowczego);

13) opisuje własne odczucia, które budzi dzieło;

14) przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i przekonująco ją uzasadnia;

15) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny;

16) rozróżnia specyfikę takich rodzajów sztuki, jak: literatura, teatr, film, muzyka, sztuki plastyczne, sztuki audiowizualne;

17) ze zrozumieniem posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości, np. patriotyzm – nacjonalizm – szowinizm, tolerancja – nietolerancja, piękno – brzydota, a także rozpoznaje ich obecność w życiu oraz w literaturze i innych sztukach;

18) omawia na podstawie poznanych dzieł literackich i innych dzieł sztuki podstawowe, ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne, np. miłość, przyjaźń, śmierć, cierpienie, lęk, nadzieja, religijność, samotność, inność, poczucie wspólnoty, solidarność.

b) Tabelka lektur

Табелька до нотаток з читання книжки „Як липняне сонце до міха імали”. Bai, байки і оповіданки Лемків, red. Jerzy Starzyński i Anna Rydzanicz, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczer”, Legnica 2010.

Gimnazjum (kl.I-III) – wybrane teksty z książki

	Байки	Долгы байкы / магічны байкы /bai - bašnie	Легенды	Оповідання
Характеристичны ціхы	Гатунок літэратуры дыдактычнай. Коротка, напісана вершом або прозом з моральном науком. Героі: зьвірыта, люде, рослины або прадметы. Байка зьвірыча-зьвірыта прадставяют рижны тыпы людзі в рижных жытвовых сітуацыях. Алегорія – мотыв або група мотывів, котры окре́м дослівнаго значыня маю́т значыня скры́те – алегоричне.	Напісаны прозом, о акцыі оповіда́т на́рратар, перева́жні зачы́нат Давно, да́вно то́му..., За се́мома го́рамі ... і кінчы́т ся щаслі́ві. Геро́і реалі́стычны і фанта́стычны – добра́ і зла воро́жка, дівка, до́бры і злы́ чароді́й (бача), ко́роль, во́лодар, смо́к, зьві́рыта (котры бесі́дую́т), росли́ны і прадме́ты (ті́ж) Мотывы вандрывны, на́пр. воро́жки, смо́кы, пере́міны в ры́царя, пта́хы і тп. Рекві́зиты, на́пр. кый-само́бій, мі́шечок. На́ука – до́бро вы́грыва́т зо́лом, у́цтыві́ст є́ст на́горо́джена.	Легенда – оповіда́ня з еле́мента́мі правды і фанта́стыкы, з чу́десамі о жы́тці сьва́тых, муче́нікв, і́сторы́чных поді́ях з ге́роямі, ры́царя́мі. О́перта на наро́дных мотыва́х і апо́крифа́х.	Короткі́й тві́р епі́цкый о прости́й акцы́і.

	Байки	Долгы байкы / магічны байкы /bai - baśnie	Легенды	Оповіданя
Наголовок	1.„Волк і лишка”	1.„О баранку, млинку і кыю-самобию”	1. „Як липняне сонце до міха імали”	1.„Квітуля”
Час і місце акціі	літо, село	Давно, давно тому	Давно тому, коли ішы липняне село будували	пару років, село
Героі	волк, лишка, кобыла, уці, гуси, газда	Сидор, Афтан, старец, корчмар	липняне, рак, бык, подорожний	корова Квітуля, пастух, баба, родиче
Тематыка – головна тема, провідний мотыв твору, реквізит, функція, гумор.	спрыт лишкы	двае братя – бідний і богатый, баранок, млинок, кый-самобий	Іманя сонця до міха, рак і сукно, сіяня соли, бык на церквы	аутобйогра- фічне оповіданя, бабина корова - старунок пастуха
Наголовок	2.	2.	2.	2.
Час і місце акціі				
Героі				
Тематыка – головна тема, провідний мотыв твору, гумор в твори, реквізит, функція				

c) Rozkłady materiału

Propozycję niniejszego rozkładu materiału napisano na podstawie „Programu nauczania języka łemkowskiego (rusińskiego) dla szkoły podstawowej i gimnazjum” dopuszczonego do użytku szkolnego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej decyzją DKW-4014-133/99 z dnia 31.03.1999 r.) oraz podręczników. Przed napisaniem rozkładu materiału dla klas, w których obowiązuje Nowa Podstawa Programowa, proponuje się:

- przeanalizowanie NPP,
- dobranie tekstów z podręczników (dopuszczonych przez MEN do użytku szkolnego w latach 2003-2008) i materiałów pomocniczych, mając na uwadze daną grupę uczniów (ich zaawansowanie językowe, możliwości intelektualne, a także warunki i potrzeby szkoły).

• Propozycja rozkładu materiału dla klasy I gimnazjum

Podręcznik:

- M. Chomiak, *Лемківскій язык. Основний курс*, Warszawa – Legnica 2003

Książki pomocnicze:

- M. Chomiak, B. Matala, *Язык łemkowski z komputerem*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.
- M. Chomiak, M. Górka, *Słowniczek tematyczny Dom. Człowiek. Przyroda*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
- M. Chomiak, M. Górka, W. Sandowicz-Bąkowska, *Słowniczek tematyczny „Praca”*, wyd. Rutenika, Warszawa 2006.
- H. Duć-Fajfer, *Ци то лем туга, ци надія*, wyd. Stowarzyszenie Łemków, Legnica 2002.
- *Як липняне сонце до міха імали, Бай, байки і оповіданки Лемків*, red. J. Starzyński, A. Rydzanicz, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2010
- J. Horoszczak, *Słownik łemkowsko-polski i polsko-łemkowski*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
- M. Chomiak, M. Górka, *Słowniczek tematyczny „Szkoła”*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.
- B. Tarasiewicz, J. Starzyński, *Сьпіванки бабы Ольги*, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2009 (“Не лій, дощык, не лій ...”, “Горила липка”).

Grupa uczęszczająca na lekcje języka łemkowskiego w gimnazjum składa się z uczniów, którzy w szkole podstawowej uczyli się tego języka oraz uczniów, którzy takiej możliwości nie mieli.

Ilość godzin (w rubryce „L.g.”) przeznaczonych na realizację poszczególnych tematów ustala nauczyciel po zorientowaniu się w poziomie językowym uczniów.

I półrocze

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu.	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1.	Lekcja organizacyjna (Організаційна лекція). Zapoznanie z programem, podręcznikiem, przedmiotowym systemem oceniania i lekturą. (Запознання учеників з програмом, підручником, предметовым системом оцінювання і самодільным чытаньом книжки „Як липняне сонце до міха імали”. Bai, байки і оповіданки Лемків, red. J. Starzyński i A. Rydzanicz, wydawca ŁZPiT „Kuczera”, Legnica 2010 (Табелька до нотаток з чытання книжки ест до скопювання і роздання ученикам). Dla kontynuujących naukę – Powtórzenie alfabetu. Cyrylica. (Повториня азбуки. Кірилиця). Słownictwo łemkowskie w Internecie (Як найти лемківскы слова в Інтернеті?).	Вимова (Wymowa): „ы-и”.	„Лемківскій язык з компютером” – азбука („Język łemkowski z komputerem” - alfabet). Інтернет – Кірилиця (Internet – Cyrylica). Internet: www.google.pl Stowarzyszenie Łemków Słownictwo polsko-łemkowskie i łemkowsko-polskie.	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu.	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
2.	Dla rozpoczynających naukę – Litery drukowane i pisane: a, m, o, e, i, d (Друкуваны і писані букви). Dla kontynuujących naukę – Оповідаме о собі.	Єднотне і множне чысло (Liczba pojedyncza i mnoga): іде-ідеме, ім – іме, мам-маме). Склады (Sylaby). Розпознавання єднотного і множного чысла (Rozpoznawanie liczby pojedynczej i mnogiej).	Магнетофон – сьпіванка "Казала мі мама" (Magnetofon – piosenka "Казала мі мама"). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Крижівка (Krzyżówka).	
3.	Dla rozpoczynających naukę – Litery drukowane i pisane.: к, с, т (Друкуваны і писані букви). Dla kontynuujących naukę – Wspomnienia z wakacji (Вакацийны wspomnienia).	Акцент (Akcent). Інтонація зьвідальних речынь (Intonacja zdań pytających). Диктандо (Dyktando).	Магнетофон -сьпіванка „Ей, мам я косу” (Magnetofon – piosenka).	
4.	Dla rozpoczynających naukę – Litery drukowane i pisane: и, ы, б, н (Друкуваны і писані букви). Dla kontynuujących naukę – ćwic. 6-8, s.13, 9-13, s.14 lub opracowanie tekstu zawartego w programie.	Вымова і писовня (Wymowa): „ы – и”. Інтонація розповідних і зьвідальних речынь (Intonacja zdań oznajmujących i pytających).	Магнетофон (Magnetofon). Компютеры – „Лемківскій язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem”).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu.	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
5.	Dla rozpoczynających naukę – Litery drukowane i pisane: в, л, у, й (Друкуювані і писані букви). Dla kontynuujących naukę – ćwic. 4, s. 15, ćwic. 5-8, s. 16, ćwic. 9-11, s. 17, ćwic. 12 – 14, s. 18 lub opracowanie tekstu zawartego w programie.	Каліграфічны цвiчынiя – лучынiя букв в выразax. (Kaligraficzne ćwiczenia – łączenie liter w wyrazach). Вымова (Wymowa): л, в. Множне чысло в формах гречности (Liczba mnoga w formach grzechnościowych). Омонiмы i сiнонiмы (Homonymy i synonimy).	Магнетофон (Magnetofon) Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne).	
6.	Dla rozpoczynających naukę – Litery drukowane i pisane: : г, і, р, п, ш (Друкуювані і писані букви). Dla kontynuujących naukę – ćwic. 4, s. 19, ćwic. 5-6, s. 20, ćwic. 7-10, s. 21, ćwic. 11-14, s. 22, ćwic. 15-17, s. 23 lub opracowanie tekstu zawartego w programie.	Назвы букв (Nazwy liter). Інтанацыя (Intonacja) І часоодміна (Koniugacja I): пісатi, несцi. Контрольнe цвiчынiя (Kartkówka).	Граматычна табліца (Tablica gramatyczna) Компютеры – „Лемківскiй язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem”).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu.	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
7.	Dla rozpoczynających naukę – Litery drukowane i pisane: з, ж, ф, х (Друкуваны і писаны буквы). Piosenka(Сьпіванка “Горила липка”) Dla kontynuujących naukę – ćwicz. 3-4, s. 25, ćwicz. 5-9, s. 26, ćwicz. 10-12, s. 27, ćwicz. 13-14, s. 28 lub opracowanie tekstu zawartego w programie.	Інтонация (Intonacja). Писовня (Pisownia): „ы по ж”. II часоодміна (Koniugacja II): носити.	Ґраматычна таблиця (Tablica gramatyczna) Маґнетофон (Magnetofon).	
8.	Dla rozpoczynających naukę – Litery drukowane i pisane: є, я, ю (Друкуваны і писаны буквы). Dla kontynuujących naukę – ćwicz. 4-6, s. 30, s. 31, s. 32 lub opracowanie tekstu zawartego w programie.	Акцент (Akcent). Означыня мягкости (Oznaczanie miękkości). Минулий час – вариантыовы формы (Czas przeszły – wariantowe formy). Диктандо (Dyktando).	Ґраматычна таблиця (Tablica gramatyczna). Маґнетофон (Magnetofon).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisanu.	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
9.	Dla rozpoczynających naukę – Litery drukowane i pisane: щ, ч, ц (Друківані і писані букви). Dla kontynuujących naukę – ćwicz. 3-4, s. 33, s. 34-38 lub opracowanie tekstu zawartego w programie.	Вимова согласных (Wymowa spółgłosek): „ш, ч, ж, ц”. Омоніми (Homonymy). Писовня (Pisownia): „ы –и”. III часоодміна (Konjugacja III): читати, жмыкати Писовня часослів в інфінітиві і в минулым часі (Pisownia czasowników – bezokoliczników i czasu przeszłego). Писовня місценазвників (Pisownia zaimków). Писовня множного чысла назывників, придавників (Pisownia liczby mnogiej rzeczowników, przzymiotników).	Компютеры – „Лемківскій язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem”). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne).	
10.	Dla rozpoczynających naukę – Znaki: ь, ъ (Знакы: ь, ъ). Dla kontynuujących naukę – ćwicz. 2, s.39, s. 40-41 lub opracowanie tekstu zawartego w programie.	Функції знаків (Funkcje znaków): ь і ъ. Інтонация зьвідуючых речынь (Intonacja zdań pytających).	Компютеры – „Лемківскій язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem”).	
11.	11 Listopada – Święto Niepodległości (Ден 11 Листопада – Сьвато Незалежности). Piosenka (Сьпіванка “Не лій, дощык, не лій ...”)	Будучий простий час часослів (Czas przyszły): одобрати, оддати, дати. Диктандо (Dyktando).	11 Листопада в Інтернеті (11 Listopada w Internecie). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Словник (Słownik łemkowski-polski i polsko – łemkowski).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu.	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
12.	Opowiadamy o sobie – zainteresowania (Оповідáme о собі – заінтересуваня).	Писовня великой буквы (Pisownia dużej litery). Будучий зложений час (Czas przyszły złożony).	Ґраматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Словник тематичний (Słownik tematyczny Szkoła. Dom. Człowiek Przyroda).	
13.	Powtórzenie materiału (Повториня матерялу). Praca kontrolna (Контрольна праца).		Тесты (Testy).	
14.	Poprawa pracy kontrolnej (Поправа контрольной працы). Przysłowia (Приповідкы).			
15.	Alfabet wyrazowy (Выразова азбука – „Лемківска азбука”). Transkrypcja tekstów pisanych cyrylicą (Транскрипция текстов писанных кириллицей).	Теперишній час – I-III часоодміна (Czas teraźniejszy – I-III koniugacja). Назвы одмінків (Nazwy przypadków). Одміна назывників I одміны (Odmiana rzeczowników I deklinacji): сестра, мама, хвиля, земля.	Ґраматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Компутеры – „Лемківскій язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem”). Інтернет – Транскрипция текстов писанных кириллицей (Internet – Transkrypcja tekstów pisanych cyrylicą).	
16.	Test (Тест).		Тесты	
17.	Poprawa testu (Поправа тесту).			

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisanii.	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
18.	Podstawowe formy grzecznościowe (Основные формы выслову гречности – Повитаня і прашаня. Перепрашаня. Просьба. Пропозиция. Рада).	Розказовий спосіб (Tryb rozkazujący). Зьвідуючы місценазівники і частки (Zaimki i partykuły pytające).	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Компютеры – „Лемківскій язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem”). Словник (Słownik łemkowsko-polski i polsko – łemkowski).	
19.	Święta Bożego Narodzenia (Сьвата Рождества Христового. Жычыня. Коляда. Колядуваня. Рецептury велийных страв). Я. Зволінський „Велия” Zwyczaje i obrzędy (Обряды і звичаї). Kolędowanie (Колядуваня). Kolędy (Коляды).	Риствяна лексика (Leksyka bożonarodzeniowa). Части мовы з буквом (Części mowy z literą) „ы”.	Рождество Христове в Інтернеті – лемківскы звичаї і обряды (Boże Narodzenie w Internecie – łemkowskie zwyczaje i obrzędy). Магнетофон – коляды (Magnetofon – kolędy). Рецептury велийных страв (Przepisy potraw wigilijnych). Словники (Słowniki).	
20.	Powtórzenie leksyki (Повториня лексикы).	Одміны часослів (Odmiana czasowników).	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Словники (Słowniki).	

II półrocze

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1.	Liczymy (Рахуеме)	Чысловники (Liczebniki).	Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne).	
2.	Rodzina (Моя родина / фамелія).	Назывники мужского рода (Rzeczowniki rodzaju męskiego).	Тематычны словнікі „Човек” (Słownik tematyczny „Człowiek”). Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne).	
3.	Imiona w mojej rodzinie (Імена в мой родыні).	Выміна гласных (Wymiana samogłosek). Роды і чысла (Rodzaje i liczby). Назывники сярэдняго роду (Rzeczowniki rodzaju nijakiego).	Генеалагічнае дерева (Drzewo genealogiczne). Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne).	
4.	Zawody i zainteresowania (Професіі і заінтэресаваня).	Часослова (Czasowniki). Назывнікі – роды, чысла (Rzeczowniki – rodzaje, liczby). Контрольнае цвячынна лексікальнае (Ćwiczenie kontrolne – leksykalne).	Тематычны словнікі „Праца” (Słowniki tematyczne „Praca”). Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne).	
5.	Moja szkoła (Моя школа). „Мамко, куп мі кніжку”. „Уч ся, моё дзіця”. Мой план лекцыі (Мій план лекцый).	Часослова – аднотнае і множнае чысла (Czasowniki – liczba pojedyncza i mnoga).	Інтэрнэт – о нашай школі (Internet – o naszej szkole). Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne). Тематычны словнікі „Школа” (Słowniki tematyczne „Szkoła”).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
6.	Pory roku (Части року). Wiosna. Lato. Jesień. Zima (Яр. Літо. Осін. Зима). Miesiące. Tydzień (Місяці. Тижден). Bajka „Гостина місяци”.	Часослова – часы (Czasowniki – czasy). Назывники – роды (Rzeczowniki – rodzaje).	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Лемківскій календар (Kalendarz łemkowski). Тематычны словнікі „Природа” (Słowniki tematyczne „Природа”). Текст байкі з плитом (Tekst bajki z płytą).	
7.	Określanie godzin (Котра година? О котрий години?).	Чысловнікі (Liczebniki).	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne) Зігаровий диск (Tarcza zegarowa).	
8.	Powtórzenie materiału (Повторня матерялу). Praca kontrolna (Контрольна праца). Poprawa pracy kontrolnej (Поправа контрольной працы).		Аркушы з цвѣчынямі (Arkusze z ćwiczeniami).	
9.	Wielkanoc (Великден). Pisanki łemkowskie (Лемківскы батканкы). Zielone Święta (Русаля).		Інтернет – Лемківскій Великден (Internet – Wielkanoc łemkowska). Взоры батканок (Wzory pisanek). Магнетофон – великодны пісні (Magnetofon – pieśni wielkanocne). Словник Я. Горошчака (Słownik J. Horoszczaka).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
10.	Mój dom (Моя хыжа).	Части мовы (Części mowy). Антонімы (Antonimy).	Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne). Тэматычны словнікі „Хыжа” (Słowniki tematyczne „Dom”).	
11.	Święta majowe (Майовы свята).	Придавнікі (Przymiotniki). Місценазвынікі (Zaimki).	А. Міцкевіч „Ода гу младости” – фрагмент, тлумачыня П. Муранькі (A. Mickiewicz „Oda do młodości” – fragment, tłumaczenie P. Murianki). Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne).	
12.	Przyroda (Природа). Piosenka: Не лій, дощык, не лій ... – powtórzenie.	Придавнікі (Przymiotniki). Місценазвынікі (Zaimki). Єднотне і множна чысло (Liczba pojedyncza i mnoga).	Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne). Тэматычны словнікі „Природа” (Słowniki tematyczne „Przyroda”).	
13.	Dla zdrowia (Для здоров'я). Ciało człowieka (Члове́че ті́ло).	Назвынікі III одміны (Rzeczowniki III deklinacji). Пунктуа́ція (Interpunkcja). Диктандо (Dyktando).	Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne). „Лемківскій язык з компю́тером” – Члове́к („Język łemkowski z komputerem” – Człowiek). Тэматычны словнікі „Члове́к” (Słowniki tematyczne „Człowiek”).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
14.	Świat zwierząt (Світ звірят). Piosenka „Ей, крочком коні, крочком” (Сьпіванка „Ей, крочком коні, крочком”). Вайка „Волк і лишка”	Назывники – IV одміна (Rzeczowniki – IV deklinacja). Розказовий спосіб (Tryb rozkazujący)	Магнетофон – сьпіванка „Ей, крочком коні, крочком” (Magnetofon – piosenka „Ей, крочком коні, крочком”). Текст байки з плытом (Tekst bajki z płytą). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne).	
15.	Sobótki (Собіткы). Piosenki (Сьпіванкы).	Писовня „не” з частями мовы (Pisownia „не” z częściami mowy).	Інтернет – Собіткы (Internet – Sobótki). Магнетофон – сьпіванкы (Magnetofon – piosenki).	
16.	Powtórzenie materiału (Повториня матерялу). Test (Тест). Poprawa testu (Поправа тесту).		Тесты (Testy).	
17.	Wakacje (Вакації).	Часослова – будучий час (Czasowniki – czas przyszły).	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne).	

• Propozycja rozkładu materiału dla klasy II gimnazjum

Podręcznik:

- М. Chomiak, *Лемківський язык*. II част, wyd. Rutenika, Warszawa 2005

Książki pomocnicze:

- М. Chomiak, B. Matala, *Язык лемkowski z komputerem*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.
- М. Chomiak, M. Górka, *Słowniczek tematyczny. “Dom. Człowiek. Przyroda”*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
- М. Chomiak, M. Górka, *Słowniczek tematyczny „Szkoła”*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.

- M. Chomiak, M. Górská, W. Sandowicz-Bąkowska, *Słowniczek tematyczny „Praca”*, wyd. Rutenika, Warszawa 2006.
- J. Horoszczak, *Słownik łemkowsko-polski i polsko-łemkowski*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
- H. Duć-Fajfer, *Ци то лем туга, ци надія*, wyd. Stowarzyszenie Łemków, Legnica 2002.
- *Як липняне сонце до міха імали, Баї, байки і оповіданки Лемків*, red. J. Starzyński, A. Rydzanicz, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2010
- B. Tarasiewicz, J. Starzyński, *Сьпіванкы бабы Ольгы*, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2009 (коляда: “В глибокій долині”).
- P. Trochanowski, *Русенко. Выбране*, wyd. Stowarzyszenie Łemkow, Krynica – Legnica 2010.

I półrocze

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1.	Lekcja organizacyjna (Організаційна лекція). Zapoznanie uczniów z podręcznikiem i programem (Запозна́ня учеників з підручником і програ́мом). Zapoznanie z przedmiotowym systemem oceniania (Запозна́ня з предметовым систе́мом оці́ннє́ня). Powtórzenie alfabetu (Повторі́ня азбу́кы).		„Лемківскій язык з компю́тером” – Азбу́ка, цѣвѣчѣ́ня („Język łemkowski z komputerem” – Alfabet, ćwiczenia). Предметовий систе́м оці́ннє́ня (Przedmiotowy system oceniania).	
2.	Pismo słowiańskie (Слѣвяньскє писмо). Сурѣ́лиця (Кири́лиця).		Інтернет – кири́лиця (Internet – сурѣ́лиця).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
3.	Po wakacjach (По вакациях). Opowiadamy o sobie (Оповідáme о собі).	Приназывник (Przyimek).	Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne). Тематычны словнікі „Човек. Природа” (Słowniki tematyczne „Człowiek. Przyroda”).	
4.	Jesień w przyrodzie (Осін в природі). Я. Зволіньскій „Тернина” Piosenka „Obrodziła tarnina” (Сьпіванка „Зродили ся терки за горами”). Przysłowia (Приповідки).	Придачник (Przymiotnik). Поривняльны ступені придачників (Stopniowanie przymiotników).	Тематычны словнікі „Природа” (Słowniki tematyczne „Przyroda”). Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne). Магнетофон – сьпіванка „Зродили ся терки за горами” (Magnetofon – piosenka).	
5.	Literatura. (Література). Павел Русин „Похвала поезиі” Ваньо Гунянка „Породила мене мама” Жытя Петра Павлика Ваньо Русенко Жытя і творы Ваня Русенка.	Части мовы (Części mowy). Диктандо (Dyktando).	Портреты поетив і писатели (Portrety poetów i pisarzy). Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne). P. Trochanowski, <i>Русенко. Выбране</i> , wyd. Stowarzyszenie Łemków, Krynica – Legnica 2010.	
6.	Prace domowe (Домашні роботи). Mój dom (Моя хыжа).	Часослова (Czasowniki). I, II, III часоодміна – часы (I, II, III koniugacja). Кінцовкі (Końcówki).	Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne). Тематычны словнікі „Хыжа” (Słowniki tematyczne „Dom”).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
7.	Dawne łemkowskie jedzenie (Давне лемківське їдло). Przepisy (Рецептури). М. Олесьневич „Робота жєны” Я. Зволіньскій „Будєнка”, „Млинец”.	Часослова завершеного виду і незавершеного виду (Czasowniki dokonane i niedokonane). Вимова і писовня часослів з „ы” в корєні (Wymowa i pisownia czasowników z „y” w rdzeniu).	Ґраматычны таблиці (Tablice gramatyczne) Тєматычны словники „Хыжа” (Słowniki tematyczne „Dom”)	
8.	Powtórzenie materiału (Повторєня матєриалу). Praca kontrolna (Сконтрєлєуя ся). Poprawa pracy (Поправа працы).		Аркушы з цвѣчынями (Arkusze z ćwiczeniami).	
9.	Uczniowie na lekcji (Ученикы на лєкції). Opis klasy - Моя кляса. Opis szkoły - Моя школа. М. Скубан „І я добрий”. Humor szkolny (Шкільны сьмішкы). Bajka „Як старий ходил до школы”.	Часослова минулого часу і будучого простого (Czasowniki czasu przeszłego i przyszłego prostego).	Ґраматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Тєматычны словники „Школа” (Słowniki tematyczne „Школа”). Тєкст байкы з плєтєм (Tekst bajki z płytą).	
10.	Odpoczynek (Одпочынок). Як одпочывате? М. Павлович „Одпочынок”. Anegdota (Сьмішкы).	Місєназывникы (Zaimki). Присловникы (Przysłowki). Чысловникы (Liczebniki).	Ґраматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Тєматычны словникы „Природа”, „Праца – вільний час” (Słowniki tematyczne „Przyroda”, „Praca – czas wolny”).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
11.	Zdrowie i profilaktyka (Здоровя і профіляктыка). Jak nie dać się chorobie (Як не дати ся хвороті). Є. Вансач „Нашы лыжки”. Ю. Матяшовска „Шапка”. Humory i przysłowia (Сьмішкы і приповідкы).	Місценазывныкі (Zaimki). Присловныкі (Przysłówki). Чысловныкі (Liczebniki). Писовня присловників (Pisownia przysłówków). Диктандо (Dyktando).	Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne). Тэматычны словныкі „Човек” (Słowniki tematyczne „Człowiek”). „Лемківскій язык з кампутаром” – Човек („Język łemkowski z komputerem” – Człowiek).	
12.	Dawne zimowe zajęcia i zwyczaje (Давны зимовы роботы і звычаі). Wigilia. Boże Narodzenie (Велия. Риство). В. Русенко „Вертеп в Карпатах”. Kolędy (Коляды). Wróżby (Ворожыня).	Писовня слів звязаных з Рождеством Христовым (Pisownia wyrazów związanych z Bożym Narodzeniem).	Інтернет – Лемківске Риство (Internet –Łemkowskie Boże Narodzenie). Магнетофон – коляды (Magnetofon - kolędy). Словник лемківско- польскій і польско- лемківскій Я. Горощака (Słownik łemkowsko- polski i polsko- łemkowski, J. Horoszczaka). Тэматычны словныкі „Природа”, „Праца – сьвата” (Słowniki tematyczne „Przyroda”, „Praca – święta”).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
13.	Ferie zimowe (Зимовы вакацыі). Kiedy i gdzie pojedziesz na ferie zimowe? (Коли і де поїхаш на зимовы вакацыі?). М. Скубан „Вандривники”, „Старий куфер” Humory (Сьмішкі). Przysłowia (Приповідки). Wróżby (Ворожыня).	Несамодільны части мовы (Niesamodzielne części mowy) Писовня назв континетив, краів і їх мешканців (Pisownia nazw kontynentów, krajów i ich mieszkańców)	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne) Тематычны словнікі „Праца” – Вільний час (Słowniki tematyczne „Praca” – Czas wolny)	
14.	Powtórzenie materiału (Повториня матерялу). Praca kontrolna (Контрольна праца). Poprawa pracy (Поправа працы).		Аркушы з цвѣчынямі (Arkusze z ćwiczeniami).	

II półrocze

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1.	Piękno Beskidu Niskiego (Краса Бескiду Ниского). Гора Зеларка.	Писовня кінцiвок (Pisownia końcówek): „-ив, -ів, -и”.	Інтернет – Природа Бескiду Ниского (Internet – Przyroda Beskidu Niskiego). Тематычны словнікі „Природа” (Słowniki tematyczne „Przyroda”).	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
2.	Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej (Музей Лемківської Культуры в Зындранові). Село Зындранова.	Писовня кінцивок (Pisownia końcówek): „-ив, -ів, -и”.	Интернет – Музей Лемківської Культуры в Зындранові (Internet – Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej).	
3.	Ptaki (Птахи). Миколай Буряк „Орел і кура”. Петро Мурянка „Сова і сонце”. Bajka „Пташий король”.	Писовня кінцивок (Pisownia końcówek): „ів, -ив”. Синтаксис (Składnia). Речыня (Zdanie).	Граматичны таблиці (Tablice gramatyczne). „Лемківскій язык з компютером” – Синтаксис („Język łemkowski z komputerem” – Składnia). Текст байки з плятом (Tekst bajki z płytą)	
4.	Powtórzenie materiału (Повториня матерялу) Praca kontrolna (Сконтролюй ся) Poprawa pracy (Поправа працы).	Части мовы (Części mowy). Речыня (Zdanie). Підметы (Podmiot). Предыкаты (Orzeczenia).	Аркушы з цывічынямі (Arkusze z ćwiczeniami).	
5.	Korespondencja (Кореспонденция). Ци пишеш листы? Ци пишеш жычыня? Гратуляції, кондоленції. Сьмішкы.	Другорядны члены (Drugorzędne człony zdania). Просте речыня (Zdanie pojedyncze). Дополніня (Dopełnienia). Придаткы (Przydawki).	„Лемківскій язык з компютером” – Жычыня і листы („Język łemkowski z komputerem” – Życzenia i listy) Граматичны таблиці (Tablice gramatyczne).	
6.	Wybrane postacie Łemków zasłużonych dla nauki polskiej i łemkowskiej (Выбраны особы заслужены для польской і лемківської науки).	Головны члены речыня (Główne części zdania) Другорядны члены речыня (Drugorzędne człony zdania).	Портреты (Portrety). „Лемківскій язык з компютером” – Синтаксис („Język łemkowski z komputerem” – Składnia).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
7.	Wielkanoc – zwyczaje i obrzędy (Беликден -звичай і обряды). Батканя батканок М. Мальцовска „Квітньовы ремінисценци” А.Копча „Хыжа”.	Назывники – повториня назв дерев, квітков, зьвірят, птахів (Rzeczowniki – powtórzenie nazw drzew, kwiatów, zwierząt, ptaków). Части мовы (Чаści mowy). Речыня (Zdania).	Тематычны словники „Природа” (Słowniki tematyczne „Przyroda”). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne).	
8.	Powtórzenie materiału (Повториня матерялу). Praca kontrolna (Контрольна праца). Poprawa pracy kontrolnej (Поправа контрольной працы).		Аркушы з цвiчынямі (Arkusze z ćwiczeniami).	
9.	Święta majowe (Майовы сьвата).		Інтернет – Конституция 3 Мая і інчы конституції -1791-1997 (Internet – Konstytucja 3 Maja i inne konstytucje-1791-1997).	
10.	Dzień Matki. Dzień Ojca (Ден Мамы. Ден Няня). Charakterystyka mamy lub ojca (Характэрыстыка мамы або няня).	Назывники – назвы членів родини (Rzeczowniki – nazwy członków rodziny).	Тематычны словники „Човек” – Родина (Słowniki tematyczne „Człowiek” – Rodzina). „Лемківскій язык з компютером” – Человек („Język łemkowski z komputerem” – Człowiek) Магнетофон – Сыпіванка „Казала мі мама” (Magnetofon – piosenka).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
11.	Sobótki (Собітки).	Назывники (Rzeczowniki). Часослова (Czasowniki).	Інтернет – Собітки (Internet – Sobótki). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Магнетофон – сьпіванькі (Magnetofon – piosenki).	
12.	Powtórzenie materiału (Повториня материялу).	Писовня кінцивок (Pisownia końcówek).	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne).	

• Propozycja rozkładu materiału dla klasy III gimnazjum

Podręcznik:

- M. Chomiak, *Лемківський язык. III част*, wyd. Rutenika, Warszawa 2008.

Książki pomocnicze:

- M. Chomiak, B. Matala, *Язык лемkowski z komputerem*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.
- M. Chomiak, M. Górka, *Słowniczek tematyczny. "Dom. Człowiek. Przyroda"*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
- M. Chomiak, M. Górka, *Słowniczek tematyczny „Szkoła”*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.
- M. Chomiak, M. Górka, W. Sandowicz-Bąkowska, *Słowniczek tematyczny „Praca”*, wyd. Rutenika, Warszawa 2006.
- J. Horoszczak, *Słownik łemkowski-polski i polsko-łemkowski*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
- H. Duć-Fajfer, *Ци то лем туга, ци надія*, wyd. Stowarzyszenie Łemków, Legnica 2002.
- *Як липняне сонце до міха імали, Баї, байки і оповіданки Лемків*, red. J. Starzyński, A. Rydzanicz, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczer”, Legnica 2010.
- B. Tarasiewicz, J. Starzyński, *Сьпіванькі бабы Ольги*, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczer”, Legnica 2009 (щедрилка: “Щедрий вечер, добрий вечер”).
- B. Tarasiewicz, *Wesele łemkowskie – obrzęd i muzyka. Tradycja a współczesność*, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczer”, Legnica 2009.

I półrocze

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1.	Po wakacjach (По вакациях). Lekcja organizacyjna (Організаційна лекція). Zapoznanie uczniów z podręcznikiem i programem (Запознання учеників з підручником і програмом). Zapoznanie z przedmiotowym systemem oceniania (Запознання з предметовым системом оцінювання). Transkrypcja tekstów pisanych cyrylicą (Транскрипція текстів писаних кірилицьом).		„Лемківський язык з компютером” – Азбука, цвѣчыня („Język łemkowski z komputerem” – Alfabet, ćwiczenia). Предметовий систем оцінювання (Przedmiotowy system oceniania). Интернет – Транскрипція текстів писаних кірилицьом (Internet – Transkrypcja tekstów pisanych cyrylicą).	
2.	Moja szkoła (Моя школа). Ваньо Гунянка „Перше писане слово”.	Одміна назывників мужского роду (Odmiana rzeczowników rodzaju męskiego). Диктандо (Dyktando).	Портрет Ваня Гунянки (Portret Wania Hunianki). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Тематычны словнікі „Школа” (Słowniki tematyczne „Szkoła”).	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisanii	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
3.	Charakterystyka człowieka (Характеристика человека).	Одміна придавників (Odmiana przymiotników). Антоніми (Antonimy).	Тематичні словники „Човек” (Słowniki tematyczne „Człowiek”). „Лемківський язык з компютером” – Человек („Język łemkowski z komputerem” – Człowiek). Граматичні таблиці (Tablice gramatyczne).	
4.	Jesień (Осін). А. Тороньскій „Ганця”. О. Гарди-Ковачевич „Осін”.	Писовня буквы (Pisownia litery): „ы”. Епітет. Метафора (Epitet. Metafora). Дідаскаля (Didaskalia). Писовня чиселників (Pisownia liczebników).	Тематичні словники „Природа” (Słowniki tematyczne „Przyroda”). Граматичні таблиці (Tablice gramatyczne).	
5.	Powtórzenie materiału (Повторня матеріалу). Praca kontrolna (Контрольна праця). Poprawa pracy (Поправа праці).		Аркуші з цвѣчынями (Arkusze z ćwiczeniami).	
6.	Zima. Charakterystyka zimy (Зима. Характеристика зими). І. Горощак „Зима”, С. Мадзелян „Зима в Карпатах” („Загорода” 2-3/94), В. Мадзік „Зимовы звычаі – Велия. Риство” „Щедрий вечер”, Zima w przysłowiach (Зима в приповідках).	Писовня чиселників (Pisownia liczebników) Підмет. Предыкат (Podmiot. Orzeczenie).	Магнетофон – коляды (Magnetofon – kolędy). „Лемківський язык з компютером” – Синтаксис („Język łemkowski z komputerem” – Składnia).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
7.	Wesele (Весіля). А. Барна „Весіля”.	Просты і зложены речыня (Zdania pojedyncze i złożone).	Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne). Ілюстрацыі (Ilustracje).	
8.	Wesele – łemkowska opera („Весіля – лемківска опера” – П. Феціца, („Загорода” 3/97).	Одміна назывників І одміны мужского і середнього роду (Odmiana rzeczowników I deklinacji rodzaju męskiego i nijakiego). Одміна часослів (Odmiana czasowników). Жычыня (Życzenia). Запрошыня (Zaproszenia). Присловники (Przysłówki).	Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne). Ілюстрацыі (Ilustracje). „Лемківскій язык з кампютером” – Лісты і жычыня („Język łemkowski z komputerem” – Listy i życzenia).	
9.	Chrzcziny (Кстины – крещення дітины). Gratulacje. Imiona. (Іратуляціі. Імена).	Назывники – множене чысло (Rzeczowniki – liczba mnoga). Диктандо (Dyktando).	„Лемківскій язык з кампютером” – Лісты і жычыня. Імена („Język łemkowski z komputerem” – Listy i życzenia. Imiona). Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne).	
10.	Pogrzeb (Похорон). M. Chomiak „Квітки з маінога гробу”. Kondolencje (Кондоленціі).	Підмет. Предыкат. Дополніня. (Podmiot. Orzeczenie. dopełnienie).	Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne).	
11.	Powtórzenie materiału (Повторіня матерялу). Ćwiczenia kontrolne (Контрольны цвѣчыня). Poprawa ćwiczeń kontrolnych (Поправа контрольных цвѣчынь).		Аркушы з цвѣчынямі (Arkusze z ćwiczeniami).	

II półrocze

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1.	Wiosna (Яр / весна). Przysłowia i wróżby (Приповідки і ворожыня). Квітньовы звичаї і ворожыня. М. Собин „Прид весно”.	Писовня чысловників (Pisownia liczebników). Часослова теперишнього часу (Czasowniki w czasie teraźniejszym).	Інтернет – Ілюстрації „Яр” (Internet – Ilustracje „Wiosna”). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Тематычны словнікі „Праца” (Słowniki tematyczne „Praca”).	
2.	Literatura. (Літэратура). 1. Йоан Прислопскій. 2. Александер Духнович „Жытя Русина”, „До памятника”. 3. Александер Павлович „Став бідного селянина” „Сирота”, „Бідство Маковиці”, „Уч ся, мое дітя”, „В чужыні”. 4. Владимир Хыляк „Руска доля”. 5. Клавдия Алексович „Дві сестричкы”. 6. Владимир Щавінський 7. Симеон Пыж „Горлицкій бурсак” - Літо 1914 „З горлицкой вязниці до Талергофу”. „Першы дни в Талергофі”. „В великих бараках”.	Вымова і писовня буквы (Wymowa i pisownia litery): „ы”. Придавнікі (Przymiotniki). Вымова і писовня буквы (Wymowa i pisownia litery): „ы”. Назывнікі, придавнікі і часослова з буквом „ы”. (Rzeczowniki, przymiotniki i czasowniki z literą „y”). Розповідны, зьвідальны, розказовы і выкричны рэчынны (Zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące i wykrzyknikowe). Підмет. Предыкат Дополніня. Придаток. Обставнік (Podmiot. Orzeczenie. Dopełnienie. Przydawka. Okolicznik). Зьвідальны рэчынны (Zdania pytające). Безпосередня і небезпосередня мова (Mowa zależna i niezależna).	Портреты (Portrety). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). „Лемківскій язык з компютером” – Формотвориння, Синтаксис („Język łemkowski z komputerem” Fleksja. Składnia). Словник лемківско- польскій і польско-лемківскій Я. Горощака (Słownik łemkowski- polski i polsko- łemkowski J. Horoszcza).	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
	„Берут до войска – боронити Австрию”, „В Італії” 8. Михал Нестерак „Памяти Отця Сандовича”, „ Пізрий, пізрий”, „Для Тебе, моя мати”.	Просты і зложены речыня (Zdania pojedyncze i złożone). Называючий одмінок множного чысла (Mianownik w liczbie mnogiej). Розповідне, зьвідальне, розказове і vykричне речыня (Zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące wykrzyknikowe). Одміна придавників з назывниками середнього роду (Odmiana przymiotników z rzeczownikami rodzaju miejscowego). Буква „ы” в придавниках (Litera „ы” w przymiotnikach). Назывники, придавники і часослова з буквом „ы” (Rzeczowniki, przymiotniki i czasowniki z literą „ы”). Зложены речыня (Zdania złożone). Писовня назв держав і назв народowości (Pisownia nazw państw i narodowości). Часослова теперішнього і минулого часу (Czasowniki w czasie teraźniejszym i przeszłym).		
3.	Повторение материала (Повториня матерялу). Ćwiczenia kontrolne (Контрольны цьвiчынiя). Poprawa ćwiczeń kontrolnych (Поправа контрoльных цьвiчынiь).		Аркушы з цьвiчынiямi (Arkusze z ćwiczeniami).	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
4.	Łemkowie – II światowa wojna (Лемкы – II світова війна). А. Барна, Ф. Гоч „Лемкы в борбі за свою і не свою свободу”. Першы жертвы – село Роздзіля. Зелена границя. Военны wspominy Романа Хомяка з Вафкы. Армія Андерса, Монте Кассіно – Кирил Бреян. Інчы арміі, в котрых служыли Лемкы. Дукляньскій перевал – wspominy Демяна Ханаса. Лемківскій Комітет Антигітлеровского Руху Опору. Яр 1945 року – Червена Армія. Военны wspominy П. Коробчака, М. Русиняка, Д. Сабатовича, А. Косовского, Д. Перегрима, В. Копчы, Д. Дубеца Памятники і памятны таблиці. Павел Стефановскій „Слава Вам брата”. Іван Горошак „Поклін для неживых”. Іван Русенко „Люде рижной масти”. Вайка „Пригоды одного вояка”.	Части мовы з буквом „ы” (Części mowy z literą „ы”). Пунктуация (Interpunkcja).	Словник лемківско- польскій і польско-лемківскій Я. Горошак (Słownik łemkowsko-polski i polsko-łemkowski J. Horoszczaaka). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Текст байки з пльотом (Tekst bajki z pływotą).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
5.	Lato (Літо). Літо в приповідках. П. Стефановський „Пастушок”. І. Горошак „Літо”. В. Мадзік „Серпньові звичаї”. Žniwa (Жнива) А. Барна “Жнива”. С. Мадзелян “Жнива”.	Писовня числовників (Pisownia liczebników). Диктандо (Dyktando). Підмет. Предикат. Придаток. Дополніня. Обставник. (Podmiot. Orzeczenie. Dopełnienie. Okolicznik). Части мови. (Części mowy). Частки (Partykuły). Називники і часослова з „ы” (Rzeczowniki i czasowniki z „ы”).	Тематичні словники „Праца” (Słowniki tematyczne „Praca”). Граматичні таблиці (Tablice gramatyczne).	
6.	Powtórzenie materiału (Повторіння матеріалу). Test (Тест). Poprawa testu (Поправа тесту).		Тести (Testy).	

5. Rozkłady materiału dla szkoły średniej

a) Nowa Podstawa Programowa

W roku szkolnym 2012/2013 zacznie obowiązywać NPP w klasach pierwszych szkół ponadgimnazjalnych.

Nowa Podstawa Programowa Kształcenia Ogólnego (Dziennik Ustaw z dnia 15 stycznia 2009 r. Nr 4, poz. 17).

§ 7. 1. Podstawę programową kształcenia ogólnego dla szkół ponadgimnazjalnych, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego, określoną w załączniku nr 4 do niniejszego rozporządzenia, stosuje się:

- 1) począwszy od roku szkolnego 2012/2013, w klasach I liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum;*
- 2) począwszy od roku szkolnego 2015/2016, w klasach I uzupełniającego liceum ogólnokształcącego i technikum uzupełniającego.*

Cele kształcenia - wymagania ogólne

- I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Treści nauczania - wymagania szczegółowe

ZAKRES PODSTAWOWY	ZAKRES ROZSZERZONY
1. Rozumienie specyfiki swego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. Uczeń:	
1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej i przynależności do wspólnoty europejskiej oraz światowej; 2) rozpoznaje wartości narodowe związane z własnym dziedzictwem kulturowym, np.: ojczyzna, mała ojczyzna, społeczność, naród, społeczeństwo, obywatelstwo; 3) rozumie związki poznanych utworów z życiem narodu i różnych grup wspólnotowych; 4) rozpoznaje tematy, motywy, toposy charakterystyczne dla literatury narodowej; 5) rozumie relacje międzykulturowe w Polsce; 6) wykazuje korzyści wynikające z wzajemnego przenikania kultur.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) rozpoznaje w tekstach kultury problemy religijne, społeczne, polityczne związane z życiem mniejszości narodowej lub etnicznej; 2) rozpoznaje i rozumie wpływy innych języków na język mniejszości narodowej lub język etniczny.

2. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Uczeń:	
1) szuka literatury przedmiotu przydatnej do opracowywania różnych zagadnień; selekcionuje ją według wskazanych kryteriów (korzysta z biblioteki - zarówno z tradycyjnego księgozbioru, jak z centrum multimedialnego); 2) tworzy przedmiotowe bazy danych zawierające informacje zdobywane w toku nauki; 3) sporządza opis bibliograficzny książki i artykułu, bibliografię danego tematu, przypis; 4) zna pojęcia znaku językowego i systemu znaków; potrafi uzasadnić, że język jest systemem znaków; rozróżnia treści wprowadzane do komunikatu za pomocą znaków werbalnych i niewerbalnych, mając świadomość różnych sposobów ich odbioru i interpretacji; 5) rozpoznaje różne odmiany języka, np. potoczny, gwarowy, literacki, dialekt; 6) rozpoznaje i określa funkcje tekstu: informatywną, ekspresywną, impresywną (w tym perswazyjną), poetycką; 7) rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu; 8) rozpoznaje cechy gatunkowe tekstu (w tym szczególnie intencje nadawcze); 9) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, określa zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście; 10) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie), potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości; 11) dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego (wyróżniając kluczowe pojęcia, twierdzenia i sposób ich uzasadnienia); 12) odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych (artykuł, reportaż), popularnonaukowych, prasowych (wiadomość, komentarz), uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 13) rozróżnia pojęcia błędu językowego i innowacji językowej, poprawności i stosowności wypowiedzi; rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych; 14) dostrzega związek języka z wartościami, tj. rozumie, że język jest wartością, narzędziem wartościowania oraz źródłem poznania wartości.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) samodzielnie znajduje i czyta teksty literackie oraz inne teksty kultury stanowiące konteksty dla lektur poznawanych w szkole; 2) rozróżnia i omawia na wybranych przykładach funkcje języka - poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną (tworzenie wypowiedzi i stosowanie języka w aktach komunikacji) oraz społeczną (jednoczenie grupy i budowanie tożsamości zbiorowej - regionalnej, środowiskowej, narodowej); 3) rozpoznaje i wskazuje wybrane cechy języka ojczystego/etnicznego; sytuuje język ojczysty/etniczny na tle innych języków używanych w Europie; 4) odczytuje sens tekstów politycznych.

3. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:	
1) tworzy dłuższy tekst pisany lub mówiony (rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 3) przygotowuje wypowiedź (analizuje temat, dostosowuje do niego formę wypowiedzi, sporządza plan wypowiedzi); 4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; 5) opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje przeróbek, uzupełnień, transformacji, skrótów, eliminuje przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi); 6) wykonuje różne działania na tekście cudzym (np. streszcza, parafrazuje, sporządza konspekt, cytuje, sporządza przypisy); 7) publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność, poprawny akcent wyrazowy oraz poprawną intonację zdania); 8) prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktów ze sztuką; 9) operuje słownictwem z kręgów tematycznych: Ojczyzna, Europa, świat (przeszłość i teraźniejszość); kultura, cywilizacja, polityka.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) dostrzega funkcje wypowiedzi, towarzyszące funkcji komunikacyjnej: sprawczą i fatyczną; 2) rozróżnia normę językową wzorcową i użytkową; ocenia własne kompetencje językowe (poprawność gramatyczną i słownikową) oraz kompetencje komunikacyjne (stosowność i skuteczność wypowiedzianych się); 3) adjustuje na poziomie elementarnym tekst pisany i dokonuje jego korekty.
4. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń:	
1) zna pojęcie aktu komunikacji językowej i wskazuje jego składowe, dostrzega i omawia współczesne zmiany modelu komunikacji językowej (np. różnice między tradycyjną komunikacją ustną lub pisaną a komunikacją przez Internet);	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wskazuje związki między różnymi aspektami utworu (poznawczym, estetycznym i etycznym); 2) dostrzega przemiany konwencji i praktykę ich łączenia (syntezy konwencji i gatunków);

2) w analizie i interpretacji tekstu posługuje się podstawowymi pojęciami z zakresu historii literatury, teorii literatury i nauki o języku oraz terminami i pojęciami z zakresu innych dyscyplin; 3) rozpoznaje problematykę utworu; 4) rozpoznaje konwencję literacką utworu (stałe pojawianie się jakiegoś literackiego rozwiązania w obrębie pewnego historycznie określonego zbioru utworów); 5) odczytuje treści symboliczne utworu; 6) wskazuje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu podstaw wersyfikacji i, kompozycji, genologii) i określa ich funkcje; 7) dostrzega w czytanych utworach cechy stylu charakterystyczne dla danego twórcy; 8) rozróżnia w czytanych tekstach oraz wypowiedziach mówionych rodzaje stylizacji językowej (np. archaizację, dialektyzację, kolokwializację, naśladowanie języków obcych) i określa jej funkcje; 9) wskazuje i analizuje przykłady odmian języka napotkane w czytanych tekstach; 10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego (narracja, fabuła, sytuacja liryczna, akcja); 11) rozpoznaje podstawowe motywy (np. ojczyzny, poety, matki, ziemi) oraz ich funkcje w utworze; 12) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa-klucze, motto); 13) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny; 14) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (dostrzega cechy wspólne i różnice); 15) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne.	3) rozpoznaje aluzje literackie i symbole kulturowe oraz znaki tradycji; 4) wskazuje teksty wzorcowe dla utworów będących parafrazami, parodiami i trawestacjami; 5) dostrzega i potrafi komentować estetyczne wartości utworu literackiego; 6) przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich; 7) w interpretacji eseju i felietonu wykorzystuje wiedzę o ich cechach gatunkowych; 8) rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi - wskazuje zastosowane w tekście sposoby osiągnięcia jej sugestywności.

b) Tabelka lektur

Табелька до нотаток з читання книжки *Як липняне сонце до міха імали. Bai, байки і оповіданки Лемків*, red. J. Starzyński i A. Rydzanicz, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczer”, Legnica 2010

Szkoła średnia (klasy I-III, kurs podstawowy)

	Байки	Долгы байки / магічны байки / bai - baśnie	Легенды	Оповідання
Характеристичны ціхы	Іагунок літературы дидактычнай. Коротка, написана вершом або прозом з моральном науком. Герої: зьвірята, люде, рослины або предметы. Байка зьвіряча-зьвірята представляют рижны тыпы люди в рижных жытвовых ситуациях. Алегория – мотыв або група мотывів, котры окрем дослівного значыня маюť значыня скрыте – алегоричне.	Написаны прозом, о акції оповідаť нарратор, переважні зачынат Давно, давно тому..., За семома горами ... і кінчыť ся щасливі. Герої реалістычны і фантастычны – добра і зла ворожка, дівка, добрий і злий чародій (бача), король, володар, смок, зьвірята (котры бесідујут), рослины і предметы (тіж) Мотывы вандривны, напр. ворожки, смокы, переміны в рыцаря, птахы ітп. Реквізиты, напр. кый-самобий, мішечок. Наука – добро выгrywаť зо злом, уцтывіст єť нагороджена.	Легенда – оповідањя з елементами правды і фантастыкы, з чудесами о жыťю сьватых, мучеників, історичных подіях з героями, рыцарями. Оперта на народных мотывах і апокрифах.	Короткій твір епіцкій о простий акції.

	Байки	Долгы байкы / магічны байкы / bai - baśnie	Легенды	Оповідання
Наголовок	1. „Волк і лишка”	1. „О баранку, млинку і кыю- самобию”	1. „Як липняне сонце до міха імали”	1. „Квітуля”
Час і місце акції	літо, село	Давно, давно тому	Давно тому, коли іщы липняне село будували	пару років, село
Герої	волк, лишка, кобыла, уці, гуси, газда	Сидор, Афтан, старец, корчмар	липняне, рак, бык, подорожний	корова Квітуля, пастух, баба, родиче
Тематыка – головна тема, провідний мотыв твору, реквізит, функция, гумор.	спрыт лишкы	дває братя – бідний і багатый, баранок, млинок, кый-самобий	Іманя сонця до міха, рак і сукно, сіяня соли, бык на церквы	аутобйогра- фічне оповідання, бабина корова - старунок пастуха
Наголовок	2.	2.	2.	2.
Час і місце акції				
Герої				
Тематыка – головна тема, провідний мотыв твору, гумор в твори, реквізит, функция				

c) Rozkłady materiału dla klas I-III (kurs podstawowy)

• Propozycja rozkładu materiału dla klasy I

Rozkład materiału nauczania z języka łemkowskiego dla klasy I szkoły średniej do programu autorskiego Mirosławy Chomiak *Program nauczania języka łemkowskiego (rusińskiego) dla szkoły średniej*, dopuszczonego do użytku szkolnego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej decyzją DKW-4015-7/00 z dnia 18.09.2000 r.), wg podręcznika: Mirosława Chomiak, *Лемківський язык, основний курс*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.

Przed napisaniem rozkładu materiału dla klas, w których zacznie obowiązywać nowa podstawa, proponuje się:

- przeanalizowanie NPP,
- dobranie tekstów z podręczników (dopuszczonych przez MEN do użytku szkolnego w latach 2003-2008) i materiałów pomocniczych mając na uwadze daną grupę uczniów.

Książki pomocnicze:

- M. Chomiak, B. Matala, *Język łemkowski z komputerem*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.
- M. Chomiak, M. Górską, *Słowniczek tematyczny „Dom. Człowiek. Przyroda”*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
- M. Chomiak, M. Górską, *Słowniczek tematyczny „Szkoła”*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.
- M. Chomiak, M. Górską, W. Sandowicz-Bąkowska, *Słowniczek tematyczny „Praca”*, wyd. Rutenika, Warszawa 2006.
- J. Horoszczak, *Słownik łemkowsko-polski i polsko-łemkowski*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
- M. Chomiak, H. Fontański, *Gramatyka języka łemkowskiego*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
- *Як липняне сонце до міха імали, Баї, байки і оповіданки Лемків*, red. J. Starzyński, A. Rydzanicz, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2010.
- B. Tarasiewicz, J. Starzyński, *Сьпіваньки бабы Ольги*, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2009 (щедрилка: “Щедрий вечер, добрий вечер”).
- B. Tarasiewicz, *Wesele łemkowskie – obrzęd i muzyka. Tradycja a współczesność*, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2009.

W skład grupy uczęszczającej na lekcje języka łemkowskiego wchodzi przeważnie uczniowie, którzy rozpoczynają naukę tego języka i uczniowie, którzy ją kontynuują.

Ilość godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych tematów ustala nauczyciel po zorientowaniu się w poziomie językowym uczniów.

I półrocze

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytane-go), mówieniu, czytaniu i pisaniu.	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1.	Lekcja organizacyjna (Організаційна лекція). Zapoznanie uczniów z programem, podręcznikiem, przedmiotowym systemem oceniania i lekturą (Запознання учеників з програмом, підручником, предметовым системою оцінювання і самодільным читаньом книжки „Як липняне сонце до міха імали”. Bai, байки і оповіданьки Лемків, redakcja Jerzy Starzyński i Anna Rydzanicz, „ŁZPiT-Kyczer”, Legnica 2010. (Табелька до нотаток з читання книжки єст до скопювання і роздання ученикам). Słownictwo łemkowskie w Internecie (Як найти лемківскы слова в Інтернеті?).	Вимова „ы – и” (Wymowa „ы – и”).	Азбука (Alfabet). Компютеры. Інтернет – кірилиця (Komputery Internet – cyrylica). Internet: www.google.pl Stowarzyszenie Łemków Słownictwo polsko-łemkowskie i łemkowsko-polskie.	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytane-go), mówieniu, czytaniu i pisaniu.	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
2.	Dla uczniów rozpoczynających naukę – Litery drukowane i pisane: а, м, о, е, і, д (Друкуваны і писаны буквы). Dla kontynuujących naukę – Оповідáme о собі.	Множне чысло (Liczba mnoga): іде-ідеме, ім – іме, мам-маме. Склады (Sylaby).	Взоры букв друкуваных і писаных (Wzory liter drukowanych i pisanych). Магнетофон – сьпіванка „Казала мі мама” (Magnetofon – piosenka). Компютер (Komputer). „Лемківскій язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem”).	
3.	Dla rozpoczynających naukę – Litery drukowane i pisane.: к, с, т (Друкуваны і писаны буквы). Dla kontynuujących naukę – Moi вакації.	Акцент. (Akcent). Інтонaция зьвідальных речынь (Intonacja zdań pytających). Контрольне цьвічыня (Kartkówka).	Взоры букв друкуваных і писаных (Wzory liter drukowanych i pisanych). „Лемківскій язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem”).	
4.	Dla rozpoczynających naukę – Litery drukowane i pisane: и, ы, б, н (Друкуваны і писаны буквы). Dla kontynuujących naukę – Opracowanie tekstu wybranego z wyżej wymienionego „Programu nauczania języka łemkowskiego dla szkoły średniej”. Dowolna piosenka weselna (Буд яка весільна сьпіванка).	Вымова і писовня (Wymowa i pisownia): „ы – и”. Інтонaция розповідных і зьвідальных речынь (Intonacja zdań oznajmujących i pytających).	Взоры букв друкуваных і писаных (Wzory liter drukowanych i pisanych). Магнетофон (Magnetofon). Крижівки Krzyżówki). „Лемківскій язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem”).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytane-go), mówieniu, czytaniu i pisanii.	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
5.	Dla rozpoczynających naukę – Litery drukowane i pisane: в, л, у, й (Друкуваны і писані букви). Dla kontynuujących naukę – Opracowanie tekstu wybranego z programu lub dowolna piosenka łemkowska (Буд яка лемківска сьпіванка).	Каліграфічны цвѣчыня – лучыня букв в выразях (Ćwiczenia kaligraficzne – łączenie liter w wyrazach). Вымова „л – в” (Wymowa „л – в”). Мн.ч. в формах гречности (Liczba mn. w formach grzecznościowych). Омонімы і синонімы (Homonymy i synonimy).	Взоры букв друкуваных і писаных (Wzory liter drukowanych i pisanych). Крижівкы (Krzyżówki). Магнетофон (Magnetofon).	
6.	Dla rozpoczynających naukę – Litery drukowane i pisane: г, ґ, р, п, ш (Друкуваны і писані букви). Dla kontynuujących naukę – Opracowanie tekstu wybranego z programu. Байка „О смоку, што над Лабівцѣом сідил”.	Назвы букв (Nazwy liter). Інтонация (Intonacja). І часоодміна (Koniugacja I): писати, нести. Контрольны ортографічны цвѣчыня (Ćwiczenia kontrolne ortograficzne).	Взоры букв друкуваных і писаных (Wzory liter drukowanych i pisanych). Магнетофон (Magnetofon). Ґраматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Текст байкы з плытом (Tekst bajki z płytą).	
7.	Dla rozpoczynających naukę – Litery drukowane i pisane: з, ж, ф, х (Друкуваны і писані букви). Dla kontynuujących naukę – Opracowanie tekstu wybranego z programu lub dowolna piosenka łemkowska (Буд яка лемківска сьпіванка).	Інтонация (Intonacja). Писовня (Pisownia): „ы” по ж. ІІ часоодміна (Koniugacja II): носити.	Взоры букв друкуваных і писаных (Wzory liter drukowanych i pisanych). Магнетофон (Magnetofon). Ґраматычны таблиці (Tablice gramatyczne). („Лемківскій язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem).	

L.p.	Тematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytane-go), mówieniu, czytaniu i pisaniu.	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
8.	Dla rozpoczynających naukę – Litery drukowane i pisane: е, я, ю (Друкуваны і писаны буквы). Dla kontynuujących naukę – Opracowanie tekstu wybranego z programu. Байка „Байка о тым як теля хлопа зіло”.	Акцент (Akcent). Означыня мягкости (Oznaczenie miękkości). Минулий час – варианты формы (Czas przeszły – wariantowe formy). Контрольны цвiчынiя (Ćwiczenia kontrolne).	Взоры букв друкуваных і писаных (Wzory liter drukowanych i pisanych). Магнетофон (Magnetofon). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Текст байкы з пльитом (Tekst bajki z płytą).	
9.	Dla rozpoczynających naukę – Litery drukowane i pisane: щ, ч, ц (Друкуваны і писаны буквы). Dla kontynuujących naukę – Opracowanie tekstu wybranego z programu lub dowolna piosenka łemkowska (Буд яка лемківська сьпіванка..).	Вымова согласных (Wymowa spółgłosek): „ш, ч, ж,ц”. Омонiмы (Homonymy). Писовня (Pisownia): „ы –и”. III часоодміна (Koniugacja III): чытати, жмыкати. Писовня часослiв в iнфiнiтiвi і в минулым часi (Pisownia czasowników w bezokoliczniku i czasie przeszłym). Писовня мiсцeназывникiв (Pisownia zaimków). Писовня множного чысла назывникiв і придавникiв (Pisownia rzeczowników i przymiotników w liczbie mnogiej).	Взоры букв друкуваных і писаных (Wzory liter drukowanych i pisanych). Магнетофон (Magnetofon). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). „Граматыка лемківського языка” („Gramatyka języka łemkowskiego”).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytane-go), mówieniu, czytaniu i pisanii.	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
10.	Dla rozpoczynających naukę – Znaki drukowane i pisane: Ъ, ъ (Друкуваны і писаны знаки). Dla kontynuujących naukę – Opracowanie tekstu wybranego z programu. Bajka „Дикач”.	Функції знаків (Funkcje znaków): „Ъ і ъ”. Интонация звыдуючых речынь (Intonacja zdań pytających). Контрольны орфографічны цвiчынiя (Kontrolne ćwiczenia ortograficzne).	Взоры знаків друкуваных і писаных (Wzory znaków drukowanych i pisanых). Магнетофон (Magnetofon). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). „Граматыка лемківського языка” („Gramatyka języka łemkowskiego”). Текст байки з пльотом (Tekst bajki z pływotą).	
11.	11 Listopada – Święto Niepodległości (Ден 11 Листопада – Свiтo Незалежностi). Dowolna piosenka łemkowska (Буд яка лемківська сьпiванка).	Будучий простий час часослiв (Czas przyszły prosty czasowników): одобрати, оддати, дати.	Ілюстрації (Plustracje). Словник лемківсько-польскій і польско-лемківскій Я. Горощака (Słownik J. Horoszczaка). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne).	
12.	Opowiadamy o sobie i swoich zainteresowaniach. (Оповідiаме о собi i своїх заiнтересуванях).	Писовня великой буквы (Pisownia dużej litery). Будучий зложений час (Czas przyszły złożony).	Магнетофон (Magnetofon). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). „Лемківскій язык з компютером” s.50-51 („Język łemkowski z komputerem”). Тематычний словничок „Школа”. „Хыжа”. „Чловеk” (Tematyczny słowniczek „Szkoła”. „Dom” „Człowiek”).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytane-go), mówieniu, czytaniu i pisaniu.	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
13.	Powtórzenie materiału (Повториня матеріалу). Test (Тест).		Тесты (Testy).	
14.	Poprawa testu (Поправа тесту). Przysłowia (Приповідки). Układanie krzyżówki. (Укладання крижівки).		„Граматыка лемківського языка” („Gramatyka języka łemkowskiego”).	
15.	Alfabet wyrazowy (Лемківська азбука). Powtórzenie alfabetu (Повториня азбуки). Przysłowia (Приповідки). Transkrypcja i transliteracja tekstów pisanych cyrylicą (Транскрипція і транслітерація текстів писаних кірилицьом).	Теперішній час – I-III часоодміна (Czas teraźniejszy – I – III koniugacja). Назви одмінків (Nazwy przypadków). Одміна називників першої одміны (Odmiana rzeczowników I deklinacji): сестра, мама, хвиля, земля.	Азбука (Alfabet). Магнетофон (Magnetofon). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Інтернет – Транскрипція і транслітерація текстів писаних кірилицьом (Internet – Transkrypcja i transliteracja tekstów pisanych cyrylicą).	
16.	Test (Тест).		Тесты (Testy).	
17.	Poprawa testu (Поправа тесту).			

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytane-go), mówieniu, czytaniu i pisanii.	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
18.	Podstawowe formy grzecznościowe (Основные формы выслову гречности Повитаня і прашаня. Перепрашаня. Просьба. Пропозиция. Рада).	Розказовий спосіб (Tryb rozkazujący). Зв'ідуючы місценазивники і часткы (Zaimki і partykuły pytające).	Магнетофон (Magnetofon). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Словник лемківско-польскій і польско-лемківскій (Słownik łemkowsko-polski і polsko-łemkowski). „Лемківскій язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem”). „Граматыка лемківского языка” (“Gramatyka języka łemkowskiego”).	
19.	Święta Bożego Narodzenia (Сьвата Рождества Христового). Życzenia. Kolędy. Kolędowanie (Жычыня. Коляды. Колядуваня. Щедрилка – “Щедрий вечер”, добрий вечер). Potrawy wigilijne (Рецептуры велийных страв). Я. Зволіньскій „Велия” Ozdoby choinkowe (Яличковы оздобы / прикрасы). Obrzędy (Обряды). Wróżby (Ворожбы).	Риствяна лексика (Leksyka bożonarodzeniowa). Части мовы з буюм „ы” (Części mowy z literą „y”).	Інтернет – Лемківске Риство (Internet – Łemkowskie Boże Narodzenie). Магнетофон – коляды (Magnetofon – kolędy). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Рецептуры велийных страв (Przepisy wigilijnych potraw). Словник лемківско-польскій і польско-лемківскій (Słownik łemkowsko-polski і polsko-łemkowski). Тематычний словник „Праца – Сьвата” (Słownik tematyczny „Praca – Święta”). „Лемківскій язык з компютером”.	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytane- go), mówieniu, czytaniu i pisaniu.	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
20.	Powtórzenie leksyki (Повториня лексики).	Одміны часослів (Odmiana czasowników). Часослова з буквом (Czasowniki z literą) „ы”	(Język łemkowski z komputerem). Граматычны табліцы (Tablice gramatyczne). Словник лемківско- польскій і польско-лемківскій (Słownik łemkowski-polski i polsko-łemkowski). „Граматыка лемківского языка” (Gramatyka języka łemkowskiego).	

II półrocze

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytane- go), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1.	Liczmy – dodawanie, odejmowanie, mnożenie, dzielenie (Рахуєме – додавання, однімання, множення, ділення).	Чысловнікі (Liczebniki).	Граматычны табліцы – Чысловнікі (Tablice gramatyczne – Liczebniki).	
2.	Moja rodzina – charakterystyka (Моя родина /фамелія – характерыстыка).	Назывнікі м. р. (Rzeczowniki r. m.). Контрольне цвічэння (Kartkówka).	Тэматычны словнік – „Човек” (Родина) (Słownik tematyczny – „Człowiek” (Rodzina).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytane-go), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
3.	Imiona (Імена). Imiona w mojej rodzinie (Імена в моїй родині). Imiona moich przyjaciół (Імена моїх прителів).	Выміна гласных (Wymiana samogłosek). Роды і чысла (Rodzaje i liczby). Назывники середнього роду (Rzeczowniki rodzaju nijakiego).	Словник лемківско-польскій і польско-лемківскій (Słownik). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Генеальгічне Дерево (Drzewo genealogiczne).	
4.	Zawody i zainteresowania (Професії і заінтересування). Bajka „Чародійска пицалка”.	Часослова (Czasowniki). Назывники – роды, чысла (Rzeczowniki – rodzaje, liczby).	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Тематычний словник – „Праца” (Słownik tematyczny – „Praca”). Текст байки з плитом (Tekst bajki z płytą).	
5.	Moja szkoła (Моя школа). „Мамко, куп мі книжку”, „Уч ся, моє дітя”. Nazwy przedmiotów (Назвы предметів). Mój plan lekcji (Мій плян лекцій).	Часослова – едн. і мн.ч. (Czasowniki – l. poj. i mn.). Контрольне цввічыня (Kartkówka).	Тематычны словничкы „Школа” (Słowniki tematyczne „Szkoła”). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne).	
6.	Pory roku (Части рока). Wiosna. Lato. Jesień. Zima. (Яр. Літо. Осін. Зима). Miesiące. Tydzień (Місяці. Тыжден).	Часослова – часы (Czasowniki – czasy). Назывники – роды (Rzeczowniki – rodzaje).	Календар (Kalendarz). Тематычны словники – „Природа” (Słowniki tematyczne – „Przyroda”).	
7.	Godziny, minuty, sekundy (Години, минуты, секунды). Określanie godzin (Котра година? О котрий годині?).	Чысловники (Liczebniki).	Зігаровий диск (Tarcza zegarowa). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytane-go), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
8.	Powtórzenie materiału (Повториня матеріалу) Ćwiczenia kontrolne (Контрольні цвѣчынѧ) Poprawa ćwiczeń kontrolnych (Поправа контрольных цвѣчынѧ).		Аркушы з цвѣчынямі (Arkusze z ćwiczeniami).	
9.	Wielkanoc (Великден). Tradycje (Традиції). Łemkowskie pisanki (Лемківські батканки). Zielone Świąta – obyczaje, piosenki (Русалѧ – обычаї, сьпіванкы).	Части мовы з буквом (Części mowy z literą): „y”.	Ілюстрації батканок (Ilustracje pisanek). Інтернет (Internet). Сьваточны карткы (Kartki świąteczne). Магнетофон – великодны пісні (Magnetofon – pieśni wielkanocne). Тематычний словник „Праца” – Сьвата (Słownik tematyczny „Praca” – Świąta) . .	
10.	Mój dom. Moje mieszkanie. (Моя хыжа. Моє мешканя).	Части мовы (Części mowy). Антонімы (Antonimy).	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Тематычны словники „Хыжа” (Słowniki tematyczne „Dom”).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytane- go), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
11.	Święta majowe. Konstytucje (Майовы сьвата. Конституції). Konstytucje od 1791 do 1997 r. (Конституції од 1791 до 1997 р.).	Придавники (Przymiotniki). Місценазвынкі (Zaimki).	Майова конституція і інчы (Konstytucja majowa i inne). А. Міцкевіч „Ода гу младости” – фрагмент, тлумачыня П. Мурыяны (А. Mickiewicz „Oda do młodości” – fragment, tłumaczenie P. Muriński) Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne).	
12.	Przyroda. Świat roślinny i zwierzęcy (Природа. Сьвіт рослін і зьвірат). Байка „Хованец”.	Придавники (Przymiotniki). Місценазвынкі (Zaimki). Ёднотне і множнае чысло (Liczba pojedyncza i mnoga).	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Тэматычны словнікі „Природа” (Słowniki tematyczne „Przyroda”). Тэкст байкі з плытом (Tekst bajki z płytą).	
13.	Dla zdrowia. Czy nasze zdrowie zależy od nas? (Для здарова. Ці наше здарова залежыт ад нас?) Nasze ciało (Наше тіло).	Назвынкі III адміны (Rzeczowniki III deklinacji). Пунктуацыя (Interpunkcja).	„Лемківскій язык з кампутаром” („Język łemkowski z komputerem”).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
14.	Świat zwierząt (Світ звірят). Ulubione zwierzęta. (Улюблені звірята). Piosenka (Співанка) „Ей, крочком коні, крочком”. Bajka „О шесццох братьях заміненых в гавраны”.	Називи́ники – IV одміна (Rzeczowniki – IV deklinacja). Диктандо (Dyktando).	Граматичны таблиці (Tablice gramatyczne). Тематычны словнікі „Природа” (Słowniki tematyczne „Przyroda”). Магнетофон – співанка „Ей, крочком коні, крочком” (Magnetofon – piosenka). Текст байки з плитом (Tekst bajki z płytą).	
15.	Sobótki – dawne i dzisiejsze. (Собіткі – давны і гнешні).	Писовня „не” з частыя мовы (Pisownia „ne” z częściami mowy).	Ілюстрації (Ilustracje). Магнетофон – співанки (Magnetofon – piosenki). Інтернет – Собіткі (Internet – Sobótki).	
16.	Powtórzenie materiału (Повторіня матеріалу). Ćwiczenia kontrolne (Контрольны цвѣчыня). Poprawa ćwiczeń kontrolnych (Поправа контрольных цвѣчынь).		Аркушы з цвѣчынямі (Arkusze z ćwiczeniami).	
17.	Wakacyjne plany (Вакацыйны пляны).	Часослова – будучый час (Czasowniki – czas przyszły).	Граматичны таблиці (Tablice gramatyczne). Тематычны словнікі „Природа” (Słowniki tematyczne „Przyroda”).	

• Propozycja rozkładu materiału dla klasy II

Rozkład materiału nauczania języka łemkowskiego dla klasy II szkoły średniej do programu autorskiego Mirosławy Chomiak *“Program nauczania języka łemkowskiego (rusińskiego) dla szkoły średniej”* (dopuszczonego do użytku szkolnego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej decyzją DKW-4015-7/00 z dnia 18.09.2000 r.), według podręcznika: M. Chomiak, *Лемківський язык. Част II*, wyd. Rutenika, Warszawa 2005.

Książki pomocnicze:

- M. Chomiak, B. Matala, *Język łemkowski z komputerem*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.
- M. Chomiak, M. Górka, *Słowniczek tematyczny „Dom. Człowiek. Przyroda”*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
- M. Chomiak, M. Górka, *Słowniczek tematyczny „Szkoła”*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.
- M. Chomiak, M. Górka, W. Sandowicz-Bąkowska, *Słowniczek tematyczny „Praca”*, wyd. Rutenika, Warszawa 2006.
- J. Horoszczak, *Słownik łemkowsko-polski i polsko-łemkowski*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
- M. Chomiak, H. Fontański, *Gramatyka języka łemkowskiego*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
- B. Tarasiewicz, J. Starzyński, *Сьпіванкы бабы Ольгы*, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2009 r., s.59 (Влетіло яблушко до конар ямы)
- B. Tarasiewicz, *Wesele łemkowskie – obrzęd i muzyka. Tradycja a współczesność*, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2009.
- P. Trochanowski, *Русенко. Выбране*, wyd. Stowarzyszenie Łemków, Krynica – Legnica 2010.
- *Як липняне сонце до міха імали, Бай, байкы і оповіданкы Лемків*, red. J. Starzyński, A. Rydzanicz, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2010.

I półrocze

Lp	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1.	Po wakacjach (Стрича по вакациях. Оповідаме о собі і вакациях).	Части мовы (Części mowy). Назывники I одміны (Rzeczowniki I deklinacji).	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Словники (Słowniki).	
2.	Powtórzenie (Сконтролюй ся).			

Lp	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
3.	Kontynenty, kraje i ich mieszkańcy (Континенты, краї i їх мешканці).	Назвы континентів, країв i їх мешканців (Nazwy kontynentów, krajów i narodowości). Ортографічны правила – писовня назв (Zasady ortograficzne – pisownia nazw).	Словники (Słowniki). Ґраматычны таблиці (Tablice gramatyczne).	
4.	Literatura.Nauka. Naukowcy. (Література.Наука. Науковці). Проф. др Йосиф Ярина	Одміна назывників другой одміны (Odmiana rzeczowników II deklinacji).	Ґраматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Словник (Słownik). „Ґраматыка лемківського языка” (2004 р.) (Gramatyka).	
5.	Проф. др Онуфрий Криницький	Одміна назывників третьей одміны (Odmiana rzeczowników III deklinacji).	Словник (Słownik). Ґраматычны таблиці (Tablice gramatyczne).	
6.	Проф. др Василь Чырняньскій	Одміна назывників четвертой одміны (Odmiana rzeczowników IV deklinacji). Диктандо (Dyktando).	Ґраматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Словник (Słownik). „Ґраматыка лемківського языка”(Gramatyka).	
7.	Проф. др Еміліян Чырняньскій	Часослова. Особовы i неособовы формы (Czasowniki. Formy osobowe i nieosobowe).	Інтернет (Internet). Ґраматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Словник (Słownik).	
8.	Проф. др Валерий Сас Яворскій Powtórzenie (Повториня)	Часоодміны. I часоодміна (Koniugacje. Koniugacja I) Контрольны цвѣчыня (Kartkówka).	Ґраматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Словник (Słownik). „Ґраматыка лемківського языка”(Gramatyka).	

Lp	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
9.	Проф. др Миколай Малиняк „Зерна гірчичи” „Талерпроф”.	Ортографічны правила – писовня кінцивок –ив, -ів, -и (Zasady ortograficzne – pisownia końcówek).	„Граматыка лемківського языка”(Gramatyka).	
10.	Проф. др Андриян Кописцяньскій	Кінцивки рождаючого одмінка мн.ч. (Końcówki dopełniacza w l.mn.) Контрольны ортографічны цвѣчыня (Kartkówka).	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Словник (Słownik). „Граматыка лемківського языка”(Gramatyka).	
11.	Проф. др Юлиян Пелеш	II часоодміна (Koniugacja II).	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Словник (Słownik).	
12.	Проф. др Тома Полянський	II часоодміна (Koniugacja II).	Путивник (Przewodnik). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Словник (Słownik).	
13.	Проф. др Петро Лодій Powtórzenie materiału (Повториня матерялу)	Часослова – теперишній час і будучий (Czasowniki – czas teraźniejszy i przyszły).	Енциклопедия (Encyklopedia – deizm). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Словник (Słownik).	
14.	Проф. др Михал Балудяньскій	Ортографічны правила – кінцивки: „-ив, -ів,-и” (Zasady ortograficzne – końcówki: -ив, -ів, -и). Контрольны цвѣчыня (Kartkówka).	Енциклопедия (Encyklopedia – ucz., którzy uczą się języka rosyjskiego).	
15.	Проф. др Василий Масцюх	III часоодміна (Koniugacja III).	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Словник (Słownik).	
16.	Проф. др Тит Мышковскій	Рижноодмінны часослова (Czasowniki nieregularne). Контрольны цвѣчыня (Kartkówka).	Путивник (Przewodnik). Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Словник (Słownik).	

Lp	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
17.	Проф. др Йосиф Сембратович	Вертаны часослова (Czasowniki zwrotne). Розказовий спосиб (Tryb rozkazujący).	Граматичны таблиці (Tablice gramatyczne). Словник (Słownik). „Граматыка лемківського языка”(Gramatyka).	
18.	Проф. др Сильвестер Сембратович	Ортографічны правила –писовня кінцивок (Pisownia końcówek): „-iv, -i”.	„Граматыка лемківського языка”(Gramatyka).	
19.	Проф. др Бенедыкт Мохнацкій Проф. др Родйон Мохнацкій (інтернетовы публікації)	Ортографічны правила –писовня кінцивок рождаючого одмінка мн. ч. (Pisownia końcówek w dopełniaczu l.mn.).	Путивник (Przewodnik). Граматичны таблиці (Tablice gramatyczne). Словник (Słownik). Словник латинсько-польскій (Słownik łacińsko-polski – dla uczniów, którzy uczą się łaciny).	
20.	Проф. др Теофіль Курилло	Ортографічны правила – кінцивки: „-ив,-iv” (Końcówki: „-iv, -iv”).	Путивник (Przewodnik). „Граматыка лемківського языка”(Gramatyka).	
21.	Найстаршы науковці	Тлумачыня на лемківскій язык – гасло, інформації з путивника (Tłumaczenia na język łemkowski – hasło oraz informacje z przewodnika).	Путивник (Przewodnik). Енцикльопедия (Encyklopedia –hasło „Ewangelia”). Словник (Słownik).	
22.	Войсковы Powtórzenie (Повториня).	Фразеологія (Frazeologia). Тлумачыня лемківскых приповідок на польскій язык (Tłumaczenie przysłów na język polski). Назвы народив (Nazwy narodów).	Словник (Słownik).	

Lp	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
23.	Bajka „До чого довела заздрість”.	Назывники женского рода (Rzeczowniki rodzaju żeńskiego).	Текст, płyta, граматичны таблиці, словники (Tekst, płyta, tablice gramatyczne, słowniki)	
24.	Test (Тест).		Arkusze z testami.	
25.	Poprawa testu (Поправа тесту).			

II półrocze

Lp	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1.	Literatura. (Література). Павел Русин „Похвала поезиі” (фрагмент).	Придавники (Przymiotniki).	„Граматыка лемківського языка” (Gramatyka). Словник (Słownik).	
2.	Штефан Криницький	Порівняльні степені придавників (Stopniowanie przymiotników). Часоприсловник (Imiesłów przysłówkowy).	„Граматыка лемківського языка” (Gramatyka). Словник (Słownik).	
2.	Йоан Прислопський „Псалом 136”.	Множне чысло Назывників і придавників (Liczba mnoga rzeczowników i przymiotników). Чысловники (Liczebniki).	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Словник (Słownik).	

Lp	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
3.	Prace domowe (Домашні роботи). Чи домашні роботи суть „сизифовом” роботом? Рецептуры страв.	Місценазйвныкы (Zaimki). Контрольны цввічыня (Kartkówka).	„Граматыка лемківського языка” (Gramatyka). Словник (Słownik). Тематычний словник „Хыжа”(Słownik tematyczny „Dom”). Тематычний словник „Праца”(Słownik tematyczny „Praca”).	
4.	Szkoła - lekcja (Школа – лекция).	Присловныкы (Przysłówki).	Словник тематычний „Школа” (Słownik tematyczny „Szkoła”). „Граматыка лемківського языка”(Gramatyka).	
5.	Zdrowie i profilaktyka (Здоровя і профіляктыка). Як ваше здоровя?	Приназйвныкы (Przyimki).	Словник тематычний „Чловек” (Słownik tematyczny „Człowiek”).	
6.	Beskid Niski (Бескід Нискій).	Природа гір – назвы (Nazwy przyrodnicze).	Компютеры (Komputery). Інтернет – Природа (Internet – przyroda). Словник тематычний „Природа” (Słownik tematyczny „Przyroda”).	

Lp	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
7.	Roślinność (Рослинність). Зіля. Трави. Бурян. Piosenka (Сьпіванка- “Влетіло яблушко до конар ямы”).	Синтаксис (Śladnia). Речыня зo взляду на ціль выповіді і будову (Zdania ze względem na cel wypowiedzi i budowę). Контрольны цвiчыня (Kartkówka).	Словник тематичний „Природа” (Słownik tematyczny „Przyroda”). „Граматыка лемківського языка” (Gramatyka). Магнетофон (magnetofon). Плыта (Płyta).	
8.	Literatura. (Література) Даміян Левицький	Просте речыня (Zdanie pojedyncze). Предыкаты (Orzeczenia).	„Граматыка лемківського языка” (Gramatyka).	
9.	Владимір Хыляк „Шыбеничний верх” (фрагмент).	Выразы з буквом „ы” (Wyrazy z literą „ы”). Другорядны члены простого речыня (Drugorzędne człony zdania pojedynczego).	Портрет (Portret). Словник (Słownik). Граматычны табліці (Tablice gramatyczne). Інтернет – Хыляк Владимір (Internet – Chylak Włodzimierz).	
10.	Клавдия Алексович „Час летит” (фрагмент).	Просты і зложены речыня (Zdania pojedyncze i złożone). Диктандо (Dyktando).	Портрет (Portret). „Граматыка лемківського языка”(Gramatyka). Словник (Słownik).	
11.	Василий Чернецкий Powtórzenie materiału (Повториня матерялу).	Части мовы (Części mowy).	„Граматыка лемківського языка”(Gramatyka). Словник (Słownik). „Лемківський язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem”).	
12.	Владимір Щавинський	Контрольны цвiчыня (Kartkówka).		
13.	Модест Гумецький	Писовня кінцивок тыпу (Pisownia końcówek tytu): лікар – лікарём.	„Граматыка лемківського языка”(Gramatyka). Словник (Słownik).	

Lp	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
14.	Powtórzenie materiału (Повториня материялу).		Таблиці до выполніня (Tablice do wypełnienia).	
15.	Test (Тест). Poprawa testu (Поправа тесту).		Тесты (Testy).	

• Propozycja rozkładu materiału dla klasy III

Rozkład materiału nauczania z języka łemkowskiego dla klasy III szkoły średniej do programu jak wyżej, wg podręcznika dla klasy III (zakres podstawowy) w opracowaniu.

Książki pomocnicze:

- M. Chomiak, B. Matala, *Język łemkowski z komputerem*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.
- M. Chomiak, M. Górka, *Słowniczek tematyczny „Dom. Człowiek. Przyroda”*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
- M. Chomiak, M. Górka, *Słowniczek tematyczny „Szkoła”*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.
- M. Chomiak, M. Górka, W. Sandowicz-Bąkowska, *Słowniczek tematyczny „Praca”*, wyd. Rutenika, Warszawa 2006.
- J. Horoszczak, *Słownik łemkowsko-polski i polsko-łemkowski*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
- M. Chomiak, H. Fontański, *Gramatyka języka łemkowskiego*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
- *Як липняне сонце до міха імали, Бай, байки і оповіданки Лемків*, red. J. Starzyński, A. Rydzanicz, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2010.
- B. Tarasiewicz, J. Starzyński, *Сьпіванки бабы Ольги*, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2009, s.70 (Младост моя, младост).
- B. Tarasiewicz, *Wesele łemkowskie – obrzęd i muzyka. Tradycja a współczesność*, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2009.
- P. Trochanowski, *Русенко. Выбране*, wyd. Stowarzyszenie Łemków, Krynica – Legnica 2010.

I półrocze

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1	Informacje o materiale do opracowania w kl.III. System oceniania. Wakacyjne wspomnienia (Вакацийны wspomnienia).			

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
2.	Biblia (Pismo Święte). Біблія (Сьвате Писмо). Ponadczasowe znaczenie Biblii -historia i legendy w opisie dziejów ludzkości -zbiory pieśni, przysłów, kazań i poematów (Понадчасове значення Біблії -історія чловеченства -скарбниця мудрости). Dawniej i dzisiaj (Давно i гнеска). Сьваточні i насущні Кермешы. Жычыня. Гратуляциі. Кондоленциі.	Назывники з „ы” (Rzeczowniki z „ы”). Контрольны цьвічыня (Kartkówka).	„Лемківскій язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem”). Тематычний словник „Праца” (Słownik tematyczny „Praca”). Internet: http:// pl.wikipedia. org/wiki/Biblia .	
3.	Dawna zagroda łemkowska (Давна лемківска загорода). Части загородаы. Як на Лемковині будували хыжу. Сыпанец. Оздобы хыжы. Гнешня техника в хыжи.	Одміна назывників (Odmiana rzeczowników): овес, оцет, кіст, кров, силь. Приназывники (Przyimki). Одміна часослів (Odmiana czasowników): влечы, лечы/лячы, печы, речы, стричы, течы, мочы. Вариянтовы формы минулого часу (Formy wariantowe czasu przeszłego). Словничок часослів з буквом „ы” (Słowniczek czasowników z literą „ы”).	„Лемківскій язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem”). Тематычний словник „Праца” (Słownik tematyczny „Praca”). „Граматыка лемківского языка”(Gramatyka). Словник (Słownik).	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
4.	Чоловік. Relacje w rodzinie (Чоловек. Реляції в родині). фрагменти творив: К.Алексович, В. Хыляка, В. Чернецкого, П. Поляньского, А. Поляньского.	Словничок придавніків з буквом „ы” (Słowniczek przymiotników z literą „ы”). Контрольні цвѣчыня (Kartkówka).	„Лемківскій язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem”). Тематичний словник „Чоловек” (Słownik tematyczny „Człowiek”).	
5.	Zwyczaj i obrzędy w literaturze (Звичаї і обряди в літературі). Риство. Яр. Великен. Жнива. Віра в добрі і злі надприродні сили. Кстины (хрестини). Весіля. Весільны потрави. Похорон. Народна мудристь. Облечыня. Павел Стефановскій „Баляда о керпцях”. Вайка „Як липняне сонце до міха імали”. Вайка „Не рубай яличку”. Сьвата лемківской культуры. Dowolna piosenka łemkowska (Буд яка лемківска співанка..).	Одміна назывника (Odmiana rzeczownika): весіля. Просты розшырены речыня (Zdania pojedyncze rozwinęte). Зложены речыня (Zdania złożone). Речыня зложены прирядні (Zdania złożone współrzędnie). Речыня зложены підрядні (Zdania złożone podrzędnie). Диктандо (Dyktando). Одміна назывника „весіля” в речынях (Odmiana rzeczownika „весіля” w zdaniach). Просты розшырены речыня (Zdania pojedyncze rozwinęte). Зложены речыня (Zdania złożone). Речыня зложены прирядні (Zdania złożone współrzędnie). Речыня зложены підрядні (Zdania złożone podrzędnie). Одміна назывників III і IV одміны в речынях (Odmiana rzeczowników III i IV deklinacji w zdaniach).	Інтернет (Internet). Словник (Słownik). Тематичний словник „Праца” (Słownik tematyczny „Praca”). „Лемківскій язык з компютером” („Język łemkowski z komputerem”). „Граматыка лемківского языка” (Gramatyka). Тексты байок з плытот (Teksty bajek z płytą).	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
		Одміна невизначених і одрикаючих місценазвників (Odmiana zaimków nieokreślonych i przeczących). Словничок місценазвників з буквом „Ы” (Słowniczek zaimków z literą „Ы”). Контрольне цвiччя (Kartkówka).		
6.	Zdrowie (Здоровя). Ци твоє здоровя залежить од тебе? Piosenka (Сьпіванка- ”Младост моя, младост”). Ваньо Гунянка „Стары і молоды” (фрагмент). Декотры стародавны лікы. Александр Духнович „Домашній лікар”. Powtórzenie materiału (Повториня материялу). Test (Тест). Poprawa testu (Поправа тесту).	Члены простого речыня: підмет і предыкат (Człony zdania pojedynczego).	Тематычний словник „Човек” (Słownik tematyczny „Człowiek”). Словник тематычний „Природа” (Słownik tematyczny „Przyroda”). Магнетофон (Magnetofon). Плыта (Płyta). Тесты (Testy).	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
7.	Szkoła (Школа). Якы ученикы? К. Алексович „Заклятий медвід” (фрагмент). Початкы шкільництва на Лемковині. Села ключа клімківського. Język łemkowski Лемківскій язык – Матвій Астряб „Пару слів о лемківській бесіді” („Учитель” – 1871 р.). Байка „За два яйця кона”.	Одміна придачників (Odmiana przymiotników): змысний, талантливий, бортакуватий, морова, добра, гадатлива. Коротка форма придачників (Forma krótka przymiotników). Степені порівняння придачників (Stopniowanie przymiotników). Часопридачники (Imiesłowy przymiotnikowe). Неодмінны части мовы (Nieodmienne części mowy). Степені порівняння присловників (Stopniowanie przysłówków). Словничок присловників з буквом „ы” (Słowniczek przysłówków z „ы”). Синтактычны получыня (Związki składniowe). Чысловники (Liczebniki). Контрольне цвѣчыня (Kartkówka).	Граматычны таблиці (Tablice gramatyczne). Словник Тематычний словник „Школа” (Słownik tematyczny „Szkola”). „Граматыка лемківського языка” (Gramatyka). Текст байкы з плытом (Tekst bajki z płytą).	

II półrocze

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
1.	Literatura (Література). Biblijne motywy w literaturze (Біблійні мотиви в літературі). Losy ludzi, bohaterów w różnych epokach (Долі люди, героїв в різних епоках). Ю. Пелеш, Й. Сембратович, С. Сембратович, М. Малиняк, Т. Мышковский, Павел Русин, Йоан Прислопский, Штефан Криницкий, Миколай Малиняк, Даміян Левицкий, Владимір Хыляк, Клавдия Алексович, Василий Чернецкий, Владимір Щавинський, Модест Гумецкий, Александр Духнович, Александр Павлович, Симеон Пыж Горлицкий бурсак (фрагменты), Михал Нестерак, Иван (Ваньо) Гунянка “Шолтыс” (фрагмент).	Части мовы з буквом „ы” (Części mowy z literą „y”). Контрольне цвiччя (Kartkówka). Безпосередня і не безпосередня мова (Mowa niezależna i zależna). Одміна називників з придавниками (Odmiana rzeczowników z przymiotnikami). Части мовы з буквом „ы” (Części mowy z literą „y”). Одміна часослів – I, II, i III одміна (Odmiana czasowników – I, II, III koniugacja).	„Граматыка лемківського языка” (Gramatyka). Словник (Słownik). Портреты (Portrety). Фрагменты творив (Fragmenty utworów). Рисунки I. Русенка (Rysunki I. Rusenki). Портрет і творы композитора (Portret i utwory kompozytora). Репродукції образів Нікіфора (Reprodukcje obrazów Nikifora). Магнетофон- плиты (Magnetofon – płyty). Текст байки з плитом (Tekst bajki z płytą).	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
	Петро Павлик “В Америці” “Лакомство”, Іван (Ваньо) Русенко “Треба нам науки” “Птах, рыба і рак” “Вертеп в Карпатах” (фрагмент), Рисунки І. Русенка Миколай Цісляк Просперита (фрагмент) Лемківська культура: Д. Бортнянський, Е. Дровняк, (Nikifor Krupnicki), Ю. Новосільський (ікони) і інші. Лемківські музичні колективи, групи і хори („Лемковина”, „Кычера”, „Ластивочка”, „Серенча”, „Зоря” і інші). Біблійні мотиви в лемківській культури (музыка, малярство, ризба). Вайка „О єдным маляри”.			
2.	Powtórzenie materiału (Повториня матерялу). Test (Тест). Poprawa testu (Поправа тесту).		Тесты (Testy).	

L.p.	Тематика ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
3.	Powysiedleńcza literatura łemkowska (Повыселенча лемківська література). Поезія. Проза. Драма.	Части мовы (Części mowy). Контрольны цвѣчыня (Kartkówka).	„Граматыка лемківського языка” (Gramatyka). Словник (Słownik). Портреты (Portrety).	
4.	Łemkowie – II wojna światowa (Лемкы – II война світова). Адам Барна і Федор Гоч „Лемкы в борбі за свою і не свою свободу” (фрагменти), Армія Андерса. Монте Кассіно. Перша Дивізія ім. Тадеуша Косьцюшкы. II Армія Польского Войска. Американська Армія. Лемківській Комітет Антигітлеровского Руху Опору. Червена Армія Памятники і памятни таблиці. Павел Стефановскій „Слава вам братья”. Іван Горощак „Поклін для неживых”. Іван Русенко „Люде рижной масти”.	Части речыня (Części zdania). Части мовы з буквом „ы” (Części mowy z literą „ы”).	„Граматыка лемківського языка” (Gramatyka). Словник (Słownik). Інтернет (Internet).	

L.p.	Tematyka ćwiczeń w rozumieniu (tekstu mówionego i czytanego), mówieniu, czytaniu i pisaniu	Materiał gramatyczny i ortograficzny	Pomoce dydaktyczne	L.g.
5.	Powtórzenie materiału (Повторения материала). 1. Якие моральные конфликты родит война? 2. Ци легко ест повернути по военных трафунках до нормального жытя?		Словник (Słownik). Интернет (Internet).	
6.	Praca kontrolna (Контрольна праца). Poprawa pracy kontrolnej (Поправа контрольной працы).		Тесты (Testy).	

Rozdział II

Propozycje planów i konspektów/scenariuszy lekcji

Представлене opracowania są tylko propozycjami i można je modyfikować, mając na uwadze liczbę godzin do dyspozycji, skład grupy (łączona – uczniowie z klasy niższej z wyższą) oraz możliwości intelektualne uczniów.

W planach, konspektach/scenariuszach lekcji tematy, cele, formy pracy itd. napisano po polsku lub po polsku i łemkowsku (by były zrozumiałe dla nadzoru pedagogicznego), natomiast zapis tematu na tablicy i zeszytach po łemkowsku.

Plan lekcji języka łemkowskiego dla klasy IV szkoły podstawowej

TEMAT: O przyjaźni w bajce „Як пес з волком воювали”

Tekst bajki pochodzi z książki „Як липняне сонце до міха імали”
pod red. J. Starzyńskiego i A. Rydzanicz.

Cele lekcji:

Rozwijanie umiejętności słuchania i czytania ze zrozumieniem. Bogacenie słownictwa uczniów. Kształcenie umiejętności ustnego wypowiedzania się. Ukazanie korzyści z posiadania przyjaciół.

Formy pracy:

- zbiorowa,
- indywidualna,
- grupowa.

Pomoce dydaktyczne:

- tekst bajki,
- płyta z nagraniem bajki,
- ilustracje do bajki,
- słowniki.

Przebieg lekcji:

1. Czynności organizacyjne.
2. Sprawdzenie zadania domowego (ilościowe).
3. Zapoznanie z celami lekcji.
4. Zapisanie tematu: О приятельстві в байці „Як пес з волком воювали”.
5. Wysłuchanie bajki z płyty.
6. Rozmowa z uczniami na temat bajki.
  - 1) Якы зьвірыята выступуют в байці?
  - 2) Яка ест рижниця медже зьвірыятами домовыма і дикыма.
7. Ciche czytanie bajki z zadaniami:
  - 1) podkreślenie niezrozumiałych słów – wszyscy.
  - 2) wyszukanie w bajce fragmentów:
    - a) Стрича пса з волком в лісі - група I,
    - б) Приятелі пса в лісі – група II.
8. Wyjaśnienie niezrozumiałych słów (uczeń-słownik-nauczyciel).
9. Wypowiedzi uczniów na tematy a) i б).

10. Swobodne wypowiedzi uczniów o przyjaźni, jej znaczeniu w życiu ucznia.

11. Zadanie domowe: Відповісти усні на з'явданя:

1) В якій спосіб з'являють вказували своє приятельство?

2) Чи важне єст приятельство в життю ученика?

(Odpowiedzieć ustnie na pytania:

1) W jaki sposób zwierzęta okazywali swoją przyjaźń?

2) Czy ważna jest przyjaźń w życiu ucznia?).

Plan lekcji w klasie VI szkoły podstawowej

według rozdziału II podręcznika M. Chomiak, *Бесідуєме по лемківськы. II част.*

ТЕМАТ: Jesień. Осін.

Cele:

- kształtowanie umiejętności rozumienia mowy ze słuchu,
- kształtowanie umiejętności głośnego czytania z zadaniem poprawnej wymowy wyrazów z „и” – “ы”,
- ćwiczenie umiejętności opisu ilustracji, zwracanie uwagi na wypowiedzi całodaniowe,
- wdrażanie do kreatywnego wykorzystania poznanej leksyki,
- rozwijanie umiejętności posługiwania się słownikiem łemkowsko-polskim i słownikiem tematycznym „Природа”,
- powtórzenie łemkowskich nazw części mowy,
- kształtowanie wrażliwości na piękno jesieni.

(Ćwiczenia w mówieniu, czytaniu cichym i głośnym, tłumaczeniu na język polski oraz pisaniu).

Formy pracy: w parach, zbiorowa.

Pomoce dydaktyczne: ilustracje, słowniki, nagranie piosenki, magnetofon.

Plan lekcji

1. Czynności organizacyjno-porządkowe.

2. Zapoznanie uczniów z celami lekcji.

3. Opis ilustracji (c. 13).

4. Zapis tematu:

Тема: Три осени

5. Czytanie nauczyciela „Три осени” (c. 13).

6. Opracowanie leksyki w ramach I - III (c. 14-15).

(Czyta nauczyciel lub uczniowie biegli w czytaniu, zwracanie uwagi na poprawną wymowę „и – ы”, tłumaczenie niezrozumiałych wyrazów na język polski).

7. Opowiadanie o jesieni wg planu – ćw. 2 / 15.

Przerwa śródlekcyjna – wysłuchanie piosenki związanej z jesienią, np. „Зродили ся теркы”.

8. Ćwicz. 4, 1) s. 16 – ustnie – nazwy drzew – s. 130.

9. Ćwicz. 4, 3) s. 17 – nazwy owoców – pisemnie.

10. Ćwicz. 4, 4) s. 17 – ustnie – nazwy grzybów – s. 129.

11. Zadanie domowe:

- 1) Ćwicz.3 / 15 – pisemnie (uczniowie słabsi, z orzeczeniami)
2) Ćwiczenia do wyboru: 4, 1) pisemnie, 4, 2) pisemnie, 4) / 17, 5 / 17.

Plan lekcji poświęconej nauce piosenki

według rozdziału 29 podręcznika M.Chomiak, *Лемківський язык. Основний курс*

TEMAT: Nauka piosenki „Ей, крочком коні, крочком”
(lub innej na każdym poziomie)

Cele:

- doskonalenie sprawności rozumienia tekstu ze słuchu,
- doskonalenie rozumienia czytanego tekstu,
- poszerzenie zasobu słownictwa,
- doskonalenie wymowy wyrazów z „и – ы”,
- przybliżenie uczniom łemkowskiej muzyki,
- kształcenie umiejętności śpiewu grupowego i indywidualnego.

Materiały dydaktyczne: magnetofon, kaseta lub płyta z nagraniem, tekst piosenki, zadania do tekstu.

Przebieg lekcji:

1. Wprowadzenie do tematu – rozmowa o znanych łemkowskich zespołach, muzyce łemkowskiej i jej roli w życiu człowieka.
Informacja o piosence.
2. Zapis tematu:
Тема: Сьпіванка „Ей, крочком коні, крочком”
3. Wysłuchanie piosenki.
4. Treść piosenki (pytania nauczyciela – odpowiedzi uczniów).
5. Czytanie tekstu, objaśnienie niezrozumiałych wyrazów, zwracanie uwagi na wymowę wyrazów z „ы”.
6. Słuchanie nagrania i śpiewanie piosenki.
7. Ćwiczenie pisemne:
-uczniowie otrzymują kartki z poszczególnymi zwrotkami piosenki, w których są luki (brakujące wyrazy). Słuchając słów piosenki uczniowie uzupełniają luki, np.:

Ей, крочком, ... крочком,
Гори тым .....
Ей, черкают парибици, ... парибици,
Під ..... облачком.

lub

-czytając tekst (czytanie ciche) wypisują części mowy wpisując je do tabelki

Назвывни- кы (Rzeczow- niki)	Придав- ники (Przymiot- niki)	Часослова (Czasowniki)	Місценазвы- ники (Zaimki)	Прислов- ники (Przys- łówki)	Приназвы- ники (Przymyki)

lub

-wypisują z tekstu wyrazy z „Ы”, np.: тым, нашым, выйду

lub

-uzupełniają luki wpisując brakujące litery, podane mają polskie odpowiedniki brakujących liter (w klasach młodszych), np.:

Ей, к....очком, ко...і, кро....ком,
(r) (n) (cz)

Гор ... ты ... по ...очком.
(y) (m) (t)

8. Sprawdzenie wykonania ćwiczenia.

9. Słuchanie nagrania i śpiewanie piosenki.

10. Zadanie domowe

Nauczyć się na pamięć słów piosenki.

Plan lekcji języka łemkowskiego w kl. I - III

gimnazjum lub szkoła średnia, kurs podstawowy

TEMAT: O Łemkach w Internecie. “Język łemkowski z komputerem”
- czasowniki

1. O Łemkach w Internecie (według “*Język łemkowski z komputerem*”)
2. Słownictwo łemkowsko-polskie i polsko-łemkowskie w Internecie.

Cele:

- zapoznanie z adresami stron o Łemkach,
- utrwalenie podstawowych pojęć, zwrotów i wyrażeń związanych z terminologią komputerową,
- kształtowanie umiejętności nawigowania po stronach internetowych,
- utrwalenie podstawowych wiadomości o czasowniku.

Pomoce dydaktyczne:

- komputery z dostępem do Internetu,
- strony Internetowe o Łemkach:
- www.google.pl,
- Stowarzyszenie Łemków,
- słownictwo,
- „Język łemkowski z komputerem” – test „Czasowniki”.

Metody pracy:

- krótki wykład informacyjny,
- praca z komputerem,
- prezentacja wybranych stron internetowych,
- rozwiązywanie wybranego zadania z testu „Czasowniki”.

Formy pracy:

- zbiorowa,
- grupowa,
- indywidualna.

Przebieg lekcji

1. Zapis tematu na tablicy i w zeszytach oraz podanie celu lekcji:
Тема: О Лемках в Інтернеті. „Лемківський язык з компютером” - часослова
2. Zapis na tablicy: www.google.pl
  1. Łemkowie.
  2. Kultura materialna i duchowa Łemków.
  3. Łemkowskie zwyczaje bożonarodzeniowe, wielkanocne itd.
  4. Stowarzyszenie Łemków – Słownictwo (łemkowsko-polskie i polsko-łemkowskie).
  5. Zespoły łemkowskie: „Łemkowyna”, „Kyczer”, „Łastywoczka”, „Serencza” i inne.
3. Podanie podstawowego słownictwa niezbędnego do poruszania się w Internecie i podział klasy na pięć grup.
4. Wybór strony i jej prezentacja (budowa strony, główne informacje na wybrane tematy).
5. Przejście do testu „Język łemkowski z komputerem” - wybór dowolnego ćwiczenia dotyczącego czasowników i jego rozwiązanie.
6. Czytanie rozwiązań (chętni uczniowie oraz wskazani przez nauczyciela).
7. Praca domowa:

Powtórzyć podstawowe wiadomości o czasowniku.

Plan lekcji języka łemkowskiego w kl. I gimnazjum

według podręcznika M. Chomiak, *Лемківський язык. Основний курс*, rozdz. 17

TEMAT: Liczymy. Paxyeme**Cel ogólny:**

Uczeń doskonali sprawności językowe, utrwalając liczebniki główne i porządkowe.

Cel szczegółowy w zakresie wiadomości:

uczeń zna łemkowskie nazwy liczebników głównych od 1-100.

Cel szczegółowy w zakresie umiejętności

Uczeń potrafi:

- wskazać wymienioną przez nauczyciela liczbę od 1-100,
- policzyć (z poprawną wymową) do 100,
- zapisać słownie liczebniki 1-100.

Metody pracy:

słowna:

- komunikacyjna dotycząca liczebników głównych,
- gry językowe,

poglądowa:

- wykorzystanie tablic przedstawiających liczebniki.

Formy pracy:

- zbiorowa,
- indywidualna.

Środki dydaktyczne:

- tablica – Liczebniki główne,
- kartoniki z cyframi,
- słownik polsko-łemkowski i łemkowsko-polski.

Przebieg lekcji**I. Część organizacyjno-porządkowa.**

1. Przywitanie z uczniami.
2. Sprawdzenie listy obecności.

II. Zapoznanie uczniów z celami lekcji.**III. Część główna lekcji.**

1. Wprowadzenie – Чи потрібны сут нам чысловныкі? До чого сут потрібны? Кількісны чысловныкі до означаня чысла предметив ітд. і до рахуваня: еден, олувок, десят лавок, двадцет кресел ітд.
Порядковы чысловныкі сут потрібны до означаня порядку предметив при чыслію: перший ден, другій зошыт, третій місяц ітд.
2. Zapis tematu lekcji
Тема: Рахуєме
3. Prezentacja materiału.
  - 1) Wysłuchanie wymowy liczebników ćwic.- 3 / 87.
  - 2) Głośne odczytanie liczebników od 1-100.
  - 3) Liczenie wyrazów w słowniczku od А до Ж – ćwic. 2 / 87.
  - 4) Ćwiczenia komunikacyjne – ćwic.6, 7 / 88.
  - 5) Konkurs, kto szybciej wskaże prawidłową cyfrę na tablicy, gdy nauczyciel

- podą odpowiednik słowny.
- 6) Gra liczbowa – uczniowie wypowiadają i zapisują na tablicy słownie cyfry, które wylosowali.
- 7) Pisanie liczebników – ćwic. 4, 5 / 88.
4. Podsumowanie lekcji.
- 1) Чого навчили сте ся на лекції?
Рахувати до 100 і писати числовники.
  - 2) Ocena pracy uczniów.
  - 3) Zadanie pracy domowej – dokończyć ćwic. 4 / 88.

Plan lekcji języka łemkowskiego dla kl.II gimnazjum

Czwarta lekcja opracowania rozdziału 10 – *Зимовы роботы і звычай*

TEMAT: Bożonarodzeniowe śpiewy. Łemkowska kolęda „В глибокій долині”

Cel ogólny:

utrwalenie tradycyjnych kolęd i zapoznanie z łemkowską kolędą „В глибокій долині”.

Cele szczegółowe:

Uczeń zna:

- kilka tradycyjnych kolęd,
- tradycje związane ze śpiewaniem kolęd.

Uczeń potrafi:

- płynnie przeczytać kolędę „В глибокій долині”,
- zaśpiewać kolędę „В глибокій долині” (solo lub z grupą).

Metody:

- pogadanka,
- prezentacja pewnego wzoru wykonania kolędy, analiza słuchowa,
- praca z tekstem (w dwóch wersjach),
- śpiew.

Formy pracy:

- grupowa,
- indywidualna.

Pomoce dydaktyczne:

- teksty (2 wersje)
- magnetofon,
- płyta.

Literatura:

1. M. Chomiak, *Лемківскій язык*, част II для гімназії, wyd. Rutenika, Warszawa 2005, rozdział 10.
2. B. Tarasiewicz, J. Starzyński, *Сьпіванкы бабы Ольгы*, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2010, s. 96.

Przebieg lekcji:

1. Czynności organizacyjne.
2. Ćwiczenia w śpiewaniu: powtórzenie kolęd z poprzednich lekcji.
3. Zapis tematu:
Тема: Риствяны сьпівы. Лемківска коляда „В глибокій долині”
4. Analiza kolędy (dwie wersje).
5. Ćwiczenia w czytaniu tekstu kolędy.

В глибокій долині зьвізда ся явила,
де Пречыста Діва Мати сына породила. (x2)
Як Його зродила, стала му сьпівати:
„Люляй, люляй мій сыночку, а я буду спати.” (x2)
„Спийте, моя мамцьо, хоц єдну годину,
а я піду тай до раю, принесу перину.” (x2)
„Ой, сыну мій, сыну, де-с ты тото годен?
Іщы неє дві години, як єс ся народил.” (x2)
„Мамцьо моя, мамцьо, де-ж бы я не годен?
Я сотворил небо, землю – іщы єм ся не народил.” (x2)
В глибокій долині зьвізда ся явила,
Де пречыста Діва Мати Сына породила. (x2)
Як Його зродила, так Йому сьпівала:
Люляй, люляй, мій сыночку, а я буду спала. (x2)
Засний мамцьо, засний, хоц бы на годину,
А я піду тай до раю, принесу перину. (x2)
Ой, сыну мій, сыну, де-ж Ты того годен,
Іщы неє дві години, як єс ся народил. (x2)
Мамцьо моя, Мамцьо, де-ж бым не был годен,
Іщы-м я ся не народил, юж єм сьвіт сотворил. (x2)

6. Nauka śpiewania kolędy „В глибокій долині”.
7. Śpiewanie kolędy (solo, w grupie) – oceny.
8. Zakończenie lekcji.
  - 1) Przypomnienie definicji kolędy (Перша лекция 10 –ого розділу) Коляда – релігійна пісня о народжыню Ісуса Христа во Вифлеємі, сьпівана в часі Риствяных сьват.
  - 2) Przypomnienie tytułów poznanych kolęd (Од першой до четвертой лекції 10-ого розділу): „Бог ся Раждає”, „Во Вифлеємі нині новина”, „Бог Предвічний”, „Дивная новина”, „В глибокій долині”.
9. Zadanie domowe:
  - 1) Напиште по лемківскы дефініцію коляды.
  - 2) Напиште наголовкы сьпіваных коляд (1-4 лекция).

Konspekt lekcji dla klasy III szkoły podstawowej

TEMAT: Dlaczego pies goni zająca?

Rozpoznawanie czasowników w czasie przeszłym.

Bajka „Чом пес заяца диганят”?

Tekst bajki pochodzi z książki „Як липняне сонце до міха імали”
pod red. J. Starzyńskiego i A. Rydzanicz.

Cel ogólny:

Rozwijanie umiejętności słuchania i czytania ze zrozumieniem.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- opíše ilustrację,
- wypowie się swobodnie na temat dawnej przyjaźni psa z zającem,
- przetłumaczy na język polski (ustnie): Пес з Заяцом барз ся колегували,
- wyszuka w bajce formy czasu przeszłego.

Metody:

- pogadanka (przygotowanie uczniów do pracy na lekcji, zaznajomienie ich z nowym materiałem),
- praca z tekstem,
- ćwiczeniowa.

Formy:

- zbiorowa,
- grupowa,
- indywidualna.

Środki dydaktyczne:

- ilustracja,
- tekst bajki,
- płyta z nagraniem bajki,
- słownik,
- tablica gramatyczna (czasowniki w czasie przeszłym).

Przebieg lekcji

1. Przygotowanie uczniów do pracy na lekcji, zaznajomienie ich z nowym materiałem.
2. Wysłuchanie bajki z płyty.
3. Rozmowa kierowana o bajce.
4. Treść bajki – ilustracja.
5. Zapis tematu:
Тема: Байка „Чом пес заяца диганят”? Часослова в минулым часі.
6. Praca z tekstem.
  - 1) Ciche czytanie ze zrozumieniem.
  - 2) Podkreślanie niezrozumiałych słów.

3) Objasnienie tych słów (uczniowie – słownik – nauczyciel):

- озимина – ozimina, zboże ozime
- фаризейска дружба – fałszywa przyjaźń.

(давно фаризеушив называли „вченыма в письмі”, самы уважали ся за найважнішых, гнеска фаризеушом называт ся человека фалечного (fałszywego, krętacza, nieuczciwego), дволичного / облудного (dwulicowego, obłudnego).

4) Treść bajki

- а) Коли колегували ся пес і заяц?
- б) Як ся колегували?
- в) Чом закінчыло ся тото колегування?

5) Tłumaczenie tekstu (fragmentami) na język polski i podkreślanie czasowników w czasie przeszłym.

6) Odczytanie form czasu przeszłego (oceny).

7). Zadanie domowe: Навчыти ся гарді читати байку.

Konspekt lekcji **dla grupy składającej się z uczniów klas IV-V** według podręcznika M. Chomiak *Бесідуєме по лемківскы. I част.*

ТЕМАТ: **Moja szkoła i klasa**
Моя школа і класа

Cele lekcji:

- rozbudzanie motywacji uczenia się języka łemkowskiego,
- wdrażanie do rozumienia tekstu ze słuchu,
- doskonalenie umiejętności czytania,
- rozwijanie sprawności mówienia,
- utrwalanie pisowni wyrazów z ы,
- kształtowanie umiejętności posługiwania się słownikiem łemkowsko-polskim.

Cel wychowawczy:

- zachowanie w szkole,
- stosunek do pracowników i kolegów,
- poszanowanie sprzętu szkolnego.

Cele operacyjne:

Uczeń rozumie:

- prezentowane teksty (wiersza i opowiadania),
- pytania kierowane do niego.

Uczeń potrafi:

- odpowiedzieć na pytania dotyczące treści tekstu,
- przeczytać tekst,
- opowiedzieć o swojej szkole,
- znaleźć potrzebny wyraz w słowniku tematycznym „Szkoła”.

Metody pracy:

- słowna,
- poglądowa,
- praktyczna.

Formy pracy:

- frontalna,
- indywidualna.

Pomoce dydaktyczne:

- podręcznik,
- fragment wiersza „Уч ся, моє дітя” А. Павловича,
- ilustracja szkoły,
- wyposażenie i wystrój klasy,
- słowniczek tematyczny „Школа”.

Прzebieg zajęć:

1. Powitanie, czynności organizacyjne.
2. Sprawdzenie zadania domowego (fakultatywnie).
3. Ćwiczenia wprowadzające do tematu – rozmowa kierowana na podstawie fragmentu wiersza „Уч ся, моє дітя”.

1) Wysłuchanie fragmentu wiersza

Діточки так, як квіточки –
Роснут, розквітають,
А во школі все поволи
Розум розвивають.

Каждый человек од дітинства
Должен ся учыти
Працувати, чесно жыти,
Злого ся хранити.

2) Rozmowa kierowana

- а) Чом діти мусят ходити до школы?
(жебы ся учыти бесідувати, читати, писати)
  - б) Як бесідуют, читают, пишут, то што розвивають?
(розум розвивають)
  - в) Чом треба розум розвивати?
(жебы быти розумным, жебы по закінчюню науки в будучности мочы працювати, знати, як чесно жыти і нічого злого не робити).
4. Zapoznanie uczniów z celem lekcji i zapis tematu:
Вы ходите до школы і гнеска будеме оповідати о ній і нашый клясі. Найперше запишемте тему, а пак будеме читати, відповідати на зьвідання і писати.
Тема: Моя школа і кляса
  5. Opracowanie tekstu „Моя школа і кляса”.
    - 1) Wysłuchanie tekstu.

Моя основна школа єст мурувана і велика.
 В школі сут клясы. Моя кляса єст сонечна і гарда.
 В клясі сут три великы выгляды. На выглядах стоят квіткы.
 На сьціні вісит таблиця. На таблиці пишеме кредом.
 Таблицю втерае губком або ряндком.
 В клясі сут лавкы, кресла і шафкы з книжками.
 На лавках лежат книжки, зошыты, долгописы і олувкы.
 На сьцінах вісят газеткы і граматычны таблиці.

2) Utrwalenie leksyki (wykorzystanie słowniczka tematycznego „Школа”).

основна школа – szkoła podstawowa
 сонечна – słoneczna
 гарда - ładna
 выгляд – okno
 креда – kreda
 втерати – wycierać
 губка – gąbka
 ряндка – szmatka
 сут - są
 долгопис – długopis
 граматычны таблиці – tablice gramatyczne

3) Indywidualne czytanie tekstu.

4) Układanie odpowiedzi do pytań.

- а) Яка єст твоя школа?
- б) Яка єст твоя кляса?
- в) Што стоіт на выглядах?
- г) Чым пишете на таблиці?
- г) Чым втерате таблицю?
- д) Што лежыт на лавках?
- е) Што вісит на сьцінах?
- є) Ци любиш свою клясу?

5) Opowiadanie o szkole.

Хто оповіст о нашій школі?

6. Praca samodzielna

1) Выпиш з тексту 10 слів з буквом „ы”.

2) Допиш лемківскы слова і прочытай.

- 1) Моя школа єст велика і .....(ładna).
- 2) Моя кляса єст .....(słoneczna).
- 3) В клясі сут три .....(okna).
- 4) Таблицю мы втерае .....(gąbką).
- 5) На лавках лежат .....

.....
 (książki, zeszyty, długopisy i ołówki).

7. Zadanie domowe:

1) Впиши лемківські букви і прочитай.

вы ...ляд, та ...лиця, ла ...ка, кре ...ло, у ...еник, уче ...иця,

(h) (b) (w) (s) (cz) (n)

учы ...ель, уч ...телька, пова ...а, пі ...лога, долго ...ис

(t) (y) (ł) (d) (p)

*2) Напиши в зошиті 3-4 речення (zdania) о своїй школі і класі.

(Ćwiczenia z gwiazdką dla uczniów kl.V).

Konspekt lekcji dla grupy składającej się z uczniów klas II, V i VI szkoły podstawowej

ТЕМАТ: Піе́сь: „О хто, хто Миколая любить”.

Przysłowie: „Миколай горами до діти з дарами”.

1. Zapoznanie z celami lekcji.

Гнеска оповіме о сьватым Миколаю, обясниме слова пісні, навчыме ся чытати і сьпівати „О, хто, хто Миколая любить”, нарысуе́ме мішок з дарунками (кл. II), выпи́шеме з пісні назывники і часослова (кл. V-VI).

Дидактычна поміч: ілюстрация зо сьватым Микола́йом, енциклопедия або Інтернет, карткы зо словами пісні, словник Я. Горощака, магнетофон.

2. Zapis tematu

Тема: Пісня: „О хто, хто Миколая любить”.

Приповідка: „Миколай горами до діти з дарами”.

3. Rozmowa wprowadzająca

Учитель: Кого видиме на образку?

Учениця II кл.: На образку видиме сьвато́го Миколая.

Учитель: Як думаш, де іде сьвятий Миколай з мішком дарунків?

Учениця II кл.: Сьвятий Миколай іде горами з мішком дарунків до діти.

Учитель: Якій звичай ест звязаний зо сьватым Микола́йом?

Ученикы кл. V-VI: Зо сьватым Микола́йом ест звязаний звичай обдаровува́ня ся дарунками.

Учитель: Якыма дарунками?

Учениця II кл.: Цукерками, чекулядка́ми, овоча́ми, забавка́ми

Учитель: Якыма забавка́ми?

Учениця II кл.: лялька́ми, медведика́ми (misiami), псика́ми, котика́ми, автка́ми, кольоровы́ма книжечка́ми, кредка́ми і інчы́ма забавка́ми.

4. Opowiadanie o św. Mikołaju

Послухайте оповіда́ня о сьватым Миколаю, а пак одповісте на зьвіда́ня. Миколай, хлопец єдинак, сын богаты́х родичив, барз здібний і працовитий, барз дуже чытал книжок. По сме́рти родичив жыл в палацу сам зо службом. О тым,

што ся діє поза палацом в місьці оповідал му льокай. Єдного разу оповів му о бідний дівці, з котром хтіл оженити ся кавалер з богатой родини. Родина не хтіла ся згодити, бо дівка не мала віна. Миколай ночом шмарил през вигляд грошы бідному дівчате і могла ся юж оддати. Миколай помагал тіж бідным вдовам, котры мали вельо діти, помагал бідным сиротам. Купувал ім облечыня, ідло, солодичы і забавкы. Вшытко розносив ночами і клал під двери.

Мешканці міста были барз цекавы, кым єст тот ангел- добродій. Єдною ночы припильнували і зімали Миколая, як нюс мішок дарунків до бідных. Запровадили го до єпископа і выявило ся, же тым ангелом єст Миколай. Єпископ барз ся втішыл, бо был юж старий, а не міг найти наступника на своє місце і повів Миколаю, „годен єст заняти моє місце, будеш єпископом Міры” (Міра – місто в Менчий Азії) і так молодий Миколай за помагання бідным, за добре серце остал єпископом, а по смерти сьватым Миколаєм. Од того часу люде обдаровуют ся дарунками.

Сьвятий Миколай єст сьватым Выходу і Заходу (Православя і західнього християнства (Католицизму, Протестантизму і інчых).

Сьвятий Миколай жыл около 340 рока.

5. Odpowiedzi na pytania

1. Кым был сьвятий Миколай?
2. На яку памятку люде обдаровуют ся дарунками?

6. Ćwiczenia

Учитель: Кілько років тому жыл сьвятий Миколай?

Ученикы кл. V-VI: 2009 – 340 = 1669

Учитель: Цифры прочытаме по лемківскы і напишеме одповід на таблиці і в зошытах: Сьвятий Миколай жыл тисяч шисто шистдесят девят років тому.

Учениця кл. II: рисує мішок сьватога Миколая з дарунками.

Учитель: Коли обходиме ден сьватога Миколая?

Ученикы кл. V-VI: Ден сьватога Миколая обходиме 19 грудня подля юлианьского календаря, котрий впровадил Юлюш Цезар (жыл в роках 100 – 44 п.н.е.) і 6 грудня подля григорьянского календаря, котрий впровадил папа Григорий XIII в 1582 році (по 4 X настал 15 X 1582 р.).

7. Nauka pieśni „О хто, хто Миколая любит”

1) Чытання учителя

О, хто, хто Миколая любит,
О, хто, хто Миколаю служат,
Тому сьвятий Миколай
На всякій час помагай.
Миколаю, Миколаю, Миколаю.

О, хто, хто спішыт в твої двори,
Того ты на земли і на мори,
Все хорониш од напасти
Не даш йому в грихы впасти.

- Миколаю, Миколаю, Миколаю.
 2) Обясніня незрозумілых слів
 (в твої двори, в грихы впасти або інчы незрозумілы)

8. Ćwiczenia

- 1) Впиш лемківскы буквы. (учен. кл. II)

О, ...то, х ....о Мико ...ая л .....бит,
 (ch) (t) (l) (iu)

О, хто, хто М ...колаю слу ...ыт,
 (y) (z)

То ...у сь ...атий Ми ....олай
 (m) (w) (k)

На вс ...кій ....ас пома ....ай.
 (ia) (cz) (h)

- 2) Кл. V-VI

Выпиш з тексту пісні назывники, часослова і підкришлий буквы „ы”.

Назывники	Часослова
Миколая, час, двори, земли, мори, напасти, <u>грихы</u>	любит, служ <u>ы</u> т, помагай, спіш <u>ы</u> т, хорониш, не даш впасти

9. Rozmowa podsumowująca

10. Zadanie domowe

Дома навчый ся слів пісні, бо будеме писати ю з памяти.

Konspekt lekcji języka łemkowskiego dla klasy VI szkoły podstawowej

ТЕМАТ: Co zostało nagrodzone w bajce „О двох дівках”?

Tekst bajki pochodzi z książki *Як липняне сонце до міха імали*
 pod red. J. Starzyńskiego i A. Rydzanicz

Cele ogólne:

Rozwijanie umiejętności słuchania i czytania ze zrozumieniem.

Bogacenie słownictwa uczniów.

Kształcenie umiejętności ustnego wypowiedzania się.

Wzbogacanie osobowości uczniów – pracowitość i dobroć zostają nagrodzone.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- wyszuka w bajce i wytłumaczy frazeologizm *золоте серце*,
- rozwinie pojęcia *добрий человек, добра людина*,
- wymieni bohaterów i oceni ich postępowanie,
- ustali kolejność zdarzeń,
- przedstawi znaczenie przysłów o pracowitości: *Жебы мати – треба дбати, Хто дбає – том має*,
- przetłumaczy na język polski frazeologizmy i przysłowia.

Metody:

- praca z tekstem,
- rozmowa kierowana,
- elementy metody problemowej.

Formy:

- indywidualna,
- zbiorowa,
- grupowa.

Pomoce dydaktyczne:

- tekst bajki,
- płyta z nagraniem bajki,
- ilustracje (s.39-40),
- kartki z tekstami przysłów i frazeologizmów,
- słowniki.

Przebieg lekcji

1. Czynności organizacyjne.
2. Sprawdzenie zadania domowego.
3. Zapoznanie z celami lekcji i zapisanie tematu:
Што остало нагороджене в байці „Дві дівки”?
4. Wysłuchanie bajki z płyty.
5. Rozmowa kierowana.
  - 1) Omówienie ilustracji.
  - 2) Bohaterki bajki (вдова, дівка Орина. пасербиця Оленка і ей приятелі).
  - 3) Kolejność zdarzeń – praca w grupach
    - a) I grupa - Стричы Оленки з яблинком, студньом, коровом, пецом, головою і ефекты тых стрич.
    - б) II група - Стричы Орины з яблинком, студньом, коровом, пецом, головою і ефекты тых стрич.
  - 4) Charakterystyka bohaterek (Оленки і Орины).
    - a) О кым повіме, же єст добрым чловеком, добром людином зо золотым серцьом і чом?
    - б) Хто в байці єст нагороджений за робітнїст і добре серце? (робітнїст – pracowitość, мати золоте серце – być dobroduszny)
    - в) Хто в байці мал, бо дбал?
6. Tłumaczenie przysłów na język polski (ustnie)
7. Ćwiczenia w pisaniu - zapis na tablicy i w zeszytach:

- 1) Оленка – робітний і добрий человек зо золотым серцьом.
  - 2) Приповідкы:
    - а) Жебы мати – треба дбати.
    - б) Хто дбає – тот має.
8. Zadanie domowe – Характеристыка Оленкы і Орины.

Konspekt lekcji w klasie II gimnazjum

wg rozdz. 13 podręcznika M.Chomiak *Лемківскій язык. II част*

TEMAT: Piękno gór – Beskid Niski.
Краса гір – Бескід Нискій.

Cele ogólne:

- kształtowanie wrażliwości na piękno Beskidu Niskiego,
- rozwijanie umiejętności szybkiego wyszukiwania w tekście odpowiedzi na pytania i poprawnego odczytania ich (nazwy roślin i zwierząt),
- kształtowanie umiejętności pisania na komputerze (cyrylicą).

Cele operacyjne:

Uczeń:

- rozumie potrzebę pomocy ptakom zimą,
- potrafi nazwać po łemkowsku rośliny i zwierzęta,
- potrafi wymienić chronione rośliny i zwierzęta,
- potrafi napisać na komputerze łemkowskie nazwy.

Ćwiczone sprawności i formy pracy:

- rozumienie ze słuchu, czytanie głośne i ciche, odpowiedzi na pytania,
- uzupełnianie tabelki, pisanie na komputerze.

Pomoce dydaktyczne:

- słowniki,
- komputery,
- widokówki, ilustracje – najbliższa okolica Beskidu Niskiego,
- fragmenty tekstu oraz ilustracje z Internetu – Beskid Niski (www.google.pl Beskid Niski).

Przebieg lekcji

1. Powtórzenie tematyki poprzedniej lekcji – wiersz „Зима в Карпатах”.

Яка єст часто зима в Карпатах?
Што роблят вітрика? (Метут сьнігом)
Што зробил сьніг?
Recytacja wiersza (2-3 uczniów, wystawienie ocen).
2. Zapoznanie uczniów z celem lekcji.

Яка єст зима в Бескіді Нискым то юж знаме, а гнеска будеме бесідувати о природі найнижший части Карпат.
Повториме знаны назвы рослин і зьвірят і познаме новы.

Прочытаме інформациі о Бескіді Нискым в підручнику і Інтернеті, і одповіме на зьвіданя. Впишеме до табелькы польскы одповідники назв і напишеме по пару назв на компутери.

3. Zapis tematu lekcji

Тема: Краса гір – Бескід Нискій

4. Opracowanie tekstu - opowiadanie i czytanie tekstu.

Оповіданя і чытаня тексту (учытель – 3 л.).

1) ćwic. 2, s. 86

(зьвіданя – учытель, гляданя одповіді в чытанці і іх одчытаня – ученикы).

2) Пташкы і зьвірыта під охороном (боцаны, орлики, медведі, волкы і інчы).

3) Поміч пташкам і зьвірытам в зимі (люде, діти і інституціі – лісництва).

4) Дополніня табелькы – при лемківскых назвах напиш польскы одповідники.

„Бескід Нискій”

1 Дерева	2 Грибы	3 Лісовы Овочы	4 Зерна	5 Зіля	6 Ярины	7 Садовина
сосны	правдивы	ягоды	овес	божа	морков	яблка
.....	грибы	roziomki	.....	кровця	.....	.....
смереки	.....	малины	жыто	dziura-	петрушка	грушкы
.....	білякы	.....	.....	wiec	.....	.....
ялиці	.....	яфыры	пшениця	кырва-	капуста	сливки
.....	соснякы	borowki	.....	вник	.....	.....
буки	.....	черниці	ярец	.....	цибуля	черешні
.....	рыджыкы	.....	.....	полын	.....	.....
грабы	.....	черешні	лен	.....	чеснок	
.....	козаки	.....	.....	мята	.....	
дубы	.....	орихы		.....	зризува-	
.....	голубин-	.....		чабрик	нец	
шквіркы	кы			macierza-	szczypio-	
modrzewie	.....			nka	rek	
тисы	жолты			тендява	фізоля /	
.....	лесівкы			goryczka	фізола	
березы	kurki			дресен	.....	
.....	підпенкы			rdest	горох	
трепота /	.....			бодак	.....	
трепета/	підгрибів			oset		
осика	-кы /			кукіль		
.....	синякы			kakol		
ліщына	.....			іскорник		
.....	труючы-			jaskier		
верба	мори-			конопель-		
.....	мухы			ка		
вільха	.....			zawilec		
.....						
калина						
.....						

8 Квітки	9 Рыбы	10 Богацтва
астры	пстругы	мінераль-
.....	.....	ны воды,
ружы	мерены	щавы
.....	.....	.....
туліпа-	яльці	ропа
ны	.....	.....
.....	голавачы	нафта /
фіялкі	.....	камфіна
.....		.....
конваліі		
.....		
нарцызы		
.....		

5. Sprawdzenie ćwiczenia (kilku uczniów).
6. Pisanie na komputerze wylosowanych nazw łemkowskich (Писання на компютері вильосовуваних лемківських назв).
7. Sprawdzenie i ocena (Справджиня і оціна).
8. Podsumowanie lekcji (Підсумування лекції).

1) Кілько повторили сме назв?

- дерев
- грибів
- садовини
- зерна
- зіль
- ярин
- квітків
- рыб
- богатств

2) Котры назвы были для тебе новыма?

9. Zadanie domowe:

Дома – навчыты ся назв з табелькы.

Konspekt lekcji języka łemkowskiego w kl. III gimnazjum według podręcznika M. Chomiak *Лемківскій язык. III част для гімназії, rozdz. I*

Temat: Opowiadamy o szkole i początkach łemkowskiego szkolnictwa.
Utrwalenie pisowni końcówek rzeczowników rodzaju
męskiego II deklinacji.
Оповідáme о школі і початках лемківського шкільництва.
Зміцніня писовні кінцивок називників мужского рода
II одміны

Czas: 2 x 45 minut

Cele główne:

1. Przypomnienie i utrwalenie leksyki do tematu „Szkoła”.
2. Czytanie ze zrozumieniem tekstu opartego na faktach historycznych.
3. Poszerzenie znajomości słownictwa w oparciu o ten tekst.
4. Zapoznanie z wybranymi zagadnieniami z historii łemkowskiego pisma i szkolnictwa.
5. Utrwalenie końcówek rzeczowników rodzaju męskiego II deklinacji.

Cele operacyjne:

Uczeń potrafi:

- używać poprawnych form rzeczowników, oznajmujących przybory szkolne, podręczniki i przedmioty szkolne,
- układać pytania do odpowiedzi,
- poprawnie używać w zdaniach form gramatycznych rzeczowników rodzaju męskiego II deklinacji,
- zrozumieć treść przeczytanego tekstu,
- odpowiadać na pytania,
- zrozumieć szkolne anegdoty,
- opowiadać o historii łemkowskiego pisma i początkach łemkowskiego szkolnictwa.

Formy pracy:

- zbiorowa,
- grupowa,
- indywidualna.

Metody:

- komunikatywne,
- podające (objaśnienia),
- praktyczne.

Środki dydaktyczne:

- podręcznik,
- słowniczek tematyczny „Szkoła”,
- tablice gramatyczne.

Przebieg lekcji:

1. Czynności organizacyjne (powitanie, sprawdzenie listy obecności).
2. Nawiązanie do poprzedniej lekcji:
N. В якій вчыш ся школі?
U. Я вчу ся в гімназії.
N. Ты учениця котрой клясы?
U. Я учениця третьей клясы.
N. Яких языків вчыте ся в школі?
U. В школі мы вчыме ся польского языка, лемківського, англицкого і німецкого.
3. Zapoznanie z celami lekcji:
На перший лекції будете оповідати о гнешній школі, шкільных предметах, підручниках і приборах, а на другій о історії лемківського писма і початках лемківського шкільництва. На обох лекціях будеме повтаряти кінцівки

називників мужского рода II одміны (deklinacji).

4. Zapis tematu:

Тема: Оповіді про школу і початках лемківського шкільництва.

Зміцнення писемності кінцивок називників мужского рода II одміны.

5. Układanie pytań do odpowiedzi (otrzymanych na kartkach) – praca w grupach.

Достанете тепер картки і уложите звідання до тих одповіди.

6. Odczytanie pytań.

7. Ćwiczenie 8 na s. 12 – називники мужского рода (II одміна).

Ćwiczenie polega na wstawieniu w wy kropkowane miejsca prawidłowych końcówek rzeczowników rodzaju męskiego II deklinacji.

Прочытайте речыня напісаны на таблиці і допишете кінцивки в єднотным і множным чыслі.

1) Я не мам (чога?) підручник... трикутник... наплечник... кутомір...

2) Мы не маме (чога?) підручник... трикутник... наплечник... кутомір...

3) До школы я хожу (з чым?) підручник... трикутник... наплечник... кутомір...

4) До школы мы ходим (з чым?) підручник... трикутник... наплечник... кутомір...

5) Геска на лекції я бесіду (о чым?) підручник... трикутник... наплечник... кутомір...

6) Геска на лекції мы бесідуем (о чым?) підручник... трикутник... наплечник... кутомір ...

8. Szkolne anegdoty.

9. Ćwiczenie 12 na s.13 (praca indywidualna, czytanie ciche tekstu z zadaniem wyszukania odpowiedzi na pytania zawarte w podpunkcie 2.

Тепер прочытайте по тихы текст – цывічыня 12 зо стороны 13, але найперше прочытаме обясніня выразив рідко ужываных.

1) Objaśnienie trudniejszych słów – ćwiczenie 12, podpunkt 1.

2) Odczytanie pytań do tekstu – ćwic. 12, podpunkt 2.

3) Czytanie ciche.

4) Odpowiedzi na pytania, sprawdzające stopień zrozumienia tekstu.

10. Ćwiczenie 12, podpunkt 4. – końcówki rzeczowników rodzaju męskiego II deklinacji.

11. Podsumowanie lekcji i wystawienie ocen najbardziej aktywnym uczniom.

1) Коли пришло перше писане слово на Лемковину?

2) В котрым сторичю зачали організувати по лемківських селах церковны школы?

3) Де мешкала лемківська молодіж, котра вчыла ся в польських середніх школах?

12. Zadanie domowe:

Ćwiczenie 12, podpunkt 4 – pisemnie.

Konspekt lekcji w klasie III gimnazjum

według rozdziału II podręcznika M. Chomiak *Лемківскій язык*. III част.

ТЕМАТ: Charakterystyka postaci

Характеристыка osoby

Cel główny:

Stworzenie charakterystyki postaci.

Cele operacyjne:

- uczeń zna definicję charakterystyki,
- uczeń rozumie treść fragmentów z czterech utworów.

Uczeń potrafi:

- napisać plan charakterystyki,
- nazwać zewnętrzne cechy postaci,
- nazwać cechy charakteru człowieka,
- wyszukać odpowiednie fragmenty w tekście,
- napisać charakterystkę postaci.

Metody:

- praca z tekstem literackim,
- aktywne czytanie,
- ćwiczenia indywidualne i zespołowe.

Formy pracy:

- indywidualna,
- grupowa.

Pomoce dydaktyczne:

- Słownik tematyczny „Човек”, „Школа”,
- Słownik polsko-łemkowski i łemkowski-polski,
- „Język łemkowski z komputerem” - “Човек” (str. 29-32),
- plan opisu postaci.

Przebieg lekcji

1. Czynności organizacyjne.
  - 1) Powitanie.
  - 2) Sprawdzenie listy obecności.
  - 3) Sprawdzenie pracy domowej – fakultatywnie.
2. Zapoznanie uczniów z celami lekcji.
3. Zapisanie tematu:

Тема: Характеристика osoby.
4. Przypomnienie definicji charakterystyki.

(Характеристика – опис примет характеризующих дакого або штоси).
5. Czytanie krótkich fragmentów opowiadań, które przedstawiają charakterystyki osób (chętni uczniowie, wystawienie ocen tylko za ładne czytanie).
  - 1) А. Копча „Хыжа”,
  - 2) І. Желем „На стежці”,
  - 3) І. Желем „Груба Берта”,
  - 4) М. Дзіндзь „За што Петро коровы наvertsал”.
6. Objasnienia nieznanых wyrazów w trakcie czytania (w oparciu o ćwic. 2, str. 20).
7. Przedstawienie planu charakterystyki postaci (przypięcie magnesem arkusza do tablicy i przeczytanie – chętny uczeń).

- 1) Представіня особи:
  - а) хто (напр.: сестра, приятелька, приятель ітд.)
  - б) імено
- 2) Верхній вигляд (напр.: вік – молодий, взрост – високий, волосы – короткы, твар – округла, чело – высоке, очы – зелены, рамена – шырокы, дрик – долгий).
- 3) Приметы характеру (напр.: тактовний, моровий, робітний) – ċwicz. 3, 4, s. 21.
- 4) Моя оціна характеризуваної особи.
8. Pisanie charakterystyki wybranej osoby, korzystając z propozycji na stronie 20.
9. Głośne odczytanie 2 – 3 charakterystyk i wystawienie ocen, także plusów za aktywność na lekcji.
10. Zadanie domowe:

Napisać 10 przymiotników, których użyjemy przy charakterystyce dobrego ucznia i dobrej uczennicy, np.:

мужський рид	женьський рид
активний	активна

Konspekt lekcji dla klasy II szkoły średniej

ТЕМАТ: Zazdrość na podstawie bajki „До чого довела заздрист”.
Rzeczowniki rodzaju żeńskiego.
Заздрист на основі байки „До чого довела заздрист”.
Назывники женьского роду.

Tekst bajki pochodzi z książki *Як липняне сонце до міха імали*
 pod red. J. Starzyńskiego i A. Rydzanicz.

Cele:

- poznanie definicji słów (w języku łemkowskim) zazdrość, zawiść,
- analizowanie i interpretowanie bajki „До чого довела заздрист”,
- kształcenie sprawności słuchania i czytania ze zrozumieniem,
- doskonalenie umiejętności wypowiedzi na określony temat,
- stosowanie poprawnych form odmiany rzeczowników rodzaju żeńskiego,
- wzbogacenie słownictwa uczniów,
- wzbogacanie osobowości uczniów,
- kształtowanie postaw życzliwości.

Metody:

- rozmowa,
- analiza tekstu,
- ċwiczeniowa.

Formy pracy:

- frontalna,
- indywidualna,
- grupowa.

Środki dydaktyczne:

- tekst bajki,
- płyta z nagraniem bajki,
- ilustracje (s.75-76),
- słowniki,
- tablice gramatyczne.

Przebieg lekcji

1. Moment organizacyjny.
  2. Zapoznanie z celami lekcji.
  3. Zapis tematu.
  4. Przypomnienie charakterystycznych cech gatunkowych bajki.
  5. Wysłuchanie bajki z płyty „До чого довела заздрист” .
  6. Omówienie ilustracji - Котры фрагменты акціі сүт представлены на ілюстраціях?
  7. Rozmowa kierowana:
    - 1) Што то ест “заздрист”?
      - а) чутя прикрасці, жалю і неохоты до когоси з прычыны його поведжыня, щесьця, богацтва.
      - б) чутя браку спокою што до вірности коханой osoby, підозривіст, старання ся о выключніст в контактах з коханом особом. Хворотлива заздрист – брак завіря, контролюваня і надзир, агресія.
    - “Завист” – барже негатывне чутя од заздрыст, дотычыт лем матерьяльной стороны.
  - 2) Чом мачоха выслала сиротку Марисю до млина?
  - 3) Вдяки чому Марися вернула з млина з подарункамі?
  - 4) Якій был ефект той выпраы?
  - 5) Што зо заздрыст зробила матір Терескы?
  - 6) До чого довела тота заздрист?
  - 7) Ци в байці то лем заздрист, ци аж і завист, бо довела до трагедіі?
  - 8) Чом матір Терескы не предвиділа тоту трагедію?
  - 9) Ци знате прыклады з бібліі, польской і сьвітовай літэратуры, де заздрист довела до трагедіі, аж і забивства? (напр. Каін, Баллядина, Макбет)
  - 10) Ци негатывна заздрист може дати чловекови радист жытя?
  - 11) Ци такі чловеки може быти щасливым і благопрыятливым (życzliwym)?
  - 12) Ци заздрист в лагідній формі може быти імпульсом до позитывной конкуренціі, напр. в науці, жебы доставати добры оціны і нагороды, які достають найліпшы ученикы?
8. Analiza tekstu – praca w grupach:
  - I – Марися в мліні. Што выратувало Марисю?
  - II – Тереска в мліні. Чого пропала Тереска?
9. Wypowiedzi uczniów (oceny).
10. Rzeczowniki rodzaju żeńskiego – Назывники женського роду.
  - 1) Найдте в байці 10 назывників ж.р. – прочытай.
  - 2) Поданы назывники поставте

в рождаючым одмінку єднотного чысла (кого? чого?)	в твораючым одмінку єднотного чысла (кым? чым?)
Тереска -	Марися -
заздрист -	хыжа -
душа -	земля -
сукня -	мука -
завист -	дівка -

11. Odczytanie uzupełnionej tabelki (1 ucz. – ocena).

12. Zadanie domowe:

Назывники: хыжа, душа, сукня, дівка, Марися постав в даючым одмінку єднотного і множного чысла.

в даючым омінку єднотного чысла (кому? чому?)	в даючым омінку множного чысла
(Што?) мука – (чому?) муці	(Што?) муки – (чому?) мукам
хыжа -	хыжы -
душа -	душы -
сукня -	сукні -
дівка -	дівкы -
Марися -	Марисі -

Konspekt lekcji w kl. II szkoły średniej

według podręcznika M. Chomiak *Лемківскій язык*, II част для середньої школы, rozdz. 34.

TEMAT: Жыццё і творчасць Влaдзiмiера Чылaкa.

Utrwalenie pisowni wyrazów z “ы”.

Оповідaмe o жытцi i творчoсти Влaдiмiрa Хылaкa.

Lekcja pierwsza z trzech zaplanowanych o W. Chylaku.

Cele ogólne:

- zapoznanie z życiem i twórczością Włodzimiera Chylaka,
- rozbudzanie zainteresowania wybitnymi przedstawicielami literatury łemkowskiej,
- wdrażanie do rozumienia tekstu ze słuchu,
- doskonalenie umiejętności czytania,
- rozwijanie sprawności mówienia w języku łemkowskim,
- utrwalanie pisowni wyrazów z ы,
- kształtowanie umiejętności posługiwania się słownikiem łemkowsko-polskim,
- doskonalenie umiejętności korzystania z zasobów Internetu.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- potrafi wymienić fakty z życia pisarza,
- potrafi wymienić tytuły najważniejszych utworów,
- potrafi przedstawić problematykę powieści „Шыбенічний верх” i wymienić jej głównych bohaterów,
- potrafi poprawnie napisać 10 wyrazów z „Ы”.

Metody pracy:

- pogładowa,
- eklektyczna,
- praktyczna.

Formy pracy:

- frontalna,
- w parach,
- samodzielna.

Pomoce dydaktyczne:

- portret pisarza,
- teksty,
- słownik łemkowsko-polski i polsko-łemkowski,
- tekst internetowy: Włodzimierz Chylak,
- tabelka wyrazów z „Ы”.

Przebieg lekcji

1. Część organizacyjno – porządkowa.
2. Zapoznanie z celami lekcji.
3. Część główna.

Zapis tematu:

Тема: Оповіді про життя і творчості Володимира Хыляка.

Зміцнення писовні виразів з „Ы”.

Prezentacja materiału.

- a) Powtórzenie wiadomości o pisarzu z kl. III gimnazjum (uczniowie, którzy uczyli się języka łemkowskiego w gimnazjum).
- b) Wysłuchanie informacji o życiu i twórczości W. Chylaka odczytanych przez nauczyciela – ćwicz. 1 /150.
- c) Praca nad nowym słownictwem.
- d) Sprawdzenie stopnia zrozumienia tekstu – odpowiedzi na pytania ćwicz. 3 /151.
- e) Czytanie głośne (2-3 uczniów) – ćwicz. – 1 /150.
- f) Zapis w zeszytach najważniejszych informacji o życiu i twórczości pisarza.
- g) Odczytanie wybranych informacji (2-3 uczniów).
- h) Wyszukanie w Internecie informacji o W. Chylaku i przeczytanie jej na www.google.pl – Włodzimierz Chylak.
- i) Praca nad drugą częścią tematu – wyszukanie w tekście wyrazów z „Ы”, przeczytanie ich z poprawną wymową, objaśnienie i wpisanie do odpowiednich rubryk.

Litera „Ы” w tematach	w końcówkach przypadków	ро ч, ш
Хыляк	Новым – місцевий, едн. ч.	закінчыл
шолтыс	Бортным – місцевий, едн. ч.	Шымбарку
вынятком	спомины - называющий, мн. ч.	Шыбеничний
неґатывна	байкы - - „ -	жытя
помылку	гуморескы - - „ -	зачынат ся
позытивным	творы - - „ -	кінчыт ся
бым	конфедераты - - „ -	перекінчык
	Головны особы - - „ -	кавальчык
	представлены - - „ -	інчых
	робітны - - „ -	інчы
	релігійны - - „ -	
	чесны / уцтивы - - „ -	
	послушны - - „ -	
	розказы - - „ -	
	котры - - „ -	
	підвладных – рождающий, мн.ч.	
	(з ...) стороны - рождающий, едн. ч.	
	(з) вины - - „ -	
	малым - місцевий, едн. ч.	
	історичныма – творячий, едн.ч.	

j) Sprawdzenie poprawności wykonania zadania.

k) Коли пише ся букву „Ы”?

4. Podsumowanie lekcji.

1) Чого навчили сте ся на лекції?

2) Домашня задача: оповідати о жыттю і творчости Владимира Хыляка.

Scenariusz lekcji dla grupy składającej się z uczniów kl. I lub I i II szkoły podstawowej według podręcznika M. Chomiak, *Вчыме ся і бавиме*.

ТЕМАТ: Wprowadzenie litery к К (kl. I).

Utrwalenie litery к К (kl. II).

Czytanie wyrazów z literą “к”. Pisanie litery к К.

Piosenka „Ей, мам я косу”.

Wypowiedzi uczniów o wykorzystaniu kosy.

Cele językowo-komunikacyjne:

- kształcenie umiejętności uważnego słuchania wypowiedzi nauczyciela i kolegów,
- wdrażanie do wypowiedzi w języku łemkowskim,
- doskonalenie procesu analizy i syntezy słuchowo-wzrokowej wyrazów z literą “к”,
- poprawne pisanie litery “к К” i połączeń z innymi literami,
(zwrócić uwagę na podobieństwa i różnice ze znaną już polską literą k),
- doskonalenie umiejętności czytania,

- poznanie nowej leksyki,
- przybliżenie uczniom łemkowskiej muzyki.

Cel wychowawczy:

Czy kosa może być niebezpieczna?

Cele operacyjne:

Uczeń umie:

- sformułować parę zdań o kosie.

Uczeń rozumie:

- pytania nauczyciela,
- tekst piosenki.

Uczeń potrafi:

- rozróżnić literę drukowaną od pisanej,
- rozróżnić literę polską od łemkowskiej,
- napisać małą i dużą literę „к К”,
- poprawnie łączyć literę z samogłoskami,
- napisać parę wyrazów z literą к (na początku wyrazu, w środku i na końcu).

Metody:

- współczesna (eklektyczna),
- ćwiczenia w mówieniu, czytaniu i pisaniu,
- odgrywanie roli (kosiarza) w takt melodii piosenki.

Formy pracy:

- grupowa,
- indywidualna.

Pomoce dydaktyczne:

- teksty,
- wzory liter drukowanych i pisanych,
- wyrazy drukowane i pisane (коса, кит, сок),
- wyrazy drukowane i pisane z samogłoskami „i”, „y” po „к” (dla kl.II):
кіся – kosisko, drzewce, na którym osadza się kosę,
кіпка – kopka (siana),
кый – kij,
кып – bardzo gorąco lub coś bardzo gorące,
кряк – krzak,
- ilustracje – коса, кит, kartonik po соку,
- magnetofon – piosenka „Ей, мам я косу”(tekst -2 zwrotki).

Przebieg lekcji:

1. Stworzenie sytuacji do ćwiczeń w mówieniu i wyodrębnieniu wyrazów z literą “к”.
1) Wysłuchanie dwóch zwrotek piosenki „Ей, мам я косу”.
О чым єст сьпіванка? (о косі).
2) (Ilustracja z kosą) Хто виділ таку косу?
3) Оповідж, з чого ся складат? (З острого, кус заокругленого узкого желіза

- і дручка).
- 4) Што робит коса? (Коса косит).
- 5) Котра част косы єст небеспечна і чом?
(Заокруглене желізо, бо єст барз острє і може скалічыти).
- 6) А што коса косит? (Траву, зерно. Давнійше коса косила траву, зерно, а гнеска переважні косят траву косярком, а зерно комбайном).
- 7) Хто виділ, як ся косит косом? Вкаж, а тепер вшыткы імітуют, вказуют кошыня косом.
- 8) А што іщы называмє косом? (Z pewnością jest w grupie dziewczynka z warkoczem), коса (більша), коска (менча).
- 9) Якы іщы знате слова з буквом „к” ? (ilustracja – кіт, kartonik lub butelka po soku – сок) коса, кіт, сок.
2. Гло́сне чытанне выразо́в на картках: коса, кіт, сок (kl.I)
(kl.II) кіся – kosisko, drzewce na którym osadza się kosę,
кіпка – kópka (siana),
кый – kij,
кып – bardzo gorąco lub coś bardzo gorące,
кряк – krzak.
3. Прzerwа́ срóдкецыйна: Слуханне пiosенки „Ей, мам я косу” і імітаванне косзення (kl. I і II).
4. Объяснение незрозуміа́лых выразо́в.
5. Наука писания литеры “к К” (kl. I).
Чытанне циче 2 зворотек пiosенки і выпісыванне выразо́в з литерą „к” oraz новых выразо́в: гори селом, доло селом (kl. II).
1) Pokaz wzoru литеры писаней к К (kl. I).
2) Analiza kształtu liter к К (podobieństwa і рóзнице – polskie литеры к К).
3) Pokaz sposobu писания (na tablicy).
4) Писание литеры пальцем в повітрзю і на лавце.
5) Писание литеры в зєсзичє (przy wzorze).
6) Pokaz łączenia литеры к К z innymi literami: ко –(коса), -ка (коска), кі –(кіт, кіст), ка- (каска), ок (сок).
7) Чытанне і прєписыванне sylab.
8) Przepisywanie выразо́в (przy wzorach): коса, кіт, мак (kl.I)
кіся, кіпка, кый, кып (kl.II).
6. Чытанне zdań: Мамє кота. Там коса. Матє мак? Мамє мак.
Мама мат сок, а тєта мак. (kl.I); Пєтро опер кіся о кряк, а сам сіл під кіпку, бо коло полудня была юж кып. (kl.II – dla chętnych).
Чытанне цичє і гло́сне - 2 zwrotki пiosенки (kl.II – wszyscy).
7. Układanie выразо́в z podanych liter (kl.I):
к, о, а, с,
к, т, і,
м, к, а,
о, с, к.
Układanie zdań z rozsypanki wyrazowej – 2 pierwsze linijki пiosенки (kl.II).
8. Zadanie domowe: Нарысувати косу або мак і підписати (kl.I).
Навчыты ся гарді чытати дві стричкы сьпіванкы, а першу стричку прєписати (kl. II).

Scenariusz lekcji języka łemkowskiego dla klasy II szkoły podstawowej

TEMAT: Co potok powiedział rzece w bajce „Шумний потик”?

Tekst bajki pochodzi z książki *Як липняне сонце до міха імали*
pod red. J. Starzyńskiego i A. Rydzanicz.

Cele lekcji:

Cel główny:

1. Rozwijanie umiejętności słuchania i czytania ze zrozumieniem.
2. Kształtowanie postaw skromności.

Cele szczegółowe:

Uczeń potrafi:

- wskazać na ilustracji potok i rzekę,
- wyjaśnić, dlaczego są w górach rwące potoki,
- przeczytać i zrozumieć krótką bajkę,
- wypowiadać się w formie zdań,
- wyszukać fragmenty informujące, że tekst jest bajką,
- przetłumaczyć na język polski przysłowie kończące bajkę,
- napisać z pamięci wyrazy: шумний потик, мокра яр.

Uczeń rozumie:

- treść bajki,
- przysłowie i słowa: зарозуміліст – зарозумілий – зарозуміла, премудрист – премудрий – премудра.

Metody:

- pogadanka,
- praca z tekstem,
- ćwiczeniowa.

Formy pracy:

- zbiorowa jednolita,
- indywidualna.

Pomoce dydaktyczne:

- tekst bajki,
- płyta z nagraniem bajki,
- ilustracja (s.161),
- słowniki,
- tekst z lukami.

Przebieg lekcji

1. Moment organizacyjny.
2. Pogadanka - zapoznanie z tematem lekcji.

3. Ćwiczenia w rozumieniu ze słuchu.
  - 1) Wysłuchanie bajki z płyty (bez ilustracji i tekstu).
  - 2) Rozumienie treści bajki (ze słuchu) – О чым ёст тота байка?
4. Praca z ilustracją (rozdzanie książek lub tekstu bajki z ilustracją).
  - 1) Што видиме на ілюстрації? На ілюстрації видиме сонце над гором, гору, потик, луку з квітками і рику.
  - 2) Якого кольору ёст гора? Гора ёст зеленого кольору.
  - 3) Якого кольору сут потик і рика? Потик і рика сут небеского (синього) кольору.
5. Praca z tekstem.
  - 1) Czytanie nauczyciela w wolnym tempie (przy otwartych książkach lub ksero bajki).
  - 2). Treść bajki:
    - а) Яка част рока ёст выміненa на початку байкы? ....Мокрой яри - яр
    - б) Як інакше можеме назвати тоту част рока? Яр = весна
    - в) З чого гнал вельоводний шумний Потик? вельоводний – богатий в воду – bogaty w wodę Вельоводний Потик гнал в долини з горы Кычеры.
    - г) З чым ся стритил? Стритил ся з Ричком.
    - г) Што повіл Ричці? (Найдте в байці тоты слова. Хто прочытат?)
    - д) О чым сьвідчат тоты слова Потока? Якій ёст тот Потик? Тоты слова сьвідчат, же Потик ёст зарозумілий, премудрий.
    - е) Што одповіла спокійна Ричка? (Найдте в байці тоты слова. Хто прочытат?)
    - є) Што ся стало з Потокom, як припекло сонце, зышли сьнігы, подул майовий вітер? (Найдте в байці тот фрагмент. Хто прочытат?)
    - ж) На кінці байкы ёст приповідка. Хто прочытат? Хто перетлумачыт на польскій язык?
    - з) До Потока ци Рики пасуе тота приповідка? Тота приповідка пасуе до Потока, бо был зарозумілий і премудрий.
    - і) Ци оплачат ся быти зарозумілым і премудрым?
6. Przerwa śródlekcyjna (при отвореным выглядзі). Выходиме з лавок, входиме до глубокой рики і пльваме – розгартаме руками воду (5 раз), входиме до потока і скачеме з каменя на камін деликатні і осторожні, жебы не зробити кривды собі або сусідови (10 раз). Знате, же купаме ся лем в плиткій і спокійний воді, а старшы хлопці можут скакати лем до глубокой воды, жебы не гломити си хырбет, бо як ся пережые, то остае ся каліком на ціле жытя, чули сте напевно о таких припадках, не раз оповідали в телевизіи.
7. Zapisanie tematu lekcji.
Тема: Што Потик повіл Ричці в байці „Шумний потик”?
8. Określenie gatunku tekstu.
  - 1) Написали сме в байці, а по чым познаме, же тото оповідання ёст байком? Тото оповідання ёст байком, бо Потик бесідуе з Риком, а лем в байках бесідуют предметы, рослины і зьвірята.
  - 2) Чом написали сме з великой буквы слова Поток і Рика, коли поток і рика пише ся з малой буквы?
Прото, же то ёст в байці і в байці то сут іх імена, як мое Марися, а твое Петрусь.
9. Ćwiczenia w pisaniu.

- 1) Напиште з памяти: шумний потик, мокра яр.
  - 2) Sprawdzenie poprawności – napisanie na tablicy.
  - 3) Uzupełnianie luk (korzystanie z tekstu)
    - a) Я быстрый, ..., вельвоводний.
    - b) Ты плытка і .....
    - в) Почкай, ..., посмотриме.
    - г) Кто высоко ....., тот ниско .....
10. Zadanie domowe: Навчыти ся оповідати байку.

Scenariusz lekcji języka łemkowskiego dla klasy V szkoły podstawowej

ТЕМАТ: Kolory w bajce „Сьпіваючы квітки”.

Кольоры в байці „Сьпіваючы квітки”.

Tekst bajki pochodzi z książki *Як липняне сонце до міха імали*
pod red. J. Starzyńskiego i A. Rydzanicz.

Cel główny:

Rozwijanie umiejętności słuchania i czytania ze zrozumieniem.
Rozwijanie umiejętności wypowiadania się pełnymi zdaniami.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- przetłumaczy na język łemkowski definicję tęczy;
- opíše zjawisko powstawania tęczy;
- wymieni łemkowskie nazwy kolorów;
- napisze łemkowskie nazwy kolorów;
- wyszuka w tekście wskazaną informację.

Metody:

- pogadanka;
- praca z tekstem;
- ćwiczeniowa.

Formy:

- praca frontalna;
- praca indywidualna i w grupach.

Pomoce dydaktyczne:

- tekst bajki;
- płyta z nagraniem bajki;
- tablica z łemkowskimi nazwami kolorów;
- ilustracja tęczy i „śpiewających” kwiatków (s.35-36);
- test sprawdzający umiejętność czytania ze zrozumieniem;
- słowniczek.

Презбег лекцыі

1. Момент арганізацыйны.
  - 1) Прывітанне (Прывітаня - Добрыден).
  - 2) Спраўдзенне абесноці (Спраўджыня прывности - Ці вшыткы прывны?).
2. Спраўдзенне задання домовога (ілошціове).
3. Запознаванне з цэламі лекцыі.
4. Запіс тэмаці:

Тэма: Кольоры в байці „Сьпіваючы квіткы”.
5. Выслуханне байкі з плыты (луб чытанія наuczyciela).
6. Выповядзі усне учніоў о байце (укіерунковане пытаніаі наuczyciela)
  - 1) О чым ест тота байка? Тота байка ест о „сьпіваючых” квітках (ілюстрація с.36).
  - 2) О чым ішы? О дузі. (ілюстрація с. 35).
  - 3) Коіі творіт ся дуга? (Вчылі сте ся о дузі в попередній клясі) Коіі прамені сонца пранікаюч прэз кроплі воды.
  - 4) Яку форму мат дуга? Дуга мат форму округу, а на землі відно лем лук, бо заступіуе (zasłania) віднокруг (horyzont).
  - 5) Коіі можна відіті на небі дугу? Дугу можна відіті по дойджі /по дощі.
  - 6) Кілко кольорів мат дуга? Дуга мат сім кольорів.
  - 7) Які то кольоры? Червеній, помараньчовій, жоітій, зелений, синій / небескій), гранатовій, фіолетовій.
7. Прерва іроділексыіа – Рысуваня дугы в повітріу при отвореным выгліді. Ученикы стоаіт при лавках і в повітріу рысуюч правом, лівом руком, а пак обоа рукамі дугу – форму округу і лук.
8. Чытанне байкі фрагментамі (nauczyciel lub чхетні учніowie) і обясніанне незрозуміаілых слів (слівничек, учніowie, наuczyciel) з записем на табліці.

дуга - tęcza
дошч / дойдж - deszcz
не здолял – не здоляті - nie zdążył – nie zdążyć
страпіла ся – страпіті ся – zmartwiła się, strapiła się – zmartwić się, strapić się
дугова русалка – tęczowa rusalka, одстригло – одстричы – odstrzygło - odstrzyć
9. Ївченія в писаніу і малованіу. Писанне назв коіорів і малованне tęczy в zeszytach (учніowie выкорыстуя табліцэ з лемковскімі назвамі коіорів): Дуга - червеній, помараньчовій, жоітій, зелений, синій /небескій, гранатовій, фіолетовій.
10. Одчытанне запису (1 uczeń oraz chórem).
11. Ївченне досконаіаце технікэ чытанія з ївченіаімі в розуміеніу тексту.
  - 1) Подзіаіл учніоў на двіе групы і байкі на 2 чзэці - I – од початку до слів (од початку до слів): ...і прудкій дошч го знищыл, II – од слів (од слів): Коіі інчы квіткы взрілі... до коіса (до кінця).
  - 2) Січе чытанне байкі і шукаанне одповедзі на выіосоване пытанія. (Тіхе чытаня байкі і гляданя одповіді на выіагнены зьвіданя).

І zestaw pytań (І склад зьвідань):

    - 1) Де росне дерево?
    - 2) Што росне на дереві?
    - 3) Яку маюч форму сьпіваючы квіткы?
    - 4) Якого сут кольору?

- 5) Коли отверають свої келіхы?
- 6) Чого квітки мусіли свої келіхы стулити до середины?
- 7) Што не здолял зробити єден квіток?
- 8) Што ся з ним стало?

II zestaw pytań (II склад зьвідань):

- 9) Што зо жалю зробили інчы квітки?
  - 10) Што ся стане, коли гмре сьпіваючий квіток?
  - 11) Де ся зышли кольоровы сызы?
  - 12) Што ся з нима стало?
  - 13) Што зробила земля?
  - 14) Што ся ньом потішыло?
  - 15) Што зробило небо?
  - 16) Де завісило кольорове волося?
12. Sprawdzenie poprawności wykonanego ćwiczenia (dwóch lub kilku chętnych uczniów – oceny do dziennika).
  13. Zadanie domowe:
Каждая группа напише в зошыті одповіді на свої зьвіданя.

Дефініція для заінтересуваных учеників.

Tęcza powstaje w wyniku rozszczepienia światła załamującego się i odbijającego się wewnątrz kropli wody (np. deszczu) o kształcie zbliżonym do kulistego.

Дуга творит ся в результаті розщипління сьвітла заламуючого ся і одбиваючого ся в середині кроплі воды (напр. дойджу) о формі зближений до банькастой.

Scenariusz lekcji języka łemkowskiego dla klasy I gimnazjum

ТЕМАТ: Analiza i interpretacja bajki zwierzęcej „Волк і лишка”.
Tworzenie trybu rozkazującego.

Tekst bajki pochodzi z książki *Як липняне сонце до міха імали*
pod red. J. Starzyńskiego i A. Rydzanicz.

Cele ogólne:

- umiejętność słuchania i czytania tekstów ze zrozumieniem,
- umiejętność odróżniania dobra od zła,
- umiejętność tworzenia trybu rozkazującego.

Cele szczegółowe

Uczeń potrafi:

- objaśnić terminy: bajka zwierzęca, analiza, interpretacja, alegoria,
- wysłuchać i przeczytać bajkę ze zrozumieniem,
- prezentować wypowiedź na określony temat,
- tworzyć formy trybu rozkazującego,
- powiedzieć 1-2 przysłowia o zwierzętach.

Metody:

- rozmowa kierowana,
- praca z tekstem,
- ćwiczeniowa.

Formy pracy:

- frontalna,
- indywidualna,
- zbiorowa.

Środki dydaktyczne:

- tekst bajki,
- płyta z nagraniem bajki,
- ilustracja (s. 156-157),
- tablice gramatyczne,
- słowniki,
- kartki z definicjami w języku łemkowskim,
- przysłowia o zwierzętach.

Przebieg lekcji:

1. Moment organizacyjny.
2. Pogadanka.
3. Zapisanie tematu:

Тема: Аналіза і інтерпретація звір'ячої байки „Волк і лишка”.

Твориня розказового способу.

4. Prezentacja terminów (w języku łemkowskim): analiza, interpretacja, bajka zwierzęca, alegoria.

Аналіза в сенсі матерьяльным – напр. баданя складу воды. Аналіза в сенсі нематерьяльным (абстракційным) – аналіза літерацка – розсмотрюваня ціх стилістычных, композиційных і змістовых літерацкогo твору.

Інтерпретація – рид аналізу наукової, ей ціль то выяснїня і выдобытя всерединного сенсу літерацкогo твору.

Байка звір'яча– героями такой байки сут звір'ята з чловечьма ціхами. Реляції пануючы межде звір'ятами вказуют на реляції в світі люди. Така байка змінят представління звір'яте в умовний знак. Назва звір'яте мат підтыркувати (сугерувати) декотры чловечы ціхы, напр. лишка – спрыт, хытрист, заяц – боячист. Ужываня в звір'ячых байках стоянного (stałego) припорядкуваня (przyporządkowania) конкретний звір'ячий масці (маючий дослівне, очевидне значыня) сенсу скрытого, домьсного чынит з ней алегорийний твір. Звір'яча байка мат повчувати о шкідливости або хосенности /пожыточности поступуваня. Передає (на початку або на кінці байки) в формі повчыня якеyse етычне правило або вказивку поступуваня.

Алегория – мотыв в твори, котрий окрем дослівного значыня, мат іщы єдно скрыте. В байках алегориями чловечых ціх сут звір'ята, напр.: лишка – хытрист, спрыт, сова – мудрист, волк – незалежнист, сила, зла натура.

5. Wysłuchanie bajki z płyty.
6. Rozmowa kierowana:

- 1) Якого типу єст тота байка?
  - То єст байка зьвіряча. В такій байці зьвірята представляють конкретных люди і реляції медже нима.
- 2) Які зьвірята выступуют в байці? (Ілюстрация с.157)
  - В байці выступує вельо зьвірят: волк, лишка, кобыла, уці і гуси.
7. Cіche czytanie bajki.

Заданя для учеників – до поданых пунктив найд фрагменты в байці.

  - 1) Стрича волка з лишком.
  - 2) Три пропозиції лишкы.
  - 3) Стричы волка з кобылом, уцями, гусками і їх ефекты.
  - 4) Третья стрича волка з лишком (плесканка – ілюстрация с.157).
  - 5) Характерыстыка зьвірят.
  - 6) Аллегория.
  - 7) Адрисат повчыня.
8. Omówienie treści bajki wg planu (kilku uczniów - oceny).

Тепер омовиме зміст байкы подля пляну.
9. Podsumowanie:
  - 1) Чым сут зьвірята в байці?

В байці зьвірята сут аллегорийом чловечых ціх (лишка – хытрист, волк – в тий байці – легковірний бортак, злий, забивник (zabójca), бо хтіл зісти зьвірята, котры ся му не дали.
  - 2) Яка єст задача зьвірячой байкы?

Задачом зьвірячой байкы єст повчуваня о шкідливості або хосенности / пожыточности поступуваня. Байка передає (на початку або на кінці) в формі повчыня якысе етычне правило або вказивку поступуваня.
  - 3) Яке єст повчыня (morał) в тий байці?

Не все сильний і злий остає премоужником (zwycięzca). За свою злу натуру може потерпіти, може быти покараным. Волк хтіл довести до смерти зьвірята, а довол до смерти себе (в кінці байкы).
10. Przypomnienie przysłów o zwierzętach:

Тепер припомнеме си лемківскы пословиці о зьвірятах.

Хто знат даку пословицю / приповідку о лишці і волку?

Кажда лишка свій хвіст хвалит.

Баран (уця) волкови не приятель.
11. Tworzenie form trybu rozkazującego:
  - 1) Rozpoznawanie form trybu rozkazującego - Найти в байці 5 форм розказового способу.
  - 2) Odczytanie (Одчытання): ход, выгреб, посмотр, под-ле, выймий, помож, смотр-ле, выхлепч, скоч, ид (chętny uczeń – ocena).
  - 3) Jak zostały utworzone?

Од основы тепер. часу, котру береме, напр., з формы 3. osoby мн.ч. тепер. часу (або буд. простого часу)	Друга особа єдн. ч. розказ. способу:
(Они) ход-(ят)	(Ты) ход
(Они) выгреб-(ут)	(Ты) выгреб
(Они) ид-ут	(Ты) ид

- 4) Часослова бесідувати, печи, вчыти ся в формах розказового способу:

Єднотне чысло	Множне чысло
Я - - -	Додае́ме –ме: бесі́дуй-ме бесі́дуйме, печме, вчы́йме ся -
Ты бесі́дуй, печ, вчы́й ся	Додае́ме –те: бесі́дуй-те (Вы) бесі́дуйте, печте, вчы́йте ся
Додае́ме най Він (она, оно) най бесі́дуе, най пече, най вчы́т ся	Додае́ме най Они най бесі́дую́т, най печу́т, най вча́т ся

5) Стара форма розказового способу з частком –ле:

Друга особа єдн. ч.	Друга особа мн. ч.
(ты) пи́ш-ле гвар-ле под-ле (гев) = ход ту	(вы) пи́ште-ле гварте-ле подте-ле (гев) = ходте ту

6) В формах з частком –ле основы декотрых часослів редуку́ют ся:

хо-ле гев = ход ту, смо-ле = смотр ся, вка-ле = вкаж.

12. Praca w grupach:

При формах єдн. ч. напиш множне чысло.

I група

єдн. чысло	мн. чысло
(ты) ход	(вы) .....
выгреб	.....
посмотр	.....
под-ле	.....
выймий	.....
(він) най пи́ше	(они) .....

II група

(ты) помо́ж	(вы) .....
смотр-ле	.....
выхлепч	.....
ско́ч	.....
і́д	.....
(він) най чы́тат	(они) .....

13. Odczytanie form l. poj. i mn.– dwóch chętnych uczniów – oceny.

14. Zadanie domowe:

Дополний табельку часословами чытати і помагати в формах розказового способу.

Єднотне чысло	Множне чысло
Я - - -	Додае́ме – ме Дры́ляйме ....

Ты дрыляй	Додаеме – те (Вы) дрыляйте ....
Додаеме най Він (она, оно) най дрылят	Додаеме най Они най дрыляют, ...

Scenariusz lekcji w klasie I gimnazjum i kl. I szkoły średniej (kurs podstawowy)

po opracowaniu § 16, s.79-84 podręcznika M. Chomiak,

Лемківський язык. Основний курс.

TEMAT: Łemkowskie przysłowia i ich polskie ekwiwalenty.
Лемківські приповідки і їх польські відповідники.

Cele ogólne:

Zapoznanie z nowymi łemkowskimi przysłowiami i ich polskimi odpowiednikami.

Przysłowia wzbogacają język.

Kształcąca i wychowawcza rola przysłów.

Wdrażanie do ćwiczeń tłumaczeniowych.

Ćwiczenie umiejętności korzystania z Internetu – Przysłowia mądrością narodów.

Cele szczegółowe:

Uczeń wie:

- czym jest przysłowie,
- jaką spełnia rolę w języku.

Uczeń rozumie prezentowane przysłowia łemkowskie.

Uczeń potrafi:

- przeczytać przysłowia z odpowiednią intonacją,
- przetłumaczyć przysłowia łemkowskie na język polski lub znaleźć jego polski ekwiwalent,
- znaleźć mądrość w wybranych przysłowiach,
- użyć w rozmowie odpowiednie przysłowia,
- korzystać z zasobów Internetu – znaleźć przysłowia.

Metody:

- poszukująca,
- praktyczna.

Formy pracy:

- w parach,

- zbiorowa.

Czas trwania:

1 x 45 min. (I kl. gimnazjum i kl.I szkoły średniej).

Kurs dla początkujących lub grupa słabsza językowo w gimnazjum – 2 x 45 min.

Pomoce dydaktyczne:

- kserokopie z ćwiczeniami przygotowanymi przez nauczyciela - Arkusze I, II, III,
- Słownik łemkowski-polski i polsko łemkowski Jarosława Horoszczaaka,
- słowniczki tematyczne,
- komputery – Internet (<http://www.google.pl> – Przysłowia mądrością narodów – o szkole i nauce).

Przebieg lekcji:

1. Rozmowa wprowadzająca z podaniem celów lekcji oraz odwołanie się do wiadomości z lekcji języka polskiego - Чым ест приповідка? Krótkie zdanie, przeważnie w formie wierszowanej, wyrażające jakąś sentencję, jakąś myśl ogólną pochodzącą przeważnie ze źródeł ludowych.
2. Zapis tematu lekcji:
Тема: Лемківскы приповідкы і їх польскы одповідники.
3. Rozmowa o łemkowskich przysłowiach.
(Odwołanie się do wiadomości z poprzednich lekcji).
  - 1) Якы лемківскы приповідкы часто стричате в бесіді Лемків?
  - 2) Котры приповідкы часто ужывате в бесіді?
  - 3) Ци бесіда з приповідками ест гарща і богатша?
  - 4) Ци приповідкы мают виховавчы вартости?
Хто не слухат вітця, матери – послухат псёй скоры.
Kto nie słucha ojca, matki, ten posłucha psiej skóry.
Як будеме робити – земля буде родити.
Gdy będziemy robić – ziemia będzie rodzić.
  - 5) Ци каждую приповідку даст ся дослівні перетлумачити з лемківського языка на польській і ци каждая буде товды польським одповідником?
“**На сьвату Катрену ховай ся під перину**”.
Odpowiednik polski - “**Na Katarzynę schowaj się pod pierzynę**”.
  - 6) Ци каждая приповідка мат польскій одповідник (еквівалент)?
Analiza przykładów zapisanych na tablicy.
    - a) “**В осени лыжка воды, а шафлик болота**” – tłumaczenie dosłowne – Jesienią łyżka wody, a cebrzyk błota. Польскій одповідник той приповідкы – “**Jesienna słota – kwarta deszczu, wiadro błota**”.
шафлик – cebrzyk (rodzaj niskiego szerokiego wiadra lub małej i okrągłej waniенki z prostych klepek)
    - b) “**На Главосікы зерна полны сусікы**” (11. IX wg kalendarza Juliańskiego)
– Na święto 29 sierpnia (wg kalendarza Gregoriańskiego - dzień śmierci św. Jana Chrzciciela) ziarna pełne siasieki. Подібной польской приповідкы неє в польським языку, але найближшым одповідником може быти приповідка – “**Gdy nadejdzie wrzesień, wieśniak ma zawsze pełną stodołę i kieszeń**”.
cysiek - siasiek
4. Przygotowanie do ćwiczeń:
Rozdanie arkuszy – **I** - z przysłowiami w języku łemkowskim i **II** - z odpowiednikami

tych przysłów w języku polskim oraz kartę **III** do wypełnienia. Ćwiczenie polega na połączeniu łemkowskich przysłów z ich polskimi odpowiednikami, które znajdują się na arkuszu w poprzestawianej kolejności. Na karcie **III** w części **A** należy napisać 5 dowolnie wybranych łemkowskich przysłów i ich identyczne polskie odpowiedniki, w części **B** należy napisać 5 łemkowskich przysłów i polskie przysłowia o zbliżonym lub podobnym znaczeniu.

5. Wykonywanie ćwiczeń (w parach).

I

Лемківскы приповідкы

1. В листопаді смутні в саді.
2. Од Артима (2.XI) зачынат ся зима.
3. Од Матвія (29.XI) юж зимова завія.
4. На сьв. Катрену ховай ся під перину.
5. Од сьв. Катрены сьніжны перины.
6. Жолтен – до гаю, а птахы до раю.
7. Жолтен – в поле, а гуси за море.
8. Січен в морозі – будут стогы на возі.
9. Січен морозний – буде урожай файний.
10. Як Гриц (23.I) в кожусі, то Ян в капелюсі.
11. В марци погода – то сьніг, то вода.
12. Іде квітен по телізі, то по воді, то по сьнізі. .
13. Квітньови воды – вшиткы выгоды.
14. Теплий квітен, мокрий май – буде жыто яко гай.
15. Щесливы годин не рахуют.
16. Што два, то не єден.
17. Што марец посіє, то липец звіє.
18. Червец – з косом і теплом росом.
19. Мала дітина гризе хліб, а велика серце.
20. Хто рано встає, тому Пан Біг дає.
21. Місяц лютий зьвідує ся ци обутий.
22. Лютий гварит: я піл-зимы, а піл-яри.
23. Марец з водом, квітен – з травом і погодом.
24. Квітньови воды приносят ягоди.
25. Груден холодний – рик плодородний.
26. Хто дає і одберат, тот ся пеклі поневерат.
27. Слово як пташок – вылетит не зімаш.
28. Іде Андрия (13.XII) – дівкам ворожия.
29. Чужа кривда не богатит.
30. Час лічыт раны.
31. Щесьця має колеса.
32. Чул дзвін, але не зна де він.
33. Ци видит Бог з неба – што кому треба.
34. Дати ногам знати.
35. Іст з руки.
36. Жыют як два шыла в мішку.

37. Баба з воза, возови лекше.
38. Баба з воза – кобылі лекше.
39. Хто з волцми пристане – тот по волчы завые.
40. Чый хліб іш, того сьпіванку сьпіваш.

II

Польскы приповідкы

1. Jesień nie zrodzi, czego wiosna nie zasiała.
2. W listopadzie goło w sadzie.
3. Od św. Marcina zima się zaczyna.
4. Kiedy styczeń najostrejszy tedy roczek najplodniejszy.
5. Na Katarzynę schowaj się pod pierzynę.
6. Po Katarzynie schowaj się pod pierzynę.
7. Październik chodzi po kraju, cichnie ptactwo z gaju.
8. Październik chodzi po kraju, wygania ptactwo z gaju.
9. Po styczniu jasnym i białym będą w lato upały.
10. W marcu jak w garncu.
11. Choć już w kwietniu słońko grzeje, nieraz pole śnieg zawieje.
12. Deszcze częste w kwietniu wróżą, że owoców będzie dużo.
13. Suchy kwiecień, mokry maj, będzie żyto jako gaj.
14. Szczęśliwi czasu nie liczą.
15. Co dwie głowy, to nie jedna.
16. Czerwiec daje dni gorące, kosa brzęczy już na łące.
17. Kto rano wstaje, temu Pan Bóg daje.
18. Idzie luty, podkuj buty.
19. Na Gromnice mamy zimy połowice.
20. Nie ma w marcu wody, nie ma w kwietniu trawy.
21. Kwiecień co deszczem rosi, wiele owoców przynosi.
22. Mroźny grudeń, wiele śniegu, żyzny roczek będzie w biegu.
23. Kto nie słucha matki, ten słucha psiej skóry.
24. Kto daje i odbiera, ten się w piekle poniewiera.
25. Co napisane piórem, nie wyrąbie i toporem.
26. W dzień świętego Andrzeja pannom z wróżby nadzieja.
27. Cudza krzywda chleba nie da.
28. Cudza krzywda nikomu na dobre nie wyjdzie.
29. Cudze nie tuczy.
30. Cudze nie grzeje.
31. Czas leczy rany.
32. Czas – doktor najlepszy.
33. Fortuna kołem się toczy.
34. Słyszał dzwon, tylko nie wie gdzie on.
35. Widzi Pan Bóg z nieba, czego komu trzeba.
36. Wziąć nogi za pas.
37. Je z ręki.
38. Żyją, jak pies z kotem.
39. Baba z wozu, koniom lżej.
40. Kto z kim przystaje, takim się staje.

III A

Лемківскы приповідкы і їх ідентичны польскы відповідники.

1. Малы діти – малий старунок, великы діти – великій старунок.
Małe dzieci – mały kłopot, duże dzieci – duży kłopot.
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....

Б

Лемківскы приповідкы і польскы о подібным або зближеним значынню.

1. Майове сито піднимат жыто. Deszcz majowy, chleb gotowy.
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. Sprawdzenie wykonanych ćwiczeń.
Chętni i wskazani uczniowie głośno odcztują łemkowskie przysłowia i ich polskie odpowiedniki z arkusza III A i B.
Nieścisłości i błędy korygują zgłaszający się uczniowie z pomocą nauczyciela.
8. Indywidualna praca z Internetem (<http://www.google.pl> – Przysłowia o szkole i nauce).

Zadanie – wyszukać 2 przysłowia ze słowem „szkoła” lub „nauka”.

Jedno przysłowie zapisać w zeszycie.

(Przykładowe przysłowia wyszukane w Internecie: W domu orzeł w szkole gorzej.

Na naukę nigdy nie jest za późno. Nauka to potęgi klucz.

Uczymy się nie dla szkoły lecz dla życia. Przez naukę niejeden przeszedł do sławy.)

9. Zadanie domowe: Wybrane przysłowie przetłumaczyć dosłownie na język łemkowski lub dopisać jego łemkowski odpowiednik.

Scenariusz lekcji powtórzeniowej w gimnazjum dla grupy składającej się z uczniów kl. I – III

**TEMAT: Pory roku. Literatura.
„Cztery pory roku” (kl. I-III).
Literatura (kl.II-III).**

Cele dydaktyczno-wychowawcze:

1. Powtórzenie i utrwalenie:
  - nazw pór roku,
  - nazw miesięcy,
  - głównych cech pór roku,
  - łemkowskich przysłów w obrębie tematu „Jesień”,
  - nazw kolorów,
  - wiadomości o życiu i twórczości głównych przedstawicieli literatury łemkowskiej (do 1939 roku).
2. Ćwiczenie sprawności pisania cyrylicą na komputerze.
3. Rozbudzanie aktywności uczniów (uczeń ćwiczy poczucie odpowiedzialności za wykonane zadanie).
4. Sprawdzenie wiedzy i umiejętności (uczeń potrafi sprawdzić wyniki swojej pracy).
5. Pomoc ptakom w przetrwaniu zimy.

Czas: 90 min.(wszystkie zadania) lub 45 min. (zadania do wyboru).

Metoda stacji edukacyjnych

Stacje 1-4 dla wszystkich,

5-ta stacja dla kl.II-III – literatura,

6-ta stacja z rozwiązaniami do wszystkich stacji,

7-a stacja - komputery z klawiaturą cyryliczną dla kl. I-III.

1. Яр /весна.
2. Літо.
3. Осін.
4. Зима.
5. Література (кл.ІІ -ІІІ).
6. Розв'язання.
7. Компютеры.

Środki dydaktyczne:

karty pracy, ilustracje, kalendarz, rozsypanka literowa i wyrazowa, kredki, gazetka „Literatura łemkowska”, miniaturowe portrety pisarzy i poetów, ilustracje „Pory roku”, komputery z klawiaturą cyryliczną, P. Trochanowski, *Русенко. Выбране*, wyd. Stowarzyszenie Łemków, Krynica – Legnica 2010,

Osiągnięcia:

Po lekcji uczeń:

- zna nazwy pór roku i nazwy miesięcy,
- rozumie przysłowia związane z jesienią,
- zna nazwy kolorów,
- potrafi przeczytać i napisać po łemkowsku nazwy pór roku, miesięcy, główne cechy pór roku (napisać je również na komputerze),
- zna nazwiska i utwory kilku przedstawicieli literatury łemkowskiej (kl.II-III),
- potrafi sprawdzić wyniki swojej pracy.

Przebieg zajęć

1. Czynności organizacyjne i objaśniające (cele i zadania zabawy, rozdanie kart pracy i podpisanie ich) oraz zapisanie tematu w zeszytach.

Тема: Повториня матерялу.

Части року (кл. I-III).

Література (кл. II-III).

Rola nauczyciela – obserwuje „podróżowanie uczniów” od stacji do stacji, w razie trudności pełni funkcję doradcy.

Stacje (cele, materiały i zadania)

Перша стация (Stacja I): Части року

Cele:

Uczeń potrafi nazwać pory roku, miesiące i cechy charakteryzujące wiosnę, zatytułować krótki tekst, ułożyć krzyżówkę do hasła, odpowiedzieć na pytania.

Materiały:

karta pracy, kalendarz, spreparowane teksty, rozsypanka literowa, krzyżówka..

Ćwiczone sprawności i umiejętności:

czytanie ze zrozumieniem, tłumaczenie słów na język łemkowski, uzupełnianie wyrazów, układanie wyrazów z rozsypanki, pisanie odpowiedzi na pytania.

Перша задача (Zadanie 1)

Прочытай, подумай і напиш відповіді на зьвіданя.

(Прзeczytaj, pomyśl i napisz odpowiedzi na pytania).

Яр зачынат ся 21 марця, а кінчыт ся 21 червця.

1) Коли зачынат ся літо? .....

Літо кінчыт ся 22 вересня.

2) Коли зачынат ся осін? .....

Осін кінчыт ся 21 грудня.

3) Коли зачинат ся зима? .....

4) Коли кінчыт ся зима? .....

Яр / весна

Друга задача (Zadanie 2)

Прочытай і придумай наголовок. Напиш го по лемківскы (Przeczytaj i zatytułuj podany tekst. Napisz go po łemkowsku).

Сьніг тає. Пташкы вертают з теплых країв. Сонце гриє міцнійше.
Зеленіют ся луки і дерева. Квитнут квіткы і дерева. Кукат зазуля.

.....

Третя задача (Zadanie 3)

Дополний слова лемківскыма буквами (Uzupełnij wyrazy łemkowskimi literami).

1) Я ... за ...ынат ся в мар ...и.

(r) (cz)

(c)

2) Пта ...кы верта ...т з теп ...ых краі ....

(sz)

(ju)

(ł)

(w)

3) Зеле ...іют ся л ...кы, кр ...кы і де ...ева.

(n)

(u)

(ia)

(r)

4) Сон ...є гри .... міцні ...ше.

(c)

(je)

(j)

Четверта задача (Zadanie 4)

Улож крижівку до гасла «весна». Викорыстай слова лем з попередніх задач (Ułóż krzyżówkę do hasła «wiosna». Wykorzystaj wyrazy tylko z poprzednich zadań).

В
Е
С
Н
А

Пятая задача (Zadanie 5)

З поданных букв улож 2 слова і запиш на карті працы (Z podanych liter ułóż 2 wyrazy i zapisz je na karcie pracy).

A	Я
C	В
E	Н
P	

Друга стация (Stacja II) – Літо

Cele:

uczeń potrafi odpowiedzieć na pytania dotyczące lata, przetłumaczyć wyrazy na język łemkowski, rozwiązać krzyżówkę, ułożyć zdania z rozsypanki.

Materiały:

karta pracy, teksty, krzyżówka, rozsypanka wyrazowa.

Ćwiczone sprawności i umiejętności:

czytanie ze zrozumieniem, konstruowanie odpowiedzi na pytania, pisanie, tłumaczenie wyrazów na język łemkowski, rozwiązywanie krzyżówki, układanie zdań.

Перша задача (Zadanie 1)

Впиш łemківскы буквы писаны і прочытай (Wpisz łemkowskie litery pisane i przeczytaj).

- 1) Лі ...о є ...т найтеплі ...шом ...асьом рок ....
(t) (s) (j) (cz) (u)
- 2) Літо ... школ ...ре ма ...т вака ....іі.
(m) (ia) (ju) (c)
- 3) В ...орах жни ...а с ...т в се ...пни.
(h) (w) (u) (r)
- 4) Ком ...айны кос ...т і мо ...отят зер ...о.
(b) (ia) (l) (n)

Друга задача (Zadanie 2)

Прочитай речення і впиш відповідні слова
(Przeczytaj zdania i wpisz odpowiednie słowa).

Літом ночы сүт .....(долгы, короткы).

Літом дни сут .....(короткы, долги)

Вакації зачинають ся в .....(липци, червци)

Літо зачынат ся в .....(ліпці, чэрвці)

Третья задача (Zadanie 3)

Напиш відповіді на запитання (Napisz odpowiedzi na pytania).

Яка част року єст найтеплійша?

.....

Коли школяре мають вакації?

.....

Коли сүт жнива в горах?

Што косят і молотят комбайны?

Коли зачынат ся літо?

Четверта задача (Zadanie 4)

Перетлумач выразы на лемківській язык і розвяж крижівку
(Przetłumacz wyrazy na język łemkowski i rozwiąż krzyżówkę).

1. wiosna	2. część
3. kiedy	4. góra
5. lipiec	6. żniwa
7. lato	

				1				
			2					
				3				
	4							
5								
		6						
			7					

Напиш розвязане гасло

(Napisz rozwiązane hasło). .....

Пятая задача (Zadanie 5)

З поданных слів улож 2 речыня і запиш на карті працы
(Z podanych wyrazów ułóż 2 zdania i zapisz na karcie pracy).

Літо		Літом	
	22		
чervця		школяре	
	Ся		
вакацыі		зачынат	мают

Третья станция (Stacja III). Кольорова осін

Cele:

uczeń potrafi nazwać kolory jesieni, użyć wyrazy pytające „коли, де, што, чого” i rzeczownik „осін” w odpowiednim przypadku, połączyć przymiotniki z rzeczownikami.

Materiały:

karta pracy, rozsypanka - kolory jesieni, kredki, tekst.

Ćwiczone sprawności i umiejętności:

czytanie ciche ze zrozumieniem, kolorowanie kwadracików odpowiednimi kolorami, układanie pytań, łączenie przymiotników z rzeczownikami, pisanie.

Перша задача (Zadanie 1)

1) Помалуй і получ кольоровы картчочки з назвамі кольорив (Pomaluj i połącz kolorowe karteczki z nazwami kolorów). На карті працы при назвах кольорив полож кліточки з відповідним кольором (Na karcie pracy przy nazwach kolorów połącz kwadraciki z odpowiednim kolorem).

Назвы кольорив: червений, жолтий, бурий, зелений, яснозелений, барнастый / барनावий, синій, небеский, гранатовый, чорний, фіолетовий/фіялковий, ружовий, сірий.

бурий – brązowy
барнастый /барनावий – czerwono-brązowy
синій – błękitny
небеский - niebieski
гранатовый – granatowy
чорний – czarny
фіолетовий/ фіялковий – fioletowy
сірий - szary

Прикладовы карточки:

червений

жолтий

В осени небо може быти синє, небеске, сіре, хмари чорны.
Гранатового кольору сут теркы.
Сливкы можут быти фіялкового /фіолетового кольору.

2) Напиш.

а) Якого кольору в осени можут быти лисьця дерев?

Лисьця дерев може быти .....

б) Якого кольору можут быти квітки?

Квітки можут быти .....

в) Якого кольору можут быти овочы?

Овочы можут быти .....

Друга задача (Zadanie 2)

До поданых приповідок впиш слово «осін» в відповідній формі (Do podanych przysłów wpisz wyraz „jesień” w odpowiedniej formie).

(Jesień) .....на кычери пече компери.

Не чекай од (jesieni) .....сонця.

(Jesień) .....грушку, зима – юшку.

Што (jesień) .....знесе, зима рознесе.

Третя задача (Zadanie 3)

Улож зьвідання до підкришлених слів (Ułóż pytania do podkreślonych wyrazów).

1) В осени люде выкопуют компери і ярины.

.....

2) Пташкы одлітуют до теплих країв.

.....

3) З дерев обрывает / зрывает ся овочы.

.....

4) В лісах ест дуже грибів.

.....

Четверта задача (Zadanie 4)

Впиш лемківскы буквы і прочытай (по тихы) (Wpisz litery łemkowskie i przeczytaj).

бар ...аста (хустка)

(n)

по ...мурний (ден)
(ch)
б ...рий (листок)
(u)
4) сі ...ы (хмары)
(r)

Пята задача (Zadanie 5)

Поданы назывники (rzeczowniki) получ з відповідніма придавниками (przymiotnikami). (Podane rzeczowniki połącz kreskami z odpowiednimi przymiotnikami).

ден (якій?)	червена (яка?)
ружа (яка?)	зимне (яке?)
хмары (якы?)	сіры (якы?)
повітря (яке?)	похмурний (якій?)

Четверта стация (Stacja IV)

1. Приметы зимы.

2. Поміч пташкам.

Cele:

Uczeń potrafi:

- nazwać czwartą porę roku, miesiące, czynności pomagające ptakom przetrwać zimę,
- odpowiedzieć na pytania dotyczące treści wiersza,
- napisać liczebniki «штыри, сім»,
- odmienić rzeczownik z przymiotnikiem,
- zatytułować ilustrację.

Materiały:

karta pracy, fragment wiersza, kalendarz, ilustracje.

Ćwiczone sprawności:

czytanie ciche ze zrozumieniem, odpowiedzi na pytania, uzupełnianie zdań, pisanie.

Перша задача (Zadanie 1)

Прочытай фрагмент верша Теодора Доклі „Нашы прыятелі в зімі” і напіш адпавідзі на зьвяданя (Przeczytaj fragment wiersza i napisz odpowiedzi na pytania).

Зіма, зіма сьнігом дуе,
Мороз рикы ледом куе.
* * *

Пташків мало дагдзе чути,
Жыти цяжко, голас утих,
Прилетілі бліжэ гў нам
І цьвіркают « гынем, гынем».

Чым дуе зима? .....
Што рикы ледом куе?
.....
Чом пташків мало чути?
.....
Де прилетіли пташкі і што цьвіркают?
.....

Друга задача (Zadanie 2) Як помочы пташкам?

Слова в квадратных скобках напиш в одповідній формі. (Wyrazy w nawiasach kwadratowych napisz w odpowiedniej formie).

Зробити (што?) .....
[пташа будка]

Повісити ю (на чым?) .....
[дерево, балькон]

Систематычні кормити (чым?) .....
[зерно, несолена солонина]

Третья задача (Zadanie 3)

Підкришлий одповідню назву і впиш ю (Podkreśl odpowiednią nazwę miesiąca i wpisz ją).

- 1) Перед квітньом єст: .....
лютий • марец
- 2) Перед липцьом єст: .....
май • червец
- 3) Перед листопадом єст: .....
вересен • жолтен

Четверта задача (Zadanie 4)

1) Впиш бракуючы назвы місяці. (Wpisz brakujące nazwy miesięcy).

1. Січен мат 31 дни.
2. ....мат 28 дни (напр. в 2005 році).
3. Марец мат 31 дни.
4. ....мат 30 дни.
5. Май мат 31 дни.
6. .... мат 30 дни.
7. Липец мат 31 дни.
8. ....мат 31 дни.
9. Вересен мат 30 дни.
10. ....мат 31 дни.
11. Листопад мат 30 дни.
12. ....мат 31 дни.

2) Напиш одповіді на зьвідання. Чысла напиш словамі (Napisz odpowiedzi na pytania. Liczby napisz słowami).

а) Кілько місяці мат 30 дни?

.....

б) Кілько місяці мат 31 дни?

.....

Пята задача (Zadanie 5)

Обізрий rysunki. Яка то част року? Напиш ю (Obejrzyj rysunki. Jaka to pora roku? Napisz ją).

Рысунок 1.

Рысунок 2.

Рысунок 3.

Рысунок 4.

.....

.....

.....

.....

Пята стация (Stacja V). Література

Cele:

uczeń potrafi udzielić krótkiej informacji o poetach i pisarzach.

Materialy:

fragmenty życiorysów, fragmenty utworów, gazетка ścienna, portrety pisarzy i poetów.
P. Trochanowski, Русенко. *Выбране*, wyd. Stowarzyszenie Łemków, Krynica – Legnica 2010,

Ćwiczone sprawności i umiejętności:

czytanie ciche ze zrozumieniem, odpowiedzi na pytania, pisanie.

Перша задача (Zadanie 1)

1) Впиш лемківскы буквы і прочытай (Wpisz litery łemkowskie i przeczytaj).

Па ...ел Ру ...ин в ...одил с ... в 1470 ро ...і ко ...о К ...осна.

(w) (s) (r) (ia) (c) (ł) (r)

На Кракі ...скій Ака ...емії в ...кладад славя ...ьскы к ...льтуры.

(w) (d) (y) (n) (u)

...авел пи ...ал вер ...ы і нап ...сал і ... зо шты....и тис ...чы.

(P) (s) (sz) (y) (ch) (r) (ia)

В с...ой пое...іі с ...авил чло ...ека, при ...оду і ри...ну куль....уру.

(w) (z) (ł) (w) (r) (d) (t)

2) Напиш одповіді на зьвідання (Napisz odpowiedzi na pytania).

а) Што писал Павел Русин?

б) Што славил в своїй поезиї?

3) Прочытай фрагмент верша Павла Русина „Похвала поезиї” і відповідж на зьвіданя (Przeczytaj fragment wiersza „Pochwała poezji” i odpowiedz na pytania).

а) Кого автор назвал «післанцьом муз»?

.....

б) Чым ёст він натхнений?

.....

О післанцю муз недаремно гварят,
Што натхнений він іскром божественном,
Што досігат зьвїзд, над преділом земным
Крыла простершы.

Друга задача (Zadanie 2)

Прочытай наголовкы повісти, оповідань, байок і баляды. Напиш імено і назвиско авторкы (Przeczytaj tytuły powieści, opowiadań, bajek i ballady. Napisz imię i nazwisko ich autorki).

„Запоморочена”, „Берко”, „Дві сестричкы”, „Подорож Лядзі до Дідуса”, „Время летит”, „Заклятий медвід”, „Пісня Ольдины”

Імено і назвиско авторкы:

.....

Третя задача (Zadanie 3)

Прочытай речыня і підкришлий едно з правдивом інформаційом (Przeczytaj zdania i podkreśl jedno z prawdziwą informacją).

Владимір Хыляк в повісті „Шыбеничний верх” (Szubienicze wzgórze) представил жытя Лемків в пару селах західньої Лемковины в часах:

- 1) паныцны (pańszczyzny)
- 2) Барской Конфедерації, коли то конфедераты часово стаціонували на Лемковині.
- 3) І сьвітовой войны

Четверта задача (Zadanie 4)

Докінч речыня (Dokończ zdania).

1) Ваньо Русенко жыл .....років.

Писал .....

.....

Написал сценічну штуку .....

Пята задача (Zadanie 5)

Прочытай наголовкы творив і получ їх крисочками з відповідніма авторами. На карті працы получ відповідні нумеркы (Przeczytaj tytuły utworów i połącz je kreskami

z odpowiednimi nazwiskami autorów. Na karcie pracy połącz odpowiednie numerki).

1) „Заклятий медвід”	1) Ваньо Гунянка
2) „Петро Павлик” (Породила мене мама)	2) Клявдия Алексович
3) „Вертеп в Карпатах”, „Лемковина”	3) Александер Павлович
4) „Похвала поезиі”	4) Ваньо Русенко
5) „Шыбеничний верх”	5) Владимир Хыляк
6) „Уч ся, моє дітя”, „Сиротка служниця”	6) Павел Русин

Шеста задача (Zadanie 6)

Получ портрет з відповідним іменом і назвиском (Połącz portret z odpowiednim imieniem i nazwiskiem pisarza lub poety).

Портрет 1   Портрет 2   Портрет 3   Портрет 4   Портрет 5

Ваньо Гунянка
Ваньо Русенко
Владимір Хыляк
Клавдия Алексович
Александер Павлович

Шеста стация (Stacja 6) **Розв'язаня (Rozwiązania)**

Cele:

uczeń potrafi ocenić swoją wiedzę i umiejętności.

Materiały:

rozwiązania wszystkich stacji ułożone na dwóch stolikach.

Zadanie: sprawdzenie wyników swojej pracy.

Сема стация (Stacja 7)

Пишеме по лемківскы на компютери (Piszemy po łemkowsku na komputerze).

Cele:

uczeń potrafi napisać na komputerze po łemkowsku

-nazwy pór roku lub ich cechy,

-nazwy miesięcy,

-imiona i nazwiska poetów i pisarzy, tytuły utworów lub krótkie streszczenie utworu.

Матеріалы:

karta pracy, komputery z klawiaturą cyryliczną.

Задание:

napisz na komputerze (do wyboru):

- nazwy pór roku (kl. I-III),
- nazwy miesięcy (kl. I-III),
- charakterystyczne cechy dowolnej pory roku (kl. I-III).

napisz na komputerze (do wyboru)

- tytuły utworów i autorów (kl. II-III),
- streszczenie dowolnego utworu (kl. II-III),
- parę zdań dotyczących literatury (kl. II-III).

Карта працы

Перша стация (Stacja 1)

Яр / весна (зелена). Части року.

Перша задача (Zadanie 1)

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....
- 4) .....

Друга задача (Zadanie 2) - Яр / весна

.....

Третья задача (Zadanie 3)

1) r -	cz -	c -	
2) sz -	ju -	ł -	w - .....
3) n -	u -	ia -	r - .....
4) c -	je -	j -	

Четверта задача (Zadanie 4)

Улож криживку до гасла „весна”.

В
Е
С
Н
А

Пята задача (Zadanie 5)

.....
.....

Друга стация (Stacja II) – Літо (червена)

Перша задача (Zadanie 1)

1) t -	j -	cz -	u - .....
2) m -	ia -	ju -	c - .....
3) h -	w -	u -	r - .....
4) b -	ia -	ł -	n - .....

Друга задача (Zadanie 2)

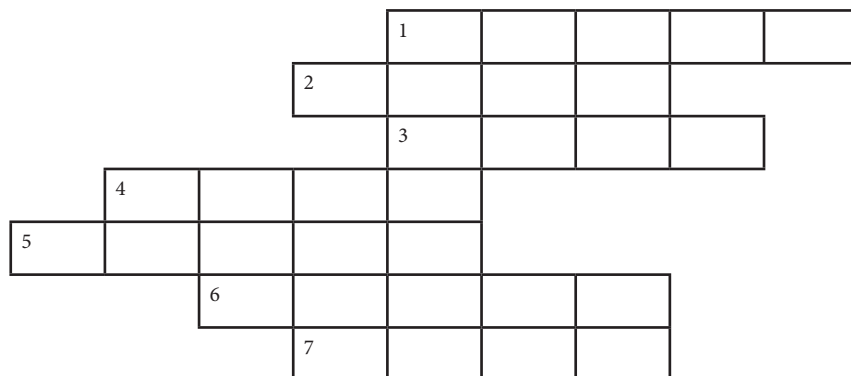
- 1) .....
2) .....
3) .....
4) .....

Третя задача (Zadanie 3)

- 1) .....
2) .....
3) .....
4) .....
5) .....

Четверта задача (Zadanie 4)

1. wiosna
2. część
3. kiedy
4. góra
5. lipiec
6. żniwa
7. lato

Напиш розв'язане гасло. ....

Пята задача (Zadanie 5)

.....
.....

Третя стация (Stacja III) – Осін (жолта)

Перша задача (Zadanie 1)

1)

червений	жолтий	бурий
зелений	яснозелений	барнастий / барнавий
синій	небеский	гранатовий
чорний	ружовий	фіолетовий / фіялковий
сірий		

2)

- а) .....
б) .....
в) .....

Друга задача (Zadanie 2)

- 1) .....
2) .....
3) .....
4) .....

Третя задача (Zadanie 3)

- 1) .....
2) .....
3) .....
4) .....

Четверта задача (Zadanie 4)

- 1) n - .....
2) ch - .....
3) u - .....
4) r - .....

Пята задача (Zadanie 5)

ден (якій?)	червена (яка?)
ружа (яка?)	зимне (яке?)
хмари (якы?)	сіры (якы?)
повітря (яке?)	похмурний (якій?)

Четверта стация (Stacja IV) – Зима (синя)

Перша задача (Zadanie 1)

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....
- 4) .....

Друга задача (Zadanie 2)

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....

Третя задача (Zadanie 3)

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....

Четверта задача (Zadanie 4)

- 1)
  - 1.
  - 2 .....
  - 3.
  4. ....
  - 5.
  6. ....
  - 7.
  8. ....
  - 9.
  10. ....
  - 11.
  12. ....
- 2)
  - a) .....
  - b) .....

Пята задача (Zadanie 5)

Рисунок 1	Рисунок 2	Рисунок 3	Рисунок 4
.....	.....	.....	.....

Яр /Весна Літо Осін Зима

Клавдия Алексович

Ваньо Гунянка

Александр Павлович

Владимір Хыляк

Ваньо Русенко

Пята стация (Stacja V). Література (ружова)

Перша задача (Zadanie 1)

1)

a) w - ..... s - ..... r - ..... ia - ..... c - ..... ł - ..... ł - ..... r - ...

б) cz - ..... w - ..... d - ..... y - ..... n - ..... u - .....

в) P - ..... s - ..... sz - ..... y - ..... ch - ..... r - ..... ia - .....

г) z - ..... ł - ..... w - ..... r - ..... t - ..... n - ..... u - .....

2)

a) .....

б) .....

3)

a) .....

б) .....

Друга задача (Zadanie 2)

.....

Третя задача (Zadanie 3)

1)

2)

3)

Четверта задача (Zadanie 4)

1) .....

2) .....

3) .....

Пята задача (Zadanie 5)

1)

1)

2)

2)

3)

3)

4)

4)

5)

5)

6)

6)

Шеста задача (Zadanie 6)

Получ портрет з відповідним іменом і назвиским (Połącz portret z odpowiednim imieniem i nazwiskiem pisarza lub poety).

Портрет 1

Портрет 2

Портрет 3

Портрет 4

.....

.....

.....

.....

Портрет 5

.....

Шеста стация (Stacja 6) Розв'язання (Rozwiązania)

Справд розв'язання задач зо вшиткых стаций.

Запам'ятай, же стация I (Яр /весна) ест зеленого кольору, стация II (Літо) – червеного, стация III (Осін) – жолтого, стация IV (Зима) – синього, стация V (Література) – ружового (Sprawdź rozwiązania zadań ze wszystkich stacji). Zapamiętaj, że stacja I (Wiosna) jest zielonego koloru, stacja II (Lato) – czerwonego, stacja III (Jesień) – żółtego, stacja IV (Zima) – błękitnego, stacja V (Literatura łemkowska) – różowego.

Сема стация (Stacja 7)

Пишеме по лемківскы на компютери
(Piszemy po łemkowsku na komputerze).

Перша задача (Zadanie 1) – kl. I-III

Напиш на компютери (Napisz na komputerze do wyboru: nazwy pór roku, nazwy miesięcy, cechy dowolnej pory roku).

назвы части року: Яр /весна, літо, осін, зима

назвы місяці, приметы части року.

Друга задача (Zadanie 2) – kl. II-III

Напиш на компютери (до выбору):

імена і назвиска поетив, писателів, наголовкы творив, короткы інформації о творах (Napisz na komputerze (do wyboru): imiona i nazwiska poetów, pisarzy, tytuły utworów, krótkie informacje o utworach).

Scenariusz lekcji języka łemkowskiego w klasie II szkoły średniej (kurs podstawowy) według rozdz. 31-32 podręcznika M. Chomiak *Лемківскій язык*.

TEMAT: Przyroda Beskidu Niskiego.

Природа Бескиду Ниского.

Cele ogólne:

- utrwalanie i rozwijanie słownictwa: flora, fauna,
- ćwiczenia w czytaniu mające na celu doskonalenie umiejętności czytania,
- ćwiczenia w pisaniu mające na celu doskonalenie umiejętności zapisywania nazw roślin i zwierząt,
- doskonalenie umiejętności posługiwania się słownikiem łemkowsko-polskim i polsko – łemkowskim,
- ćwiczenie umiejętności korzystania z zasobów Internetu,
- kształtowanie wrażliwości uczniów na piękno Beskidu Niskiego,
- budzenie szacunku do przyrody.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- rozumie treść zaprezentowanego tekstu,
- umie odpowiadać na pytania dotyczące tekstu,
- czyta ze zrozumieniem,
- potrafi nazwać zioła, grzyby, drzewa (przedstawione na ilustracjach),
- rozumie termin – przyroda – природа,
- potrafi uzupełnić tabelę łemkowskimi nazwami – „Przyroda Beskidu Niskiego” – „Природа Бескіду Низкого”,
- posługuje się słownikiem łemkowsko-polskim i polsko-łemkowskim.

Metody pracy:

1. słowna

- wprowadzenie do lekcji przez nauczyciela,
- ćwiczenia komunikacyjne dotyczące przyrody Beskidu Niskiego lub ferii zimowych,

2. pogładowa

- wykorzystanie ilustracji (m.in. z Internetu) przedstawiających zioła, grzyby itp.

Formy pracy:

- praca z całą grupą,
- praca indywidualna.

Pomoce dydaktyczne:

- komputery,
- tekst internetowy - Beskid Niski,
- tabela do uzupełnienia,
- ilustracje do podpisania nazw roślin, grzybów,
- słownik łemkowsko-polski i polsko-łemkowski,
- słownik „Природа”.

Przebieg lekcji

I. Część organizacyjno-porządkowa:

- przywitanie,
- sprawdzenie listy obecności.

II. Zapoznanie uczniów z celami lekcji.

На лекції будеме читати в Інтернеті і підручнику о Бескіді Ниском.

Познате назвы звязаны з фльором (рослинний сьвіт) і фауном (звірячий сьвіт).

Одповісте на зьвідання до тексту, підпишете рисунки і дополните таблицю.

III. Część główna lekcji.

1. Wprowadzenie do tematu.

Бескід Нискій - гнеска довідаме ся вєце о природі того реґіону, а што докладні то запишете під темом лекції.

2. Zapis tematu lekcji:

Тема: Природа Бескіду Ниского.

3. Przetłumaczenie na język polski znaczenia słowa „природа” - przyroda.
 Природа – (медже інчыма) отачаючий нас рослинний (фльора) і зьвірячий (фауна) сьвіт разом з тереном, на котрым істніе і зо вышыткама прызнакама, проявама його жытя.
 Przyroda – (między innymi) otaczający nas świat roślinny (flora) i zwierzęcy (fauna) wraz z terenem, na którym istnieje oraz ze wszystkimi przejawami jego życia.
4. Przeczytanie tekstu w Internecie – www.google.pl 3 pozycja - Beskid Niski – fauna i flora.
- N. Звернійте увагу на ілюстрацію, на котрый ёст барз гарді представленый залив в Климківці о змерку.
 При темах о Бескіді Нискым пишут тіж о Лемках і нашый культуры, але о тым прочытае собі дома, а на лекції познаме лемківскы назвы звязаны з природом.
5. Przeczytanie tekstu z podręcznika.
6. Odpowiedzi na pytania – ćwic. 2, s. 86.
 Uczniowie czytają pytania i odpowiadają. Uczeń czyta pytanie, a sąsiad odpowiada, po czym czyta następne pytanie, a kolejny uczeń odpowiada (łańcuszkiem).
  - 1) Чым покрыты сут горы? (...лісама).
  - 2) Якы дерева роснут в лісах? (...сосны, смерека, ялиця, бука, граба, дубы, шквірка, тиса, ліщина).
  - 3) Што іщы росне в лісах? (...ягоды, яфюра, малина, черниця, лісковы ориха, лісковы черешня).
  - 4) Якы грибы роснут в лісах? (...правдивы грибы / біяка, сосняка, рыджыка, козака, голубинка, жольты лесівка / лісівка, підпенка, підгрибівка / синяка, моримуха).
  - 5) Што росне на полях? (...овес, ярец, жыто, пшеница, конич, компери / грулі / бандурка, бурака, карпелі (brukiew)).
  - 6) Якы зьвірята пасут ся на пасвісках? (...коровы, яливка, телята, коні, гачата, уці, бараны, козы).
  - 7) Яке зіля росне на луках? (...божа кровця, кырвавник, полин, мят, конопелька, іскорник, чабрик, тендява, дресен, румянок, бодак, кукіль).
  - 8) Што ґаздыні сіют і садят при хыжах? (...капусту, помідоры, каляфйоры, цибулю, чеснок, зризуванец, морков, петрушку, цвиклі, біб, фізолу / фізолу, горох, дыню, огурка, редковку, шалату).
  - 9) Якы сут найбарже популярны квіткі? (...ружа, фіялка, астра, конвалія, туліпаны, нарцисы, півонія, матвійка, стокротка).
  - 10) Якы овочевы дерева і крякы роснут в садах? (...яблони, грушы, сливы, черешня, вышні, винничка, ґегацка, виноград).
  - 11) Якій ёст климат? (...острый, континентальний, сухій).
  - 12) Якы сут зимы? (...остры зо сьнігом і морозама).
  - 13) Якы сут богатства? (...мінеральны воды, щавы, ропа, нафта (камфіна)).
7. Podpisanie ilustracji (rośliny, grzyby) – w razie potrzeby korzystanie ze słowników.
8. Odczytanie podpisów z pokazaniem ilustracji.
 Rośliny
  - 1) grab – граб,
  - 2) konwalia – конвалія,
  - 3) macierzanka – чабрик,

- 4) zawilec żółty – конопелька,
- 5) goryczka – тендява,
- 6) jagody czarne / borówki – яфыры,
- 7) rdest – дресен,
- 8) fiołek – фіялка.

Grzyby

- 1) borowik / prawdziwek – правдивий гриб, біляк,
- 2) podgrzybek wielobarwny - підгрибок / підгрибівка / синяк,
- 3) koźlarz czerwony – червеньяк,
- 4) koźlarz babka – козак,
- 5) maślak – сосняк,
- 6) pieprznik jadalny / kurka - жолта лесівка / лісівка,
- 7) rydz – рыджык,
- 8) kania / sowa – каня,
- 9) opieńka – підпенка.

9. Uzupełnianie tabel – w razie potrzeby korzystanie ze słowników.

Під польськыма назвами напиште лемківскы одповідники.

В таблиці є лем декотры назвы зо сьвіта рослин і звірят.

Звіріята дики і домашні	Дерева	Овочы лісовы і садовина	Зергна	Ярины
wilki	świerki	.....	żyto	rzodkiewka
.....	.....	czarne jagody/ borówki	.....	.....
niedźwiedzie	jodły	.....	owies	czosnek
.....	.....	orzechy laskowe	.....	.....
lisy	grabby	.....	jęczmień	marchew
.....	.....	poziomki	.....	.....
jelenie	modrzewie	.....	pszenica	fasola
.....	.....	czereśnie	.....	.....
sarny	cisy	.....	.....	sałata
.....	.....	.....	.....	.....
dziki	dęby	wiśnie	.....	groch
.....	.....	.....	.....	.....
wiewiórki	leszczyna	agrest	.....	buraczki
.....	.....	.....	.....	czerwone
cielęta	.....	porzeczki	.....	.....
.....	.....	.....	.....	dynia
jałówki	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
źrebięta	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
owce	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....

Поданы польскы назвы і фразы перетлумач на лемківскій язык і впиш до табелькы в місце кропок.

Зіля і квіткы	Охорона природы
dziurawiec	59 gatunków
божа кровця	roślin
krwawnik	chronionych
кырвавник	.....
piołun	.....
.....	.....
zawilec	.....
конопелька	dużo chronionych
macierzanka	gatunków
чабрик	.....
goryczka	.....
тендява	.....
rdest	.....
дресен	.....
oset	.....
бодак	wiele chronionych
kąkol	ptaków
.....	.....
	.....
	.....
	.....
	a też płazów
	i gadów
	.....
	.....

10. Głośne odczytanie przez uczniów wpisanych do tabeli łemkowskich nazw roślin i zwierząt.

IV. Podsumowanie lekcji.

1. Rozmowa podsumowująca.

N. На гнешній лекції повторили сме декотры назвы, а вельо навчыли сте ся о фльори і фауні Бескиду Ниского.

Якы назвы повторили сме? (...дыня, цибуля, помідор, горох, пшениця, корова, кін, теля, волк і інчы).

Якы трудны назвы запам'ятали сте? (...кырвавник, конопелька, чабрик, дресен, шквірк, лишка і інчы).

2. Ocena pracy uczniów – aktywni otrzymują oceny.

3. Zadanie pracy domowej.

Навчыти ся чытати і оповідати текст стр.136 ćwic. 2 /13.

W publikacjach (książkowych i internetowych) spotyka się tematy lekcji zakończone kropką i tematy lekcji traktowane jako jej tytuł bez kropki. Stawia się natomiast inne znaki kończące wypowiedzenie (pytajnik, wykrzyknik, wielokropek).

Rozdział III

Testy, kartkówki, wypracowania
(propozycje)

Propozycje testów dla szkoły podstawowej

Test dla grupy składającej się z uczniów kl. I –III szkoły podstawowej

1. Przy literach drukowanych napisz małe i duże litery pisane.

Kl. I

1) a A – .....

2) м M – .....

3) c C – .....

4) o O – .....

5) e E – .....

6) € € – .....

7) т T – .....

8) к K – .....

9) i I – .....

2. Podane wyrazy napisz pisanymi literami.

1) мама .....

2) oca .....

3) ceca .....

4) моє .....

5) тета .....

6) кіт .....

3. Wpisz litery łemkowskie.

те ..... а о ..... а
(t) (s)

се .....а мо .....
(s) (je)

ма .....а то .....а
(m) (t)

кі ..... ма .....
(t) (k)

Test dla kl. II - III

4. Podane wyrazy napisz pisanymi literami.

Хыжа - .....

Ученик - .....

Учениця - .....

Лемківскій язык.....

Буквы - .....

5. Wpisz litery łemkowskie.

1) Де ро ...не череш... я?
(s) (n)

2) Ко ...о м ... л ...биме?
(h) (y) (iu)

- 3) За ялиц ...ми ро ...ли яфы ...і ... годы .
(ia) (s) (r) (ja)
- 4) В ... рку бы ...о ...ару ка ...ок.
(ja) (ł) (p) (cz)
- 5) Хлоп ...і з ... іхали з го ...ы на копани ...ках.
(c) (twardy z.) (r) (cz)
- 6) ...оле б ...де загоро ...ене.
(P) (u) (dż)

Test dla grupy składającej się z uczniów– kl. I –III

1. При друкуваных буквaх напиш великы і малы буквы писаны (Przy literach drukowanych napisz duże i małe litery pisane).

Є є	Б б.....	В в	Г г.....	Г г.....
Ж ж.....	З з	И и.....	Ы ы.....	Й й.....
Л л.....	Н н.....	П п.....	Р р.....	С с.....
У у.....	Ф ф.....	Х х.....	Ц ц.....	Ч ч.....
Ш ш.....	Щ щ.....	Ю ю.....	Я я	Ь ь .....
Ъ ъ	М м	Т т	Д д	К к .....

2. Порахуй і напиш, котром буквом в азбуці єст: (Policz i napisz, którą literą w alfabecie jest):

в – 3
г – ...
д – ...
є – ...
ж – ...
ы – ...
л – ...
н – ...
р – ...
ф – ...

3. Впиш бракующы буквы (Wpisz brakujące litery).

Жме .... я,   к .... ра, док .... я,   мы .... а
(n)   (ie)   (l)   (ł)

Моту .... ок,   о .... мина,   ли .... ыти
(z)   (s)   (sz)

рубє .....,ю .... ас, я .... ыра
(c)   (h)   (f)

л ..... бити,   за ..... ворити, кошы ..... ок
                   (iu)   (ch)   (cz)
 кни ..... ка,   вз ..... ти,   ло ..... ода
                   (ż)   (ia)   (b)

4. Нарысуј і розвяж крижівку (Narysuj i rozwiąż krzyżówkę).

- 1) mama
- 2) kosa
- 3) łapie
- 4) miska

			1				
2							
3							
			4				

5. Получ крисочками лемківскы слова з польскыма (Połącz kreseczkami łemkowskie słowa z ich polskimi odpowiednikami).

сема   осма   оса   сесе   моє   сама   мама
 osa   moje   siódma   mama   ósma   to   sama

6. Слова в скобках напиш по лемківскы (Słowa w nawiasach przetłumacz na język łemkowski i napisz).

(Ciocia) ..... шыє кабат.
 (Dziadek) ..... мат сок.
 То єст наша (chata / dom) .....
 Мама купила сынови (buty) .....
 На луці пасли ся (owce) .....
 Треба купити (żelazko) .....

Test dla grupy
składającej się z uczniów z kl. I-III
szkoły podstawowej

1. Поданы слова напиш писаныма буквами (Podane wyrazy napisz pisanymi literami).

Мама - .....
 Што - .....
 Кади - .....

Школа - .....

Кляса - .....

2. Впиш лемківскы буквы (Wpisz litery łemkowskie).

1) На лек ...іі мы чы ...аме ... ытанкы.

(c) (t) (cz)

2) О ...инка в ...ыла ли ...ко і че ...о.

(r) (m) (cz) (ł)

3) Те ...а з ...ерали черни ...і.

(t) (b) (c)

4) Ш ...о ро ...ит ю ....ас?

(t) (b) (h)

5) Кто л ...бит ... ити ю ...у?

(iu) (p) (ch)

3. Получ крисочками лемківскы слова з їх польскыма відповідниками (Połącz kreskami łemkowskie wyrazy z polskimi).

яличка яйце якости ярина язык яблко ягода

jajko jakoś jarzyna choinka język poziomka jabłko

4. Напиш, якы буквы сут по буквax (Napisz, jakie litery są po literach): o – п

е – ...

з – ...

і – ...

й – ...

р – ...

с – ...

у – ...

х – ...

ч – ...

я – ...

5. Зьвідуючы выразы перетлумач на лемківскій язык (Wyrazy pytające przetłumacz na język łemkowski).

1) (Gdzie) ..... роснут черниці?

2) (Czy) ..... підеш до школы?

3) (Co) ..... варит сестра?

- 4) (Kto) ..... ховат черепаху?
5) (Którędy) ..... підут туристи?

Propozycje kartkówek
dla grupy składającej się z uczniów kl. I-III

Lekcje poświęcone wprowadzaniu liter w kl. I i utrwaleniu liter w kl. II-III.

Przy łemkowskich literach drukowanych napisz polskie litery pisane.

1. а А – .....
2. м М – .....
3. с С – .....
4. о О – .....
5. е Е – .....
6. т Т – .....
7. к К – .....
8. і І – .....
9. є Є – .....

Propozycja kartkówki

Przy polskich literach drukowanych napisz łemkowskie litery pisane.

1. а А – .....
2. м М – .....
3. с С – .....
4. о О – .....
5. е Е – .....
6. т Т – .....
7. к К – .....
8. і І – .....

9. je, Je – .....

Propozycja kartkówki

Przeczytaj wyrazy łemkowskie i napisz ich polskie odpowiedniki.

1. мама – .....
2. дідо – .....
3. мак – .....
4. сок – .....
5. сама – .....
6. сеса – .....
7. іст – .....
8. тета – .....
9. коса – .....
10. стоїт – .....

We wszystkich klasach szkoły podstawowej, klasach pierwszych gimnazjum i szkoły średniej (kurs podstawowy) celem utrwalania liter łemkowskich, pisowni wyrazów z и-ы, ь, ъ proponuje się kartkówki z lukami.

Z opracowanego tekstu wybrać fragment, zrobić luki i polecić je uzupełnić, np.:

1. Wpisz łemkowskie litery.

- То т...ій го ...сет?

(w) (r)

- Мі ..., дос ...ала ...м од ма ...ы

(j) (t) (je) (m)

на уроди ...ы.

(n)

- А мій ...орсет є ...т од те ...ы Вар ...ары.

(g) (s) (t) (w)

О ...а ро ...ит ...ар ...ы го ...сеты.

(n) (b) (h) (d) (r)

2. Kartkówka – pisownia wyrazów z я, ю.

Wpisz odpowiednie litery łemkowskie.

Л ...ба, ...ха, м ...со, ... фыры, л ...де,

(iu) (ju) (ia) (ja) (iu)

н ...хати, сосьн ...к, мо ... , ... лька, гус...

(iu) (ia) (ia)(Ju) (ia)

...ха, дес ...т, ...рослава, ...гас, рет ...зка

(ju) (ia) (Ja) (ju) (ia)

3. Kartkówka – pisownia wyrazów z є, е.

Wpisz odpowiednie litery łemkowskie.

...ва, т ...ма, к ...рпці, ...кран, к ...рмеш,
(Je) (e) (ie) (e) (ie)

м ...тати, ...денадцет, тоніс ..., т ...та
(e) (je) (ie) (e)

4. Kartkówka – pisownia wyrazów z г, ґ.

Wpisz odpowiednie litery łemkowskie.

... рубий ...усак стоїт на траві.
(H) (h)

... азда зробил ...онты.
(G) (g)

На ...аку вісит ...унька.
(h) (h)

...неска ...анка іде на ...рибы.
(H) (H) (h)

Ты мала ...ардий ...орсет.
(h) (g)

В за ...ороді сут ...уси.
(h) (h)

То єст старий ...анок.
(g)

...уси долго ...ів ...али.
(H) (g) (g)

5. Kartkówka – pisownia wyrazów z ш, щ.

- Озерала єс байку о ...итках?
(szcz)

- Ні.

- Ани не зна ..., кілко єст ...иток?
(sz) (szcz)

- Може ...тыри?
(sz)

- Ні, рахуй. ...итка до зубів, ...итка до волосив,
(Szcz) (szcz)

...итка, котром заміта ..., ...итка, котром мые...
(szcz) (sz) (szcz) (sz)

підлогу і ...итка, котром чысти ... черевікы.
(szcz) (sz)

- А ...тефка мат ...итку, котра мые хырбет.
(Sz) (szcz)

- А я виділа в склепі ...тырнадцет ...орив
(sz) (sz)

... ИТОК.

(szcz)

6. Kartkówka – pisownia wyrazów z и oraz ы.

Uzupełnij wyrazy literami и lub ы.

Він б ...л в кіні.

Петро не б ...л котика.

Мама м ...ла миски.

Зофка єст м ...ла.

Волкы в ...ли в лісі.

Дівочки в ...ли з ниток мотузок.

Там стоїт м ...ска.

Т ...мко іст с...р.

Тота м ...ска кота, а тамт ... миск...

кітк ... і кот ...ка.

7. Kartkówka – pisownia wyrazów z ъ, ѣ.

Мотил ... літат над квітком.

Тан ....ка рысує мотилі.

Сергій чытат хоц ...якы книжки.

Ос ...о не одповіл на з...віданя.

Хлопці з ... іхали з горы на копаничках.

Під вечер з ...явил ся Петро.

Test dla grupy składającej się z uczniów kl. III - IV

1. Напиш о собі і своїй школі писаныма буквами (Napisz o sobie i swojej szkole pisanymi literami).

1) Моє імено .....

2) Моє назвиско .....

3) Я вчу ся в основний школі. ....

.....

4) Моя школа єст велика. ....

.....

5) В нашій клясі сут три выгляды. ....

.....

6) Я ученик / учениця третьей / четвертой клясы. (dobierz odpowiednie słowo)

.....

7) В школі я вчу ся трёх языків: польского, лемківского і німецкого/ англицкого
(wpisz odpowiednie języki)

.....

.....

.....
8) Я мам девят /десят / единадцет років (dobierz odpowiednie słowo).
.....

9) Я мешкам в .....

10) Наше село єст барз гарде.
.....

2. Впиши лемківскы буквы писаны (Wstaw łemkowskie litery pisane).

1) То ...ст мі ... зош ...т до лемкі ... ско ...о яз ...ка.

(je) (j) (y) (w) (h) (y)

2) Я в...у с... в основ ...ий ш ...олі.

(cz) (ia) (n) (k)

3) В шко ...і я вч ... ся тр ...ох ... яз ...ків: поль ...кого, ...емківського,

(ł) (u) (j) (ch) (y) (s) (ł)

і німе ...кого / ан ...лицького.

(c) (h)

4) На ...е се ...о єс... ..арз га ...де.

(sz) (ł) (t) (b) (r)

3. Перетлумач на лемківській язык і напиш писаныма буквами (Przetłumacz na język łemkowski i napisz pisanymi literami).

1) Uczę się w szkole podstawowej. ....
.....

2) To jest mój zeszyt do języka łemkowskiego.....
.....

3) Nasza wieś jest bardzo ładna. ....
.....

4) W szkole uczę się trzech języków: polskiego, łemkowskiego i angielskiego/
niemieckiego.....
.....
.....

4. Підчеркнены слова напиш по польскы (Podkreślone wyrazy napisz po polsku).

1) Де ..... сут зошыты?

2) Ци ..... підеш на кермеш?

3) Коли ..... прочыташ книжку?

4) Каді ..... підеш до села?

5) Хто ..... поіхат в горы?

6) Псик пішол тамади .....

7) Няньо купили паця .....

5. Выбер лемківскы відповідники, котры сут поданы ниже і допиш при польскых выразах (Wybierz łemkowskie odpowiedniki, które są podane niżej i dopisz przy polskich wyrazach).

nici – ..... ten, ta, to – .....mówił – .....

kałuża – .....ryk – ..... teraz – ..... ona.....

potem /później – ..... tu /tutaj – ..... kogo – ..... są – .....

przed – ..... łapać – ..... psota – ..... jest – .....

ładnie – ..... szczypiorek – ..... zjechać – .....

raki – ..... pytanie – ..... póki – ..... odpowiedź – .....

ест, пакіст, перед, імати, гарді, бесідувал, ниткы, сес, сеса, сесе, она, рык, тепер, млака, пак, гев, сут, кого, зризуванец, зьвіданя, зыхати, ракы, одповід, закла

Test dla grupy
składającej się z uczniów kl. III - IV

**1. Прочытай верш Меланії Рымар „Рахуванка”.
Выпиш з верша чысловники 1- 10 (Przeczytaj wiersz i wypisz liczebniki 1-10).**

- 1 Єден елень, ...
  - 2 два дубочки, ...
  - 3 три торбочкы, ...
  - 4 штыри шпачкы, ...
  - 5 пят патычок, ...
  - 6 шист шковранків, ...
  - 7 сім синичок, ...
  - 8 вісем ворон, ...
  - 9 девят дроздив, ...
  - 10 десят дичат – .....
- зараз вшиткых
вас выличу.

2. Впиш лемківскы буквы писаны (Wpisz łemkowskie litery pisane).

де ...ят, дес ...т, еде ...адцет, дванад ...ет,
(w) (ia) (n) (c)
... ятнадцет, ш ...стнадцет, сі ...надцет
(p) (y) (m)

3. Получ крисочками лемківскы чысловники з польскыма (Połącz łemkowskie liczebniki z polskimi).

три, шист, штырнадцет, вісемнадцет, двадцет

sześć, trzy, dwadzieścia, czternaście, osiemnaście

4. Напиш чыслвники од 11 – 20 (Napisz liczebniki od 11 do 20).

11 – .....
12 – .....
13 – .....
14 – .....
15 – .....
16 – .....
17 – .....
18 – .....
19 – .....
20 – .....

5. Котра година? Напиш години словами (Która godzina? Napisz godziny słowami).

1.00 - перша година
2.00 - .....
3.00 - .....
4.00 - .....
5.00 - .....

6. Получ крисочками чысловники з чыслами (Połącz kreseczkami liczebniki z cyframi).

девята, десята, еденадцета, дванадцета, штырнадцета,

10⁰⁰ 9⁰⁰ 14⁰⁰ 12⁰⁰ 11⁰⁰

Test dla grupy
składającej się z uczniów kl. III-IV

Родина / фамелия
(Rodzina)

1. Впиш лемківскы буквы писаны (Wpisz łemkowskie litery pisane).

те ...а, н ...ньо, ст ...ыко, ді ...о, діво ...ка, с...н
(t) (ia) (r) (d) (cz) (y)

2. Получ крисочками назвы членів родини з польськыма одповідниками (Połącz kreseczkami nazwy członków rodziny z polskimi odpowiednikami).

няньо, стрыко, тета, уйко, сестра, дідо, стрына, уйчына

stryj, ciocia, tata, wujek, stryjenka, dziadek, wujenka, siostra

3. Напиш лемківскы назвы (Napisz łemkowskie nazwy).

rodzina .....
mama .....
tata .....
dzieci .....
córeczka .....
syn .....
siostra .....
brat .....
babcia .....
dziadek .....
ciocia .....
wujek .....
wujenka .....
stryjek .....
stryjenka .....

4. Польскы слова напиш по лемківскы (Polskie wyrazy napisz po łemkowsku).

- 1) To (ciocia) .....Петра.
- 2) Заран приіхат (stryjek) .....Семана.
- 3) Наша (córeczka) ..... вчыт ся в четвертий клясі.
- 4) (Dziadek) .....купили мі компютер.

5. В місце кропок впиш „и” або „ы”.

- 1) род ... на
- 2) стр ... ко
- 3) фамел ... я
- 4) уйч ... на
- 5) стр ... на
- 6) діт ...
- 7) с ... н
- 8) шт ... ри
- 9) ш ...ст
- 10) тр ...

Test dla grupy
składającej się z uczniów kl. IV-V

1. Напиш своє імено і назвиско по лемківскы.

.....

2. Впиш лемківскы буквы писаны.

ве ...есен, ли ...ец, к ...ітен, серпе ..., ма ...ец, ма ...,
(r) (p) (w) (n) (r) (j)

гру ...ен, ... ервец, ли ...топад, ...олтен, л ...тий.
(d) (cz) (s) (ż) (iu)

3. Напиш, кілко єст місяци? .....

4. Напиш лемківскы назвы місяци.

- 1) styczeń .....
- 2) luty .....
- 3) marzec .....
- 4) kwiecień .....
- 5) maj .....
- 6) czerwiec .....
- 7) lipiec .....
- 8) sierpień .....
- 9) wrzesień .....
- 10) październik .....
- 11) listopad .....
- 12) grudzień .....

5. Напиш, якій місяц єст перед

- 1) квітньом? .....
- 2) грудньом? .....
- 3) серпньом? .....

6. Напиш, якій місяц єст по

- 1) червци? .....
- 2) вересни? .....
- 3) марци? .....

7. Впиш лемківскы буквы писаны.

неді ...я, віто ...ок, п ...тниця, поне ...ільок,
(ł) (r) (ia) (d)
се ...еда, чет ...ер, су ...ота
(r) (w) (b)

8. Напиш лемківскы назвы.

tydzień .....
poniedziałek .....
wtorek .....
środa .....
czwartek .....
piątek .....
sobota .....
niedziela .....

9. Підчеркнены слова напиш по польскы (Podkreślone wyrazy napisz po polsku).

Він был..... в школі.
Він не бил ..... коня бичом.
То єст пыск .....коровы.
Писк..... курят збудил газдыню.
Волкы выли ..... в лісі.
Дівкы вили ..... вінец.
Сестра мыла ..... миски.
То єст мила ..... дівочка.

Test dla kl. VI

Rozdz. I – II

1. Напиш слова при поданых буквах, напр.: б – бабуса.

- 1) в – .....
- 2) г – .....
- 3) ґ – .....
- 4) є – .....
- 5) ж – .....
- 6) з – .....
- 7) ц – .....
- 8) ч – .....
- 9) щ – .....
- 10) ю – .....

2. В місце кренок впиш мягкій знак „ь” або твердий „Ъ”.

- 1) учител ...ка, з ...віря, з ...їзд, гун ...ка, з ...їхати, нян ...о
- 2) с ...віт, син ...ого, роз ...іскрити, пал ...ок, з ...явити ся

3. Впиши лемківскы назвы.

- 1) На деревах приставали (jabłka, gruszki i śliwki) .....
- 2) В кошыку были (pieczarki, rydze, maślaki i kurki) .....
- 3) За хыжом росли (świerki, jodły i dęby) .....
- 4) При плоті квітти (porzeczki i agrest) .....

4. При назвах лемківскых части мовы напиши польскы назвы.

- 1) назывник – .....
- 2) часослово – .....
- 3) придавник – .....
- 4) чысловник – .....
- 5) місценазывник – .....
- 6) приназывник – .....
- 7) присловник – .....

5. Впиши відповідню назву.

- 1) В марці з тепых країв прилетіли .....
(вороблі, ластивкы)
- 2) В нас зимуют .....
(вороны, боцаны)
- 3) Барз гарді сьпіват .....
(астряб, соловій)
- 4) Цілий ден чути было куканя .....
(зазулі, совы)

6. Допиши назывник „хмара” в відповідній формі.

- 1) Што вкрыло сонце? .....
- 2) Чого неє на небі? .....
- 3) Што видиш пред дойджом? .....
- 4) В часі сушы люде тішат ся ....., з котрой може поляти.

Test dla kl.VI.
Rozdz. XVII - XX

1. Впиши лемківські букви.

- 1) По ...ітря зроб ...ло ся тя ...ке і ду...не.
(w)   (y)   (ż)   (sz)
- 2) Сон ...е с ...овало ся за хма ...ы.
(c)   (ch)   (r)
- 3) С ...віт посм ...тніл. Поду ...о.
(znak miękki) (u)   (ł)
- 4) Не ...о шма ...ило бли ...кавицю.
(b)   (r)   (s)

2. Впиши букви „и” або „ы”.

- 1) Для молод ...х ш ...роки дорог ....
- 2) Літом будеме ход ...ти на мал...ны, яф...ры, гр...бы.
- 3) Сонечн... погод... тішат мал...х і велик ...х.
- 4) Лем дві рук ... вяжут бундз ...к ....

3. Перетлумач на лемківській язык.

- 1) Dzieci cieszą się latem. ....
- 2) Dzisiaj świeci słońce. ....
- 3) Deszcz padał cały wieczór. ....
- 4) Trzeba szanować przyrodę. ....

4. Напиши 3 назви звірят і 3 назви рослин, котры сут під охороном.

.....
.....

5. Напиши зьвідання до речынь, май на увазі підкрішлены выразы.

- 1) Літом поіхаш до теты. ....
- 2) В лісі будеш зберал грибы. ....
- 3) Петро буде помагал при сінокосах. ....
- 4) Діти купают ся в озери. ....

Propozycje testów dla gimnazjum

Test leksykalny

dla kl. I gimn. i kl. I szkoły średniej (kurs podstawowy) po opracowaniu rozdziału „Природа”

1. При польских назвах напиш лемківскы назвы грибів.

- 1) opieńka miodowa – .....
- 2) koźlarz czerwony – .....
- 3) rydz szlachetny – .....
- 4) maślak – .....
- 5) borowik szlachetny – .....
- 6) pieprznik jadalny (kurka) – .....
- 7) pieczarka polna – .....
- 8) podgrzybek – .....
- 9) grzyb jadalny rosnący na buku jesienią – .....
- 10) koźlarz babka – .....

2. Напиш лемківскы назвы ярин.

- 1) pietruszka – .....
- 2) brukiew – .....
- 3) dynia – .....
- 4) marchew – .....
- 5) cebula – .....
- 6) kapusta – .....
- 7) rzodkiewka – .....
- 8) pomidor – .....
- 9) ogórek – .....
- 10) sałata – .....
- 11) czosnek – .....
- 12) burak (ćwikłowy) – .....

3. Напиш назвы лісовых овочив.

- 1) jeżyyna (owoc) – .....
- 2) orzech – .....
- 3) owoc tarniny – .....
- 4) owoce buka – .....
- 5) szyszka (na jodle, sośnie, świerku) – .....

4. Напиш назвы садовины.

- 1) jabłko – .....
- 2) gruszki – .....
- 3) śliwki – .....

5. Впиш лемківскы буквы.

рыдж... к, со... ьняк, під... енка, ре... ковка, карпі... ь, куку... удзок,
(y) (s) (p) (d) (l) (r)

6. Напиш по лемківскы своє імено і назвиско.

.....

7. Докінч речыня.

1) Я мам .....років.

2) Я вчу ся в (gimnazjum) .....
(гімназіі)

3) Zdanie przeznaczone dla szkoły średniej:
Я вчу ся в (średniej szkole) .....
(середній школі)

4) В школі вчыме ся штырйох языків: polskiego, łemkowskiego,
(do wyboru) angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego, francuskiego (польского,
лемківського, англицкого, німецкого, російського, французького).

.....
.....

8. Ćwiczenia przeznaczone dla szkoły średniej:

Зроб транскрипцію поданых лемківскых выразив, напр.:
дыня – dynia, яфыра – jafyга, щитка – szczyтка, зіля – zila.

1) петрушка – .....

2) ліщына – .....

3) рыджык – .....

4) хабзина – .....

5) коприва – .....

**Test dla kl. I gimnazjum lub kl. I
szkoły średniej (kurs podstawowy)**

1. Допиш пропушены буквы.

Александр Павлович „Уч ся, моє дітя” (фрагмент)

1) Ка... ди... ..ло... ек од ...ітинс ...ва
(ż) (j) (cz) (w) (d) (t)

2) До...же... с... уч...ти.

(l) (n) (ia) (y)

3) П...а...увати, че...но ж...ти,

(r) (c) (s) (y)

4) ...ло...о ся ...ран...ти.

(Z) (h) (ch) (y)

2. Котром буквом в азбуці єст:

г - 4

1) я - .....

2) м - .....

3) п - .....

4) ы - .....

5) р - .....

3. Впиш до табелькы буквы, котры сут в азбуці перед поданом буквом і по.

	Перед Буквом	Буква	По букві
	А	Б	В
1.		Г	
2.		Р	
3.		У	
4.		Х	
5.		Ш	

4. Улож звьіданя до підкришленых выразив.

Дідо стоят там. Де стоят дідо?

1) Діти пішли тади. .....

2) Ученик гарді читат. ....

3) Дівчата сут гев. ....

4) Заран підеме до школы. ....

5. Допиш польскы відповідники до лемківскых назв части чловечого тіла.

голова - głowa

1) локот - .....

2) ворга - .....

- 3) борода - .....
- 4) обирви / бырви - .....
- 5) бурко – .....
- 6) череп – .....
- 7) ясна - .....

6. Поданы назвы домашніх зьвірат впиш до відповідной табелькы.

	Корова	Кін	Коза	Уця
1.				
2.				
3.				
4.				

телятко, баран, гачур, кізля, ялівка /яливка, гачатко, цап, бык, кобыла, овечка, кізлятко, бычок, ягнятко, цапок, гача, ягня

7. Поданы назвы овочив, ярин впиш до відповідной табелькы.

	Овочы	Ярины
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

яфыра, ягода, дыня, винничкы, чеснок, морков, гѣгацкы /гігацкы, шалата, вышні, цибуля, черешні, черниці, грушкы, сливкы, зризуванец, горох, капуста, огурок, помідор, виноград, помараньча, копер, квіткапуста, кольрабы, лімон /цитрина

8. 3 поданых выразив улож речыня.

- 1) клясы, учениця /ученик, я, першой .....
- 2) купил, Петро, зошит, новий .....
- 3) вчыме, языка, мы, ся, лемківского .....
- 4) Кычери, студений, дує, на, вітер .....

9. Поданы слова улож так, жебы остатня буква єдного слова была першом буквом наступного, напр.: прас-сок-кіт.

пак, тот, нон, Антон, кіт, нитка, око, авто, оса, Андрий

.....

10. Перекриший слова, котры не пасуют до речыня.

1) В школі на лекциях

а) чытаме

б) пишеме

в) іме

2) Літом на вакациях

а) купаме ся

б) з'їжджаме з горы на санках /копаничках

в) збераме яфыры

11. Поданы выразы перетлумач на лемківській язык і розвяж крижівку.

1. mama

2. będę

3. ząb

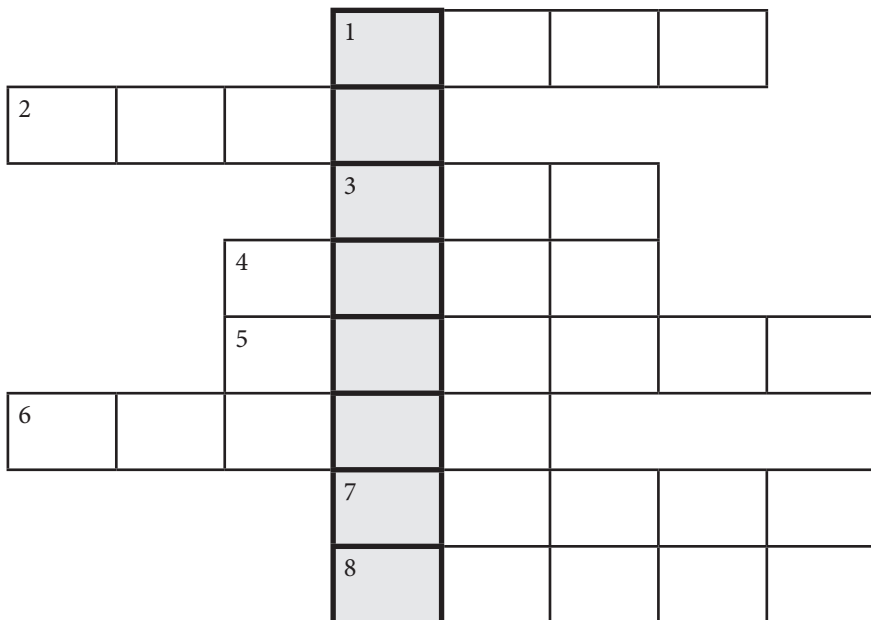
4. być

5. jakiś

6. czytelnik

7. nigdzie

8. temat

12. Ćwiczenie przeznaczone dla szkoły średniej. Зроб транскрипцію поданих лемківських виразів.

- 1) зуб – .....
- 2) моє – .....
- 3) гача – .....
- 4) пулька – .....
- 5) кізлятко – .....

Kartkówka
dla kl. I gimnazjum i kl. I szkoły średniej
(kurs podstawowy)

1. Прочытай дефініцію і добер вирази.

Синонім (synonim) – wyraz bliskoznaczny lub jednoznaczny z innym wyrazem.

- 1) сесы – .....
- 2) красний – .....
- 3) школярка – .....
- 4) великий – .....
- 5) няньо – .....
- 6) бортак – .....
- 7) нона – .....

2. Прочытай дефініцію і добер вирази.

Антонім (antonim) – jeden z paru wyrazów mających znaczenie przeciwstawne.

- 1) білий – .....
- 2) брудний – .....
- 3) хворий – .....
- 4) брыдкій – .....
- 5) смутна – .....
- 6) ясны – .....
- 7) мягкій – .....

3. Прочытай дефініцію і напиш при словах значыня.

Омонім (homonim) – wyraz mający jednakowe brzmienie z innym wyrazem, lecz odmienne znaczenie, np.: сад – sad, сад – sadź (kwiatki), tryb rozkazujący od czasownika садити – sadzić, май – maj (miesiąc), май – miej (na uwadze), tryb rozkazujący od czasownika мати – mieć, май – tryb rozkazujący od czasownika маіти – maić.

1) мука –	мука – .....
2) коса –	коса – .....
3) ім –	ім – .....
4) мати –	мати – .....
5) боронити –	боронити – .....

- 6) кресати – ..... кресати – .....
 7) щыпати – ..... щыпати – .....

Test (końcowy)
dla kl. I gimnazjum i kl. I szkoły średniej
(kurs podstawowy)

1. Напиш по лемківскы своє імено і назвиско.

.....

2. Поданы чысловники напиш словами.

- 1) 7- .....
 2) 12 - .....
 3) 14 - .....
 4) 28 - .....
 5) 80 - .....
 6) Я мам 13 /14 ..... років.

3. Напиш лемківскы відповідники поданых назв членів родини.

- 1) Моя (ciocia) .....жыє в Америці.
 2) В літі приїхат до нас (stryjek) .....Осиф.
 3) Я барз люблю (tate) .....
 4) Моя (chrzestna) .....єст молодша од свого мужа два роки.

4. Напиш польскы відповідники поданых лемківскых імен.

- 1) Катрена .....скінчыла в вересни девятнадцет років.
 2) Мартин .....вчыт ся в гімназії.
 3) Ваньо .....был на весілю Грица.
 4) Олена .....піде до кіна.

5. Поданы назвы професий напиш по лемківскы.

- 1) Мої мама – (gospodyni domowa) .....
 2) Уйчына Штефка – (aptekarka / farmaceutka) .....
 3) Брат Осифа – (skrzypek) .....
 4) Нонашко Кірил – (inżynier) .....

6. Опиш свою школу. (3 – 5 речынь)

.....
 .....
 .....

.....
.....
.....

7. Напиш, што робите на лекциях лемківського языка?

(3 – 5 речынь)

.....
.....
.....
.....
.....

8. Напиш, якы мате лекції в понеділок.

.....
.....
.....
.....

9. Напиш 3-5 речынь о свой хыжи.

.....
.....
.....
.....
.....

10. Напиш лемківскы назвы місяци.

1).....	7).....
2).....	8).....
3).....	9).....
4).....	10).....
5).....	11).....
6).....	12).....

11. Напиш по лемківскы дни тыжня.

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....
- 4) .....
- 5) .....
- 6) .....
- 7) .....

12. Годины напиш словами.

- 1) 12.00 .....година
- 2) 10.20 .....
- 3) 7. 30 .....
- 4) 18.05 .....
- 5) 6.50 .....

13. Перетлумач і напиш по лемківскы.

- 1) Uczę się w gimnazjum.....

(Zdanie do przetłumaczenia dla szkoły średniej)

- 1) Uczę się w szkole średniej .....
- 2) Jestem uczennicą / uczniem klasy pierwszej.
.....
- 3) W szkole uczymy się czterech języków: polskiego, łemkowskiego, angielskiego,
niemieckiego.....
.....
- 4) Mieszkam w.....
(напиш по лемківскы)

14. Ćwiczenie przeznaczone dla szkoły średniej

Зроб транскрипцію лемківських виразів.

- 1) січень – .....2) лютий – .....
- 3) marec – .....4) понеділок – .....
- 5) хыжа – .....6) школа – .....

Test dla kl. II gimnazjum

1. Напиш своє імено і назвиско по лемківскы.

.....

2. Напиш 5 лемківських назв:

- 1) лісовых дерев .....
- 2) ярин .....
- 3) домашніх зьвірят .....
- 4) диких птахів .....

2. Напиш по 3 приклады одмінных части мовы:

- 1) назывники (rzeczowniki) .....
- 2) чысловники (liczebniki) .....
- 3) місценазывники (zaimki) .....

3. Напиш по 2 приклады неодмінных части мовы:

- 1) приназывники (przymyki) .....
- 2) часткы (partykuły) .....
- 3) присловники (przysłówki) .....

4. Напиш, якы то речыня со взгляду на ціль выповіді:

(розповідне, зьвідальне, розказове, выкричне)

- 1) Што єс читал? .....
- 2) Але крас ден! .....
- 3) Діти сут в школі. ....
- 4) Дай мі книжку. ....

5. Напиш, якы то речыня со вгляду на будову (просте речыня, простое розшырене р., зложене р. ривноважник):

- 1) Марта пише лист до теты. ....
- 2) Ученикы чытают. ....
- 3) Нарешті сонце. ....
- 4) Ученикы грали на гушлях, а учениці сьпівали. ....

6. Напиш (під словами), якы то части речыня (підмет-podmiot, предыкат-orzeczenie, дополніня-dopełnienie, придаток-przydawka, обставник-okolicznik).

1) Мати	варит	обід.	
.....	.....	.....	
2) Ученикы	підскакували	з радости.	
.....	.....	.....	
3) Мала	Марися	рысуе	котика.
.....	.....	.....	.....

7. Дополний табельку.

П.ч.	Імено і назвиско	Ділина науки	Місце народжыня. Роки жытя
1.	Проф. др Еміліян Чырнянський Ректор Ягелоньского Університету	.....	Фльоринка, пов. Новий Санч 1824-1888
2.	Проф. др Василь Чырнянський	Фільозофія і медицина	....
3.	Проф. др Онуфрий Криницький	теольогія	....
4.	Проф. др Валерий Сас Яворський Директор клініки Ягелоньского Університету	....	Фльоринка .....

8. Слова в скобках напиш по лемківскы.

- 1) Moi мама мають (trzydzieści dziewięć lat) .....
- 2) Moi мама сут (krawcową) .....
- 3) Moi мама сут (niewielkiego) .....посту.
- 4) Волося мають (krótkie) .....
- 5) Они сут женом з кус юж (siwymi włosami) .....
- 6) Іх твар ест (podłużna) .....
- 7) Чело (niskie) .....
- 8) Очы мають (ciemne) .....
- 9) Moi мама сут бесідливы, але не любят ся (kłócić) .....

Test dla kl. II gimnazjum

1. Прочытай придавники і напиш, якого сут роду (мужского, женьского, середнього роду).

- 1) веселий – мужского роду
- 2) добра – женьского р.
- 3) гарде – середнього р.
- 4) біла – женьского р.
- 5) молодом – женьского р.
- 6) головному – мужского р.

2. Поданы выразы з буквом “ы” впиш до табелькы – части мовы.

бзычати, втовды, жолты, гыртан, вымочы, кый, догоры, кыпті, по лемківскы, дрыляти, хыжа, мыдлити, гырча, штырйом, рыджык, жмыкати, Кычера, хырбет,

вочымліню, кыршыты, жывий, штыри, ты, другы, вы, тоты, сесых, добры, тых, лысий, головныма, якысы, ничый, шыроко, гын, сьміло, четверты, чыстий, едны, вышній, десятих

Части мовы

Назывники	Часослова	Придавнікі	Місценазвы- нікі	Присловнікі	Чысловнікі
гыртан	бзычати	жолты	ты	втовды	штыриста
кый	вымочы	жывий	тых	догоры	штырийом
хыжа	кыіті	добры	вы	по лемківскы	штыри
гырча	дрыляти	лысий	тоты	вочымліню	другы
рыджык	мыдли	головныма	сесых	шыроко	десятых
Кычера	жмыкати	чыстий	якысы	гын	четверты
хырбет	кырышы	вышній	ничый	сьміло	едны

3. Часослова в скобках напиш в перший особі множного чысла.

На лекциях лемківского языка

- Окрем чытання і писання (оповідати) *оповідаме*.....чытанкы.
- Медже собом (бесідувати) *бесідуеме*.....по лемківскы.
- Часом (тлумачыти) *тлумачыме* речыня з польского языка на лемківській, з лемківского языка на польській.
- (Одповідати) *одповідаме*..на зьвіданя.
- Часто для розрывкы (розвязувати) *розвязуеме*.....криживкы.

4. Назвы птахів напиш по лемківскы.

- (Bocianу) *Боцаны*.. стоят на єдний нозі.
- Коли кукают зазулі.....(*kukułki*)?
- (Jastrząb) *Астряб* літат над курятками.
- На деревах сідят *вороны*..... (*wrony*).

5. З поданых речынь выпиш части речыня.

- Моя мама вечерами вышиват сестри горсет.
- Малы псыкы сідили з суком в буді.
- Наша учителька похвалила вчера учеників.
- Під виглядом выросли з кориня высокы квіткы.

Підмет	Предыкат	Дополніня	Придаток	Обставник
мама	вышиват	сестри, горсет	моя	вечерами
Псыкы	сідили	з суком	малы	в буді
учителька	похвалила	учеників	наша	вчера
Квіткы	выросли	з кориня	высокы	під виглядом

6. Напиш, де вродили ся vybrаны науковці?

	Імено і назвиско	Дата народжыня	Місце народжыня	Ділина науки
1.	Проф. Йосиф Ярина	XVIII вік	Радочина, пов. Горлиці	Фільзофія, богословія
2.	Проф. Онуфрий Криницький	1793 р.	Крива, пов. Горлиці	Теольогія
3.	Проф. Василь Чырняньскій	XIX вік	Злоцке, пов. Новий Санч	Закінчыл фільзофію і медицину. Выкладад зоольогію і мінеральогію
4.	Проф. Еміліян Чырняньскій	1824 р.	Фльоринка, пов. Новий Санч	Хімія

7. Хто напісал тоты творы? Напиш імена і назвиска авторів.

- 1) „Похвала поезії” – Павел Русин з Кросна
- 2) „Породила мене мама” – Ваньо Гунянка
- 3) „Лемковина”, „Треба нам науки” – Ваньо Русенко
- 4) „Ядловец і команичка”, „Сова і сонце” – Петро Муранка
- 5) „Орел і кура” – Миколай Буряк
- 6) „Буденка”, „Млинец” – Ярослав Зволіньскій

8. Перекришлий неправдиву інформацію.

- 1) Части мовы то:
  - а) придавник
  - б) назывник
  - в) чысловник
  - г) обставник
- 2) Части речыня то:
  - а) придаток
  - б) предыкат
  - в) приназывник
  - г) дополніня

9. Поданы части мовы напиш в множным чыслі, напр.: ученик – ученикы

- 1) зошыт - зошыты
- 2) выгляд - выгляды
- 3) мій - моі
- 4) семий - семы
- 5) червена - червены

10. Розв'яж крижівку, дописуючы до поданых слів антонімы.

		1	х	в	о	р	и	й	
		2	г	а	р	д	и	й	
	3	ч	о	р	н	и	й		
4	м	а	л	и	й				
5	с	м	у	т	н	и	й		
	6	з	и	м	а				

- здоровий
- брыдкій
- білий
- великій
- веселий
- літо

зима, чорний, смутний, гардий, малий, хворий

Напиш одчытане слово .....

варити

Test
dla kl. III gimnazjum

1. Поданы назывники і придавники напиш в рождаючым одмінку єднотного чысла, напр.: гімназия – кого? чого (неє)? – гімназии

кляса -

клясы

уця -

уці

лемківскій язык -

лемківского языка

- польскій язык – .....*польского языка*
- англицкій язык – .....*англицкого языка*
- уйчына - .....*уйчыны*
- гудак - .....*гудака*
- земля - .....*землі*
- поле - .....*поля*

2. Впиш буквы “ы” або “и”.

- жыти
- родина
- спожывати
- гостина
- брыдкій

- 6) вийти
- 7) писати
- 8) читати
- 9) обличчя
- 10) блищати

3. Поданы даты напиш словами, напр.:

11. IX. (котрого?) – єденадцетого вересня

- 1) 17. IX. – .....сімнадцетого вересня
- 2) 5. X. – .....пятого жолтня
- 3) 8. XI. – .....осмого листопада
- 4) 26. XII. – .....двадцет шестого грудня

4. Впиш до табельок кінцивки поданых часослів.

I часоодміна - нести, ярувати

Єдотне чысло		Множне чысло	
Особа	Кінцивка	Особа	Кінцивка
я	-у, -ю	мы	-еме, -єме
ты	-еш, -єш	вы	-ете, -єте
він,она, оно	-е, -є	они	-ут, -ют

II часоодміна – вчыти, гварити

Єдотне чысло		Множне чысло	
Особа	Кінцивка	Особа	Кінцивка
Я	-у, -ю	мы	-ыме, -име
ты	-ыш, -иш	вы	-ыте, -ите
він,она, оно	-ыт, -ит	они	-ат, -ят

III часоодміна – сьпівати, дуркати

Єдотне чысло		Множне чысло	
Особа	Кінцивка	Особа	Кінцивка
Я	-м	мы	-ме
ты	-иш	вы	-те
він,она, оно	-т	они	-ют

5. Напиш наголовок повісти Симеона Пыжа, в котрий автор описал:

- 1) смерт о. Максима Сандовича
- 2) Талергоф
- 3) долю Лемків на італіянськым фронті
„Горлицкій бурсак”

6. Напиш наголовок книжки Адама Барны і Федора Ёуча, в котрий єст представлена доля Лемків – вояків в:

- 1) Армії Андерса (бої під Монте Кассіно)
- 2) Перший Дивізіи ім. Тадеуша Косцюшки
- 3) II Армії Польского Войска
- 4) Американськым войску
- 5) Червений Армії (яр 1945 року)
„Лемкы в борбі за свою і не свою свободу”

7. Напиш, якы то речыня, напр.:

Учениці і ученикы ідут до гімназії. – (просте речыня)

Жытелі тых земель, якых предкы были крещены в періоді кірило-мефодияньскої місії, были вірныма Православної Церкви – **зложене речыня**.

- 1) На еміграцію выїхати могли лем тоты, котры зобрали кус гроша на агента і на подорож. (А. Барна) – *зложене речыня*
- 2) Малы діти бавили ся на подвірці в „Хованого”, „Медведя”, „Гуси і лишку”, а тіж в інчы забавы. – *просте речыня*
- 3) То была барз долга чытанка, і прото не дочытала єм до кінця. – *зложене р.*
- 4) Потля дзбанок носит воду, покля ухо ся не урве. – *зложене р.*

8. Хто написал поданы творы? Допиш імена і назвиска авторив.

П. ч.	Імено і назвиско	Роки жытя. Місце народжыня	Наголовки творив і прац
I	II	III	IV
1.	Йоан Прислопскій	Перша половина XVIII віку Камяна к/ Грибова	„Велике зеркало прикладив” - перетлумачыл з польского языка на язык Лемків „Псалтыр Давида”, до каждого церковнославянського псалму додал обьяснїня по лемківскы.
2.	Александр Духнович	1803 – 1865 Тополя к/ Гуменного	„До памятникя”, „Я Русин был, єсм і буду”, „Піснь”, „Незабудка”, „Над могилом милой”

П. ч.	Імено і назвіско	Роки жыт. Місце народжыня	Наголовкі творів і прац
I	II	III	IV
3.	<i>Александр Павлович</i>	1819 – 1900 Чарне к/ Бардийова	„Я сын Бескідив”, „В чужыні”, „Піснь сіроты”, „Уч ся, моє дзіця”, „Став біднаго селяніна”, „Сирота”
4.	<i>Владимір Хыляк</i>	1843 – 1893 Верхомля Велика пов. Новий Санч	„Шыбенічний верх”, „Руска доля”, „Великий перекінчык в малым розмірі”
5.	<i>Клавдия Алексович</i>	1830 -1916 Красна к/ Кросна	„Дві сестричкы”, „Подорож Лядзі до Дідуся”, байкы на аснове народных легенд, напр.: „Заклятий медвід”, баляда „Пісня Ольдины”
6.	<i>Владимір Щавінський</i>	1853 – 1913 Климківка к/ Горлиц	„По пілнічний Італії”, „З Ніцеї”, „З парижской выставки”, „Цніня за родинным селом”, „Самоучок німецкого языка”.
7.	<i>Симеон Пыж</i>	1894 – 1957 Вапенне, к / Горлиц	„Горлицкій бурсак”, інчы оповіданя і публікацыі.
8.	<i>Михал Нестерак</i>	1894 – 1916 Мушынка к/ Криниці	„Памяти Отця Сандовича”, „Пізрий, Пізрий”, „Для Тебе, моя мати”

9. Перетлумач слова на лемківскій язык і розв'яз крижівку.

1. gospodarz
2. rzodkiewka
3. młócić
4. gospodyni
5. gęś
6. owies
7. lebioda
8. czosnek
9. czereśnia
10. cebula

Test
dla kl. II szkoły średniej

1. Вымін 3-5 науковців, котры были Лемками.

.....
.....

2. Напиш наголовкы творив (1-2)

1) Павла Русина з Кросна (1470-1517)

.....

2) Йоана Прислопского (1700-1773)

(Камянна, к/ Гривова)

.....

3) Владимира Хыляка (1843 – 1893)

(Верхомля Велика, пов. Новий Санч)

.....

4) Клавдії Алексович (1830 – 1916)

(Красна, пов. Кросно)

.....

5) Василя Чернецкого (1837 – 1900)

.....

6) Владимира Щавиньского (1853-1913)

(Климківка, пов. Горлиці)

.....

7) Модеста Гумецкого (1842 – 1899)

.....

3. Поданы назвы народности напиш по лемківскы.

1) Polka – ..... *Полька*

2) Słowak – ..... *Словак*

3) Belg – ..... *Бельг*

4) Japończyk – ..... *Японьчык, Японец*

5) Niemka – ..... *Німка*

6) Indianin – ..... *Індиян*

7) Amerykanin – ..... *Американ*

8) Chińczyk – ..... *Хінчык, Хінец, Кытаец*

9) Duńczyk – ..... *Данец*

10) Holender – ..... *Голяндер*

4. Прочытай речыня і выпиш:

3 назывники (rzeczowniki) -

.....

3 часослова (czasowniki) -

.....

- 2 придавники (przymiotniki) – .....
- 2 місценазівники (zaimki) – .....
- 2 присловники (przysłówki) – .....
- 2 чысловники (liczebniki) – .....
- 2 приназівники (przymyki) – .....
- 1 злучник (spójnik) - .....
- 1 частку (partykułę) - .....
- 1 выкричник (wykrzyкник) - .....

- 1) Вчера был гардий ден.
- 2) Ци ты підеш гнеска на кермеш?
- 3) Штефка купила си білу запаску (zapaskę, fartuch).
- 4) Фурман крикнул на коня – Но вйо!
- 5) По подвірці ходит пятеро гусят і двоє курят.
- 6) Іщы на полях біліе сьніг, а воды юж весном шумят. (юж / уж = już – присловник)

5. Напиш, яке то речыня зо взгляду на ціль выповіді

(Napisz, jakie to zdanie ze względu na cel wypowiedzi), напр.:
 Я піду до школы. – розповідне речыня (zdanie oznajmujące),
 Хто пукат? – зьвідальне р. (zd. pytające), Отвор выгляд. – розказове р. (zd. rozkazujące),
 Хто зас пукат?! – зьвідальне і выкричне (pytające, wykrzyknikowe)
 Але ліе! – розповідне і выкричне (oznajmujące i wykrzyknikowe)
 Зийд мі з очи! – розказове і выкричне (rozkazujące i wykrzyknikowe).

- Де был ес вчера? - .....
- Прошу, подай мі книжку. - .....
- Ци підеш до кіна? - .....
- Не докучай! - .....
- Я не піду на дискотеку. - .....
- Але гырмит! - .....
- Подте гев! (Chodźcie tutaj!) - .....
- Хто зас кричят?! - .....

6. Напиш, яке то выповіджыня зо взгляду на будову.

(Napisz, jakie to wypowiedzenie ze względu na budowę), напр.:
 1) Учениця чытат. – простое р. нерозшырене (zd. pojedyncze, nierozwinięte)
 2) Мала учениця чытат книжку. – простое р., розшырене (zd. poj. rozwinięte)
 3) Нарешті сонце. – ривноважник речыня (równoważnik zdania)

- 4) Брат орал, а няньо сіяли. – зложене речыня (zdanie złożone)
- 1) На лекції ученикы оповідают, чытают і пишут. - .....
- 2) На єдний нозі.- .....
- 3) Моя сестра купила прас (żelazko). - .....
- 4) Марися шые. - .....
- 5) Мали сме великого когута. - .....

7. Прочытай речыня і підкришлий підметы. (Przeczytaj zdania i podkreśl podmioty).

- 1) Ванцьо гарді рысуе.
- 2) Ученикы і учениці ідут до школы.
- 3) Сестра з братом зберают яфыры (czarne bogówki).
- 4) Дві липы роснут коло хыжы.
- 5) Она любит літо.

8. Прочытай речыня і підкришлий предыкаты. (Przeczytaj zdania i podkreśl orzeczenia).

- 1) Мы підеме заран на ягоды.
- 2) Ігор пасе коровы.
- 3) Ден буде сонечний.
- 4) Хыжа была тепла.
- 5) Я хочу піти до нонашкы.

Wypracowania

Писемны роботы

Kl. II szkoły średniej (kurs podstawowy)

1. Вчени лемківського походжыня і їх вклад в польску і сьвітову науку.
2. І сьвітова война – Талергоф.
3. Краса і богацтва Бескіду Ниского.
4. Напиш плян або скорочений опис (streszczenie) выбраной байкы з книжкы „Як липняне сонце до міха імали, Bai, байкы і оповіданкы Лемків”, pod red. J. Starzyńskiego i A. Rydzanicz.

Propozycje kartkówek

1. При назвах місцевости допиш назвы мешканців в мужским роді.

- 1) Горлиці – .....горличан
- 2) Кункова – ..... кунковян
- 3) Фльоринка – .....фльоринчан
- 4) Усьця – .....усьцяян
- 5) Квятонь – .....квятонян

- 6) Зындранова – .....зындрановян
- 7) Бортне – .....бортнян
- 8) Конечна – .....конечнян
- 9) Яшкова – .....яшковян
- 10) Перунка – .....перунчан

2. Поданы назывники напиш в рождаючым одмінку множного чысла.

- 1) ученик – .....учеників
- 2) учениця – .....учениц
- 3) учитель – .....учители / учителів
- 4) учителька – .....учительок
- 5) шніг – .....шнігів
- 6) адміністрация – .....адміністраций
- 7) біль – .....болів
- 8) выгляд – .....выглядів
- 9) сіль – .....соли
- 10) паця – .....пацят

Test dla kl. III szkoły średniej (kurs podstawowy)

1. Котра одміна? При поданых назывниках напиш до котрой належат одміны, напр.: земля – I одміна, гудак – II одміна, кіст – III одміна, дівча – IV одміна.

- 1) паця – .....IV одміна
- 2) гёрок – .....II - „ -
- 3) керпец – .....II - „ -
- 4) хыжа – .....I - „ -
- 5) сіль – .....III - „ -
- 6) уйчына – .....I - „ -
- 7) газда – .....I - „ -
- 8) повересло – .....II - „ -
- 9) долон – .....III - „ -
- 10) весіля – .....II - „ -

2. Поданы назывники і придавники напиш в рождаючым одмінку єднотного чысла, напр.: дівочка – кого? чого (неє)? – дівочки, земля – землі, добрый – доброго

- 1) весела – .....веселой
- 2) Ваньё – .....Ваня
- 3) тихій – .....тихого
- 4) хыжа – .....хыжы
- 5) зіля – .....зіля
- 6) поле – .....поля

- 7) гачы – .....*гачи*
- 8) мыдло – .....*мыдла*
- 9) овес – .....*вівса*
- 10) кров – .....*кырви*

3. Впиш буквы “ы” або “и”.

- 1) чытати
- 2) счыбка
- 3) слива
- 4) кыхати
- 5) кобиця
- 6) кобыла
- 7) писк (курят)
- 8) пыск (коня)
- 9) квичати
- 10) тырвати

4. Поданы даты напиш словами, напр.: 11. IX. (котрого?) – єденадцетого вересня

- 1) 17. V. – .....*сімнадцетого мая*
- 2) 3. III. – .....*третього марця*
- 3) 14. XI. – .....*штырнадцетого листопада*
- 4) 27. XII. – .....*двадцет сегого грудня*

5. Впиш до табельок кінцовки поданых часослів (До выкорыстаня табелькы з тесту для кл. III гімназіі). I часоодміна - тяти, бесідувати

6. Напиш наголовок повісти Симеона Пыжа, в котрий автор описал:

- 1) смерт о. Максима Сандовича
- 2) Талергоф
- 3) долю Лемків на італіянскым фронті
„Горлицкій бурсак”

7. Напиш наголовок книжки Адама Барны і Федора Ёча, в котрий єст представлена доля Лемків – вояків в:

- 1) Арміі Андерса (боі під Монте Кассіно)
- 2) Перший Дивізіі ім. Тадеуша Косьцюшкы
- 3) II Арміі Польского Войска
- 4) Американьскым войску
- 5) Червений Арміі (яр 1945 року)
„Лемкы в борбі за свою і не свою свободу”

8. Напиш, якы то речыня, напр.:

Дівкы сьпівали коляды. – *просте речыня*

Жытелі тых земель, яких предкы были крещены в періоді кірыло-мефодияньской місії, были вірныма Православной Цerkви. – *зложене речыня.*

- 1) Хоц бесіда наша проста, выповісті вшытко знае, ци весело нам на душы, ци нам смуток серце крае. (І. Русенко) – *зложене р.*
- 2) На еміграцію выхати могли лем тоты, котры зобрали кус гроша на агента і на подорож. – *зложене речыня*
- 3) Малы діти бавили ся на подвірці в „Хованого”, „Медведя”, „Гуси і лишку”, а тіж в інчы забавы. – *просте речыня*
- 4) То была барз долга чытанка, і прото не дочытала єм до кінця. – *зложене речыня*
- 5) Потля дзбанок носит воду, покля уxo ся не урве. – *зложене речыня*

9. Хто напісал поданы творы? Допиш імена і назвіска авторів.

П. ч.	Імено і назвіска	Роки жытя. Місце народжыня	Наголовкы творів і прац
I	II	III	IV
1.	Йоан Прислпскій	Перша половина XVIII віку Камяна к/ Гривова	„Велике зеркало прикладів”- перетлумачыл з польского языка на язык Лемків. „Псалтыр Давида” до каждого церковнославянського псалму додал обьясьніня по лемківскы.
2.	Александр Духнович	1803 – 1865 Тополя к/ Гуменного	„До памятника”, „Я Русин был, єсм і буду”, „Піснь”, „Незабудка”, „Над могилом милой”
3.	Александр Павлович	1819 – 1900 Чарне к/ Бардийова	„Я сын Бескідів”, „В чужыні”, „Піснь сироты”, „Уч ся, моє дітя”, „Став бідного селянина”, „Сирота”
4.	Василь Чернецкій	1837 – 1900 Тарнавка к/ Санюка	„Збурина міста Єрусалима Римлянами”, „Родина Ракочных в замку мункацкым”, „Шведы во Львові 1704 року”
5.	Владимір Хыляк	1843 – 1893 Верхомля Велика пов. Новий Санч	„Шыбеничний верх”, „Руска доля”, „Великій перекінчык в малым розмірі”
6.	Клавдія Алексович	1830 -1916 Красна к/ Кросна	„Дві сестричкы”, „Подорож Лядзі до Дідуся”, байкы на основі народных легенд, напр.: „Заклятий медвід”, баляда „Пісня Ольдины”

П. ч.	Імено і назвіско	Роки жытя. Місце народжыня	Наголовкы творів і прац
I	II	III	IV
7.	<i>Модест Гумецкій</i>	1842 – 1899 Токарня к/ Санока	„Думкы і думы”, „Poezyje przez Nieznanego”, „Afonyzmy na tle przyrody”, „Nero czyli wielcy bohaterzy”
8.	<i>Миколай Малиняк</i>	1851 – 1915 Камяна к/ Грибова	Рижны літэрацкы формы – цыкль „Зерна горушычны”, „Запискы Римлянина”
9.	<i>Владимір Шчавінскій</i>	1853 – 1913 Климківка к/ Горлиц	„По пільничний Італіі”, „З Ніцеі”, „З парижской выставы”, „Цніня за родинным селом”, „Самоучок німецкаго языка”.
10.	<i>Симеон Пыж</i>	1894 – 1957 Вапенне, к / Горлиц	„Горлицкій бурсак”, інчы оповіданя і публікацыі.
11.	<i>Михал Нестерак</i>	1894 – 1916 Мушынка к/ Криниці	„Памяти Отця Сандовича”, „Пізрий, Пізрий”, „Для Тебе, моя мати”

10. Перетлумач слова на лемківскій язык і розв'яз крижівку.

(До выкорыстаня крижівка з тесту для кл. III гімназіі)

Wypracowania

Писемны работы

kl. III szkoły średniej (kurs podstawowy)

Темы:

1. Поеты і пісателі, і іх заслугы для ідэнтэцы Лемків (ідэнтэка – tożsamość).
2. Біблійны мотывы в літэратуры і культуры.
3. II сьвітова война – доля Лемків.
4. Якы моральныя конфлікты родит война?
5. Тематыка творів павыселенчой лемківскай літэратуры (Тематыку можна прадставіти в пунктах.).
6. Звыкы і обычаі в лемківскій літэратуры.
7. Напіш характэрыстыку выбраной асобы з прочытаной байкы або апавіданя з кніжкы „Як лінняне сонца до міха імалі, Баі, байкы і апавіданкы Лемків”, pod red. J. Starzyńskiego i A. Rydzanicz.

Propozycje kartkówek dla kl. III szkoły średniej

1. Напиши 1-2 наголовки творив Ю. Пелеша, Й. Сембратовича, С. Сембратовича, Т. Мышковского.
2. Тематика „Горлицкого бурсака” Симеона Пыжа. (може быти представлена в пунктах).
3. Тематика творив Ваня Гунянки.
4. Тематика книжки „Лемки в борбі за свою і не свою свободу А. Барны і Ф. Гоча.
5. При назвах місцевости допиши назвы мешканців в женьском роді.

- 1) Варшава – .....варшавянка
- 2) Кункова – .....кунковянка
- 3) Мушына – .....мушынянка
- 4) Ізбы – .....ізбянка
- 5) Ганчова – .....ганчовянка
- 6) Краків – .....краковянка
- 7) Бортне – .....бортнянка
- 8) Усьця – .....усьцянка
- 9) Лосе – .....лосянка
- 10) Шквіртне – .....шквіртнянка

6. Напиши назвы другорядных членів речыня.

- 1) Мати похвалила сына. – .....дополніня
- 2) Перелетіт тамади. – .....обставник
- 3) Пятий кряк. – .....придаток
- 4) Они бесідували о Лемковині. – .....дополніня
- 5) Сьпівали од вечера. – .....обставник
- 6) Моя хыжа. – .....придаток
- 7) Ты підеш зо сестром. – .....дополніня
- 8) Вернеме ся піше. – .....обставник
- 9) Сестра плакала з жалю. – .....обставник
- 10) Не люблю кавы. – .....дополніня

7. Напиши по 3 выразы з буквом „ы”.

напр.:

- 1) Назывники: .....мотыль, кышеня, сыр
- 2) Часослова: .....скрывать, нарысувати, тырвати
- 3) Придавики: .....хытрий, чыста, тыжньове
- 4) Місценазывники: .....чыя, тым, якысий
- 5) Чысловники: .....шытыри, чотырдесят, штырнацетеро
- 6) Присловники: .....вочымінь, товды, по лемківскы

Kartkówka
dla kl. III szkoły średniej

Перетлумач на лемківській язык.

1. Biblia jest głównym źródłem naszej kultury. ....
.....
2. Od wieków Biblia ma wpływ na różne dziedziny nauki, literatury i sztuki.
.....
.....
3. Motywy biblijne spotyka się w literaturze łemkowskiej, malarstwie, rzeźbie i muzyce.
.....
.....
4. Biblią interesują się historycy ze względu na przedstawione w niej wydarzenia,
obyczaje i losy osób sprzed wielu wieków.
.....
.....
5. Biblią zainteresowani są językoznawcy ze względu na bogactwo użytych
frazologizmów. ....
.....
6. Biblią interesują się badacze literatury ze względu na bogactwo gatunków literackich.
.....
.....
7. Biblia jest w kręgu zainteresowań filozofów ze względu na bogactwo przedstawionych
zagadnień etycznych. ....
.....
.....
8. Biblia jest ważna dla wyznawców chrześcijaństwa i judaizmu. ....
.....
9. Biblią interesują się również wyznawcy innych religii. ....
.....
10. Biblia to Stary i Nowy Testament. ....

Rozdział IV

Przedmiotowy system oceniania (propozycje)

Przedmiotowy system oceniania z języka łemkowskiego w szkole podstawowej

- 1. Podstawa programowa, I etap edukacyjny, klasy I-III, nauczanie zintegrowane**
- 2. Podstawa programowa języka mniejszości w klasach IV- VI**
- 3. Język łemkowski**

W związku z tym, że większość uczniów umiejętność rozumienia ze słuchu i mówienia w języku łemkowskim wynosi już z domu, umiejętności te są niżej punktowane od umiejętności czytania i pisanie ze względu na cyrylicę, którą poznają przeważnie dopiero na lekcjach języka łemkowskiego

4. Program nauczania Nr DKW-4014-133/99 z dnia 31.03.1999 r.

Nauczyciel prowadzący: .....

5. Cele ogólne:

- rozwój kompetencji językowych umożliwiających porozumiewanie się i działanie w języku łemkowskim (w mowie i piśmie),
- zrozumienie, tolerancja i szacunek dla innych kultur, rozwijanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym Łemków,
- informowanie ucznia o jego osiągnięciach w nauce i zachowaniu,
- udzielanie uczniowi pomocy w tym zakresie,
- motywowanie ucznia do nauki i wzorowego zachowania,
- informowanie rodziców ucznia o jego postępach w nauce oraz trudnościach w nauce i zachowaniu, a także uzdolnieniach ucznia.

I etap edukacyjny kl. I-III

1. Kryteria oceny

Wspaniale pracujesz!

Bardzo ładnie pracujesz!

Dobrze pracujesz!

Popracuj jeszcze!

Za mało pracujesz!

2. Wymagania edukacyjne

Wspaniale pracujesz! (treści pozaprogramowe, wykraczające poza podręcznik).

- uczeń samodzielnie rozwiązuje sytuacje problemowe związane z tematem zajęć,
- bez zastanawiania podaje polskie odpowiedniki liter łemkowskich,
- bezbłędnie transponuje tekst drukowany na pisany,
- nie myli poznanych liter,
- zachowuje właściwy kształt wszystkich poznanych liter i poprawnie je łączy,
- aktywnie pracuje na lekcji, podejmuje dodatkową pracę,
- jest zawsze przygotowany do zajęć,
- sięga do różnych źródeł informacji, sprawnie operuje zdobytymi informacjami,

- zawsze kończy pracę przed wyznaczonym terminem,
- posiada wiedzę wykraczającą poza program.

Bardzo ładnie pracujesz! (uczeń bardzo dobrze opanował cały materiał programowy - treści konieczne, podstawowe, rozszerzające, dopełniające).

- stara się rozwiązywać sytuacje problemowe związane z tematem zajęć,
- zna polskie odpowiedniki liter łemkowskich,
- stara się bezbłędnie transponować tekst drukowany na pisany,
- raczej nie myli poznanych liter,
- zachowuje właściwy kształt poznanych liter (w większości) i poprawnie je łączy,
- aktywnie pracuje na lekcjach,
- pracuje systematycznie.

Dobrze pracujesz! (uczeń dobrze opanował materiał programowy, treści konieczne, podstawowe i rozszerzające).

- z pomocą nauczyciela rozwiązuje sytuacje problemowe,
- raczej zna polskie odpowiedniki wszystkich liter łemkowskich,
- przeważnie bezbłędnie transponuje tekst drukowany na pisany,
- czasem zdarza się mu pomylić poznane litery,
- przeważnie zachowuje właściwy kształt poznanych liter i poprawnie je łączy,
- aktywnie pracuje na lekcjach,
- pracuje systematycznie,
- przygotowuje się do zajęć,
- kończy pracę w wyznaczonym terminie,
- potrafi właściwie wykorzystać zdobyte wiadomości.

Popracuj jeszcze! (uczeń ma opanowane treści programowe konieczne, podstawowe).

- pracuje na lekcjach z pomocą nauczyciela,
- zna polskie odpowiedniki większości liter łemkowskich,
- zdarzają mu się błędy w transponowaniu tekstu drukowanego na pisany,
- zdarza mu się pomylić poznane litery,
- zachowuje właściwy kształt tylko niektórych poznanych liter i tylko niektóre poprawnie łączy,
- jest mało systematyczny,
- nie zawsze jest przygotowany do lekcji,
- jest mało aktywny na lekcjach,
- wymaga stałej motywacji do pracy,
- nie opanował w pełni koniecznych, podstawowych treści programowych.

Za mało pracujesz! (uczeń nie opanował koniecznych treści programowych).

- pracuje na lekcjach ze stałą pomocą nauczyciela,
- zna polskie odpowiedniki tylko niektórych liter łemkowskich,
- robi błędy w transponowaniu tekstu drukowanego na pisany,
- myli poznane litery,
- nie zachowuje właściwego kształtu poznanych liter i raczej łączy je niepoprawnie,
- nie pracuje systematycznie,
- jest często nieprzygotowany do lekcji i raczej nie nosi zeszytu,

- nie jest aktywny na lekcjach,
- nie kończy pracy w wyznaczonym terminie,
- nie opanował koniecznych wymagań programowych.

3. Treści

- 1) **Treści konieczne** – niezbędne wiadomości i umiejętności, bez których nie można kontynuować nauki.
- 2) **Treści podstawowe** – stosunkowo łatwe do opanowania wiadomości i umiejętności, niezbędne w dalszej nauce.
- 3) **Treści rozszerzające** – umiarkowanie trudne do opanowania wiadomości i umiejętności, ale nie niezbędne w dalszej nauce, poszerzają wymagania podstawowe.
- 4) **Treści dopełniające** – trudne do opanowania wiadomości i umiejętności, są rozwinięciem wymagań rozszerzających i wykraczają poza program nauczania.

II etap edukacyjny kl. IV -VI

1. Kryteria

- 1) Oceny bieżące i klasyfikacyjne
celujący (cel.) – 6
bardzo dobry (bdb.) – 5
dobry (db.) – 4
dostateczny (dst.) – 3
dopuszczający (dop.) – 2
niedostateczny (ndst.) – 1
- 2) Skala ocen prac klasowych
0% - 25% = 1
26 – 45 = 2
46 – 65 = 3
66 – 80 = 4
81 – 95 = 5
96 i powyżej = 6

2. Ocena prac pisemnych

- 1) Dyktanda – powyżej 20 błędów (w 40 wyrazach)- ocena niedostateczna.
- 2) Streszczenie tekstu – brane są pod uwagę błędy ortograficzne, treść, zrozumienie tekstu.
- 3) Sprawdziany gramatyczne – brane są pod uwagę tylko błędy gramatyczne, błędy ortograficzne nie podlegają ocenie.

3. Wymagania edukacyjne

- 1) Wymagania **wykraczające** na ocenę **cel. (6)** – treści wykraczające poza program nauczania, są efektem samodzielnej pracy i zainteresowań.
  - swoją wiedzą uczeń wykracza poza ramy programu,
  - poszukuje samodzielnych rozwiązań – opracowuje wybrane przez nauczyciela zagadnienia gramatyczne lub leksykalne,
  - swobodnie wypowiada się w języku łemkowskim,

- zna potoczne wyrażenia i zwroty językowe,
  - poprawnie wymawia wyrazy z „by”,
  - pisze poprawnie wyrazy z „by”,
  - rozumie ze słuchu,
  - uczestniczy w konkursach języka łemkowskiego szkolnych i pozaszkolnych (miejsca 1- 5),
  - aktywnie uczestniczy w imprezach (i ich przygotowaniu) dla dzieci związanych z dziedzictwem kulturowym Łemków (kolędowanie, Wesnianki, Sobitky, Batkanky itp.).
- 2) Wymagania **dopełniające** na ocenę **bdb (5)** – treści trudne, wymagające korzystania z wielu źródeł informacji, całkowite opanowanie programu.
- odpowiedzi ustne ucznia oceniane są na 5 lub 6,
  - uczeń czyta bezbłędnie,
  - stara się poprawnie wymawiać wyrazy z „by”,
  - z prac pisemnych otrzymuje 4, 5 lub 6,
  - przeważnie pisze poprawnie wyrazy z „by”,
  - aktywnie pracuje na każdej lekcji,
  - jest przygotowany do każdej lekcji,
  - aktywnie uczestniczy w imprezach dla dzieci związanych z dziedzictwem kulturowym Łemków (kolędowanie, Wesnianki, Sobitky, Batkanky itp.).
- 3) Wymagania **rozszerzające** na ocenę **db (4)** – treści ważne w strukturze przedmiotu i mniej przystępne w porównaniu z elementami treści zaliczanych do wymagań podstawowych.
- odpowiedzi ustne oceniane są na 4 lub 5,
  - uczeń czyta płynnie,
  - zdarza mu się niepoprawna wymowa wyrazów z „by”,
  - z prac pisemnych otrzymuje 4, 5 i niekiedy 3,
  - zdarza mu się niepoprawna pisownia wyrazów z „by”,
  - przeważnie aktywnie uczestniczy w lekcjach,
  - rzadko zdarza mu się nieodrobienie zadania domowego,
  - uczestniczy w imprezach dla dzieci związanych z dziedzictwem kulturowym Łemków (kolędowanie, Wesnianki, Sobitky, Batkanky itp.).
- 4) Wymagania **podstawowe** na ocenę **dst (3)** - treści bardzo ważne w nauce danego przedmiotu, przystępne, łatwe nawet dla ucznia mało zdolnego, powtarzające się w programie nauczania.
- odpowiedzi ustne oceniane są przeważnie na 3,
  - uczeń czyta niezbyt płynnie, czasami przekręca wyrazy,
  - często zdarza mu się niepoprawna wymowa wyrazów z „by”,
  - czasami zdarza mu się mylić litery (przeważnie jotowane - є, я, ю, й),
  - z prac pisemnych otrzymuje 3, czasem 4 lub 2,
  - przeważnie niepoprawnie pisze wyrazy z „by”,
  - jest mało aktywny na lekcjach,
  - dość często nie odrabia zadań domowych,
  - uczestniczy w imprezach dla dzieci związanych z dziedzictwem kulturowym

Łemków (kolędowanie, Wesnianky, Sobitky, Batkanky itp.), ale nie bierze udziału w ich przygotowaniu.

5) Wymagania **konieczne** na ocenę **dop. (2)** - treści niezbędne w uczeniu się danego przedmiotu.

- uczeń ma poważne problemy z wypowiadaniem się,
- czyta wolno, nie jest w stanie nauczyć się całego tekstu,
- w zasadzie niepoprawnie wymawia wyrazy z „ы”,
- zdarza mu się mylić litery (nie tylko jotowane - е, я, ю, й, również ж, ш, щ, ц),
- z prac pisemnych otrzymuje 1 lub 2,
- w zasadzie niepoprawnie pisze wyrazy z „ы”,
- nie jest aktywny na lekcjach,
- bardzo często nie odrabia zadań domowych,
- czasem uczestniczy w imprezach dla dzieci związanych z dziedzictwem kulturowym Łemków (kolędowanie, Wesnianky, Sobitky, Batkanky itp.), ale nie bierze udziału w ich przygotowaniu.

6) **Ocena niedostateczna (1)**

- uczeń nie rozumie treści wypowiedzi w typowych sytuacjach,
- nie potrafi prowadzić rozmów (w typowych sytuacjach) w języku łemkowskim,
- nie potrafi przeczytać nawet prostych wyrazów,
- w zasadzie nie zna liter łemkowskich,
- nie potrafi transponować tekstu drukowanego na pisaną,
- uczeń nie potrafi napisać ze słuchu paru prostych wyrazów, myli litery (cyrylicę z literami łacińskimi),
- nie odrabia prac domowych (powyżej 8 razy),
- nie próbuje skorzystać z szansy poprawy,
- nie przynosi na lekcje zeszytu,
- nie uważa na lekcji,
- nie wykonuje poleceń nauczyciela.

4. Dokumentowanie osiągnięć uczniów

- 1) Osiągnięcia uczniów są odnotowywane na bieżąco w dzienniku zajęć dodatkowych, a przed wywiadówką (zebraniem z rodzicami) przepisywane do dziennika klasowego.
- 2) Ocena okresowa składa się z ocen częściowych za następujące umiejętności:
  - a) odpowiedzi ustne, takie jak: opowiadanie spontaniczne (codzienne życie ucznia - dom, szkoła), dialog przygotowany i spontaniczny, opowiadanie treści ilustracji, opowiadanie tekstu, recytacja wiersza lub fragmentu tekstu, śpiewanie piosenki (indywidualnie lub z grupą),
  - b) czytanie - poprawne czytanie tekstu (po przećwiczeniu w domu lub na lekcji), brana jest pod uwagę płynność i poprawna wymowa samogłosek (szczególnie „ы -и”) i spółgłosek („л, в, н”), interpunkcja oraz intonacja zdań (ze względu na cel wypowiedzi),
  - c) pisanie - estetyka, poprawne pisanie i łączenie liter,
  - d) zeszyt - jak wyżej oraz uzupełnianie braków z powodu nieobecności na lekcji,
  - e) prace pisemne - dyktanda, testy, kartkówki (odmiany, rozpoznawanie części mowy i zdania), listy, życzenia itp.,

- f) aktywność ucznia na lekcji,
- g) praca samodzielna oraz aktywny udział w przygotowaniu imprez związanych z dziedzictwem kulturowym Łemków.

5. Zasady wglądu uczniów i rodziców w oceny

- 1) Jawność ocen.
- 2) Udzielanie wszelkich wyjaśnień odnośnie wystawionej oceny.
- 3) Zapoznanie uczniów i rodziców z ocenami końcowymi pozytywnymi (na 2 tygodnie przed radą klasyfikacyjną, z niedostatecznymi na miesiąc).

6. Poprawa ocen

Uczeń może poprawić swą ocenę z odpowiedzi ustnej i pisemnej (dyktando, pisanie ze słuchu, kartkówka, test itp.).

7. Harmonogram – kartkówki, dyktanda, testy (sprawdziany), prace klasowe

Kartkówki – niezapowiedziane, krótkie (10-15 min) z ostatnich dwóch lub trzech lekcji (1-2 w miesiącu) z leksyki, gramatyki.

Dyktanda – zapowiedziane tydzień przed, po powtórzeniu zasad ortograficznych, 1- 3 w semestrze.

Testy (sprawdziany) – zapowiedziane tydzień przed, po powtórzeniu i utrwaleniu materiału, 1- 2 w semestrze.

Przedmiotowy system oceniania z języka łemkowskiego w gimnazjum

- 1. Podstawa programowa języka mniejszości w gimnazjum**
- 2. Język łemkowski**
- 3. Program nauczania Nr DKW-4014-133/99 z dnia 31.03.1999 r.**

Nauczyciel prowadzący: .....

W związku z tym, że większość uczniów umiejętność rozumienia ze słuchu i mówienia w języku łemkowskim wynosi już z domu, umiejętności te są niżej punktowane od umiejętności czytania i pisanie ze względu na cyrylicę, którą poznają przeważnie dopiero na lekcjach języka łemkowskiego.

4. Cele ogólne:

- rozwijanie sprawności rozumienia ze słuchu i mówienia,
- rozwijanie sprawności czytania i pisanie,
- opanowanie struktur gramatycznych,
- opanowanie słownictwa,
- opanowanie zasad wymowy i ortografii,
- rozwijanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym Łemków,
- kształcenie tolerancji i szacunku dla innych kultur,
- informowanie ucznia o jego osiągnięciach w nauce i zachowaniu,
- udzielanie uczniowi pomocy w tym zakresie,

- motywowanie ucznia do nauki i wzorowego zachowania,
- informowanie rodziców ucznia o jego postępach w nauce oraz trudnościach w nauce i zachowaniu, a także uzdolnieniach ucznia.

5. Szczegółowe cele kształcenia

Rozwijanie sprawności językowych:

- sprawność rozumienia ze słuchu,
- sprawność mówienia,
- sprawność czytania,
- sprawność pisanie.

6. Kryteria oceny ucznia w kl. I-III

1) Oceny bieżące i klasyfikacyjne

celujący (cel.) – 6

bardzo dobry (bdb.) – 5

dobry (db.) – 4

dostateczny (dst.) – 3

dopuszczający (dop.) – 2

niedostateczny (ndst.) – 1

2) Skala ocen prac klasowych

0% - 25% = 1

26 – 45 = 2

46 – 65 = 3

66 – 80 = 4

81 – 95 = 5

96 i powyżej = 6

3) Ocena prac pisemnych.

a) Dyktanda – powyżej 20 błędów ocena niedostateczna.

b) Streszczenie tekstu – brane są pod uwagę błędy ortograficzne, treść, zrozumienie tekstu.

c) Sprawdziany gramatyczne – brane są pod uwagę tylko błędy gramatyczne, błędy ortograficzne nie podlegają ocenie.

7. Wymagania edukacyjne

1) Treści

a) **Treści wykraczające** – wykraczające poza program i podręcznik.

b) **Treści dopełniające** – trudne do opanowania wiadomości i umiejętności, są rozwinięciem wymagań rozszerzających.

c) **Treści rozszerzające** – umiarkowanie trudne do opanowania wiadomości i umiejętności, ale nie niezbędne w dalszej nauce, poszerzają wymagania podstawowe.

d) **Treści podstawowe** – stosunkowo łatwe do opanowania wiadomości i umiejętności, niezbędne w dalszej nauce.

e) **Treści konieczne** – niezbędne wiadomości i umiejętności, bez których nie można kontynuować nauki.

2) Przedmiotowy system oceniania

Ocena celująca

Poziom wymagań wykraczających

Rozumienie mowy

Uczeń **rozumie**:

- sens dłuższego opowiadania,
- wypowiedź, która zawiera nowe wyrazy, potrafi ustalić ich znaczenie samodzielnie,
- treść tekstów, które zawierają około 5 % nowych wyrazów i potrafi ustalić ich znaczenie na podstawie kontekstu,
- treść ogłoszeń, informacji w prasie łemkowskiej i na łemkowskich imprezach.

Mówienie

Uczeń **potrafi**:

- poprawnie wymawiać wyrazy z samogłoskami „и-ы” i spółgłoskami „в, л, ґ” ,
- opowiedzieć o sobie, scharakteryzować siebie i inne osoby,
- odpowiedzieć na pytania dotyczące różnych sytuacji,
- opowiedzieć o własnych przeżyciach,
- opowiedzieć o aktualnych wydarzeniach,
- swobodnie prowadzić rozmowę,
- opowiedzieć treść przeczytanego tekstu.

Czytanie

Uczeń **potrafi**:

- poprawnie czytać wyrazy z samogłoskami „и-ы” i spółgłoskami „в, л, ґ” ,
- poprawnie przeczytać czytankę bez przygotowania,
- po jednorazowym (cichym) przeczytaniu tekstu określić jego tematykę,
- odczytać i zrozumieć napisy informacyjne na imprezach łemkowskich,
- recytować, czytać artystycznie utwory poetyckie,
- biegle korzystać ze słowników.

Pisanie

Uczeń **potrafi**:

- bezbłędnie napisać większość wyrazów z „ы”,
- poprawnie napisać życzenia okolicznościowe (święteczne, urodzinowe, imieninowe, na nową drogę życia itp.), gratulacje, kondolencje, zaproszenia, listy,
- napisać życiorys,
- napisać streszczenie tekstu,
- opisać porę roku, obiekt, osobę,
- opisać imprezę, zdarzenie itp. wyrażając własną opinię o tym,
- napisać plan opracowanego tekstu.

Z prac klasowych uczniów otrzymuje oceny celujące i bardzo dobre. Ponadto uczeń uczestniczy w konkursach językowych, w przygotowaniu imprez w języku łemkowskim na terenie szkoły, a także uczestniczy w imprezach dla dzieci i młodzieży poza szkołą, systematycznie i poprawnie uzupełnia teczkę „portfolio językowe” itd.

Ocena bardzo dobra

Poziom wymagań dopełniających

Rozumienie mowy

Uczeń **rozumie**:

- sens dłuższego opowiadania,
- wypowiedź, która zawiera nowe wyrazy, potrafi ustalić ich znaczenie samodzielnie,
- treść tekstów, które zawierają około 4 % nowych wyrazów i potrafi ustalić ich znaczenie na podstawie kontekstu,
- treść ogłoszeń, informacji w prasie łemkowskiej i na łemkowskich imprezach.

Mówienie

Uczeń **potrafi**:

- poprawnie wymawiać wyrazy z samogłoskami „и-ы” i spółgłoskami „в, л, ґ”,
- opowiedzieć o sobie, scharakteryzować siebie i inne osoby,
- odpowiedzieć na pytania dotyczące różnych sytuacji,
- opowiedzieć o własnych przeżyciach,
- opowiedzieć o aktualnych wydarzeniach,
- swobodnie prowadzić rozmowę ,
- opowiedzieć treść przeczytanego tekstu.

Czytanie

Uczeń **potrafi**:

- poprawnie czytać wyrazy z samogłoskami „и-ы” i spółgłoskami „в, л, ґ” ,
- poprawnie przeczytać czytankę bez przygotowania,
- po jednorazowym (cichym) przeczytaniu tekstu określić jego tematykę,
- odczytać i zrozumieć napisy informacyjne na imprezach łemkowskich,
- recytować, artystycznie czytać utwory poetyckie,
- biegle korzystać ze słowników.

Pisanie

Uczeń **potrafi**:

- bezbłędnie napisać najczęściej używane wyrazy z „ы”,
- poprawnie napisać życzenia okolicznościowe (święteczne, urodzinowe, imieninowe, na nową drogę życia itp.), gratulacje, kondolencje, zaproszenia, listy,
- napisać życiorys,
- napisać streszczenie tekstu,
- opisać porę roku, obiekt, osobę,
- opisać imprezę, zdarzenie itp. wyrażając własną opinię o tym,
- napisać plan opracowanego tekstu.

Z prac klasowych uczeń otrzymuje oceny bardzo dobre i dobre. Ponadto uczeń uczestniczy w konkursach językowych, (w przygotowaniu imprez w języku łemkowskim na terenie szkoły), a także imprezach dla dzieci i młodzieży poza szkołą, systematycznie i poprawnie uzupełnia teczkę „portfolio językowe” itd.

Ocena dobra

Poziom wymagań rozszerzających

Rozumienie mowy

Uczeń **rozumie**:

- sens krótkiego opowiadania,
- wypowiedź, która zawiera nowe wyrazy, potrafi ustalić znaczenie większości tych wyrazów,
- treść tekstów, które zawierają około 3 % nowych wyrazów i potrafi ustalić ich znaczenie na podstawie kontekstu,
- treść ogłoszeń, informacji w prasie lemkowej i na lemkowych imprezach.

Mówienie

Uczeń **potrafi**:

- poprawnie wymawiać najczęściej używane wyrazy z samogłoskami „и-ы” i spółgłoskami „б, л, ъ”,
- opowiedzieć o sobie, scharakteryzować siebie i inne osoby (wg wzoru),
- odpowiedzieć na pytania dotyczące różnych sytuacji,
- opowiedzieć o własnych przeżyciach (po przygotowaniu),
- opowiedzieć o aktualnych wydarzeniach,
- prowadzić rozmowę,
- opowiedzieć treść przeczytanego tekstu (korzystając z podtekstowych objaśnień).

Czytanie

Uczeń **potrafi**:

- poprawnie czytać najczęściej używane wyrazy z samogłoskami „и-ы” i spółgłoskami „б, л, ъ”,
- poprawnie przeczytać czytanek z przygotowaniem,
- po jednorazowym (cichym) przeczytaniu tekstu określić jego tematykę,
- odczytać i zrozumieć napisy informacyjne na imprezach lemkowych,
- recytować, czytać artystycznie utwory poetyckie,
- korzystać ze słowników.

Pisanie

Uczeń **potrafi**:

(w miarę potrzeby korzystając ze słownika)

- pisać najczęściej używane wyrazy z „ы”,
- poprawnie napisać życzenia okolicznościowe (święteczne, urodzinowe, imieninowe, na nową drogę życia itp.), gratulacje, kondolencje, zaproszenia, listy,
- napisać życiorys,
- napisać streszczenie tekstu,
- opisać porę roku, obiekt, osobę,
- opisać imprezę, zdarzenie itp. wyrażając własną opinię o tym,
- napisać plan opracowanego tekstu.

Z prac klasowych uczniów otrzymuje oceny dobre i dostateczne. Ponadto uczeń uczestniczy

w konkursach językowych, (w przygotowaniu imprez w języku łemkowskim na terenie szkoły), a także imprezach dla dzieci i młodzieży poza szkołą, systematycznie i poprawnie uzupełnia teczkę „portfolio językowe” itd.

Ocena dostateczna

Poziom wymagań podstawowych

Rozumienie mowy

Uczeń **rozumie**:

- ogólny sens krótkiego opowiadania,
- wypowiedź, która zawiera nowe wyrazy, potrafi ustalić znaczenie większości tych wyrazów,
- treść tekstów, które zawierają około 2 % nowych wyrazów i potrafi ustalić ich znaczenie na podstawie kontekstu,
- treść ogłoszeń, informacji często spotykanych w prasie łemkowskiej i na łemkowskich imprezach.

Mówienie

Uczeń **potrafi**:

- poprawnie wymawiać często używane wyrazy z samogłoskami „и-ы” i spółgłoskami „В, Л, Ї”,
- opowiedzieć o sobie, scharakteryzować siebie i inne osoby (wg wzoru),
- odpowiedzieć na pytania dotyczące różnych sytuacji,
- opowiedzieć o własnych przeżyciach (po przygotowaniu),
- opowiedzieć o aktualnych wydarzeniach,
- prowadzić rozmowę dotyczącą życia codziennego,
- opowiedzieć treść przeczytanego tekstu (korzystając z podtekstowych objaśnień).

Czytanie

Uczeń **potrafi**:

- poprawnie czytać często używane wyrazy z samogłoskami „и-ы” i spółgłoskami „В, Л, Ї”,
- poprawnie przeczytać czytankę po przygotowaniu,
- po jednorazowym (cichym) przeczytaniu tekstu ogólnie określić jego tematykę,
- odczytać i zrozumieć napisy informacyjne często spotykane na imprezach łemkowskich,
- czytać w miarę poprawnie utwory poetyckie po przygotowaniu, - korzystać ze słowników.

Pisanie

Uczeń **potrafi**:

- pisać poprawnie często używane wyrazy z „Ы”,
- poprawnie napisać życzenia okolicznościowe (święteczne, urodzinowe, imieninowe, na nową drogę życia itp.), gratulacje, kondolencje, zaproszenia, listy (w razie potrzeby korzystając ze wzoru),
- napisać życiorys (w razie potrzeby przy pomocy wzoru),

- napisać streszczenie tekstu (po przygotowaniu),
- opisać porę roku, obiekt, osobę (wg wzoru),
- opisać imprezę, zdarzenie itp. (po przygotowaniu),
- napisać plan opracowanego tekstu (po przygotowaniu).

Z prac klasowych uczniów otrzymuje oceny dostateczne i dopuszczające. Ponadto uczeń uczestniczy w konkursach językowych (w przygotowaniu imprez w języku łemkowskim na terenie szkoły), a także imprezach dla dzieci i młodzieży poza szkołą.

Ocena dopuszczająca

Poziom wymagań koniecznych

Rozumienie mowy

Uczeń **rozumie**:

- sens krótkiego i prostego opowiadania,
- wypowiedź, która zawiera 1-2 nowych wyrazów, potrafi ustalić ich znaczenie przy pomocy słownika,
- treść tekstów, które zawierają około 1 % nowych wyrazów i potrafi ustalić ich znaczenie na podstawie kontekstu,
- treść podstawowych ogłoszeń, informacji w prasie łemkowskiej i na łemkowskich imprezach.

Mówienie

Uczeń **potrafi**:

- wymawiać w miarę poprawnie niektóre wyrazy z samogłoskami „и-ы” i spółgłoskami „в, л, ѣ”,
- opowiedzieć o sobie, scharakteryzować siebie i inne osoby (wg wzoru),
- odpowiedzieć w miarę poprawnie na pytania dotyczące różnych sytuacji,
- opowiedzieć o własnych przeżyciach (po przygotowaniu),
- opowiedzieć o aktualnych wydarzeniach (z pomocą nauczyciela lub ucznia),
- prowadzić rozmowę na temat życia codziennego,
- opowiedzieć treść przeczytanego tekstu (po przygotowaniu i korzystając z podtekstowych objaśnień).

Czytanie

Uczeń **potrafi**:

- poprawnie czytać najczęściej używane wyrazy z samogłoskami „и-ы” i spółgłoskami „в, л, ѣ”,
- poprawnie przeczytać czytankę (po przygotowaniu),
- po jednorazowym (cichym) przeczytaniu tekstu określić główną jego tematykę,
- odczytać i zrozumieć proste napisy informacyjne na imprezach łemkowskich,
- czytać w miarę artystycznie utwory poetyckie (po przygotowaniu),
- korzystać ze słowników.

Pisanie

Uczeń potrafi:

- pisać najczęściej używane wyrazy z „ы” (niekiedy z pomocą słownika),
- poprawnie napisać życzenia okolicznościowe (święteczne, urodzinowe, imieninowe, na nową drogę życia itp.), gratulacje, kondolencje, zaproszenia, listy (wg wzoru),
- napisać życiorys (wg wzoru),
- napisać streszczenie tekstu (po przygotowaniu),
- opisać porę roku, obiekt, osobę (wg wzoru),
- opisać imprezę, zdarzenie itp. (po przygotowaniu),
- napisać plan opracowanego tekstu (po przygotowaniu).

Z prac klasowych uczeń otrzymuje oceny dopuszczające, czasem niedostateczne. Ponadto uczeń uczestniczy w imprezach łemkowskich między innymi na terenie szkoły i w imprezach dla dzieci i młodzieży poza szkołą.

Ocena niedostateczna

Rozumienie mowy

Uczeń nie rozumie:

- poleceń nauczyciela,
- prostej typowej wypowiedzi,
- sensu dłuższej wypowiedzi,
- prostej informacji, komunikatu,
- prostego fragmentu tekstu (opracowanego na lekcji).

Mówienie

Uczeń nie potrafi:

- opowiedzieć o sobie, scharakteryzować siebie i innych osób (wg wzoru),
- odpowiedzieć na proste pytania dotyczące różnych sytuacji,
- opowiedzieć o własnych przeżyciach (po przygotowaniu),
- opowiedzieć o aktualnych wydarzeniach (z pomocą nauczyciela lub ucznia),
- prowadzić rozmowę na podany, przygotowany temat,
- opowiedzieć treść przeczytanego tekstu (po przygotowaniu i korzystaniu z podtekstowych objaśnień).

Czytanie

Uczeń nie potrafi:

- przeczytać prostych wyrazów, myli litery (cyrylicę z literami łacińskimi),
- przeczytać opracowanego tekstu,
- po jednorazowym (cichym) przeczytaniu tekstu określić główną jego tematykę,
- odczytać i zrozumieć prostych napisów informacyjnych na imprezach łemkowskich.

Pisanie

Uczeń nie potrafi:

- transponować tekstu drukowanego na pisany,
- napisać ze słuchu prostych wyrazów, myli litery (cyrylicę z literami łacińskimi),
- napisać życiorysu (wg wzoru),

- napisać streszczenia tekstu (po przygotowaniu),
- opisać porę roku, obiekt, osobę (wg wzoru),
- opisać imprezę, zdarzenie itp. (po przygotowaniu),
- napisać plan opracowanego tekstu (po przygotowaniu).

Ponadto uczeń:

- nie uważa na lekcjach i nie reaguje na uwagi nauczyciela,
- opuszcza dużo lekcji (przeważnie bez powodu),
- nie prowadzi systematycznie zeszytu przedmiotowego,
- nie wszystkie notatki przepisuje z tablicy lub ćwiczenia z podręcznika,
- nie odrabia zadań domowych,
- nie pisze prac kontrolnych,
- nie uczestniczy w imprezach łemkowskich,
- nie chce skorzystać z szans poprawy.

8. Dokumentowanie osiągnięć uczniów

- 1) Osiągnięcia uczniów są odnotowywane na bieżąco w dzienniku zajęć dodatkowych, a przed wywiadówką (zebraniem wywiadowczym) przepisywane do dziennika lekcyjnego.
- 2) Ocena okresowa składa się z ocen cząstkowych za następujące umiejętności:
  - a) odpowiedzi ustne takie jak: opowiadanie spontaniczne (codzienne życie ucznia - dom, szkoła), dialog przygotowany i spontaniczny, opowiadanie treści ilustracji, opowiadanie tekstu, recytacja wiersza lub fragmentu tekstu,
  - b) czytanie – poprawne czytanie tekstu (po przećwiczeniu w domu lub na lekcji), brana jest pod uwagę płynność i poprawna wymowa samogłosek (szczególnie „ы –и”) i spółgłosek („л, в, н”), interpunkcja oraz intonacja zdań (ze względu na cel wypowiedzi),
  - c) pisanie – estetyka, poprawne pisanie i łączenie liter,
  - d) zeszyt – jak wyżej oraz uzupełnianie braków z powodu nieobecności na lekcji,
  - e) prace pisemne – dyktanda, testy, kartkówki (odmiany, rozpoznawanie części mowy i zdania, życzenia itp.),
  - f) aktywność ucznia na lekcji,
  - g) praca samodzielna oraz aktywny udział w przygotowaniu imprez związanych z dziedzictwem kulturowym Łemków.

9. Zasady wglądu uczniów i rodziców w oceny

- 1) Jawność ocen.
- 2) Udzielanie wszelkich wyjaśnień odnośnie wystawionej oceny.
- 3) Zapoznanie uczniów i rodziców z pozytywnymi ocenami końcowymi (na 2 tygodnie przed radą klasyfikacyjną, z niedostatecznymi na miesiąc).

10. Poprawa ocen

- 1) Uczeń ma prawo poprawić swą ocenę z odpowiedzi ustnej i pisemnej (test, kartkówka) w terminie 2 tygodni od uzyskania informacji o wysokości oceny. Termin wyznacza

nauczyciel.

- 2) W dzienniku wpisujemy dwie oceny, nawet jeśli z poprawy uczeń uzyskał ocenę również niską.
- 3) W razie nieobecności ucznia na sprawdzianie, umawia się z nauczycielem, by napisać go w stosownym terminie.

11. Harmonogram – kartkówki, dyktanda, testy (sprawdziany), prace klasowe

- 1) Kartkówki – niezapowiedziane, krótkie (10-15 min) z ostatnich trzech lekcji (1-2 w miesiącu) z leksyki, gramatyki.
- 2) Dyktanda – zapowiedziane tydzień przed, po powtórzeniu zasad ortograficznych, 1- 3 w semestrze.
- 3) Testy (sprawdziany) – zapowiedziane tydzień przed , po powtórzeniu i utrwaleniu materiału, 1- 2 w semestrze.
- 4) Prace klasowe – zapowiedziane tydzień przed, po powtórzeniu i utrwaleniu materiału, streszczenia, plany, opowiadania, opisy, charakterystyki, 1 – 2 w semestrze.

Kryteria oceniania uczniów z języka łemkowskiego w kl.I gimnazjum według podręcznika M. Chomiak „Лемківський язык. Основний курс”.

Język łemkowski (cyrylica) – głośne czytanie 5-6 pkt.
(Języki obce z alfabetem łacińskim – głośne czytanie 2-3 pkt.).

Rozumienie

tekstu wysłuchanego (z 1-2 rzadko używanymi wyrazami) – 2 pkt,
tekstu czytanego samodzielnie (z 1-2 rzadko używanymi wyrazami) – 1 pkt..

Czytanie głośne (cyrylica), np.:

ocena dobra za czytanie prawidłowe, lecz 2-3 błędy w wymowie, tempo czytania zbyt wolne, mało płynne - 4 pkt.

Mówienie

Wypowiedzi ustne, dialogi – 2-3 pkt.

Recytacja

Wiersze, piosenki, przysłowia, anegdoty opanowane pamięciowo – 4-5 pkt.

Pisanie ze słuchu (cyrylica) – 5-6 pkt.

Aktywność na lekcjach – 5 plusów = ocena bardzo dobra.

Tłumaczenie z języka polskiego na język łemkowski (ustnie) – 3-4 pkt.

Tłumaczenie z języka polskiego na język łemkowski (pisemnie) – 5-6 pkt.

Tłumaczenie z języka łemkowskiego na polski (ustnie) – 1-2 pkt.

Zeszyt - staranne i systematyczne prowadzenie zeszytu – 4-5 pkt.

Zadania domowe – 4-6 pkt.

rozdział podręcznika	Umiejętności	Punkty
1.	-transponuje wyrazy (cyrylica) drukowane na pisane z literami Аа, Мм, Оо, Ее, Іі, Дд, -czyta wyrazy z tymi literami, -zdania pytające czyta z poprawną intonacją, -tłumaczy zdania z języka polskiego na język łemkowski – ćwic. 5, s. 8, -rozumie homonimy ім (місценазйвник, даючий, єдн.ч.исло - zaimek, cel.l.poj.), ім (часослово, 1 особа, теперишн. час - czasownik, 1 os. l.p. cz.terażn.), сад (назйвник), сад (часослово – розказовий спойб), -dzieli wyrazy na sylaby, -opisuje ilustracje, -rozwiązuje krzyżówkę, -układa krzyżówkę lub rebus.	1 4 4 6 5 1 6 4 5
2.	-transponuje wyrazy drukowane na pisane z literami Кк, Сс, Тт , -rozpoznaje je w wyrazach, -czyta wyrazy z tymi literami, -czyta zdania pytające, -tłumaczy zdania pytające z języka polskiego na łemkowski, -rozwiązuje krzyżówkę.	1 2 5 5 6 4
3.	-transponuje wyrazy drukowane na pisane z literami Іи, Ъы, Ъб, Нн, -rozpoznaje je w wyrazach, -poprawnie wymawia i czyta wyrazy z „и-ы”, -zna synonimy zaimków (сес, нон), -poprawnie pisze wyrazy z „и-ы” – ćwic. 12, s. 14, -tłumaczy zdania z polskiego na łemkowski – ćwic. 11, s.14, -rozwiązuje krzyżówkę.	1 2 6 6 6 6 4
4.	-transponuje wyrazy drukowane na pisane z literami Вв, Лл, Уу, Ъй й, -rozpoznaje je w wyrazach, -poprawnie wymawia oraz czyta sylaby i wyrazy z „л, в”, -tłumaczy zdania z polskiego na łemkowski, -zna formę grzecznościową – двоїня, -rozwiązuje krzyżówkę, -układa krzyżówkę lub rebus.	1 2 6 6 4 4 5
5.	-transponuje wyrazy drukowane na pisane z literami Гг, Гг, Рр, Пп, Шш, -rozpoznaje je w wyrazach, -czyta tekst, -zna leksykę tego paragrafu, -zna nazwy liter, -odpowiada na pytania, -tłumaczy zdania z polskiego na łemkowski, -zna i stosuje odmiany czasowników I koniugacji – писати, нести, -układa pytania do zdań z wyróżnionymi wyrazami, -pisze ze słuchu, -opisuje ilustrację (ustnie), -układa dialog wg wzoru, - rozwiązuje krzyżówkę.	1 2 5 2 4 4 6 3 3 6 6 3 4

rozdział podręcznika	Umiejętności	Punkty
6.	-transponuje wyrazy drukowane na pisane z literami Зз, Жж, Фф, Хх, -rozpoznaje je w wyrazach, -czyta zdania pytające z poprawną intonacją, -zna słownictwo do tekstu, -odpowiada na pytania do tekstu, -potrafi napisać parę wyrazów z „Ы po „Ж”, -potrafi ułożyć dialog wg wzoru, -potrafi ułożyć pytania do odpowiedzi, -tłumaczy zdania z języka polskiego na język łemkowski (ćw.10/27), -zna i stosuje czasownik II koniugacji w różnych osobach cz.t.- носити, -rozwiązuje krzyżówkę.	1 2 5 3 2 5 2 3 5 4 3
7.	-transponuje wyrazy drukowane na pisane z literami Єє, Яя, Юю, -rozpoznaje je w wyrazach, -czyta tekst, -zna leksykę do tekstu, -odpowiada na pytania do tekstu, -poprawnie wymawia є, я, ю na początku wyrazu, po samogłosce i po spółgłosce, -zna zasady akcentowania, -zna i stosuje czasowniki w czasie przeszłym z wariantami, -pisze ze słuchu.	1 2 4 3 2 3 2 4 6
8.	-transponuje wyrazy drukowane na pisane z literami Щщ, Чч, Цц, -rozpoznaje je w wyrazach, -zna homonimy, -poprawnie wymawia i pisze „Ы - и” po „ш, щ, ж, ц” i innych spółgłoskach, -zna odmianę i stosuje czasowniki III koniugacji w cz.t. – чытати, жмыкати, -zna i stosuje podstawowe zasady ortograficzne.	1 2 3 6 5 6
9.	-transponuje wyrazy drukowane na pisane z miękkim znakiem (ь) i twardym znakiem (ъ), -rozpoznaje je w wyrazach, -zna funkcje i pisownię obu znaków, -potrafi uzupełnić i przeczytać dialog, -potrafi ułożyć krzyżówkę do podanego hasła.	1 2 5 4 4
10.	- uczeń opowiada o święcie 11 listopada, -zna i stosuje odmiany czasowników „одобрати, оддати, дати” w czasie przyszłym prostym, -potrafi przetłumaczyć zdania z tymi czasownikami na język polski, -potrafi ułożyć krzyżówkę do podanego hasła.	5 5 2 4
11.	-opowiada o sobie używając czasowników w czasie teraźniejszym -zna i stosuje pisownię dużej litery, -zna i stosuje czasownik „глядати” w czasie przyszłym złożonym, -potrafi ułożyć krzyżówkę do podanego hasła.	5 6 5 4
12.	-zna historię cyrylicy i potrafi ją znaleźć w Internecie, -zna alfabet i nazwy liter, -zna podobieństwa niektórych liter do polskich odpowiedników, -podaje wyrazy do poszczególnych liter alfabetu, -zna dwuznaki, -zna sposoby zmiękczenia spółgłosek.	3 4 4 2 2 6

rozdział podręcznika	Umiejętności	Punkty
13.	-zna i stosuje czas teraźniejszy czasowników I-III koniugacji, -zna nazwy przypadków, -odmienia rzeczowniki I deklinacji r.ż. zakończone na –a, –я.	5 5 6
14.	-zna i stosuje formy grzecznościowe, powitania, pożegnania, przepraszanie, prośby, propozycje, -uzupełnia ćwiczenia w komputerze.	1 1 1 2 5 5
15.	-przeczyta tekst w Internecie o łemkowskich obrzędach bożonarodzeniowych i opowie je po łemkowsku, -potrafi złożyć życzenia z okazji świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku (ustnie), pisemnie, -zna życzenia kolędnicze, -zna kolędy (1-3), -zna 1-2 przepisy na przygotowanie łemkowskich potraw wigilijnych.	4 2 5 2 4 3
16.	Test leksykalny (s. 85-86)	65
17.	-potrafi policzyć 1-100, -potrafi zapisać liczebniki od 1- 100.	3 6
18.	-zna słownictwo do tematu „Rodzina”, -potrafi opowiedzieć o swojej rodzinie, -potrafi ułożyć dialog na ten temat, -zna odmiany rzeczowników II deklinacji (сын, няньо, онашко), -potrafi porozmawiać o rodzinie.	2 5 5 6 3
19.	-zna popularne łemkowskie imiona i ich polskie ekwiwalenty, -potrafi je zapisać, -zna wymiany samogłosek i spółgłosek w 12 wyrazach, -rozpoznaje rodzaj i liczbę rzeczowników, -zna odmianę rzeczowników rodzaju nijakiego (село, поле), -zna drzewo genealogiczne swojej rodziny (do czwartego pokolenia), -uzupełnia ćwiczenia w komputerze.	5 6 6 4 4 4 5
20.	-potrafi nazwać zawody i zainteresowania, -prowadzi rozmowę na ten temat, -potrafi je zapisać, -zna końcówki I-III koniugacji (тяти, вчыти, гварити) i poprawnie je używa, -potrafi opowiedzieć o zawodach i zainteresowaniach swojej rodziny.	4 3 6 6 5
21.	-zna słownictwo do tematów „szkoła”, „klasa”, -potrafi opisać swoją szkołę i klasę (ustnie), -potrafi opisać swoją szkołę i klasę (pisemnie), -potrafi artystycznie przeczytać dwa wiersze, -poprawnie używa czasowniki w czasie teraźniejszym, -zna nazwy przedmiotów, -potrafi je poprawnie zapisać, -zna anegdoty szkolne i przysłowia związane z nauką, -potrafi ułożyć krzyżówkę do hasła, -potrafi rozmawiać o szkole.	4 2 6 6 2 2 6 4 6 3

rozdział podręcznika	Umiejętności	Punkty
22.	-rozumie teksty związane z porami roku, -nazywa pory roku, -potrafi opisać pory roku (ustnie), -potrafi opisać pory roku (pisemnie), -zna nazwy kolorów, -artystycznie czyta wiersze, -zna przysłowia związane z porami roku, -rozpoznaje w wierszu czasowniki w cz.t. i przeszłym, -rozpoznaje w tekście przymiotniki, -zna nazwy miesięcy i dni tygodnia, -potrafi je napisać, -potrafi rozmawiać na tematy związane z porami roku.	2 2 3 6 3 5 6 2 1 2 6 4
23.	-określa godziny (pełne), -potrafi je zapisać, -określa godziny z minutami, -potrafi je zapisać, -rozmawia o czynnościach codziennych używając nazw godzin.	1 4 2 6 3
24.	-tekst z Internetu o łemkowskiej Wielkanocy potrafi opowiedzieć po łemkowsku, -rozumie tekst o zwyczajach wielkanocnych, -potrafi złożyć życzenia z okazji świąt Wielkanocnych (ustnie), -potrafi je napisać, -zna zwyczaje i obrzędy związane ze świętami (Niedziela, Palmowa, Wielkanoc, Zielone Świąta), -maluje pisanki (techniką woskową).	4 1 2 5 3 5
25.	-zna słownictwo do tematu „Mój dom”, -opisze swój dom (ustnie), -prowadzi rozmowę na ten temat, -opisze swój dom (pisemnie), -potrafi dobrać antonimy do podanych przymiotników, -uzupełnia ćwiczenia w komputerze.	5 4 3 6 4 5
26	-zna nazwy majowych świąt państwowych, -potrafi je napisać, -czyta artystycznie fragmenty wierszy, -tłumaczy z języka polskiego na język łemkowski (ustnie), -tłumaczy z języka polskiego na język łemkowski (pisemnie).	3 6 5 3 6
27.	-zna nazwy drzew, krzewów i potrafi je zapisać, -odmienia rzeczowniki z przymiotnikami (r.ż., r.m., r.n.), -zna nazwy ziół i potrafi je zapisać, -odmienia zaimek „cec” (r.ż., r.m., r.n.) -zna nazwy grzybów, jarzyn, owoców i potrafi je zapisać, -potrafi tworzyć formy rzeczowników l.p. od l.mn. (nazwy jarzyn).	5 4 6 5 6 3
28.	-opowiada o zdrowym odżywianiu i szkodliwości używek itp., -zna nazwy części ciała ludzkiego (podstawowe) i potrafi je zapisać, -odmienia rzeczowniki III deklinacji (w zdaniach), -zna i stosuje zasady interpunkcji, -rozwiązuje ćwiczenia gramatyczne i ortograficzne w komputerze.	4 5 5 3 4

rozdział podręcznika	Umiejętności	Punkty
29.	-zna nazwy zwierząt, ptaków i potrafi je zapisać, -odmienia rzeczowniki IV deklinacji (w zdaniach), -zna słowa piosenki, -potrafi ją zaśpiewać, -pisze ze słuchu.	6 4 2 6 6
30.	-tekst w Internecie o łemkowskich sobótkach potrafi opowiedzieć po łemkowsku, -opowiada o dawnych zwyczajach Sobótkowych (wg podręcznika), -zna pisownię „He” z czasownikami, -potrafi ułożyć krzyżówkę do podanego hasła.	5 2 2 5
31.	-opowiada o wakacyjnych planach (w czasie przyszłym), -zamienia czas teraźniejszy na przyszły, -opowiada o sobie.	3 3 2

Kl. II

według podręcznika M. Chomiak, *Język łemkowski. Część II dla gimnazjum*

rozdział podręcznika	Umiejętności	Punkty
1.	-opowiada o sobie i swoich wakacjach, -potrafi pytać i odpowiadać na te tematy, -potrafi napisać o sobie i swoich wakacjach, -zna przymyki i odpowiednio stosuje je z rzeczownikami, przymiotnikami, zaimkami, liczebnikami.	5 5 6 4
2.	-potrafi opisać jesień (ustnie), -potrafi prowadzić dialog na ten temat, -potrafi opisać jesień (pisemnie), -zna parę przysłów o jesieni i potrafi je przetłumaczyć na język polski, -artystycznie czyta wiersze o jesieni, -zna odmiany przymiotników, -stopniuje przymiotniki, -potrafi ułożyć krzyżówkę do hasła „ocin”.	5 5 6 4 5 4 5 2
3.	-potrafi opowiedzieć o życiu i twórczości Павла Русина, -zna słownictwo związane z tematem, -rozumie treść wiersza, -czyta artystycznie wiersz, -rozpoznaje części mowy w tekście, -opowiada o życiu i twórczości Ваня Гунянки, -rozumie treść wiersza, -czyta artystycznie fragment utworu, -zna słownictwo związane z tematem, -potrafi opisać życie bohatera utworu (ustnie), -potrafi opisać życie bohatera utworu (pisemnie), -opowiada o życiu i twórczości Ваня Русенка, -potrafi napisać o życiu i twórczości poety, -wypisze z tekstu rzeczowniki, czasowniki i przymiotniki.	5 4 3 5 4 5 2 5 4 6 5 6 2

rozdział podręcznika	Umiejętności	Punkty
4.	-zna nazwy podstawowych prac domowych, -odmienia te nazwy we wszystkich czasach, -opowiada o pracach domowych, -potrafi rozmawiać na ten temat, -zna nazwy naczyń, -pisze opowiadanie na temat „Моя хыжа” (wg planu), -rozwiązuje ćwiczenia w komputerze.	3 4 5 5 4 6 5
5.	-zna nazwy i przepisy potraw łemkowskich, -tworzy od bezokoliczników tryb rozkazujący (w l.p. i l.mn.), -czyta artystycznie wierszyki o dawnych pracach domowych, -rozpoznaje czasowniki dokonane i niedokonane, -zna dawne przysłowia i wróżby związane z jedzeniem itp., -5 wybranych potrafi napisać z pamięci, -pisze poprawnie czasowniki z „и” , „ы”.	5 2 4 3 5 6 6
6.	-powtórzeniowa praca pisemna	37
7.	-uczeń opowiada o swojej szkole i klasie, -opisuje swoją szkołę i klasę, -potrafi prowadzić rozmowę na ten temat, -zna nazwy czynności ucznia na lekcji, -używa je w różnych formach i czasach, -zna nazwy czynności nauczyciela na lekcji, -zna humory i przysłowia o szkole, -zna końcówki l.p. i mn. (w mianowniku i dopełniaczu) nazw pracowników szkoły, -rozumie treść wiersza, -czyta artystycznie wiersz, -rozpoznaje czasowniki w czasie przyszłym prostym i złożonym.	5 6 5 4 3 4 5 4 3 5 3
8.	-opowiada o formach wypoczynku, -prowadzi rozmowę na ten temat, -napisze o swoim wypoczynku, -odkryje przesłanie autorki wiersza, -czyta artystycznie wiersz, -wypisuje z tekstu zaimki, przysłowki i liczebniki.	5 6 5 3 5 2
9.	-rozumie tekst o profilaktyce, -potrafi go przeczytać, -opowiada o działaniach i środkach stosowanych w celu zapobiegania chorobom, -ułoży dialog na ten temat, -zna słownictwo dotyczące części ciała ludzkiego, -potrafi go zapisać, -czyta artystycznie teksty, -zna przysłowki miejsca, czasu, sposobu i potrafi je zapisać, -zna przysłowia itp. o zdrowiu.	3 5 5 5 4 6 6 6 5

rozdział podręcznika	Umiejętności	Punkty
10.	-rozumie tekst o dawnych pracach i zwyczajach zimowych,	3
	-opowiada o dawnych pracach i zwyczajach zimowych (wg podręcznika),	4
	-opowiada po łemkowsku tekst przeczytany w Internecie o łemkowskim Bożym Narodzeniu ,	6
	-potrafi napisać życzenia z okazji świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku,	6
	-zna życzenia kolędnicze,	5
	-czyta artystycznie fragment sztuki scenicznej i wiersze,	3
	-zna kolędy,	5
	-śpiewa je,	6
	-zna dawne zwyczaje i wróżby związane z Bożym Narodzeniem.	5
11.	-opowiada o planach na ferie zimowe,	5
	-rozmawia na ten temat,	5
	-potrafi napisać o swoich planach na ferie zimowe,	6
	-rozumie treść wierszy,	3
	-czyta je artystycznie,	6
	-zna i stosuje zasady pisowni nazw kontynentów, państw, miast i ich mieszkańców, -zna nieodmierne części mowy,	6
	-zna przysłowia, humory i wróżby dotyczące podróży.	4
		3
12.	-opowiada o zimie w górach,	5
	-czyta artystycznie wiersz,	6
	-zna nazwy i przykłady łemkowskich części mowy,	3
	-rozpoznaje je w tekście,	4
	-uzupełnia ćwiczenia w komputerze.	5
13.	-tekst z Internetu opowiada po łemkowsku,	5
	-zna słownictwo do tematu Beskid Niski (m.innymi nazwy drzew, krzewów, grzybów, owoców leśnych, zwierząt, ryb, zbóż, jarzyn, ziół, kwiatów),	6
	-opowiada o klimacie i bogactwach naturalnych,	5
	-czyta tekst,	6
	-artystycznie czyta wiersze,	6
	-zna zasady ortograficzne i stosuje je.	6
14.	-opowiada o górze Zielarce,	4
	-potrafi opisać górę Zielarkę (pisemnie),	6
	-zna zasady ortograficzne i stosuje je.	6
15.	-tekst z Internetu opowiada po łemkowsku,	5
	-czyta tekst (bez przygotowania),	6
	-czyta tekst (z przygotowaniem),	4
	-opowiada o wsi,	4
	-zna pisownię końcówek dopełniacza w l.mn.	4
16.	-czyta artystycznie wierszowaną bajkę,	6
	-zna i stosuje pisownię końcówek dopełniacza –ів, -ив w l.mn.,	5
	-rozpoznaje zdania ze względu na cel wypowiedzi,	2
	-rozpoznaje zdania ze względu na budowę.	5

rozdział podręcznika	Umiejętności	Punkty
17.	-czyta artystycznie wiersz, -zna słownictwo podtekstowe, -zna nazwy ptaków, -rozwiązuje ćwiczenia podtekstowe, -rozumie tekst o gatunkach ptaków, -rozpoznaje zdania pojedyncze, -zna rodzaje podmiotów i orzeczeń, -uzupełnia ćwiczenia w komputerze.	6 2 3 3 1 2 5 5
18.	-ćwiczenia kontrolne (rozdział 12-17) -I -II -III -IV -V -VI -VII	10 20 8 5 5 5 13
19.	-rozumie tekst (czytanie ciche), -odpowiada na pytania, -potrafi napisać życzenia z różnych okazji, -potrafi napisać list, -rozpoznaje drugorzędne części zdania pojedynczego, -zna rodzaje okoliczników, -rozwiązuje ćwiczenia, -powie 1-2 anegdoty, -uzupełnia ćwiczenia w komputerze.	1 2 6 6 5 5 5 2 5
20.	-informacje przeczytane w Internecie o łemkowskich naukowcach opowiada po łemkowsku, -rozumie tekst w podręczniku (po cichym przeczytaniu), -czyta płynnie, -odpowiada na pytania podtekstowe, -zna i opowie anegdotę, -zrobi logiczny rozbiór zdania.	4 2 5 4 3 4
21.	-tekst z Internetu o łemkowskiej Wielkanocy opowiada po łemkowsku, -czyta płynnie, -rozumie teksty podręcznikowe, -pisze życzenia świąteczne, -opowiada o Zielonych Świątach.	4 5 2 6 3
22.	-ćwiczenia kontrolne 1 2 3 4 5 6	55 15 10 5 5 31
23.	-rozumie teksty (podręcznik), -opowiada o świątach majowych, -nazwy konstytucji z języka łemkowskiego tłumaczy na język polski.	1 3 2

rozdział podręcznika	Umiejętności	Punkty
24.	-czyta artystycznie wiersz, -opowiada jego treść, -pisze charakterystykę mamy lub taty, -tłumaczy z języka polskiego na język łemkowski.	4 2 6 6
25.	-tekst o łemkowskich Sobótkach z Internetu opowiada po łemkowsku, -czyta głośno tekst podręcznikowy, -rozumie treść wierszyków sobótkowych, -opowiada treść tekstu z podręcznika, -tłumaczy z języka polskiego na język łemkowski.	3 5 1 3 6

Rozdział V

Scenariusze imprez i wycieczek (propozycje)

Łemkowskie tradycje i zwyczaje bożonarodzeniowe

Kolędowanie

Cele ogólne:

- podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji i zwyczajów bożonarodzeniowych,
- kultywowanie tradycji kolędowania,
- kształtowanie umiejętności prezentowania własnych talentów,
- uwrażliwianie na estetykę.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- potrafi płynnie przeczytać tekst (informacje o dawnych zwyczajach kolędowania),
- umie wygłaszać tekst z pamięci (życzenia kolędników dla gospodarzy),
- potrafi zaśpiewać teksty kolęd z pamięci (4),
- potrafi zagrać na instrumencie (skrzypce) kolędy (2),
- potrafi w skupieniu wysłuchać prezentacji artystycznych innych grup kolędniczych,
- zna i stosuje zasady kulturalnego zachowania się w obecności publiczności,
- potrafi wykonać, przygotować lub zorganizować rekwizyty potrzebne w czasie kolędowania,
- potrafi współdziałać w grupie.

Metody pracy:

- słowna: rozmowa, prezentacja artystyczna,
- działania praktyczne.

Formy pracy:

- zbiorowa,
- indywidualna,
- grupowa.

Środki dydaktyczne:

Magnetofon, nagrania kolęd, teksty, skrzypce, dzwonek, gwiazda, berła, korony, stroje przebierańców - postacie: królowie, pasterze, aniołki, diabełek, „gazdynie”, „gazdowie” w strojach łemkowskich itd.

Program

1. Kolęda (gra na skrzypcach lub śpiew) „Дивная новина”.
2. Tekst o dawnych zwyczajach kolędowania (Од Велии до Щедрого Вечера).
3. Kolęda „Во Вифлеємі нині новина” (śpiew).
4. Życzenia (5 ind. i chór).
5. Kolęda „Бог ся раждає” (śpiew).
6. Życzenia (3).
7. Kolęda „В глибокій долині” (śpiew).
8. Tekst o dawnych zwyczajach „Щедрого Вечера”.
9. Szczedrówka (Щедровка).
10. Szczedrówka (Щедровка) „Ладо, Ладо. Все на світі радо”.
11. Recytacja lub śpiew (Деклямація або спів) „Щедрий вечер”.

12. Szczedrywka (Щедривка зо села Барвінок)
13. Gra na skrzypcach (гра на гушлях) - коляда „Скинїя златая” lub szczedrywka.
14. Życzenia (Вінчування щедраків - 4).
15. Podziękowanie (Подякування за коляду).

Ad1. Гра на гушлях – коляда „Дивная новина” (або сьпів).

Ad 2. Tekst o dawnych zwyczajach kołędowania (Од Велиї до Щедрого Вечера).

Од Велиї до Йордану колядували хлопці, парибкы і старшы мужове. До колядуваня рыхтували ся юж в часі риствяного посту. По селі ходило пару груп колядників і каждая мала вызначений терен. На колядника повідано тіж полазник. Колядники ходили переважні зо зьвіздом зробленим з решета. Было оклиєне кольоровом бібулом, паперйом, котрий напуццано олійом. В середині сьвітила ся сьвїчка. Зараз по вечери колядники зышли ся в єдний хыжи, брали дзвоник і зачынали колядуваня.

Часом ходило в групі і десятеро, был Ірод, цари, пастыры, Ангел, жолнір, Жыд, а тіж смерт і диавол, котры одограли коротку сцену з вертепу.

На переді групи ішол колядник з дзвонком. Під виглядом хыжы дзвонит, а пак зьвідує ся: „Можна Христа славити!?” З хыжы чути одповід: „Можна, можна”.

Колядники підходили під вигляд, обертали зьвізду і сьпівали 2-3 коляды.

По засьпіваню коляд ішчы раз задзеленкали дзвонком, товды вышол ґазда і дал колядникам грошы або зерно в коритяти, а ґаздыня вынесла полазники (малы хлібки, печены для полазників).

По отриманю дарунків колядники зачынали вінчувати.

Ad 3. Сьпів - „Во Вифлеємі нині новина”

Во Вифлеємі нині новина:

Пречыста Діва зродила сына.

В яслах сповитий поміж бидляти

Спочыл на сіні Бог необнятий.

Уж Херувими славу сьпівають,

Ангельскы хоры Пана витають,

Пастир убогий несе што може,

Штоб обдарити Дітятко Боже.

А ясна зоря сьвіту голосит,

Месия радист, щесьця приносить,

До Вифлеєма спішат всі нині,

Бога витати в бідний дітині.

За сьвітлом зьвізды /зірки/ деси аж зо Сходу

Ідут три цари князього роду,

Золото, дары, кадило, миро

Зо серцьом щырым несут в офіру.

Ісусе милий мы не богаты,
Золота дарив не можемо дати
Но дар цінніший несемо од мира,
то віра серця і любов щира.

Глянь оком щирим о Божий Сину,
на нашу землю, нашу родину,
зышлий із неба дар превеликий,
штовб ты славили во вічні віки.

в яслах – w żłobku,
Херувим – cherubin, anioł,
Месия – Mesjasz,
кадило- kadzidło
глянь – spójrz

Ad 4. Вінчування

1

Мы малы діти пришли засьпівати
О Рождестві Христовым вам повідати.

2

Я маленка дівочка як на поли квіточка
Колядочки вам сьпівам, Христа прославям.
На Риство до вас пришлам і Божу радист принеслам.

3

Христос Раждаєт ся!
Понайбі на щесьця, на здравя, на тот Новий Рик.
Жебы Вам ся родила пшениця і біб.
Жебы Вам ся родили бычки і телички, як в лісі смеречки і ялички.

4

Мы днес охочо од серця сьпіваме
О Рождестві Христовым
І Вашу хыжу розвеселяме.
Жычыме Вам вшыткого, чого Вам потреба,
А дал бы то Вам Господ з високого неба.

Ad 5. Сьпів - „Бог ся раждає”

Бог ся рождає, хтож Го може знати,
Ісус му імя, Марія му мати.

Присьпів – refren:
Тут Ангели чудят ся,
Рожденного боят ся,
А віл стоїт, трясє ся,
Осел смутно пасє ся,
Пастириє клячут,

В плоди Бога бачут,
Тут же, тут же, тут же, тут!
Марія Му Мати прекрасно співває,
І хор Ангельській Йй допомагає.
Присьпів:
І Осиф старенькій колише Дітятко:
Люляй же, люляй, мале Отрочатко.
Присьпів:
Триє царіє зо сходу приходять,
Ливан і миро, і золото приносят.
Присьпів:
А пастиріє к ньому прибігають,
І, яко царя, свогого витають.
Присьпів:
І мы днес вірно к Ньому прибігайме.
Богу рожденному хвалу, чест оддайме.
Присьпів:

В плоди Бога бачут – w dzieciątku widzą Boga
отрочатко - pachole
миро - olejek święty

Ad 6. Вінчування

1

Радист вельку приносиме,
Прихід Нового Року голосиме,
Два тисячы осмого, бо
Буде добрий для каждого.
Для молодого і старого,
Для здорового і хворого,
А найліпшым в сьвіті
Буде він для малых діти.

2

З Новым Роком вас витає,
Щесьця, здравя вам желає.
Старшым людям жычу много,
Штоб дожили віку свого.
І слабости не терпіли,
І ничым ся не трапили.
Вшыткым дівкам жычу
Пару скоро мати
І під вінец скоро стати.

3

Вінчуєме Вам в тым Новым Році
вельо радости, вельо усьміху,
жебы сте здравы были по вік
і каждый ден спокій мали.

Дай Боже в тым Новым Році,
жебы сте здравы были,
долго жыли і жебы сте ся оженили.
Жебы Вам заквитла біла лелія
і жебы сте мали того року весіля.

Ad 7. Сьпів – коляда „В глибокій долині”

В глибокій долині зьвізда ся явила,
Де пречыста Діва Мати Сына породила.

Як Його зродила, так Йому сьпівала:
Люляй, люляй, мій сыночку, а я буду спала.

Засний мамцьо, засний, хоц бы на годину,
А я піду тай до раю, принесу перину.

Ой Сыну мій, Сыну, деж Ты того годен,
Іщы неє дві години, як єс ся народил.

Мамцьо моя, Мамцьо, деж бым не был годен,
Іщы-м я ся не народил, юж єм сьвіт сотворил.

Ad 8. Tekst o dawnych zwyczajach „Щедрого Вечера”

Барз веселым дньом в році был Щедрый вечер.

Юж од рана хлопці приносили до хыжы ліщыновы або лозиновы пруты і робили з них кресты, котры прибывали над выглядами і дверями, а решту прутив лишали на щедруваня. Давали їх газдыням, котра прибывала втяти тым прутом по ногах щедрака, козу ітп., а пак такім прут газдыня тримала в стайни під траґаром, на щесьця, жебы коровы мали самы яливочки. На яр тым прутом выганяли худобу перший раз на пасвиско, жебы статок добри ся ховал.

Декотры щедраки ходили з імітаціём козы, котра робила збытки в хыжи.

Де коза ходит, там жыто родит.
Де коза ходит, там жыто родит.
Щедрый вечер, добрий вечер.
Ладо, Ладо все на сьвіті радо.

Ad 9. Щедривка (Іщы перед хыжом сьпівали:)

Во Вифлеємі весела новина,
Пречыста Діва породила сына.
Ладо, Ладо. Все на сьвіті радо,
Щедрый вечер на землі.
Щедрый вечер, добрий вечер.
Щедрый вечер, добрий вечер.

Ладо, ладо. Все на світі радо.

Щедрий вечер вшиткым днес,
Щеслива година,
Бо Пречыста Діва сына породила,
Ладо, Ладо. Вшиткым на світі радо,
Щедрий вечер на земли.

Ad 10. Щедровка „Ладо, Ладо. Все на світі радо”
Сьпів:

Ладо, Ладо. Все на світі радо,
Щедрий вечер на земли.
Щедрий вечер, добрий вечер.
Щедрий вечер, добрий вечер.
Ладо, ладо. Все на світі радо.

Ad 11. Щедровка (деклямація або сьпів)

Щедрий вечер, добрий вечер,
Щедрий вечер, добрий вечер,
Ци ты ґаздо спиш, ци чуєш,
Ци ты для нас вечерю рыхтуєш?

Ad 12. Щедровка зо села Барвінок:

Щедрий вечер,
Добрий вечер!
Христа, Христа Марія
На престолі стояла,
По вшиткых кутах ходила,
Лем в тым єдным не была.
А вы, люде знайте,
Бога вспоминайте,
Наше право знайте,-
Дайте же нам вівсика,
Покормиме коника!
Коник ся нам регоче,
Істи ся му хоче, -
Дайте нам.

Ad 13. Гра на гушлях – коляда „Скинія златая”

Ad 14. Вінчуваня щедраків

Як ґазда запросил їх до хыжы, то вінчували:

- 1
Пришли сме ту щедрувати,
Ци готове сало, орихы, колачы, кобасы?
- 2
Вінчую, вінчую, бо кобасу чую,
Дайте сприбувати, буду вінчувати.
- 3
Вінчую вам газдо і газдыньо
з тым Съватом Йорданьскым долгій вік прожыти
в достатку, щесьцю і здравю.

Ad 15. Подякування за коляду

По жычнях щедраky доставали од газдив або газдынь дарункы, за котры дякували:

Дякуєме Вам за коляду,
жебы сте мали сноп на снопі,
копу на копі,
волонькы в три рядонькы
і здравечка долги рочки

Dawne wigilijne zwyczaje i obrzędy

1. Czytanie lub opowiadanie o dawnych wigilijnych zwyczajach i obrzędach.
2. Śpiewanie kolęd.

Велия

I. Перед вечерйом

1. Цілий ден строгій піст. Или лем печены компери /бандуркы /грулі і сурову капусту мащену олійом з лену.
2. В некоторых селах домовники мыли ся в потоці або при студни.
3. По мытю газда ішол до стайні поділити ся з каждым жывином хлібом і сольом.
4. Як вказала ся перша зьвізда газда приносил до хыжы сіно на лавкы і стил.

II. При велийным столі

1. На столі сіно было вкрыте білым

- обрусом /портом / білом плахтом.
2. На столі лежали ложки /лжыці для домовників і єдна веце для даякого подорожнього.
  3. На столі стояла гривнична сьвічка в горнятку зо зерном і 3 великы хлібы.
  4. В куці коло стола стоял сноп немолоченого зерна і пуста діжечка, до котрой одкладалі по 3 ложки /лжыці каждой стравы „для быдлятка, ягнятка, курятка”
  5. Молитва, котру провадил газда.
  6. Давно ішло зачынало ся од стручка честку і кавальчыка ламаного хліба.
Гнеска од просфору, а пак хліб і чеснок.
  7. Дванадцет або менче пісных страв: следзі в олію, борщ, кеселиця з комперями, засмажаны грибы, перогы з капустом і грибами, перогы зо сушеныма сливками, бобалькы, фізоля /фізола, горох, біб, голубці, крупы зо сливками, юха, капуста, котру лем сприбували і повідали „капуста брыд”, жебы тіж не ілі ю гусениці на поли.
В гнешніх часах декотры газдыні подають кутю, тота страва походить зо всходу.
  8. В каждый місці лишали кус стравы, жебы был достаток ідла в цілым році.
  9. На Риство ілі декотры велийны стравы для здорова на цілий рік, а пак інче ішло.

III. По велиі

1. Сьпівали Тропар Рождества і дуже коляд (перед вечерйом і по).
2. Приходили колядники, оголошали, же Христос родил ся во Вифлеємі, сьпівали коляды і вінчували (перед вечерйом і по).
3. Перед пілночом вшыткы ішли до церкви на Велике Повечеріє.
4. Од Велиі до Щедрого Вечера люде поздоровляли ся словами „Христос Раждает ся” і одповідали „Славиме Його”

IV. Ворожыня

1. Не буде ся карало /вело, як на Велию і в перший ден сват приде до хыжы перша баба або бортак. Буде ся карало, як перший приде хлоп або хлопец.
2. На Велию варит ся бобалькы, жебы были грубы колоскы.
3. По Велиі горці не вкрыват ся покрывками, бо в ночі придут душы на велию.
4. Хто в Велию наносит дуже дров і трисок, то буде мал щесьця до грибів.
5. Як на Велию дівка принесе, не рахуючы до пары дров, то ся того року оддаст.
6. Як на Риство пастух зіст хліб з маслом при коровах, то літом будут добри ся пасти.
7. По Велиі дівка гасила свічку і смотрила, в котру сторону піде дым, бо з той стороны приде женяч.
8. Хто в Риство вмые ся дрибныма пінязми, то буде здоровий.

Propozycje wycieczek

- I. Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej.
- II. Muzeum Nikifora w Krynicy.
- III. Sądecki Park Etnograficzny w Nowym Sączu (Sektor łemkowski).
- IV. Pasieka „Barć” w Kamiannej.

1. Wycieczka do Muzeum w Zyndranowej – jednodniowa.

2. Wycieczka całodzienna

- 1) Zwiedzanie Muzeum Nikifora w Krynicy.
- 2) Posiłek w Nowym Sączu i zwiedzanie Sądeckiego Parku Etnograficznego.
- 3) Zwiedzanie Pasieki „Barć” w Kamiannej.
- 4) Ognisko i pieczenie kielbasek na terenie pasieki w przygotowanym do tego miejscu.

Cele poznawcze:

- 1) Zapoznanie z:
  - fragmentem kultury duchowej – życiem i malarstwem Nikifora,
  - łemkowską kulturą materialną,
  - pasieką i produktami pszczelimi.

Cel wychowawczy:

- zasady kulturalnego zachowania się w miejscach publicznych – muzeum, skansenie i pasiece,
- zachowanie ostrożności przy ulach i ognisku.

Cele operacyjne:

uczeń

- charakteryzuje twórczość malarską Nikifora,
- rozpoznaje cechy kultury regionu (między innymi cerkwie, krzyże przydrożne, kapliczki),
- nazywa zabytki budowlane dawnej wsi łemkowskiej,
- operuje słownictwem dotyczącym dawnych narzędzi pracy i czynności codziennego życia,
- tworzy wypowiedź pisemną – opis zabytkowych obiektów, ich wyposażenia i wystroju.

Przygotowanie wycieczki i opracowanie zajęć lekcyjnych na podstawie podręcznika pomocniczego M.Chomiak, B. Matala „Język łemkowski z komputerem”, стр. 36 – 48. Plany wycieczki zapisane na lekcjach (w zeszytach) przed wycieczką i omówione po wycieczce. Wspólne pisanie sprawozdania z wycieczki (gimnazjum). Indywidualne pisanie sprawozdania z wycieczki (szkoła średnia). Opowiadanie (ustnie) wg planu „Што виділи сме в скансені, музеї, паціці” (szkoła podstawowa).

Ad I.

Давна лемківська загорода

1. Хыжа - ізбы
  - 1) меблі
  - 2) ґраты
  - 3) облечыня
2. Ґаздивскы будинкы
  - 1) Стайня
  - 2) Боіско і колешня
  - 3) Пелевен / пелевник
  - 4) Куча
  - 5) Сыпанец
  - 6) Студня
  - 7) Ґаздивскы приборы і нарядя
3. Декотры давны ремесла
4. Памятник

Ad II.

Музей Никифора в Криници

Епіфан Дровняк (1895 – 1968)

Cele ogólne:

Zapoznanie uczniów z:

- życiem i twórczością artysty - malarza prymitywisty,
- uwrażliwienie na relacje barwne w obrazach.

Cele szczegółowe:

Uczeń potrafi:

- rozpoznać obrazy Nikifora,
- przedstawić tematykę obrazów,
- wymienić 3 - 4 tytuły pejzaży,
- wymienić techniki malowania,
- nazwać kolory na obrazach.

Никифор Криницький (Епіфан Дровняк) – маляр примітивіста, самоук

1. Жытя Епіфана Дровняка

- 1) 1895 р. – Криниця
- 2) 1968 р. – Фолюш к. Ясла

2. Творчист (около 40.000 образив)

1) Тематыка:

- а) релігійны мотывы,
- б) портреты, автопортреты,
- в) архітектура (церкви, костелы, пенсійнаты, уряды, фабрыкы, колеіовы стациі і інчы),
- г) гірскы відокы,
- г) наголовкы декотрых образив (Церков, Видок з костелом, Улиця в Криници, Єпископ з біблійом),

2) Гармонійна композиция образив.

3) Технікы (аквареля, темпера, олівны фарбы, кредкы).

4) Кольорыстыка (богацтво кольорив).

- а) теплы кольоры: жолтий, помараньчовий, червений, барнастий,
- б) зимны кольоры: небескій, зелений, фіялковий, білий,
- в) нейтральны: сіры.

3. Выставы (Париж, Брукселя, Амстердам, Варшава і в вельох інчых містах).

4. Музей Никифора в Криници (од 1995 р.)

- 1) Обrazy Никифора.
- 2) Памяткы по Никифори (медже інчыма куфрик з малярскыма приборами).
- 3) Фотографіі.

Ad III.

Сандецкій етнографічний парк (скансен)

Лемківскій сектор

1. Лемківска кужня з Чачова

2. Загорода з Верхомлі Великой

1) Курна хыжа (з 1899 р.):

- а) сіни
- б) сьвітлиця
- в) курна кухня (пекарня)
- г) комора

2) Газдивскій будинок (стайня, боіско, пелевен /пелевник, куча)

3) Студня

- 4) Сушарня на сливки
- 5) Загоридка
3. Сыпанец (з Мушынки)
4. Придорожний православний крест (з Бодаків)
5. Курна хыжа з Лабовой
6. Мазярска загорода з Лося к. Горлиц
  - 1) Хыжа
    - а) сіни
    - б) комірка
    - в) зимна ізба – сьвітлиця (гостины, вечырки, весіля)
Тепер в ній экспонувана єст мазярска выстава
    - г) куната / кумната
    - г) кухня (хыжа)
    - д) комора (до сpany)
  - 2) Газдивскій будинок (стайня, боіско з мазярскым возом, пелевен /пелевник, древутня, куча)
  - 3) Пся буда
  - 4) Загоридка
7. Загорода з Крильовой Руской
  - 1) Хыжа
    - а) сіни, сходы на під і сходы до певниці
    - б) зимна ізба – сьвітлиця
    - в) комора
    - г) кухня
    - г) комора (до сpany)
  - 2) Газдивскій будинок (боіско, два пелевні /пелевники, стайня, куча, стодола, возовня)
  - 3) Шпіхлір (сусікы, скрині на зерно), під шпіхліром певниця.
8. Церков грекокатолицка з Чорного (з 1786 р.)

Ad IV.

Пасіка в Камяний

Cele:

Przypomnienie o zasadach kulturalnego zachowania i zachowaniu ostrożności przy ulach i ognisku.

Zapoznanie uczniów z:

- historię i wystrojem cerkwi,
- pasiekę, budowę ula, czynnościami w pasiece,
- produktami pszczelimi, różnymi gatunkami miodu i ich odżywczymi walorami,
- zastosowaniem wosku.

1. Звиджання церкви.
2. Стары ули і їх будова.
3. Заняття пщоларі.
4. Гатункы меду і їх оджывчы вартости.
5. Віск і його ужытя.
6. Дегустация меду.

Plan zajęć „Dziedzictwo kulturowe Łemków”

Cele edukacyjne:

1. Rozbudzanie zainteresowań dziedzictwem kulturowym Łemków.
2. Poszerzanie wiedzy o kulturze Łemków i jej związkach z kulturą polską (pogórzańską, góralską).
3. Zapoznanie z historią i bogactwem kultury Łemków.
4. Podtrzymywanie tradycji i zwyczajów bożonarodzeniowych.
5. Kulturowanie tradycji kolędowania.
6. Zapoznanie z tradycyjnymi wzorami i technikami zdobienia pisanek.
7. Wdrażanie ucznia do aktywnego uczestniczenia w wycieczkach i łemkowskich imprezach kulturalnych (w szczególności w imprezach dla dzieci i młodzieży szkolnej).
8. Kształtowanie umiejętności prezentowania własnych talentów.

Tematyka zajęć:

L.p.	Temat	L.g.
1.	Co to jest dziedzictwo kulturowe? Czym są zwyczaje, obyczaje, rytuały, obrzędy?	1
2.	Pochodzenie Łemków. Pochodzenie nazwy „Łemko”.	3
3.	Kultura materialna Łemków . Narzędzia, sprzęt gospodarczy, meble, wyroby rzemiosła ludowego, sztuka ludowa i stroje. Zajęcia (dawniej i dziś): rolnictwo (uprawy), hodowla, rzemiosło drewniane, kamieniarstwo, tkactwo, maziarstwo, prace sezonowe.	2
4.	Kultura duchowa i społeczna Łemków: język, literatura, sztuka, przekonania, wartości, normy, symbole, zwyczaje i obyczaje (dawnie i współczesne), życie religijne. Uczeń pochodzenia łemkowskiego.	4
5.	Repertuar łemkowskich zespołów muzycznych: „Лемковины”, „Кычеры”, „Ластивочки”, „Серенчы” i innych. Piosenki. Tańce.	5
6.	W internecie o Łemkach.	2
7.	Religijno-obrzędowy charakter Bożego Narodzenia (dawniej i dziś). Kolędy. Podobieństwa i różnice w obrzędach łemkowskich, pogórzańskich, góralskich.	8
8.	Architektura drewniana: kościoły, cerkwie, kaplice, dzwonnice, chaty, zabudowania gospodarcze, spichlerze.	2
9.	Przysłowia, idiomy łemkowskie i ich polskie ekwiwalenty. Wróżby związane z porami roku.	2
10.	Religijno-obrzędowy charakter Wielkanocy. Pisanek łemkowskie. Podobieństwa i różnice w zdobieniu pisanek łemkowskich, pogórzańskich, góralskich.	8
11.	Zwyczaje związane z Rusalami (Zielone Świątki) i Sobótkami. Piosenki.	2
	Razem	39

L.p.	Temat	L.g.
12.	Wycieczki (w miarę możliwości finansowych i pomocy rodziców). 1) Skansen w Nowym Sączu – Sektor łemkowski lub Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej lub Muzeum Nikifora w Krynicy lub architektura drewniana, cerkwie i cmentarze w wybranych wsiach. 2) Łemkowskie imprezy kulturalne dla dzieci i młodzieży szkolnej w „Ruskiej Bursie” w Gorlicach (Rozpoczęcie nowego roku szkolnego. Kolędowanie. Zdobienie pisanek. Zakończenie roku szkolnego) lub w innych ośrodkach kultury łemkowskiej.	

Osiągnięcia

Uczeń:

- potrafi opowiedzieć o pochodzeniu Łemków, kulturze materialnej i duchowej,
- śpiewa kolędy i piosenki łemkowskie,
- zna zwyczaje, obyczaje i obrzędy związane ze świętami, życiem codziennym i towarzyskim,
- zna okoliczne zabytki architektury drewnianej,
- potrafi namalować pisanek łemkowską,
- zna i rozumie łemkowskie przysłowia, idiomy i wróżby,
- uczestniczy w wycieczkach oraz w łemkowskich imprezach kulturalnych dla dzieci i młodzieży szkolnej.

Rozdział VI

Porftolio językowe (propozycja)

I

Moje portfolio językowe Моє мовне портфоліо

II

Ja czyli

Я то значыт

Моя знімка

Імя: .....

Назвіско: .....

Мам ..... років

Школа: Гімназія

Кляса: .....

Адрес: .....

Телефон: .....

Родове гніздо мойой фамелі.....

III

Paszport językowy Мовний паспорт

Byłem /-am w miejscach, gdzie mówi się w językach obcych...

Был(а) ем в місцях, де бесідує ся в чужих мовах...

П. ч.	Місце	Мова
1.	Ваканційний табір для русинських /лемківських учеників –Данова.	словацькій лемківській /русинській
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

IV

Znam zwroty grzecznościowe w języku łemkowskim
Знам лемківскы формы выслоу гречности

Слава Ісусу Христу!
Добрий ден! / Добриден!

.....

V

To już potrafię!!!
То юж потрафю!!!

Писати лемківскы буквы.
Чытати.

VI

Moja biografia językowa
Моя языкова біографія

Ciekawostki językowe z mojego życia...
Языковы цікавосткы з мойого жытя...

По лемківскы бесідую од дітини.

.....

VII

Informacje o łemkowskiej kulturze
Інформації о лемківській культури

Памятки з давнины

Церков в Ганчові з року 1754 (збудовано ей на місци церкви з 1644 року).

.....

Церковны свята:

Рожество Христове - Риство.

.....

Сьвата лемківской культуры:

Лемківска Творча Осін
Фестіваль-Сьвіт під Кычером

.....

Лемківскы приповідкы:

Кед маш голову, май і розум.

.....

Література

1. Владимир Хыляк (1843-1893):
„Шыбеничний верх”, „Повісти і оповідання”.
- .....

Лемкы заслужены для науки, культуры, спорта ітд.

(наукowці, сьпівакы, артисты, маляре, ризбьаре, фотографікы, спортсowці, діяче ітд.)

1.Дровняк Епіфан (Никифор Криницкій) Nikifor Krynicky	1895-1968 Криниця	Музей в Новым Санчы і Музей Никифора в Криници – понад тисяч образив (Іконостас з Никифором, Автопортрет при великодным столі, Видокы Бескідив ітд.). Выставы в містах: Париж, Брукселя, Амстердам, Віден, Франкфурт, Рим і інчых, а тіж в Ізраелю і Америці.
2.....		
3.....		
4.....		

Лемківске облечыня

Женьске:

горсет - gorset

.....

Мужске:

гуня – gruba sukienna kurtka zimowa - męska

.....

Лемківскы стравы

кеселиця – żur owsiany

.....

Лемківскы сьпіванкы

„Ей, мам я косу”

.....

Мої шкільны осягніня

10 листопада 2007 р.

Ож потрафлю напісати дэсят слів з буквом „Ы”.

15 грудня 2007 р.

Ож потрафлю выповісті дэсят слів з буквом „Ы”.

.....

Moje dossier językowe

Моє языкове досъе

Zbiór dokumentów. Teczka z aktami

(Tutaj wpinaj swoje prace wykonane w języku łemkowskim i innych językach, np.kartkę z życzeniami świątecznymi, przepisy kulinarne w różnych językach, informacje językowe odpisane z internetu.)

П. ч.	Дата выканання	Язык	Працы	Тематыка
1.	груден 10.2007 р.	лемківскій язык	картка з жычынямі	сьваточны і новоричны жычыня

Dokumenty - moje osiągnięcia językowe

Документы - моі языковы осягніня

П.ч.	Дата	Назва документу	Назва конкурсу
1.	30 мая 2007р.	Дипльом /грамота за II місце	Конкурс деклямаціі по лемківскы

Опінія учителя о мі

.....

Bibliografia:

Podstawy programowe. Rozporządzenia MEN. Programy.

1. Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla sześcioletnich szkół podstawowych i gimnazjów, Język mniejszości narodowej lub etnicznej, Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 1999 r. (Dz.U. Nr 14 z dnia 23 lutego 1999 r.).
2. Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych..., Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r.
3. Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, Język mniejszości narodowej lub etnicznej, Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. (Dz.U. Nr 4 z dnia 15 stycznia 2009 r.)
4. Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, Język mniejszości narodowej lub etnicznej, Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. (Dz.U. Nr 4 z dnia 15 stycznia 2009 r.).
5. Program nauczania języka łemkowskiego (rusińskiego) dla szkoły podstawowej i gimnazjum (dopuszczony do użytku szkolnego przez MEN decyzją DKW-4014-133/99 z dnia 31.03.1999 r.).
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 marca 2001 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych.
7. Chomiak M., Program nauczania języka łemkowskiego (rusińskiego) dla szkoły średniej, kurs podstawowy, dopuszczony do użytku szkolnego przez MEN decyzją DKW- 4015-7/00 z dnia 18.09.00 r.

Podręczniki. Materiały pomocnicze

8. Chomiak M., *Вчыме ся і бавиме*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
9. Chomiak M., *Бесідуєме по лемківскы*, част I, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
10. Chomiak M., *Бесідуєме по лемківскы*, част II, wyd. Rutenika, Warszawa 2006.
11. Chomiak M., *Лемківскій язык*, kurs podstawowy (dla gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej), wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003
12. Chomiak M., *Лемківскій язык*, II част, (dla gimnazjum), wyd. Rutenika, Warszawa 2005.
13. Chomiak M., *Лемківскій язык*, III част, (dla gimnazjum), wyd. Rutenika, Warszawa 2008.
14. Chomiak M., *Лемківскій язык*, II част, (zakres podstawowy dla szkoły średniej), wyd. Rutenika, Warszawa 2005.
15. Chomiak M., Matala B., *Язык łemkowski z komputerem*, wyd. Rutenika, Warszawa-Legnica 2003.
16. Chomiak M., Górská M., *Słowniczek tematyczny. "Dom. Człowiek. Przyroda"*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
17. Chomiak M., Górská M., *Słowniczek tematyczny. "Szkoła"*, wyd. Rutenika, Warszawa – Legnica 2003.
18. Chomiak M., Górská M., Sandowicz-Bąkowska W., *Słowniczek tematyczny. "Praca"*, wyd. Rutenika, Warszawa 2006.
19. Chomiak M., Fontański H., *Gramatyka języka łemkowskiego*, wyd. Rutenika,

Warszawa 2004.

20. Duć-Fajfer H., *Literatura łemkowska w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku*, wyd. Polska Akademia Umiejętności, Kraków 2001.
21. Duć-Fajfer H., *Ци то лем туга, ци надія*, wyd. Stowarzyszenie Łemków, Legnica 2002.
22. Horoszczak J., *Słownik łemkowsko-polski i polsko-łemkowski*, wyd. Rutenika, Warszawa 2004.
23. *Мамко, куп ми книжку. Антологія диточой поезії*, wybór i redakcja Trochanowski P., wyd. Sowy, Nowy Sącz 1995.
24. Murianka P., *А я знам азбуку*, wyd. Rutenika, Warszawa-Legnica 2003.
25. Prokopczyk J., *Буквы малюванкы*, wyd. Rutenika, Warszawa-Legnica 2003.
26. *Як липняне сонце до міха імали, Баї, байки і оповіданкы Лемків*, red. J. Starzyński i A. Rydzanicz, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca "Kyczera", Legnica 2010.

* * *

27. Barna A., Gocz T., *Лемкы в борбі за свою і не свою свободу*, Legnica-Zyndranowa 2005.
28. Barna A. Kwoka A., *Ізбы і Білична. Давно і тепер*, wyd. Atut, Legnica 2000.
29. Gawęcka-Ajchel, Żelezik A., *Ступени*, wyd. WSIP, Warszawa 2006
30. Gocz T., *Жытя Лемка*, Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej, Zyndranowa 1999.
31. Kuziak T., *Давно, то были часы*, wyd. Наша Загорода, Krynica 1999.
32. Madzelan S., *Смак долі*, wyd. Наша Загорода, Krynica 2000.
33. Murianka P., *Як сокіл воды на камени*, wyd. Iskry, Warszawa 1989.
34. Oleśniewicz M., *Вишитко, што жыє*, wyd. Introdruk, Legnica 1998.
35. Pyż S., *Горлицькій бурсак, Лемківскы календары 1953-56*, Internet.
36. Rusynko D. Barna A. Piorunka, *Перунка і jej mieszkańцы*, wyd. Atut, Legnica 2007.
37. Sobol E., *Nowy słownik języka polskiego*, wyd. PWN, Warszawa 2002.
38. Starzyński J. *Szlakiem nieistniejących wsi łemkowskich*, wyd. Rutenika, Warszawa 2006.
39. Stefanowski P., *Лем*, wyd. Rewasz, Warszawa 1991.
40. Tarasiewicz B., Starzyński J., *Сьніванкы бабы Ольгы*, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2009.
41. Tarasiewicz B., *Wesele łemkowskie – obrzęd i muzyka. Tradycja a współczesność*, wyd. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Legnica 2009.
42. Trochanowski, *Русенко. Выбране*, wyd. Stowarzyszenie Łemków, Krynica-Legnica 2010.
43. Zwoliński J., *Знакы часу*, wyd. Zakłady Graficzne, Koszalin 1991.
44. Zwoliński J. Merena J., *Na Łemkowszczyźnie*, wyd. Florynka, MKiSz Fundusz Promocji Twórczości”, Koszalin 1999.

Monografie i artykuły

1. Bartosz-Przybyło I., Pamuła M., Sikora-Banasik D., Bajorek A. *Portfolio językowe dla dzieci w praktyce szkolnej*, Języki Obce w Szkole, 2006, nr 1.
2. Bernacki B., *Stacje edukacyjne po rosyjsku*, Języki Obce w Szkole, 2005, nr 1.
3. Chomiak M., *O nauczaniu języka łemkowskiego w Polsce*, Języki Obce w Szkole 2001, nr 6

4. Chomiak M., *Учебны помічники про учителів русинського/лемківського языка*, [w:] *Зборник рефератів з III Меджінародного конгресу русинського языка*, *Краків*, 13. - 16.9.2007. *Світовий конгрес Русинів*, Інститут русинського языка і культури Пряшівської університету в Пряшіві, Пряшів 2008.
5. Dziewanowska D., *Kształtowanie sprawności mownych w procesie nauczania języka rosyjskiego metodą reproduktywno-kreatywną w klasach V i VI szkoły podstawowej*, wyd. Wydawnictwo Naukowe WSP, Kraków 1994.
6. Głowacka B., *Europejskie portfolio językowe – „Mimo wszystko jest potrzebny nauczyciel”*, *Języki Obce w Szkole*, 2004, nr 4.
7. Henzel J., *Nauczanie języka rosyjskiego metodą reproduktywno-kreatywną*, Wydawnictwo Naukowe WSP, Kraków 1978.
8. Henzel J., *Podstawowe założenie metody reproduktywno-kreatywnej*, *Przegląd Rusycystyczny*, 1979, nr 3.
9. Jakubiak A., *Rozbudzanie aktywności uczniów na lekcji języka niemieckiego metodą stacji*, *Języki Obce w Szkole*, 2001, nr 5
10. Langhoff D., *Strategia tworzenia kompozycji pisemnej w języku drugim*, *Języki Obce w Szkole*, 2009, nr 3.
11. Wajda E., *Europejskie portfolio językowe dla uczniów od 10 do 15 lat jako forma oceniania alternatywnego*, *Języki Obce w Szkole*, 2004, nr 4.
12. Wciślak A., *Praca techniką stacji – powtórzenie wiadomości nieco inaczej*, *Języki Obce w Szkole*, 2005, nr 1.
13. Zając H., *Ewolucja teorii nauczania języka rosyjskiego w szkole polskiej w latach 1950 - 2000. Część I: Metody glottodydaktyczne*, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2008.

Internet

1. Dziewanowska D., Figarski W., Gregorczyk J., *Plan wynikowy dla III klasy gimnazjum na podstawie Programu nauczania języka rosyjskiego w gimnazjum (III etap edukacyjny)*, podręcznika „В Москву 3!” Interklasa. Polski Portal Edukacyjny http://www.interklasa.pl/portal/index/strony?mainSP=subjectpages&mainSRV=jrosyjski&methid=1383478615&page=article&article_id=327414
2. Duda J., Palicka H., *Rola środków wizualnych w nauczaniu języków obcych*, <http://www.womczest.edu.pl/rodn/default.php?main=forum&sub=kwartalnik&info=roczniki&nr=200306&tr=forum/kwartalnik/txt/20>
3. *Europejskie portfolio językowe*, <http://jezyki.oswiata.org.pl>
4. *Metody nauczania*, <http://szkolnictwo.pl/index.php?id=PU3564>
5. *Metody i formy pracy dydaktycznej*, Bryk, Strefa wiedzy.pl
6. *Ocenianie kształtujące na lekcjach języków obcych* – www.ceo.org.pl/ok
7. *Platforma edukacyjna – Przedmiotowy system oceniania z języka angielskiego w gimnazjum* – www.szkolnictwo.pl
8. *Przedmiotowy system oceniania z języków obcych* <http://www.google.pl/search?client=firefox-a&rls=org.mozilla%3Apl%3Aofficial&channel=s&hl=pl&source=hp&q=Przedmiotowy+system+o>
9. *Środki dydaktyczne zalecane przez Ministra Edukacji Narodowej*, <http://www.srodki-dydaktyczne.men.gov.pl>
10. *Scholaris. Internetowe Centrum Zasobów Edukacyjnych MEN* <http://www.google.pl/search?client=firefox-a&rls=org.mozilla%3Apl%3Aofficial&channel=s&hl=pl&q=Scholaris.+Internetowe+Cen>

